

การศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕
ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร
A STUDY OF THE BEHAVIOR IN OBSERVING AND VIOLATING
THE FIVE PRECEPTS BY THE BUDDHISTS IN BANGKOK

นายอมร อ่ำไพ่รุ่งเรือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

การศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการดื่งละเมิดศีล ๕
ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

นายอมร อำไพรุ่งเรือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**A STUDY OF THE BEHAVIOR IN OBSERVING AND VIOLATING
THE FIVE PRECEPTS BY THE BUDDHISTS IN BANGKOK**

Amorn Umpairungruang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Buddhist Studies)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

(พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

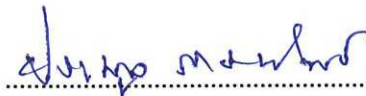
(พระมหาสุทิตย์ อากาศโร, ดร.)

ประธานกรรมการ

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.)

กรรมการ

(ดร.ประมุท สารพันธ์)

กรรมการ

(อาจารย์รังษี สุทนต์)

กรรมการ

(ดร.วุฒินันท์ ก้นทะเดียน)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.

ประธานกรรมการ

ดร.ประมุท สารพันธ์

กรรมการ

อาจารย์รังษี สุทนต์

กรรมการ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕
ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย : นายอมร อำไพรุ่งเรือง

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร. ป.ธ.๗, พธ.บ., ศศ.ม., Ph.D.

: ดร.ประมุข สารพันธ์ พธ.บ., M.Ed., Ph.D.

: อาจารย์รังษิ สุทนต์ ป.ธ.๕, พธ.ม.

วันที่สำเร็จการศึกษา : ๕ เมษายน ๒๕๕๔

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ๑) ศึกษาหลักการและเจตนารมณ์ของการรักษาศีล ๕ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ๒) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานครที่มีต่อศีล ๕ ๓) ศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ๔) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

วิธีการศึกษาใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร และการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นพุทธศาสนิกชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร อายุมากกว่า ๑๗ ปี ไม่จำกัด เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม(Cluster Sampling) แบ่งเป็น ๑๒ กลุ่มตามเขตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกรุงเทพมหานคร จากแบบสอบถามที่แจกไปได้รับแบบสอบถามคืนที่สมบูรณ์รวมทั้งสิ้นจำนวน ๔๘๗ ชุด จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ผลการศึกษาและวิจัยได้ข้อค้นพบ ดังนี้

๑. หลักการและเจตนารมณ์ของการรักษาศีล ๕ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ก็คือเจตนารมณ์ที่มุ่งให้มนุษย์ในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา นอกจากนั้นยังครอบคลุมถึงการจัดระบบโครงสร้างทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคมและสภาพแวดล้อม อีกทั้งยังมีเจตนารมณ์ที่จะครอบคลุมให้สามารถแก้ไขปัญหาสังคมยุคใหม่ได้ทั้งหมด ดังนั้น เจตนารมณ์ของการรักษาศีล ๕ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ไม่เพียงแต่จะแก้ไขปัญหาเรื่องการละเมิดกันระหว่างบุคคลกับบุคคลแบบตรงไปตรงมาเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงปัญหาที่กว้างขึ้น ดังได้กล่าวข้างต้น

๒. ปัจจัยส่วนบุคคลของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วงอายุระหว่าง ๒๑ – ๒๕ ปี จบการศึกษาปริญญาตรี สถานภาพโสด เป็นพนักงานบริษัท อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมานานมากกว่า ๕ ปี เขตที่อยู่อาศัยกระจายทั่วกรุงเทพมหานคร และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านจัดสรร และ อพาร์ทเมนท์

๓. ทักษะคดีที่มีต่อการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร เห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน และทักษะคดีไม่เห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น

๔. ทุกปัจจัยไม่ว่าจะเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัย เขตที่อาศัย และลักษณะสภาพแวดล้อมที่อาศัยในเขต กรุงเทพมหานคร มีผลต่อระดับทักษะคดีที่มีต่อศีล ๕ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕. พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ละเมิดศีล ๕ โดยการ ฆ่าสัตว์ หยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว มีเพศสัมพันธ์กับคู่อีกของคนก่อนแต่งงาน โกหกพ่อแม่ และ ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ดื่มสุรา และ ดื่มเบียร์, ไวน์ ส่วนพฤติกรรมการรักษาศีล ๕ ส่วนใหญ่ รักษาศีลอย่างเข้มงวดในบางโอกาส (เช่น เมื่อเข้าอบรมกรรมฐาน) และส่วนใหญ่รักษาศีลข้อ ๒ รองลงมา รักษาศีลข้อ ๓ ข้อ ๑ ข้อ ๕ และ ข้อ ๔ ตามลำดับ มีเป็นส่วนน้อยที่ไม่เคยรักษาศีล ๕ เลย และส่วนใหญ่เห็นว่าสถานที่ที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ และพบว่าสถานที่ที่มีผลมากที่สุดคือที่วัด รองลงมาคือที่บ้าน ที่ทำงานตามลำดับ

๖. ทุกปัจจัยไม่ว่าจะเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัย เขตที่อาศัย ลักษณะสภาพแวดล้อมที่อาศัยในเขต กรุงเทพมหานคร และทักษะคดีต่อการรักษาและล่วงละเมิดศีล ๕ พบว่า มีผลต่อพฤติกรรมการรักษา และล่วงละเมิดศีล ๕ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๗. ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้คนไทยไม่สามารถรักษาศีล ๕ ได้ เป็นเพราะสังคม มีการเปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว พุทธศาสนิกชนไม่ใส่ใจในศาสนา และเพราะความอยากได้อะไรก็มีไม่รู้จักพอของมนุษย์ ส่วนแนวทางแก้ไขพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ แนะนำให้ บอกให้รู้ถึงโทษของการทำร้ายสัตว์ รัฐบาลควรทำให้ เศรษฐกิจดีขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีงานทำ ควรบอกถึงข้อดีของการรักเดียวใจเดียว ควรณรงค์ ให้พูดแต่ความจริง ไม่โกหก ควรบอกให้รู้ถึงโทษของการดื่มสุรามีข้อเสียอย่างไรบ้าง ส่วนแนวทางที่จะสามารถช่วยให้พุทธศาสนิกชนหันมารักษาศีล ๕ มากขึ้น ส่วนใหญ่แนะนำให้ พ่อแม่ควรให้การอบรมสั่งสอนตั้งแต่วัยเยาว์ ควรมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้คนหันมาสนใจ ในพระพุทธรูปมากขึ้น งดสิ่งต่างๆ ที่ทำให้เกิดสิ่งล่อใจ เช่น ผับ คาราโอเกะและควรมี บทลงโทษที่จริงจังและรุนแรงมากขึ้น

Thesis Title : A Study of the Behavior in Observing and Violating
the Five Precepts by the Buddhists in Bangkok.

Researcher : Amorn Umpairungruang

Degree : Master of Art (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Dr. Phramaha Somboon Wutthikaro Pali VII, B.A., M.A., Ph.D.

: Dr. Pramul Sarapan B.A., M.Ed., Ph.D.

: Mr. Rungsri Suthon Pali IX, M.A.

Date of Completion : April 9, 2011

ABSTRACT

The objectives of this thesis are 1) to study the principles and the intention in observing the Five Precepts in Theravada Buddhism 2) to study the factors that affect the Buddhists' attitudes of the Five Percepts in Bangkok 3) to study the Buddhist Behavior in observing and violating the Five Precepts in Bangkok 4) to study the factors that affect the Buddhists in Bangkok in observing and violating the Five Precepts and

The methodology of studying in this thesis is to use the collection of documentary information and the survey research by using the questionnaires as the tools to collect exemplary groups which are the Buddhists who lived in Bangkok and more than 13 years of age, regardless of sexes, status, levels of education, occupations, and income by using Cluster Sampling Method. The exemplary groups will be divided to 12 groups according to the voting areas of the Member of the House Representatives. There are 487 completed samples. From the analysis, it is found as follows :-

1. The principles and intentions in observing the Five Percepts in Theravāda Buddhism are the intentions for people living together in the societies with peace, happiness, nonviolence, and caring. In addition, the intentions are included for the social structural ordering, for the relations among the people, societies and environment, and for managing all problems in the modern societies. Hence, those intentions in observing the Five Percepts in Theravāda Buddhism are not just to solve the problems of violating of person to person as direct issues but also all the broader issues as mentioned above.

2. The individual factors of respondents are mostly the women aged between 21 and 25 years, completing the bachelor's degree levels, single, office workers, living in Bangkok more than 5 years and living around the Bangkok. Most of the respondents live in the allocated houses and apartments.

3. The most agreeable attitude of behavior in observing and violating the Five Precepts possessed by the respondents is to work with honesty which will help to be successful and growing for working life. The most disagreeable attitude of behavior is the exciting hunting sport.

4. From every individual factors of respondents related to the attitude of behavior in observing and violating the Five Precepts, regardless of sex, age, levels of education, the marriage status, occupation, income per month, period of living, areas of living, and environment of living places, it is found that the factors affected to the level of attitude in observing and violating the Five Precepts has is of the statistic significant level at 0.05.

5. For behavior in observing and violating the Five Precepts, most of the respondents break the Five Precepts by getting used to killing the animals, by getting used to stealing parent's money, by getting used to having sexual misconduct with the partners before wedding's day, by getting used to telling a lie to their parents, and by getting used to drinking liquor, alcohol, beer and wine. For the behavior in observing the Five Precepts, most of the respondents observe the Five Precepts seriously on some occasions (for example when they go to the mediation retreat). Most of the respondents observe the Precepts Number two, three, one, five and four respectively. The fewer people do not even observe the Five Precepts and most of the respondents think that the locations for observing the Five Precepts have the effects on observing the Five Precepts and it is found that the locations are of the effects at the most point are the temples and next are homes and workplaces.

6. From every individual factors of the respondents which have the relations to the behavior in observing and violating the Five Precepts regardless of sex, age, level of education, the marriage status, occupation, income per month, period of living, area of living, and environment of living places, and it is found that the attitude in observing and violating the Five Precepts that affected to the behavior in observing and violating the Five Precepts has is of the statistic significant level at 0.05.

7. The problems and the obstacles that may cause the Thai people not to be able to observe the Five Precepts are the changing societies, the speedily advanced technology, the careless in religion by the Buddhists, and the greediness. For the solutions, most of the respondents recommended that the evils out of killing the animals should be notified, the government should improve the economic for people to have jobs, the advantage of having one faithful love should be notified, the campaign for telling the truth should be developed, and the disadvantage of drinking the alcohols should be notified. The ways to help the Buddhists to observe the Five Precepts, are mostly recommended as follows:- The parents should train their children to be good since they are still young and the government should be of a campaign to help the people to be interested in Buddhism. Some other causes to increase the Buddhists' temptations such as Pubs, Karaoke should be stopped, and there should have the serious and more severe punishment.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยอาศัยความอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก พระมหาสมบุญ ภูฑูติกโร, ดร. ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.ประมุข สารพันธ์ และอาจารย์รังษี สุทนต์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำชี้แนะตรวจแก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จบลงอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัย ขอกราบ ขอบพระคุณไว้ในโอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณพระสุธีธรรมานุวัตร คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย คณะกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ที่ได้ตรวจสอบความถูกต้อง อีกทั้งให้คำแนะนำชี้ทางออก บอกทางให้ได้แก้ไขด้วยดี จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จบลงอย่างสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณพนักงานร้านเซสเตอร์กริลล์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือ แจก แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย เพื่อนๆ ทุกรูป/คน ที่เป็นกัลยาณมิตรคอยเป็นกำลังใจให้ คำแนะนำถามไถ่ ฟังน้อมญาติมิตรที่ส่งเสริมช่วยเหลือด้วยร่างกายและแรงใจด้วยดีเสมอมา

คุณูปการใดๆ ที่เกิดจากการทำงานวิจัยนี้ ผู้ศึกษา ขอน้อมถวายเป็นสักการบูชา แต่คุณพระรัตนตรัย ท่านเจ้าของตำราที่ผู้วิจัยใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนผู้มีอุปการคุณทุกท่าน และขออุทิศกุศลผลบุญที่เกิดจากการวิจัยนี้แก่บุพการีชนผู้ล่วงลับแต่หากว่ามีข้อบกพร่องใดๆ ที่เกิด จากการวิจัยนี้ ผู้ศึกษาขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

นายอมร อำไพรุ่งเรือง

๘ มีนาคม ๒๕๕๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฐ
บทที่ ๑. บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๖
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย	๘
๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับ	๙
บทที่ ๒. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๑๐
๒.๑ แนวคิดและความเป็นมาของศีล ๕	๑๐
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคมของคนกรุงเทพมหานคร	๓๓
๒.๓ เจตนารมณ์ของศีล ๕ กับสังคมปัจจุบัน	๔๕
๒.๔ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ	๕๒
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๘

	๗
เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓. วิธีดำเนินการวิจัย	๖๘
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๘
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๗๑
๓.๓ การหาคุณภาพเครื่องมือ	๗๒
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๓
๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๔
บทที่ ๔. ผลการวิจัย	๗๖
๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร	๗๗
๔.๒ ทักษะคิดที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร	๘๑
๔.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับทักษะคิดที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร	๘๔
๔.๔ พฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร	๑๐๖
๔.๕ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับพฤติกรรมการรักษาและ การล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร	๑๑๘
๔.๖ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขพฤติกรรมการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร	๑๒๗
บทที่ ๕. สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๓๑
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๓๒
๕.๒ อภิปรายผล	๑๓๘
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๔๓
บรรณานุกรม	๑๔๕
ภาคผนวก	๑๔๕
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๕๐
ภาคผนวก ข ราชนามผู้เชี่ยวชาญ	๑๕๗
ภาคผนวก ค สัญลักษณ์ค่านัยสำคัญทางสถิติ	๑๖๒
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๔

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

- ๑.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย
- ๒.๑ องค์ประกอบของทัศนคติ

๘

๕๖

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	สรุปองค์ประกอบของศีล ๕	๒๒
๓.๑	จำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งตามเขตเลือกตั้งท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร	๓๐
๓.๒	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	๓๔
๔.๑	จำนวนและค่าร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร	๓๗
๔.๒	ทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม	๔๑
๔.๓	ทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ	๔๔
๔.๔	ทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ	๔๖
๔.๕	ทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา	๔๕
๔.๖	ทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพ	๕๑
๔.๗	ทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ	๕๓
๔.๘	ทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๕๕
๔.๙	ทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร	๕๗
๔.๑๐	ทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเขตที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร	๕๕
๔.๑๑	ทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามลักษณะของที่อยู่อาศัย	๑๐๑
๔.๑๒	ตารางสรุปค่านัยสำคัญทางสถิติของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับ ทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร	๑๐๓
๔.๑๓	จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษาและล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๑ โดยเคยและไม่เคยฆ่าสัตว์	๑๐๖

ตารางที่	หน้า
๔.๑๔ จำนวนและคำร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษาและล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๑ โดยเคยและไม่เบียดเบียนสัตว์	๑๐๖
๔.๑๕ จำนวนและคำร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษาและล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๑ โดยเคยและไม่เคยตบยุงหรือบีบค	๑๐๗
๔.๑๖ จำนวนและคำร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษาและล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๒ โดยเคยและไม่เคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว	๑๐๘
๔.๑๗ จำนวนและคำร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๒ โดยเคยและไม่หยิบของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต	๑๐๘
๔.๑๘ จำนวนและคำร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๒ โดยเคยและไม่เคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืน	๑๐๙
๔.๑๙ จำนวนและคำร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๓ โดยเคยและไม่เคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักรก่อนแต่งงาน	๑๑๐
๔.๒๐ จำนวนและคำร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๓ โดยเคยและไม่เคยมีกิ๊ก(เพศสัมพันธ์)กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสตน	๑๑๐
๔.๒๑ จำนวนและคำร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๓ โดยเคยและไม่เคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้ว	๑๑๑
๔.๒๒ จำนวนและคำร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๔ โดยเคยและไม่เคยโกหกพ่อแม่	๑๑๒
๔.๒๓ จำนวนและคำร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๔ โดยเคยและไม่เคยพูดโกหกกับเพื่อน	๑๑๒

ตารางที่	หน้า
๔.๒๔ จำนวนและคำร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๔ โดยเคยและไม่เคยพูดโกหกกับครูอาจารย์	๑๑๓
๔.๒๕ จำนวนและคำร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๕ โดยเคยและไม่เคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์	๑๑๔
๔.๒๖ จำนวนและคำร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๕ โดยเคยและไม่เคยดื่มสุรา	๑๑๔
๔.๒๗ จำนวนและคำร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๕ โดยเคยและไม่เคยดื่มเบียร์, ไวน์	๑๑๕
๔.๒๘ จำนวนและคำร้อยละของลักษณะพฤติกรรมการรักษาศีล ๕ โดยมีความถี่เพียงใด	๑๑๖
๔.๒๙ จำนวนและคำร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษาศีล ๕ เป็นประจำ	๑๑๖
๔.๓๐ จำนวนและคำร้อยละของสถานที่ที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕	๑๑๗
๔.๓๑ แสดงค่านัยสำคัญของเพศที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕	๑๑๘
๔.๓๒ แสดงค่านัยสำคัญของอายุที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕	๑๑๙
๔.๓๓ แสดงค่านัยสำคัญของระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕	๑๒๐
๔.๓๔ แสดงค่านัยสำคัญของสถานภาพที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการรักษาและ การล่วงละเมิดศีล ๕	๑๒๑
๔.๓๕ แสดงค่านัยสำคัญของอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรม การรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕	๑๒๒

ตารางที่		หน้า
๔.๓๖	แสดงค่านัยสำคัญของรายไ้ต่อเดือนที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการรักษาและการล่่วงละเมิดศีล ๕	๑๒๓
๔.๓๗	แสดงค่านัยสำคัญของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาและการล่่วงละเมิดศีล ๕	๑๒๔
๔.๓๘	แสดงค่านัยสำคัญของเขตที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการรักษาและการล่่วงละเมิดศีล ๕	๑๒๕
๔.๓๙	แสดงค่านัยสำคัญของลักษณะที่อยู่อาศัยที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการรักษาและการล่่วงละเมิดศีล ๕	๑๒๖
๔.๔๐	ควรทำอย่างไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนหันมารักษาศีลมากขึ้น	๑๒๗
๔.๔๑	อะไรคือปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้คนไทยไม่สามารถรักษาศีล ๕ ได้	๑๒๘
๔.๔๒	ควรทำอย่างไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนไม่ทำลายชีวิตสัตว์	๑๒๘
๔.๔๓	ควรทำอย่างไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนไม่ลักทรัพย์	๑๒๙
๔.๔๔	ควรทำอย่างไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนไม่ประพฤตึคิดในกาม	๑๒๙
๔.๔๕	ควรทำอย่างไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนไม่พูดปด	๑๓๐
๔.๔๖	ควรทำอย่างไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนไม่ดื่มสุราและของมึนเมา	๑๓๐

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อภาษาไทย

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๕ และจากพระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด ๕๑ เล่ม ๒๕๓๔ ฉบับมหาหมกุฎราชวิทยาลัย การอ้างอิงพระไตรปิฎกภาษาไทย ใช้ระบบระบุ เล่ม ข้อ หน้า พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ฉบับมหาหมกุฎราชวิทยาลัย มีระบุ ภาค หน้า ระบุ เล่ม ภาค หน้า และระบุภาค ตอน หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ เรียงตามคัมภีร์ดังนี้

พระวินัยปิฎก

วิ.ม.	(ไทย) =	วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.จ.	(ไทย) =	วินัยปิฎก	จุฬวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ปา.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปิณณาสก์	(ภาษาไทย)
ม.อ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปริปิณณาสก์	(ภาษาไทย)
ส.ส.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
อ.จ.ป.ญจ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
ข.ธ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)

ปกรณ์วิเสส

วิสุทฺธิ.	(ไทย) =	วิสุทฺธิมรรคปกรณ์		(ภาษาไทย)
-----------	---------	-------------------	--	-----------

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ที.ม.อ.	(ไทย) =	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	อรรถกถา	(ภาษาไทย)
ข.อิตฺติ.อ.	(บาลี) =	ขุทฺทกนิกาย	อิตฺติวุตฺตก	อฎฺฐ กถา	(ภาษาบาลี)
ข.สุ.อ.	(บาลี) =	ขุทฺทกนิกาย	สุตฺตนิปาต	อฎฺฐ กถา	(ภาษาบาลี)
ข.วิ.อ.	(บาลี) =	ขุทฺทกนิกาย	วิมานวตฺต	อฎฺฐ กถา	(ภาษาบาลี)
ข.ชา.อ.	(ไทย) =	ขุทฺทกนิกาย	ชาดก	อรรถกถา	(ภาษาไทย)

ตัวอย่างการใช้สัญลักษณ์และคำย่อ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เช่น

วิ.ม. (ไทย) ๕/๒๕๕/๕๘-๕๙ หมายถึง พระวินัยปิฎก มหาวรรค ภาษาไทย เล่ม ๕ ข้อ ๒๕๕ หน้า ๕๘-๕๙ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๕

ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๒๕/๕๕-๕๖ หมายถึง พระสุตตันตปิฎก ปาฎีกวรรค ภาษาไทย เล่ม ๑๑ ข้อ ๑๒๕ หน้า ๕๕-๕๖ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๕

ม.มู. (ไทย) ๑๒/๑๔/๔๓ หมายถึง พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปืณณาสก์ ภาษาไทย เล่ม ๑๒ ข้อ ๑๔ หน้า ๔๓ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๕

อ.จ. ปญจก. (ไทย) ๒๒/๒๔๑/๓๘๔ หมายถึง พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปญจกนิบาต ภาษาไทย เล่ม ๒๒ ข้อ ๒๔๑ หน้า ๓๘๔ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๕

จุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๕/๒๗ หมายถึง พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท ภาษาไทย เล่ม ๒๕ ข้อ ๑๕ หน้า ๒๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๕

ตัวอย่างการใช้สัญลักษณ์และคำย่อ อรรถกถาภาษาบาลีและภาษาไทย ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เช่น

จุ.สุ.อ. (บาลี) ๑/๒๖๘ (มมร.) หมายถึง ขุททกนิกาย สุตตนิปาตอฎฐกถา ภาษาบาลี ภาค ๑ หน้า ๒๖๘ ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย

จุ.ชา.อ. (ไทย) ๓/๑/๒๘๖ หมายถึง ขุททกนิกาย ชาดกอรรถกถา ภาษาไทย เล่ม ๓ ภาค ๑ หน้า ๒๘๖ ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตัวอย่างการใช้สัญลักษณ์และคำย่อ ปกรณวิเสศ ภาษาไทย เช่น

วิสุทฺธิ. (ไทย) ๑/๑/๑๖ หมายถึง วิสุทฺธิมรรคปกรณํ ภาษาไทย ภาค ๑ ตอน ๑ หน้า ๑๖ ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย

มงฺคล. (ไทย) ๒/๕๓-๕๔ หมายถึง มงฺคลัตถทีปนี ภาษาไทย เล่ม ๒ หน้า ๕๓-๕๔ ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย

มมร. หมายถึง มหามกุฏราชวิทยาลัย

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมปัจจุบัน เราจะได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ ในด้านลบที่สะท้อนปัญหาของสังคม ซึ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นจากอดีตและมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคต ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น มีหลายรูปแบบมีความซับซ้อนและรุนแรงที่แตกต่างกัน เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาคอร์รัปชัน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศ ปัญหาโรคเอดส์ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ เกิดจากการอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์ ซึ่งเป็นสภาวะการณ์ที่กระทบกับคนส่วนใหญ่ในสังคม และทุกคนไม่ยอมให้มันเกิดขึ้น แต่ทุกคนต่างก็เห็นว่ามันสามารถจะแก้ไขได้ด้วยการกระทำร่วมกัน ส่วนความซับซ้อนและรุนแรงของปัญหาต่างๆ นั้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็ว ความไร้ระเบียบของสังคมที่นับวันจะมีมากขึ้น ความเบี่ยงเบนของพฤติกรรมอย่างรุนแรงไปจากบรรทัดฐานของสังคมดั้งเดิม เช่น การเปลี่ยนจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง เปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรมแล้วพัฒนากลายเป็นสังคมเทคโนโลยี สังคมเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นลำดับ ก่อปรกับการเพิ่มขึ้นของประชากร การอพยพย้ายถิ่นทั้งในประเทศและระหว่างประเทศอย่างไร้พรมแดน จนทำให้การขยายตัวของเมืองเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว บรรทัดฐานของสังคมย่อมเปลี่ยนแปลงตามอย่างรวดเร็วเช่นกัน ด้วยสาเหตุหลายประการที่ส่งผลให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่มีปัญหาเช่น การใช้ความรุนแรง ปัญหาการลักขโมย ปัญหาการเบียดเบียนแย่งชิงทรัพย์สินของกันและกันปัญหาการล่องละเมิดทางเพศในรูปแบบต่างๆ ปัญหาการนอกใจคู่สมรส ปัญหาการฉ้อโกงด้วยกลและวิธีการต่างๆ ปัญหาการมั่วสุมเสพสารเสพติดของคนในสังคม เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เพิ่มและทวีความรุนแรงขึ้นทุกวันจนกลายเป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไขได้ ปัญหาที่กล่าวถึงนี้ ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากการล่องละเมิดศีล ๕ ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษยชาติตามหลักการของพระพุทธศาสนา ปัญหาต่างๆ จึงเพิ่มขึ้นมากมายเป็นลำดับ ดังจะเห็นได้จากตัวเลขการรับแจ้งและจับกุมคดีอาญา ๕ กลุ่ม ในปี ๒๕๕๐ ที่ผ่านมา โดยกองพัฒนาการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้^๑

^๑สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, รายงานการรับแจ้งและจับกุมคดีอาญา ๕ กลุ่ม, กรุงเทพมหานคร, แหล่งที่มา : http://statistic.police.go.th/stat/40_50/MONTH50.xls, (๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๓).

กลุ่ม ที่	รายการคดีอาญา ๕ กลุ่ม	รับแจ้ง (คดี)	จับกุม (คดี)
๑.	คดีอุกฉกรรจ์ สะเทือนขวัญ ได้แก่ ฆ่าเจตนา, ปล้นทรัพย์, ชิงทรัพย์, ลักพา, วางเพลิง	๗,๕๕๗	๓,๖๕๗
๒.	คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ ได้แก่ ฆ่าเจตนา, ฆ่าไม่เจตนา, โดยประมาท, พยายามฆ่า, ทำร้ายร่างกาย, ข่มขืน	๓๕,๔๖๑	๑๕,๒๑๗
๓.	คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ได้แก่ ลักทรัพย์, วิ่งราว, ริคเอา ทรัพย์ กรรโชก, ชิงทรัพย์, ปล้นทรัพย์, รับของโจร, ทำให้เสีย ทรัพย์	๗๓,๐๖๘	๓๐,๘๔๕
๔.	คดีที่น่าสนใจ ได้แก่ จักรยานยนต์, รถยนต์, โศกกระบือ, เครื่องมือ, ปล้นแท็กซี่, ข่มขืนฆ่า, เรือค่าไถ่, นื้อ โกง, ยักยอก	๔๔,๑๕๘	๘,๔๓๔
๕.	คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ได้แก่ อาวุธปืน, การพนัน, ยาเสพติด, คำประเวณี, วัตถุลามก		๒๘๔,๑๓๔
รวมการรับแจ้งและจับกุมคดีอาญา ๕ กลุ่ม ในปี ๒๕๕๐		๑๖๔,๖๘๔	๓๔๖,๓๓๑

สิ่งหนึ่งที่เป็นเครื่องมือทำให้คนในสังคมมีความสุข มีระเบียบ เป็นกติกาในการอยู่ร่วมกัน นั่นก็คือกฎหมาย กฎหมายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการกำหนดขึ้นของคนในสังคม ให้คนในสังคมปฏิบัติตามนั้น ปัจจุบันสามารถควบคุมปัญหาได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ถ้าเราสังเกตจากตัวเลขจำนวนคดีอาญา ๕ กลุ่มข้างต้น ในปี ๒๕๕๐ มีผู้แจ้งถึง ๑๖๔,๖๘๔ คดี เป็นตัวบ่งชี้ถึงเครื่องมือที่สังคมใช้ ไม่สามารถจัดระเบียบให้กับสังคมได้ ทั้งนี้อาจจะเกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างกฎหมายกับความมุ่งหวังของคนในสังคม กลุ่มคนในสังคมมีผลประโยชน์ มีหน้าที่ตามสถานภาพ และมีบทบาทที่ขัดแย้งกัน และยิ่งจะเห็นได้ชัดเจนขึ้น ถ้าเราดูตัวเลขผลการจับกุมคดีอาญา ๕ กลุ่ม เมื่อพิจารณาจากผลการจับกุม พอจะกล่าวได้ว่ากฎหมายสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น นอกจากกฎหมายที่ควบคุมปัญหาได้เพียงระดับหนึ่งนั้น กลุ่มจารีตประเพณี หรือ สถาบันพื้นฐาน ในสังคมอาจจะมืบทบาทไม่มากพอที่จะทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขได้ กลุ่มหรือสถาบันต่างๆ อาจจะบกร่องในการให้การอบรม สร้างความรู้เกี่ยวกับระเบียบแบบแผนของสังคมก็เป็นได้

อย่างไรก็ตาม สถาบันหลักของทุกสังคมบนโลกใบนี้ ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวก็มีสถาบันศาสนาเป็นหนึ่งในสถาบันหลักที่ทำหน้าที่ควบคุมความประพฤติของมนุษย์ในสังคมให้สามารถ

อยู่ในกรอบเดียวกันได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมพระพุทธศาสนา สถาบันพระพุทธศาสนา จึงมีบทบาทและหน้าที่โดยตรงที่จะทำให้คนในสังคมสำนึกในศีลธรรม

ดังนั้น สถาบันพระพุทธศาสนาจึงต้องเป็นหนึ่งในกลไกทางสังคมที่มีหน้าที่สร้างเสริมสำนึกในศีลธรรม รวมไปถึงอบรมให้คนในสังคมเรียนรู้เข้าใจถึงคุณค่าของการรักษาและโทษของการละเมิดศีล ๕ การแก้ปัญหาในปัจจุบันนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าถึงจิตใจของคนในสังคมให้ได้ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากปัญหาของสังคมปัจจุบันมีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น จากการกระตุ้นโดยสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต วิชิตี ดีวีดี เป็นต้น สื่อต่างๆ ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้พฤติกรรมการละเมิดศีลหรือการรักษาศีล ๕ เปลี่ยนไป นอกจากนั้นยังมีปัจจัยอีกมากมายหลายอย่างที่ทำให้คนในสังคมมีการละเมิดศีล ๕ ดังนั้น เราในฐานะของคนรุ่นปัจจุบันจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ถึงสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และต้องหาสาเหตุของปัญหาในสังคมยุคใหม่ว่าอะไรเป็นสาเหตุทำให้พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันมีการเปลี่ยนแปลงไป เพื่อที่จะเข้าใจถึงปัญหาอย่างแท้จริง และสามารถแก้ไขได้อย่างตรงจุด

การวิจัยครั้งนี้ ได้นำพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานครมาเป็นตัวอย่าง เนื่องจากกรุงเทพมหานคร ถือเป็นเมืองหลวงของประเทศ ปัญหาทางสังคมจึงส่งผลกระทบต่อเมืองหลวงได้อย่างชัดเจน จากการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา นับตั้งแต่ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก ที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก จนทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้กรุงเทพมหานคร กลายเป็นเมืองใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางความเจริญในทุกด้าน และเป็นการเจริญเติบโตที่ไม่หยุดยั้ง จนทำให้ความเจริญของกรุงเทพมหานคร ได้แผ่ขยายปกคลุมเกือบทั่วพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ไปทั้ง ๑,๕๖๘.๑๓๑ ตารางกิโลเมตร^๒ ความเจริญดังกล่าวอาจจะทำให้คนกรุงเทพมหานครสะดวกสบายมีความสุข มีความพอใจกับความเจริญที่สร้างประโยชน์ให้กับตนเอง แต่เบื้องหลังของความเจริญก็มีหลายสิ่งหลายอย่างของสังคมขาดการดูแลเอาใจใส่ จนทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ซ่อนอยู่ แต่อย่างไรก็ตามด้วยความเจริญที่ผู้คนเห็นเด่นชัดจนกลบเกลื่อนด้านมืดของสังคม ทำให้กรุงเทพมหานครกลายเป็นแม่เหล็กดึงดูดให้ประชาชนจากต่างจังหวัดอพยพหลั่งไหลเข้ามาอาศัยและประกอบอาชีพในกรุงเทพมหานครและการที่กรุงเทพมหานคร ต้องรองรับประชากรที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นนี้ จึงทำให้ปัญหาต่างๆ ที่อยู่เบื้องหลังเริ่มประทุออกมาให้เห็นได้อย่างเด่นชัดมากมาย นานาประการ ทั้งที่เป็นปัญหาด้านกายภาพหรือสาธารณูปโภคที่ขยายและเติบโตไม่ทันบริการ

^๒ http://school.obec.go.th/danmakhamtia/EIn/Social/local%20%20ad%20%20%20thai/s418_jarin/bangkok_main.htm, (๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๓).

ประชากร เช่น ปัญหาจราจรติดขัด ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาฝุ่นละอองและควันพิษ ปัญหาชุมชนแออัด ไม่เป็นระเบียบ ปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม เป็นต้น หรือแม้กระทั่งปัญหาด้านจิตใจ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาโสเภณีเด็ก ปัญหาการลักขโมย ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศ ปัญหาเยาวชนติดเกม ปัญหาเด็กนักเรียนติดกัน ปัญหาเด็กซึ่งรอมอเตอร์ไซค์ ปัญหาเด็กเร่ร่อน เป็นต้น ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาด้านกายภาพสามารถแก้ไขได้ โดยใช้งบประมาณเป็นหลัก แต่ปัญหาด้านจิตใจนั้น ไม่สามารถแก้ไขได้โดยใช้งบประมาณเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องอาศัยการเข้าไปแก้ปัญหที่ต้นเหตุอันได้แก่จิตใจของประชาชน ที่ควรจะมีระบบระเบียบที่เป็นกรอบให้ปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด ถ้าจะตั้งเกตอย่างเป็นรูปธรรม ก็ได้แก่ปัญหาการแพร่ระบาดของสถานบันเทิง สถานบริการและแหล่งอบายมุขประเภทต่างๆ ที่เป็นต้นตอของปัญหาอื่น เช่น การมั่วสุมเสพยาเสพติดของมีนเมา การลักขโมย การล่องละเมิดทางเพศ และ กลายเป็นปัญหาอาชญากรรมตามมา ปัญหานี้ภาครัฐพยายามแก้ไขมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น การจัดระเบียบสังคม โดยการจัดเขตควบคุมสถานบริการ (Zoning) การกำหนดเวลาการเปิดให้บริการ หรือการจำกัดอายุนักท่องเที่ยว ก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้ แต่กลับจะมีแหล่งบันเทิงเรีงรมย์ เพิ่มขึ้นมากมาย ดังนั้นการแก้ไขปัญหาคงไม่ใช่การแก้ปัญหาโดยสร้างเงื่อนไขให้กับ สถานที่ อายุ หรือเวลา แต่น่าจะเป็นการสร้างเงื่อนไขให้กับจิตใจของประชาชน ซึ่งเงื่อนไขนั้นก็คือการปลูกฝังให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในศีลธรรมอันดี และศีลธรรมที่ทำให้มนุษย์ทั่วไปอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งถือเป็นศีลสำหรับภคุหัสก็คือศีล ๕ นั่นเอง

ศีล ๕ ถือได้ว่าเป็นกฎระเบียบอยู่คู่กับสังคมพุทธของไทย มาก่อนที่จะมีการร่างกฎหมายขึ้นมาเพื่อบังคับใช้ ซึ่งตัวศีลเองนอกจากจะเป็นพื้นฐานธรรมของปัจเจกบุคคลแล้ว ศีลยังถือได้ว่าเป็นหมวดธรรมที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคมอีกด้วย ดังนั้น ศีลจึงครอบคลุมเรื่องการจัดระเบียบชีวิตด้านนอกทั้งหมด เท่าที่จะช่วยทำสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไป กิจการทั้งหลายของหมู่ชน ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และสภาพแวดล้อมที่ควรจัดได้ ให้มีสถานะที่เกื้อกูลแก่ความเจริญงอกงามของชีวิตด้านใน จึงสอดคล้องกับการที่ชีวิตด้านในที่เจริญงอกงามนั้น จะสะท้อนผลดีงามออกมาแก่ชีวิตด้านนอกก็เหมาะสมแก่การที่ทุกๆ คนจะพากันปฏิบัติตามหลักศีลสมาธิ ปัญญา โดยเฉพาะจะได้สามารถฝึกจิตและปัญญาให้เจริญ เพื่อจะได้ประสบชีวิตที่มีความสุขแท้จริง พร้อมด้วยจิตใจที่เป็นอิสระผ่องใสเบิกบานในท่ามกลางสังคมและสภาพแวดล้อมที่สงบเรียบร้อยรื่นรมย์และร่มเย็นเป็นสุข^๑

^๑พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๔๔๘.

เมื่อสังคมมีความเปลี่ยนแปลงแต่เจตนารมณ์ของศีล ยังคงเดิม พุทธศาสนิกชนทุกคน จึงจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการดำรงคงไว้ซึ่งเจตนารมณ์ของศีล โดยร่วมกันช่วยวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ และประชาสัมพันธ์ให้สังคมได้รู้ถึงเจตนารมณ์และความหมายที่แท้จริงของศีล นอกจากนั้น ยังต้องศึกษาให้ลึกซึ้งถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคม เนื่องจากในปัจจุบันโดยรวมแล้วคนในสังคม ยังขาดจิตสำนึกและความเข้าใจเกี่ยวกับศีล ๕ ประกอบกับในอดีตความต้องการของมนุษย์ก็มีความจำเป็นหรือเป็นแค่เพียงปัจจัยสี่ แต่ปัจจุบันความต้องการของมนุษย์มีมากกว่าความจำเป็น มีทั้งปัจจัยห้า ปัจจัยหก ปัจจัยเจ็ด หรือนับไม่ถ้วน จนทำให้สาเหตุในการล่วงละเมิดศีล สลับซับซ้อนไปตามสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้ จึงขอศึกษาโดยลงภาคสนาม ไปสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลหาปัจจัยที่ทำให้คนในสังคมยุคนี้ล่วงละเมิดศีล ๕ หรือรักษาศีล ๕ ซึ่งสะสมจนฝังลึกลงไปในชีวิตกลายเป็นพฤติกรรม เพื่อนำผลที่ได้ไปขยายผลให้สังคมทราบถึง ปραกฏการณ์ด้านศีลธรรมของพุทธศาสนิกชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นประโยชน์ในการ วางกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาให้กับคนกรุงเทพมหานครในโอกาสต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาหลักการและเจตนารมณ์ของการรักษาศีล ๕ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อศีล ๕
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร
- ๑.๒.๔ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของ พุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาหลักการและเจตนารมณ์ของการรักษาศีล ๕ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อศีล ๕ ศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ และปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร ซึ่งประชากรที่ศึกษา ในการวิจัย ครั้งนี้

ได้แก่ พุทธศาสนิกชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร อายุ ๑๓ ปีขึ้นไป จำนวน ๕,๓๐๒,๕๕๘ คน^๔

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ในการวิจัย ศึกษาเฉพาะพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ หลักการและเจตนารมณ์ของการรักษาศีล ในพระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ ทศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

๑.๔.๓ พฤติกรรมการล่วงละเมิดและการรักษาศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

๑.๔.๔ ปัจจัยที่มีผลต่อการล่วงละเมิดและการรักษาศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร คืออะไร

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ พุทธศาสนิกชนที่มีเพศต่างกัน อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร เขตที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร และลักษณะสภาพแวดล้อมที่อาศัยต่างกัน มีทศนคติต่อศีล ๕ แตกต่างกัน

๑.๕.๒ พุทธศาสนิกชนที่มีเพศต่างกัน อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร เขตที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร และ ลักษณะสภาพแวดล้อมที่อาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ แตกต่างกัน

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ ศีล ๕ หมายถึง ความเป็นปกติ ๕ ประการ ประกอบด้วย

๑. การไม่ฆ่าสัตว์ คือเว้นจากการฆ่า การทำลาย การเบียดเบียนให้ผู้อื่นได้รับความสิ้นชีวิตหรือเดือดร้อนอย่างเด็ดขาด เพื่อเคารพให้เกียรติในสิทธิแห่งการมีชีวิตอยู่ในสังคม และในโลกร่วมกัน ทั้งป้องกันเหตุร้ายอันอาจเกิดจากความเดือดร้อนของผู้อื่น เพราะความที่ตนถูกรังแกทำร้ายก่อน

^๔สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, การสำรวจสถานะทางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพจิต พ.ศ. ๒๕๕๑, <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/pocketBook/culture51.pdf>, (๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๒).

๒. การไม่ลักขโมย คือ เว้นจากมิถนาชีพทุกชนิด เช่น ลัก นื้อ โกง ฉกชิง วิ่งราว เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเคารพในสิทธิแห่งการครอบครองทรัพย์สินของบุคคลอื่นของบุคคลอื่นที่เขาหามาได้ด้วยความสำเร็จโดยสุจริตธรรม

๓. การไม่ประพฤตินอกใจ คือ เว้นจากการประพฤตินอกใจในทางกาม คือการล่วงละเมิดในสตรีหรือบุรุษผู้เป็นภรรยาหรือสามีของผู้อื่น หรือเป็นบุคคลต้องห้ามด้วยเหตุผลใดๆ เพื่อเคารพในสิทธิแห่งการมีคู่ครองเป็นหลักฐานตามกฎหมายของสังคมมนุษย์ผู้เจริญด้วยวัฒนธรรมและอารยธรรม

๔. การไม่กล่าวคำเท็จ คือ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดขู่เหยียดให้แตกความสามัคคี พูดคำหยาบคาย เช่น คำด่า คำลบหลู่ดูหมิ่นเหยียดหยาม และคำพูดเพื่อเจ้อเหลวไหลไร้สาระ เพื่อเคารพในสิทธิแห่งการได้รับข่าวสารที่ถูกต้องดีงามของสมาชิกในสังคม ทั้งเป็นการสร้างความซื่อตรงให้เกิดขึ้นและสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในระหว่างกัน

๕. การไม่เสพเครื่องดองของเมาหรือเสพสารเสพติดชนิดต่างๆ คือ เว้นขาดจากการเสพสิ่งมีนเมาให้โทษทุกชนิด อันเป็นสาเหตุของการขาดสติในการทำกิจกรรมหรือภารกิจต่างๆ และกลายเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงทางสังคมด้วย

๑.๖.๒ พฤติกรรมการรักษาศีล ๕ หมายถึง การปฏิบัติตนตามศีล ๕ ข้อ

๑.๖.๓ พฤติกรรมกำลงละเมิดศีล ๕ หมายถึง การไม่ปฏิบัติตนตามศีล ๕ ข้อ

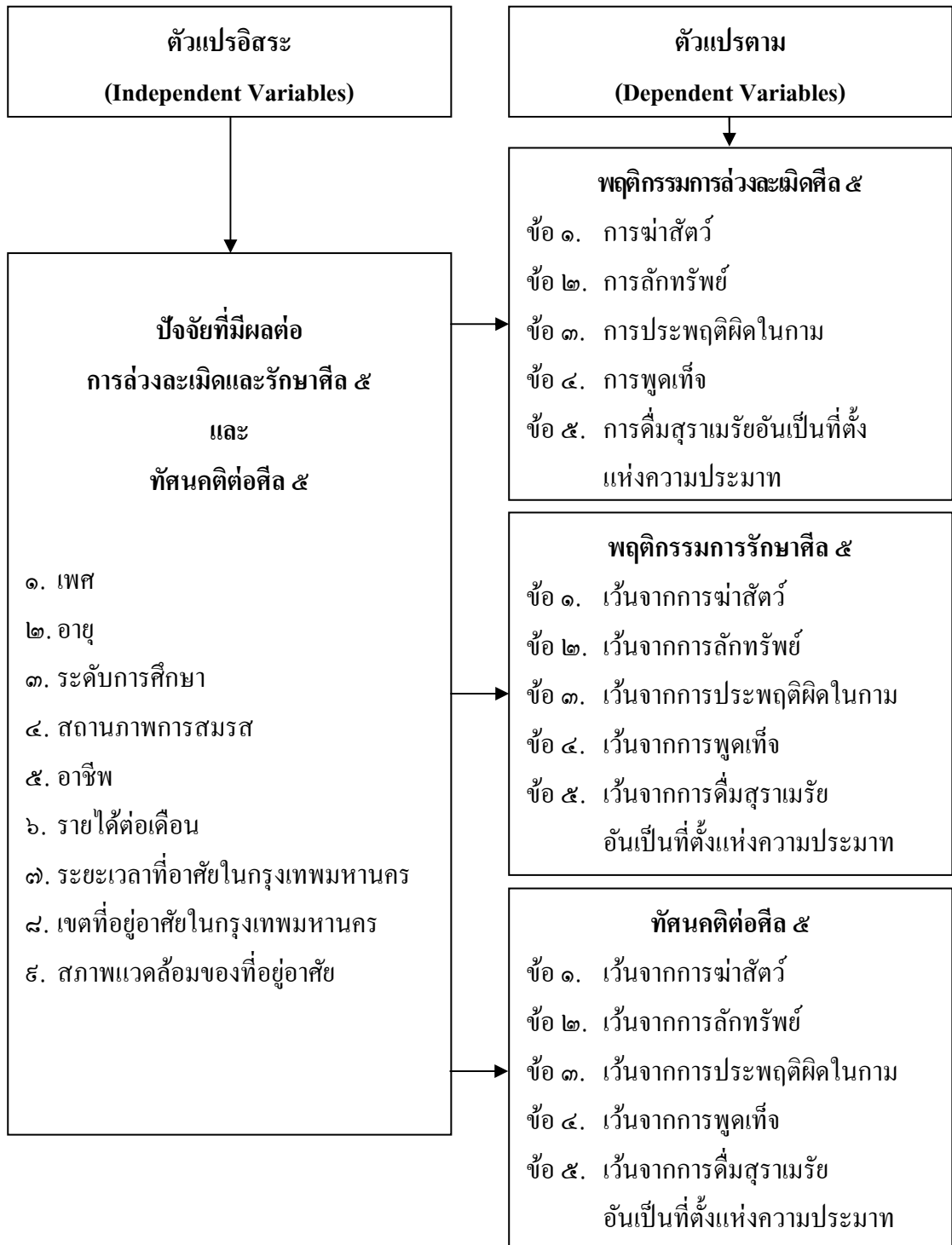
๑.๖.๔ พุทธศาสนิกชน หมายถึง พุทธศาสนิกชนคนไทยที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

๑.๖.๕ บัณฑิตส่วนบุคคล หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร เขตที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร และสภาพลักษณะที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร

๑.๖.๖ ทักษะคติต่อศีล ๕ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นในทางบวกหรือลบที่มีต่อศีล ๕

๑.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๘.๑ ได้แนวคิดเกี่ยวกับการล่องละเมิดและการรักษาศีล ๕

๑.๘.๒ ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการล่องละเมิดและการรักษาศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

๑.๘.๓ ได้ทราบทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

๑.๘.๔ เป็นข้อมูลให้ผู้ที่รับผิดชอบในการเผยแผ่ศีลธรรม ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงฆ์ คณะสงฆ์ กระทรวงวัฒนธรรม และ สำนักงานกรุงเทพมหานคร ได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ศีลธรรม จริยธรรม รวมไปถึงดำเนินการเผยแผ่อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๘.๕ ผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางหรือตัวอย่างให้ผู้สนใจนำไปศึกษาค้นคว้า ในประเด็นอื่นหรือเขตพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

บทที่ ๒

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักการและเจตนารมณ์ของการรักษาศีล ๕ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ และปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนในกรุงเทพมหานคร ดังนั้น จึงมีแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดและความเป็นมาของศีล ๕

ศีล ๕ ภาษาทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า นิจศีล คือ ที่พึงรักษาเป็นนิยต์ อคาริยวินัย คือ ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกหัดกายและวาจาของผู้ครองเรือน มนุษยธรรม คือ ธรรมที่มนุษย์พึงประพฤติ ทำให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และมีการเรียกทับศัพท์ว่า เบญจศีล คือ ศีล ๕ ข้อ

๒.๑.๑ นิยามและความหมายแห่งศีล ๕

คำว่า ศีล คำเดียว พระพุทธโฆสจารย์ได้แสดงความหมายไว้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค โดย อังอาจารย์ทั้งหลายว่า อาจารย์อื่นๆ พรรณนาอรรถในศีลศัพท์นี้ไว้ โดยนัย เช่นว่า ศีลศัพท์มีความหมายว่าสิระ คือ สูงดุจอวியะ คือ ศิระยะ มีความหมายว่าสีสะ มีความหมายว่าสีตละ คือ เย็น มีความหมายว่าสิวะ (เกษม) พระภิกษุจารย์ผู้แต่งวิสุทธิมรรคฎีกาได้อธิบายขยายความหมายแห่งศีลศัพท์นี้ซึ่งปรากฏในเชิงอรรถว่า ศีลหมายถึง สิระกับสีสะนั้นเป็นอันเดียวกัน คือแปลว่า หัวเหมือนกัน ท่านขยายไว้ว่า เมื่อหัวขาดแล้ว ร่างกายทั้งหมดก็เสีย ใช้งานไม่ได้ ฉันทใด เมื่อศีลแตกทำลายเสียแล้วร่างกายคือคุณธรรมทั้งปวง ก็เสียไปหมด ฉันทนั้น เพราะฉะนั้น ศีล จึงมีอรรถว่า สิระ หรือสีสะ ความหมายว่าสีตละ (เย็น) เข้าใจได้ง่าย คือมีศีลแล้วก็ระงับเรื่องร้อนได้ (คนมีศีลเป็นคนเย็น ไม่ทำความเดือดร้อนให้ใคร)^๑

ศีล ๕ หมายถึงศีลที่มนุษย์พึงสมათานรักษามีจำนวน ๕ ข้อ คือ ภาษาทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า นิจศีล ดังข้อความที่พระอรรถกถาจารย์กล่าวไว้ในคัมภีร์อรรถกถาทั้งหลาย เช่น “ผู้สมათานศีล ๕ ที่กำหนดเป็นนิจศีล สมათานศีล ๘ โดยกำหนดเป็นอุโบสถศีลเป็นต้น”^๒

^๑วิสุทธิ. (ไทย) ๑/๑/๑๖.

^๒นิจศีลอุโบสถนิยามาทิวเสน ปญจ อภฺฐู สีลานิ สมมาทินุคฺคสุส” ... ขุ.อิติ.อ. (บาลี) ๓๑๓ (มมร.).

“อริยสาวกผู้ประกอบด้วยธรรม คือนิจศีลอุโปสถศีลทาน พึงประกอบการคำที่ชอบธรรม”^๓ “บัดนี้ เพื่อจะแสดงนิจศีลนั้น เทวดาจึงกล่าว ว่า ข้าพเจ้าเป็นผู้งดเว้นจากปาณาติบาต”^๔ “โดยความเป็นอุปนิสสยปัจจัยแห่งส่วนการศึกษาสิกขาบท ๕ ที่สมทานเป็นนิจศีล”^๕ จากข้อความที่ผู้วิจัยนำมากล่าวนี้ พอสรุปได้ว่า ศีล ๕ เป็นศีลที่มนุษย์พึงสมทานรักษาเป็นประจำ เพื่อให้สังคมมนุษย์ถึงนิพพุติ คือ ความสงบร่มเย็น

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายนิจศีลว่า [นิจจะสิ้น] น. ศีล ที่ควรรักษาเป็นนิจ ได้แก่ ศีล ๕. ว. เป็นปกติ เสมอไป, มักใช้ว่า เป็นนิจศีล. (ป. นิจศีล). ศีล ที่ควรรักษาเป็นนิจ ได้แก่ ศีล ๕

ศีล ๕ เรียกว่า อคาริยวินัย คือ ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกหัดกายและวาจาของผู้ครองเรือน ท่านรวมศีล ๕ จำนวน ๔ ข้อ คือ ปาณาติบาต เวมณี เจตนางดเว้นจากทำชีวิตสัตว์ให้ตกลงไป อทินนาทานา เวมณี เจตนางดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ กาเมสุมิฉฉาจารา เวมณี เจตนางดเว้นจากประพฤติดิฉินในกาม มุสาวาทา เวมณี เจตนางดเว้นจากกล่าวเท็จ ไว้ในกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ^๖

มนุษยธรรม คือ หลักปฏิบัติของมนุษย์ หรือทำให้เกิดเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ คือ เป็นสัตบุรุษ ดังข้อความที่พระพุทธเจ้าตรัสพอสรุปได้ว่า บุคคล เป็นผู้ละเว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ เป็นผู้ละเว้นขาดจากการลักทรัพย์ เป็นผู้ละเว้นขาดจากการประพฤติดิฉินในกาม เป็นผู้เว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท ย่อมเสวยสุข โสมนัส ในปัจจุบัน^๗ สัตบุรุษในโลกนี้ เป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ เว้นขาดจากการลักทรัพย์ เว้นขาดจากการประพฤติดิฉินในกาม^๘

เบญจศีล คำนี้เป็นการใช้ถ้อยคำแบบทับศัพท์ คือ แลความเท่าเดิม วิถีพิเศษ สารานุกรมเสรี ได้ให้ความหมายแห่งเบญจศีลว่า เบญจศีล หรือ ปญจศีล แปลว่า ศีล ๕ เป็นศีลหรือข้อห้ามในลำดับเบื้องต้นตามพระโอวาทของพระพุทธโคดม พระศาสดาแห่งพุทธศาสนาพระองค์ปัจจุบัน

^๓โส นิจศีลอุโปสถศีลทานธมฺมสมนุภาโก อริยสาวโก ปโยชเย ธมฺมิกํ วมฺชชฺช”. พุ.สุ.อ. (บาลี) ๑/ ๒๖๘. (มมร.).

^๔อิทานิ ตํ นิจศีลํ ทสฺเสตฺตุ ปาณาติปาตา วิรตาคิ อาทิ วุคฺคํ. พุ.วิ.อ. (บาลี) ๕๔. (มมร.).

^๕นิจศีลวเสน สมาทินุณานํ ปญฺจนฺนํ สิกขาปทานํ สิกขาโกฏฐาสนานํ อุปนิสฺสยภาเวน. พุ.วิ.อ. (บาลี) ๑๒๖. (มมร.).

^๖มจฺจล. (ไทย) ๒/๕๓-๕๔.

^๗ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๕๓/๒๕๕-๓๐๐.

^๘ดูรายละเอียดใน ม.อ. (ไทย) ๑๔/๕๒/๑๐๘,๓๓๗/๔๒๖.

แต่ทั้งนี้เบญจศีล เป็นหลักการที่มีมาและเป็นที่ยอมรับทั่วไปก่อนพระพุทธโคดมอุบัติแล้ว จัดเป็นศีลขั้นต่ำของพระโศดาบัน เบญจศีลเป็นหลักธรรมประจำสังคมมนุษย์ ในพิธีกรรมทั้งปวงแห่งพุทธศาสนา ภิกษุจึงนิยมกล่าวเป็นภาษาบาลีมอปปิตลที่ตนมีให้บุคคลร่วมรักษาด้วย เรียกว่า "ให้ศีล" และพุทธศาสนิกจกกล่าวรับปากว่าจะรักษาศีลหรือที่เรียกว่ากล่าว "รับศีล" ทั้งนี้ ไม่เพียงแต่ภิกษุเท่านั้นที่ให้ศีล ชาวราษฎร์รักษาศีลอยู่แล้วก็สามารถให้ศีลแก่บุคคลอื่นได้ด้วย เบญจศีลเป็นข้อไม่พึงปฏิบัติ คู่กับ "เบญจธรรม" อันเป็นข้อพึงปฏิบัติ การรักษาเบญจศีลให้บริบูรณ์ควรกระทำพร้อมกับรักษาเบญจธรรมด้วย แต่การรักษาเบญจศีลนี้มิใช่ข้อบังคับของพุทธศาสนิก เป็นคำแนะนำให้พึงยึดถือด้วยความสมัครใจเท่านั้น^๕

๒.๑.๒ ความเป็นมาแห่งศีล ๕

จากการศึกษาความเป็นมาแห่งศีล ๕ ข้อ พบว่า มีมนุษย์ละเมิดศีลข้อทึนนาทานก่อน ดังข้อความเรื่อง มนุษย์ค้นกบในอัครัญญสูตร ดังข้อความพอสรุปได้ว่า

วาเสฏฐะและภารทวาชะ ครั้งนั้น สัตว์ผู้หนึ่งมีนิสัยโลภ รักษาส่วนของตนไว้แล้ว ถือเอาส่วนอื่นที่เขาไม่ให้มาบริโภค คนเหล่านี้ ใฝ่ฝ่ามือบ้าง ก้อนดินบ้าง ท่อนไม้บ้าง ทำร้ายวาเสฏฐะและภารทวาชะ ในเพราะเรื่องนั้นเป็นเหตุ การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ จึงปรากฏ การครหาจึงปรากฏ การพูดเท็จจึงปรากฏ การถือพันทาวุชจึงปรากฏ^๖

จากข้อความนี้ คำว่า ถือเอาส่วนอื่นที่เขาไม่ให้ คือ การละเมิดศีลข้อทึนนาทาน คำว่า ใฝ่ฝ่ามือบ้าง ก้อนดินบ้าง ท่อนไม้บ้าง ทำร้าย คือการละเมิดศีลข้อ ปาณาติบาต คำว่า การพูดเท็จ จึงปรากฏ คือ การละเมิดศีลข้อมุสาวาท ข้อความเหล่านี้มิได้ใช้ถ้อยคำเป็นศีล ๕ เป็นเพียงปรากฏการณ์ที่ล่วงละเมิดอันเป็นเหตุให้มีการห้ามประพฤต้อย่างนั้น ศีล ๕ ที่ปรากฏเป็นที่ทราบกัน นั้นเรียงข้อปาณาติบาตเป็นข้อที่ ๑

ศีล ๕ มีมาก่อนกาลที่พระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ดังข้อความที่ผู้วิจัยสำรวจการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ชาดกมีเรื่องการสมาทานรักษาศีล ๕ จำนวนหลายเรื่อง ขอรวบรวมมาพอเป็นตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

พระอรรถกถาจารย์ได้เล่าเรื่องที่พญาเนื่อนิโครชสอนให้พระเจ้ากรุงพาราณสีสมาทานรักษาศีล ๕ ไว้ในนิโครชชาดกว่า พระมหาสัตว์ทูตขอภัยแก่สรรพสัตว์กะพระราชาอย่างนี้แล้ว ได้ลุกขึ้นยืนให้พระราชาคงอยู่ในศีล ๕ แล้วแสดงธรรมแก่พระราชาด้วยถีลาของพระพุทธเจ้า^๗

^๕วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี <http://th.wikipedia.org/wiki/> ,(๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔)

^๖ดูรายละเอียดใน ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๒๕/๕-๕๖.

^๗ขุ.ชา.อ. (ไทย) ๓/๑/๒๔๓.

ในกุกุรชาดก พระโพธิสัตว์ได้แสดงธรรมสอนพระราชอาประพฤติธรรมในพระชนก และชนนีแล้วทูลว่า ข้าแต่มหाराชจําเดิมแต่นี้ไป พระองค์จ้งเป็นผู้ไม่ประมาท แล้วให้พระราชอาดำรงอยู่ในศีล ๕ จึงได้ถวายคั้นเสวตฉัตรแด่พระราชอา^{๑๒}

พระอรธกถาจารย์เล่าเรื่องไว้ในในกุกุลาวกชาดกว่า มขมาณพนั้นเจริญด้วยบุตรและธิดาท้งหลายได้เป็นทานบศิ รัรักษาศีล ๕^{๑๓}

ในมหาหังสชาดก พระโพธิสัตว์ทูลถวายโอวาทพระราชอาว่า ขอพระองค์อย่าได้ทรงประมาท จงเสวราชสมบติโดยชอบธรรมเถิดแล้วให้พระราชอาประดิษฐานอยู่ในศีล ๕ ประการ^{๑๔}

ในเนมิราชชาดก พระเจ้าเนมิราชโปรดให้สร้างโรงทาน ๕ แห่ง ทรงบริจาครทรัพย์วันละ ๕๐๐,๐๐๐ กหาปณะ ทุกๆ วัน ทรงเบญจศีลเป็นนิจ^{๑๕}

ในวิฐูรชาดกพระเจ้าโกรพยราชทรงพอพระราชหฤทัยในการทรงสกาท้าวเชอทรงตั้งอยู่ในโอวาทของวิฐูรบัตถิต ทรงบำเพ็ญทานรักษาเบญจศีล (ศีล ๕) และอุโบสถศีล^{๑๖}

จนถึงชาติที่พระโพธิสัตว์ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า พระอรธกถาจารย์ได้เล่าเรื่องที่พระมารดาของพระโพธิสัตว์รัรักษาศีล ๕ ไว้ในคัมภีร์ชาดกอรธกถาว่า ธรรมดาพระพุทธมารดา ย่อมไม่โลเลในบุรุษ ไม่เป็นนักเลงสุรา แต่จะเป็นผู้บำเพ็ญบารมีมาตลอดแสนกัป จําเดิมแต่เกิดจะมีศีล ๕ ไม่ขาดเลย และพระเทวีทรงพระนามว่า มหามาธา นี้ทรงเป็นเช่นนี้^{๑๗}

พระอรธกถาจารย์ได้เล่าเรื่องที่พระมารดาของพระพุทธเจ้าต้องเป็นผู้รัรักษาศีลไว้ในคัมภีร์ทีฆนิกาย มหาวรรคอรธกถาว่า เมื่อพระพุทธเจ้ายังไม่ทรงอุบัติพวกมนุษย์นั้นงกระหยงไหว้รับศีลในสำนักของพวกดาบสและปริพาชก แม้พระมารดาของพระโพธิสัตว์ของเราในสำนักของพวกดาบสและปริพาชก แม้พระมารดาของพระโพธิสัตว์ของเราท้งหลายก็ทรงรับศีลในสำนักของฤษีกาลเทวีล แต่เมื่อพระโพธิสัตว์เสด็จสู่พระครรรค์ ใครๆ อื่นไม่สามารถจะนั่ง ณ บาทมูลได้ แม้นั่งรับศีลบนอาสนะเสมอกันก็เป็นอาการดูหมิ่น เพราะฉะนั้น ท่านจึงกล่าวว้ พระมารดาพระโพธิสัตว์ทรงรับศีลด้วยพระองค์เอง^{๑๘}

^{๑๒}บุ.ชา.อ. (ไทย) ๓/๑/๒๘๖.

^{๑๓}บุ.ชา.อ. (ไทย) ๓/๑/๓๒๒.

^{๑๔}บุ.ชา.อ. (ไทย) ๔/๑/๔๔๐.

^{๑๕}บุ.ชา.อ. (ไทย) ๔/๒/๒๔๑.

^{๑๖}บุ.ชา.อ. (ไทย) ๔/๓/๓๕๓.

^{๑๗}บุ.ชา.อ. (ไทย) ๓/๑/๘๓.

^{๑๘}ที. ม.อ. (ไทย) ๒/๑/๑๐๔.

จากข้อความที่ผู้วิจัยรวบรวมมานี้ ทำให้ทราบว่า ศีล ๕ เป็นหลักปฏิบัติของชาวโลกมาตั้งแต่สมัยพระเจ้ามหาสมมต เมื่อพระเจ้ามหาสมมตเสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์ ก็ได้มีการบำเพ็ญศีลบารมี พระโพธิสัตว์ได้สอนให้ประชาชนสมาทานรักษาศีล ๕ ตามที่ปรากฏในชาดกทั้งหลาย

ศีล ๕ ถือได้ว่าเป็นสมบัติของชาวโลกมานานก่อนสมัยพุทธกาล มีลักษณะเป็นสากล อีกทั้งยังเป็นกฎระเบียบทางธรรมชาติสำหรับการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า พระพุทธเจ้า จะทรงเสด็จอุบัติขึ้นหรือไม่ก็ตามแต่ศีล ๕ ก็ถือเป็นหนึ่งในธรรมะที่มีมาแต่ไหนแต่ไร ดังปรากฏในจกกวัดติสุตรที่พระเจ้าจักรพรรดิทรงสอนประชาชนให้งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ เว้นจากการประพฤตินิมนต์ไม่เหมาะสมทางเพศ เว้นจากการกล่าวเท็จและ เว้นจากการบริโภคสุรายาเมาโดยผู้ที่ประพฤตินิมนต์จะถูกลงโทษด้วยการจับแขนไปหลัง เอาเชือกมัดให้แน่น โคนผมและตีกลองเสียงดังแห่งประจานไปตามทางก่อนจะประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะ จึงทำให้ศีล ๕ มีอิทธิพลมาในสังคมอินเดียสมัยนั้น จนกลายเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับนักบวชทั่วไป แต่ปรากฏว่าหลังจากนั้นได้มีการปรับปรุงจนเหลือเพียง ๔ ข้อคือ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ ไม่มีเพศสัมพันธ์และไม่อวดอุตริมนุชยธรรม^{๑๙} และเมื่อพระศรีสากยมุนีพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นและทรงประกาศศาสนา พระพุทธองค์ ก็ทรงยอมรับเอาข้อห้ามทั้ง ๕ ข้อ มาสั่งสอนและเผยแผ่ไปสู่ผู้คนอย่างแพร่หลาย เรียกว่า "ศีล" บ้าง "สิกขาบท" บ้าง

ศีล ๕ อันเป็นกระบวนการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมตามทัศนะทางพระพุทธศาสนา ปรากฏในสูตรต่างๆ มีจกกวัดติสุตรและอัครคณฺยสูตร พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงความจำเป็นของศีลโดยเล่าถึงสภาวะทางธรรมชาติว่า เดิมทีนั้นมนุษย์อยู่กันอย่างสงบสุข โดยอาศัยการรู้จักประมาณตน ในเวลาต่อมาเมื่อมนุษย์มีมากขึ้นความเห็นแก่ตัวและการเบียดเบียนกัน การลักขโมย เป็นต้น ก็เกิดขึ้น ความสงบสุขก็หายไปฉะนั้นเพื่อให้คนในสังคมตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม กล่าวบาปและมีความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นต้น พระเจ้าทัตถเนมิ จึงได้พระราชทานพระบรมราโชวาทไว้ว่า “พวกท่านไม่พึงฆ่าสัตว์ ไม่พึงถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ ไม่พึงประพฤตินิมนต์ในกามทั้งหลาย ไม่พึงกล่าวคำเท็จและไม่พึงดื่มน้ำเมา จงบริโภคตามเดิมเถิด”^{๒๐} ข้อความข้างต้นมีเนื้อความขยายว่า ไม่ว่าใครก็ตามที่ทำผิดศีล ย่อมได้รับการติเตียนและรับผลของกรรมที่ตนได้ทำไว้ พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนเรื่องศีลไว้เพื่อเป็นเครื่องมือควบคุมพฤติกรรมทุกด้าน (ทางภายนอกคือด้านร่างกาย และทางด้านภายในคือจิตใจ) ด้วยทั้งสองทางนี้จะต้องเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กันตาม

^{๑๙}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๐๒/๗๓.

^{๒๐}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๖/๕๓.

แต่เหตุปัจจัยต่างๆ ที่จะอำนวยประโยชน์ให้เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายในขอบเขต หรือ สิทธิเสรีภาพที่ตนจะพึงมีพึงได้และที่สำคัญ มนุษย์นั้นเป็นสัตว์ประเสริฐที่สามารถงดเว้น การกระทำต่างๆ มีเว้นจากการเบียดเบียนกันและกัน เป็นต้นโดยใช้ศีล ๕ เป็นมาตรฐานในการ ดำเนินชีวิต เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิตคือการอยู่ร่วมกันอย่างปรกติสุขของคนในสังคม และเพื่อการเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ความในจักรวัตติสูตร^{๒๐} และอัครกัญญสูตร^{๒๑} ได้กล่าวถึงกำเนิด ของสังคมนมนุษย์เมื่อเริ่มแรกที่เดิยวมมนุษย์อยู่ด้วยกันอย่างปรกติสุข มีการดำเนินชีวิตด้วยพืชพันธุ์ ธัญญาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ต่อมาเมื่อมนุษย์มีมากขึ้น ความ โลภความเกียจคร้านเข้าครอบงำ จิตใจจึงทำให้มีการสังฆอาหาร มีการแบ่งปันผลผลิตกัน ทำให้ผู้ที่ไม่สามารถควบคุมความโลภ เป็นต้น ได้แสดงพฤติกรรมผิดศีลเป็นเหตุให้การลักขโมย การกล่าวเท็จ การฆ่าฟันกัน การประพฤติ ผิดในกามก็เกิดขึ้น เมื่อมีความขัดแย้งเช่นนี้จึงได้มีข้อบัญญัติหรือศีลขึ้น เพื่อให้คนในสังคมหรือ ชุมชนนั้นๆ ได้ยึดถือเป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีล ๕ จึงเกิดขึ้นเพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม และใช้ศีลเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่จะพัฒนาขึ้นไปเป็นปัญหาในระดับ สังคมต่อไปเพราะศีล ๕ นั้นเป็นเครื่องมือในการกำจัดกิเลสชั้นหยาบของมนุษย์ได้ในบางส่วน แต่ไม่ทำให้กิเลสต้นหางของมนุษย์หมดสิ้นไปได้ ศีลจึงเป็นเพียงเครื่องมือขั้นพื้นฐาน ที่จะทำให้ มนุษย์พัฒนาตนเองให้ไปสู่เป้าหมายสูงสุดของชีวิตได้ อันเป็นกระบวนการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ในสังคมตามทัศนะทางพระพุทธศาสนา

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้แบ่งศีลเป็น ๒ ระดับ คือ ระดับทั่วไป ได้แก่ ระดับธรรมหรือระดับที่ยังเป็นธรรม คือ เป็นข้อแนะนำสั่งสอนหรือหลักความประพฤติที่แสดงและ บัญญัติไปตามกฎธรรมดาค่าแห่งความดีความชั่ว ที่เรียกว่ากฎแห่งกรรม ผู้ทำดีทำชั่วหรือรักษาศีล ละเมิดศีล ย่อมได้รับผลดีผลชั่วเองตามธรรมดาค่าของเหตุปัจจัยหรือตามกฎแห่งกรรมนั้น ระดับ เฉพาะ ได้แก่ ระดับวินัยหรือระดับที่เป็นวินัย คือ เป็นแบบแผนข้อบังคับที่บัญญัติคือวางหรือ กำหนดขึ้นไว้ เป็นทำนองประมวลกฎหมาย สำหรับกำกับความประพฤติของสมาชิกในหมู่ชนหรือ ชุมชนหนึ่ง โดยสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหมู่คณะหรือชุมชนนั้น โดยเฉพาะ ผู้ละเมิด บทบัญญัติแห่งศีลประเภทวินัยนี้มีความผิดตามอาญาของหมู่ชนเข้ามาอีกชั้นหนึ่ง เพิ่มจาก อุกุศลเจตนาที่จะได้รับผลตามกฎแห่งกรรมของธรรมชาติ^{๒๒}

^{๒๐}ที่.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๓/๕๐.

^{๒๑}ที่.ปา. (ไทย) ๑๑/๕๐/๓๑.

^{๒๒}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๔๓๑-๔๓๒.

ในระดับเฉพาะหรือ ระดับวินัย ท่านเห็นว่าเป็นเจตนารมณ์ทางสังคมของศีล ดังนั้นย่อมครอบคลุมเรื่องการจัดระเบียบชีวิตด้านนอกทั้งหมด เท่าที่จะช่วยทำสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไป กิจกรรมทั้งหลายของหมู่ชน ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่ควรจัดได้ ให้มีสถานะที่เกื้อกูลแก่ความเจริญงอกงามของชีวิตด้านในและสอดคล้องกับการที่ชีวิตด้านในที่เจริญงอกงามนั้นจะสะท้อนผลดีงามออกมาแก่ชีวิตด้านนอก คือเหมาะแก่การที่ทุกๆ คนจะพากันปฏิบัติตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา โดยเฉพาะจะได้สามารถฝึกจิตและปัญญาให้เจริญ เพื่อจะได้ประสบชีวิตที่มีความสุขแท้จริง พร้อมด้วยจิตใจที่เป็นอิสระผ่องใสเบิกบานในท่ามกลางสังคมและสภาพแวดล้อมที่สงบเรียบร้อยร่มเย็นและร่มเย็นเป็นสุข^{๒๔}

สรุป ศีล หมายถึง ข้อกำหนดหรือข้อปฏิบัติเบื้องต้นในการเว้นจากทำชั่วโดยการรักษา กายและวาจาให้เป็นปรกติ เพื่อช่วยให้กิจกรรมของสังคมดำเนินไปได้อย่างปรกติสุขทั้งส่วนปัจเจกบุคคลและสังคมโดยรวม ศีล ๕ นั้นประกอบด้วย

๑. ปาณาติปาตา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการฆ่าสัตว์
๒. อทินนาทานา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการลักทรัพย์
๓. กามสุมิจฺจจารา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการประพฤตินิโคตติในกาม
๔. มุสาวาทา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการพูดเท็จ
๕. สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการดื่มน้ำเมา

คือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท^{๒๕}

๒.๑.๓ องค์ประกอบของศีล ๕

ศีลข้อที่ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณี แปลว่า เจตนางดเว้นจากการทำลายชีวิตสัตว์ รวมไปถึงการฆ่า การทำร้ายร่างกายและการทรกรรม คำว่า “สัตว์” ในที่นี้ ประสงค์เอาทั้งมนุษย์และสัตว์เดรัจฉานที่ยังเป็นอยู่ มนุษย์ไม่ว่าชายหรือหญิง จะอยู่ในวัยใดก็ตาม จนถึงที่ยังอยู่ในครรภ์ก็ตาม จะใหญ่หรือเล็กก็ตาม ได้ชื่อว่าสัตว์ในที่นี้ทั้งหมด เพื่อให้เข้าใจถึงความหมายของ การฆ่า การทำร้ายร่างกายและการทรกรรมจะได้อธิบายดังนี้

การฆ่า หมายถึง การทำให้ตาย ไม่ว่าจะเป็นมมนุษย์และสัตว์เดรัจฉานก็ตาม รวมไปถึงการฆ่าเองหรือใช้ให้คนอื่นฆ่าก็ตาม ถือว่าผิดศีลทั้งสิ้น ส่วนจะบาปมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับเจตนาและชนิดของมนุษย์และสัตว์ที่ถูกฆ่า ถ้าหากว่าฆ่ามนุษย์หรือสัตว์ที่มีคุณมาก ก็จะมีบาปมาก หากว่าฆ่ามนุษย์หรือสัตว์ที่มีคุณน้อยก็มีบาปน้อยและการฆ่านั้นก็มิได้อยู่ ๒ ประเภทคือ ฆ่าโดยจงใจ

^{๒๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๔๘.

^{๒๕} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๘๖/๒๒๕.

คือคิดไว้ตั้งแต่แรกแล้วว่าจะมา เช่น มาคู่อริ เป็นต้น มาโดยไม่ตั้งใจ คือไม่ได้คิดไว้ก่อน แต่บังเอิญเรื่องเกิดขึ้น เช่น มาเพราะเกิดบันดาลโทสะ เป็นต้น

การทำร้ายร่างกาย คือการทำให้มนุษย์หรือสัตว์ได้รับความเจ็บปวด ยังทุกข์ให้เกิดแก่ผู้ถูกทำร้าย

ทรกรรม หมายถึง การประพฤติอย่างเหี้ยมโหดแก่สัตว์เดรัจฉานอย่างไม่มีปราณี ให้ได้รับความทุกข์ยากลำบาก เช่น ใช้สัตว์เลี้ยงทำงานโดยไม่ให้พักผ่อนหรือกักขังจนสัตว์นั้นได้รับความทุกข์ หรือนำเอาสัตว์นั้นไปด้วยวิธีการที่ทรمان เช่น มัดเท้ามัดปีก เป็นต้น รวมไปถึงการนำสัตว์ไปทรمانเพื่อความสนุกสนาน เช่น ชนโค ชนกระบือ ตีไก่ กัดปลา กัดจิ้งหรีด เป็นต้น^{๒๖} พระอรรถกถาจารย์ ได้จัดวางองค์ประกอบการละเมิดศีลข้อที่ ๑ ไว้ดังนี้ คือ

๑. ปาโณ สัตว์นั้นมีชีวิต
๒. ปาณสญฺญิตา มีความเป็นผู้สำคัญว่าสัตว์นั้นมีชีวิต
๓. วรกจิตฺตํ มีจิตคิดจะฆ่า
๔. อุปกุกโม มีความพยายามที่จะฆ่าสัตว์นั้น
๕. เตน มรณํ สัตว์นั้นตายด้วยความพยายามนั้น

การล่วงละเมิดนอกจากศีลจะขาดแล้ว ยังถือว่าเป็นบาปด้วย ฉะนั้นจึงไม่ควรเบียดเบียนบีบคั้นกัน ควรอยู่ร่วมกันด้วยไมตรีจิต สันติภาพที่มั่นคงก็จะเกิดขึ้น

ศีลข้อที่ ๒ อทินนาทานา เวรมณี แปลว่า เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ ด้วยอาการเป็นโจร คือไม่เบียดบังดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุสิ่งของที่ผู้อื่นไม่อนุญาตด้วยทางกายหรือทางวาจาอันเจ้าของไม่ได้ยกให้เป็นสิทธิ์ขาด เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น ในที่นี้จะอธิบายกิริยาที่ห้ามทำในศีลข้อ ๒ มีอยู่ ๓ ประการคือ

โจรกรรม ประพฤติเป็นโจร หมายถึง กิริยาที่ถือเอาสิ่งของที่ไม่มีผู้ให้ด้วยอาการเป็นโจร ๑๔ ลักษณะ คือ

๑. ลัก ได้แก่ การขโมยเอาลับหลัง
๒. ฉก ได้แก่ กิริยาที่ถือเอาสิ่งของๆ ผู้อื่นในเวลาที่เขาหลับ
๓. กรรโชก ได้แก่ ขูให้เขากลัวแล้วให้ทรัพย์
๔. ปล้น ได้แก่ การร่วมหัวกันหลายคนตีปล้นเอาทรัพย์
๕. ตู ได้แก่ การอ้างหลักฐานพยานเท็จเอาทรัพย์ของคนอื่น
๖. นื้อ ได้แก่ การทำอุบายฉ้อฉลให้เจ้าทรัพย์ตามไม่ทันแล้วเอาทรัพย์

^{๒๖} สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, เบญจศีลและเบญจธรรม, หน้า ๘.

๗. หลอก ได้แก่ การปั้นเรื่องขึ้นหลอกให้เขาหลงเชื่อแล้วให้ทรัพย์
 ๘. ลวง ได้แก่ การใช้เครื่องมือแลกเปลี่ยนผิดมาตรฐานตบตาคนอื่น
 ๙. ปลอม ได้แก่ การทำของปลอมใช้ของปลอมแลกเปลี่ยนได้ทรัพย์มา
 ๑๐. ทรยศ ได้แก่ บิดพลิ้วคำมั่นสัญญาเพื่อเอาทรัพย์
 ๑๑. เบียดบัง ได้แก่ การปกปิดซ่อนทรัพย์ จนเจ้าของหมดอาลัยแล้วเอาเสีย
 ๑๒. สับเปลี่ยน ได้แก่ การสลับทรัพย์ของตนกับของคนอื่นแล้วถือเอาสิ่งที่ต้องการ
 ๑๓. ลักลอบ ได้แก่ การหลีกเลียงไม่จ่ายตามพิกัด เช่น เลี่ยงภาษี
 ๑๔. ยักยอก ได้แก่ การใช้อำนาจหน้าที่จำหน่ายทรัพย์ของผู้อื่นมาเป็นของตน
- โดยมิชอบ^{๒๓} ทั้ง ๑๔ ประการข้างต้น จะทำเองหรือใช้ให้ผู้อื่นทำ ก็ชื่อว่าประพฤติเป็นโจรทั้งสิ้น

อนุโลมโจรกรรม หมายถึง กิริยาที่อุดหนุนโจรกรรมหรืออุปการะแก่ผู้ประพฤติผิดศีลธรรม ซึ่งรวมไปถึงการปกปิดลวง โดยการคบกับผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ด้วยอาการไม่ซื่อสัตย์ มุ่งจะเอาแต่ประโยชน์ของเขาฝ่ายเดียวและรับสินบนของผู้อื่นเพื่อกระทำในทางที่ผิดศีลธรรม

ฉวยโจรกรรม หมายถึง กิริยาที่ทำทรัพย์พัสดุของผู้อื่นให้สูญหรือเป็นสินใช้ตกอยู่แก่ตน ผลาญคือทำอันตรายแก่ทรัพย์พัสดุหรือหิบบฉวยทรัพย์พัสดุของผู้อื่นมาด้วยความมั่งงาย โดยคิดว่าเจ้าของคงไม่ว่าอะไร

องค์ที่จะทำให้ศีลข้อนี้ขาดได้นั้นต้องประกอบด้วยองค์ ๕ คือ

๑. ปรปรุกหิต์ ของนั้นมีผู้อื่นหวงแหน คือมีเจ้าของ
๒. ปรปรุกหิตสณฺญิตา รู้ว่าเป็นของอันผู้อื่นหวงแหน
๓. เถยยจิตฺตํ มีจิตคิดจะลัก
๔. อุปกุกโม มีความพยายามที่จะลัก
๕. เตนฺ หรณฺญํ ลักมาด้วยความพยายามนั้น

การดำเนินชีวิตด้วยการเบียดเบียนเอาทรัพย์สินของบุคคลอื่น โดยไม่ได้รับอนุญาตนั้น จะมีโทษมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งของและคุณความดีของเจ้าของทรัพย์ เช่น สิ่งของมีค่ามากและประกอบด้วยคุณความดีของเจ้าของทรัพย์มีมากย่อมมีโทษมาก ถ้าเป็นของเล็กน้อยก็มีโทษน้อยแต่ต้องประกอบด้วยกิเลสและความพยายาม เช่น สิ่งของมีค่าเสมอกันกับคุณความดีของเจ้าของทรัพย์ ผู้ลักมีความปรารถนาอยากได้และมีความพยายามมากก็มีโทษมาก แต่ถ้าได้มาโดยง่าย มีความปรารถนาอยากได้น้อย ก็จะมีโทษน้อย เป็นต้น

^{๒๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๗.

ศีลข้อที่ ๓ กามเมสุมิจฺจนาคารา เวรมณี แปลว่า เจตนางดเว้นจากการประพฤติดิฉันในกาม
 กามในที่นี้หมายถึงกิริยาที่รักใคร่กันในทางประเวณี หมายความว่า งดเว้นจากความประพฤดิ
 ในการที่จะล่วงละเมิดคุ้มครองของผู้อื่น มีข้อห้ามสำหรับชายและหญิงมิให้ประพฤติดิฉัน ดังนี้

ก. หญิงเป็นวัตถุต้องห้ามของชาย ๓ จำพวกคือ

๑. ภรรยาท่านหรือหญิงมีสามี (สสุสามิกา) ได้แก่หญิงที่แต่งงานกับชายหรือ
 ไม่ได้แต่งงาน แต่อยู่กินด้วยกันกับชายอย่างเปิดเผยหรือหญิงที่รับสิ่งของมีทรัพย์ เป็นต้น ของชาย
 แล้วและยอมอยู่กับเขาหรือหญิงที่ชายเลี้ยงไว้เป็นภรรยา

๒. หญิงที่มีญาติปกครอง (ญาติรุกขิกา) ได้แก่ หญิงที่มารดาบิดา ญาติพิทักษ์
 รักษาอยู่ คือ ยังไม่เป็นคุ้มครองของใคร

๓. หญิงมีจารีตรักษา (จาริตา ฆมฺมรุกขิตา) ได้แก่ หญิงที่มีศีลธรรมหรือจารีต
 ประเพณีคุ้มครอง เช่น นักบวช หญิงที่กฤหมายบ้านเมืองห้าม (คือหญิงห้ามของพระราช
 ในสมัยก่อน) และหญิงที่เป็นเทือกเถาเหล่ากอของตัวเอง

ข. ชายเป็นวัตถุที่ต้องห้ามของหญิง คือ

๑. ชายอื่นนอกจากสามีของตน

๒. นักบวชที่ห้ามเสพเมถุนและชายที่เป็นเทือกเถาเหล่ากอของตนใน
 พระสูตรต้นปิฎกเล่มที่ ๑๔ จำแนกสตรีไว้ ๑๐ จำพวกคือ ๑) มาตุรุกขิตา สตรีที่มารดาดูแลรักษา
 ๒) ปิตุรุกขิตา สตรีที่บิดาดูแลรักษา ๓) มาตาศูรุกขิตา สตรีที่มารดาและบิดาดูแลรักษา
 ๔) ภาตุรุกขิตา สตรีที่พี่ชายน้องชายดูแลรักษา ๕) ภคินีรุกขิตา สตรีที่พี่สาวน้องสาวดูแลรักษา
 ๖) ญาติรุกขิตา สตรีที่ญาติดูแลรักษา ๗) โคตรรุกขิตา สตรีที่โคตรดูแลรักษา ๘) ฆมฺมรุกขิตา
 สตรีที่ผู้ปฏิบัติธรรมรักษา ๙) สารกฺขา สตรีที่คู่หมั้นดูแลรักษา ๑๐) สปริทณฺฑา สตรีที่มีผู้กำหนด
 อาณานิคมไว้^{๒๘}

ในมงคลสูตรที่ปิณฑก ๑ ท่านแบ่งสตรีมีสามี ๑๐ จำพวกคือ

๑. ธนุกิตา	สตรีที่ซื้อมาเป็นภรรยาด้วยทรัพย์
๒. จนุทวาสินี	สตรีที่อยู่ร่วมเป็นภรรยาด้วยสมัครใจ
๓. โภควาสินี	สตรีที่เป็นภรรยาด้วยได้โภคะทรัพย์
๔. ปฎวาสินี	สตรีที่เป็นภรรยาด้วยได้เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม
๕. โอปตฺตุกินี	สตรีที่เป็นภรรยาด้วยการแต่งงานรดน้ำ
๖. โภกตจุมภฎา	สตรีที่เป็นภรรยาด้วยฝ่ายชายช่วย

^{๒๘}ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๓๓/๑๓๓.

๗. ทาสี จ ภริยา จ สตรีที่เป็นภรรยาด้วยเป็นคนรับใช้และเป็นภรรยาด้วย
 ๘. กมฺมการี จ ภริยา จ สตรีที่รับทำงานและเป็นภรรยาด้วย
 ๙. ธชาหญา สตรีที่เป็นภรรยาโดยถูกจับมาเป็นเชลย
 ๑๐. มุหุตติกา สตรีที่เป็นภรรยาชั่วคราว

องค์ที่จะทำให้ศีลข้อนี้ขาดได้นั้นต้องประกอบด้วยองค์ ๔ คือ

๑. อคมนียวัตถุ วัตถุอันไม่ควรล่วงละเมิด (หญิงชายต้องห้าม)
๒. ตสฺมี เสวนจิตฺตํ จิตฺตํจะเสพนในวัตถุที่ไม่ควรล่วงละเมิดนั้น (มีเจตนาจะเสพ)
๓. เสวนปฺปโยโค มีความพยายามในอันเสพ
๔. มกฺเคน มกฺคปฺปฎิปปตฺตือธิวาสํ ยินดีร่วมสังวาสกัน

การล่วงเกินในขอบเขตของความเป็นสามี-ภรรยา ที่เป็นไปทางกาย ในการประพฤติกล่วงละเมิดทางเพศ จะมีโทษมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับคุณความดีของผู้ถูกละเมิด ความแรงของกิเลสและความพยายาม เช่น ผู้ถูกละเมิดประกอบด้วยคุณความดีมาก ย่อมมีโทษมาก ถ้าประกอบด้วยคุณความดีน้อย ย่อมมีโทษน้อย ถ้ามีความพอใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย แต่มีความพยายามมากก็มีโทษมาก มีความพยายามน้อยก็มีโทษน้อย

ศีลข้อที่ ๔ มุสาวาทา เวมณิ แปลว่า เว้นจากการกล่าวคำเท็จ ถืองดเว้นจากคำพูดที่บิดเบือนจากความจริง โดยจงใจให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าเป็นเช่นนั้นเช่นแสดงพยานหลักฐานเท็จ มีข้อห้ามดังต่อไปนี้

มุสา หมายถึง การพูดเท็จและมืองค์ประกอบอยู่ ๗ ประการคือ

๑. ปด ได้แก่ การพูดตรงข้ามกับความจริง เช่นเห็นแล้ว พูดว่าไม่เห็น รู้อยู่ พูดว่าไม่รู้
 ๒. ทนสาบาน ได้แก่ ทำผิดแล้วไม่ยอมรับว่าผิด
 ๓. ทำเล่ห์กระเท่ห์ ได้แก่ การอวดอ้างตนว่าเป็นผู้วิเศษ ทำให้คนหลงเชื่อถือและพากันนิยมน
 ๔. มารยา ได้แก่ การเสแสร้งทำกิริยาให้ตรงกันข้ามกับความจริง เช่น เป็นคนทุศีล ทำท่าทางเป็นคนมีศีล
 ๕. ทำเลศ ได้แก่ การตั้งใจจะพูดเท็จ คือพูดเล่นสำนวนเพื่อให้คู่สนทนาผิดเอง
 ๖. เสริมความ ได้แก่ พูดเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ให้เลดูว่าเป็นเรื่องใหญ่
 ๗. อำนาจ ได้แก่ การพูดอาศัยข้อมูลเดิม แต่ตัดหัวข้อความที่ไม่ประสงค์จะให้รู้ออกเสีย เพื่อให้เข้าใจว่าเป็นเรื่องอื่นไป
- อนุโลมมุสา ได้แก่ การพูดไม่จริง แต่พูดไปโดยไม่หวังจะให้ผู้ฟังเชื่อตาม เช่น การพูดประชดประชัน พูดเสียดสี

ปฏิสวระ ได้แก่ การสัญญากับผู้อื่นแล้วไม่ปฏิบัติตามคำพูดนั้น หรือว่าปฏิบัติไม่ได้จนทำให้ผู้อื่นเสียผลประโยชน์ ดังมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. ผิดสัญญา ได้แก่ ทั้งสองฝ่ายได้ทำสัญญาแก่กันว่าจะทำเช่นนั้นๆ แต่อีกฝ่ายหนึ่งบิดพลิ้วไม่ทำตามสัญญา

๒. เสียสัตย์ ได้แก่ ให้คำสัญญาแก่เขาแต่ไม่ได้ทำตาม

๓. กั้นคำ ได้แก่ รับปากว่าจะทำสิ่งนั้นๆ ให้ ภายหลังไม่ทำ^{๒๕}

องค์ที่จะทำให้ศีลข้อนี้ขาดได้นั้นต้องประกอบด้วยองค์ ๔ คือ

๑. อตถํ วตฺถุ เรื่องไม่จริง

๒. วิสํวาทนจิตฺตํ มีจิตคิดจะกล่าวให้คลาดเคลื่อน

๓. ตชฺโช วายาโม มีความพยายามพูดที่เกิดจากจิตนั้น

๔. ปรสฺส คทตฺตวิฆานนํ ผู้อื่นรู้เรื่องนั้น

การแสดงออกทางกิริยาอาการที่แสดงให้ผู้อื่นเข้าใจผิดเช่น สร้างหลักฐานเท็จปลอม แผลงเอกสารหรือหลักฐาน การพูดให้ผู้อื่นเชื่อในถ้อยคำเท็จ สิ่งทีกล่าวนั้นจะมีโทษมากหรือน้อยนั้นก็แล้วแต่ประโยชน์ที่จะถูกตัดรอน เช่น คนที่ไม่ให้ของๆ คนก็พูดไปว่าไม่มีก็ยังมีโทษน้อย แต่ถ้าเป็นพยานเท็จก็มีโทษมาก

ศีลข้อที่ ๕ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจสุรา เวมณิ แปลว่า เว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุรา และเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นสิ่งที่ทำให้เสียสติสัมปชัญญะไป พระพุทธเจ้าจึงตรัสโทษแห่งการดื่มสุราเมรัยไว้ ๖ ประการไว้ในทิมกนิกาชปาฎีกวรรค สังคาลสูตรว่า

“ดูกรคฤหบดีบุตร โทษในการประกอบเนื่องๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมาคือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ๖ ประการนี้ คือ ความเสื่อมทรัพย์อันผู้ดื่มพึงเห็นเอง ๑ ก่อการทะเลาะวิวาท ๑ เป็นบ่อเกิดแห่งโรค ๑ เป็นเหตุเสียชื่อเสียง ๑ เป็นเหตุไม่รู้จักละอาย ๑ มีบทที่ ๖ คือ เป็นเหตุทอนกำลัง ปัญญา ๑ ดูกรคฤหบดีบุตร โทษ ๖ ประการในการประกอบเนื่องๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมาคือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเหล่านี้แล”^{๒๖}

องค์ที่จะทำให้ศีลข้อนี้ขาดได้นั้นต้องประกอบด้วยองค์ ๔ คือ

๑. มทณียํ น้ำเมา

๒. ปาตุกมฺมยตาจิตฺตํ มีจิตคิดจะดื่มน้ำเมานั้น

๓. ตชฺโช วายาโม มีความพยายามจะดื่มน้ำเมานั้น

^{๒๕} สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, เบนญจศีลและเบญจธรรม, หน้า ๓๐.

^{๒๖} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๗๕/๑๖๔.

๔. ปิตปฺปเสวนํ น้ำมนันล่งล่ำคองไป

การดื่มสุราและเสพสิ่งเสพติดนอกจากจะมีโทษต่อร่างกายแล้ว ยังบั่นทอนสติปัญญา อีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่นการฆาตกรรม ฉกชิงวิ่งราว อาชญากรรมทางเพศ การหลอกหลวง ต้มตุ๋นและอุบัติเหตุต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อตนเองและสังคมโดยรวม ซึ่งองค์ประกอบของศีล ทั้ง ๕ ข้อพอจะสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑ สรุปองค์ประกอบของศีล ๕

ศีลข้อ ๑	ศีลข้อ ๒	ศีลข้อ ๓	ศีลข้อ ๔	ศีลข้อ ๕
สัตว์นั้นมีชีวิต	ทรัพย์หรือ สิ่งของนั้นมี เจ้าของหวงแหน	หญิงหรือชายนั้น เป็นหญิงหรือชาย ที่ไม่ควรละเมิด	เรื่องนั้นไม่จริง	น้ำที่ดื่มนั้น เป็นน้ำเมา
รู้ย่ำว่าสัตว์นั้น มีชีวิต	รู้ย่ำว่าทรัพย์นั้น มี เจ้าของหวงแหน			
มีจิตคิดจะฆ่า สัตว์นั้น	มีจิตคิดจะลัก ทรัพย์นั้น	มีจิตคิดจะ เสพเมถุน	มีจิตคิดจะพูด ให้ผิดไป จากความจริง	มีจิตคิดจะดื่ม
พยายามฆ่าสัตว์ นั้นและ	พยายามลักทรัพย์ นั้นและ	พยายามประกอบ กิจในการเสพ เมถุนและ	พยายามที่จะพูด ให้ผิดไปจาก ความจริงและ	พยายามดื่มและ
สัตว์ตายด้วย ความพยายามนั้น	ลักทรัพย์ได้ด้วย ความพยายามนั้น	ยังอวัยวะเพศ ให้ถึงกัน	คนฟัง เข้าใจความหมาย ตามที่พูดนั้น	น้ำมนันล่งล่ำพัน

ศีลทั้ง ๕ ข้อนี้เป็นกฎระเบียบและเป็นหลักประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ทุกคน เพื่อป้องกันเวรและภัยทำให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย หากคนในสังคมไม่เคารพในหลักของศีลแล้ว ความทุกข์เดือดร้อนก็จะกลายเป็นปัญหาของชีวิตและสังคม พระพุทธองค์ทรงมุ่งเน้นให้มนุษย์ในสังคมมีความสุขสงบ มีเอกภาพ ความเสมอภาคบนหลักพื้นฐานของการดำเนินชีวิต โดยให้มีความรัก มีเมตตาต่อสรรพชีวิตที่จะต้องพึ่งพาอาศัยกัน โดยอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีปรกติสุข ไม่เดือดร้อน เป็นที่รองรับของธรรมทั้งหลายที่เป็นกุศล ซึ่งมีประโยชน์และอานิสงส์สืบไปอย่างต่อเนื่อง

๒.๑.๔ โทษของการไม่มีศีลและความไม่มีศีลเป็นเหตุก่อเวรและภัย

ก. โทษของการไม่มีศีล

การกระทำความชั่วทางกาย ทางวาจาและทางใจ รวมทั้งความไม่สำรวมในสิกขาบททั้งหลาย ล้วนแต่เป็นสาเหตุของการขาดศีล ด้วยเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคตรัสกับอุบาสกอุบาสิกาชาวปาณ्डิคามว่า คหบดีทั้งหลาย ศีลวิบัติของบุคคลผู้ทุศีลมีโทษ ๕ ประการ คือ

๑. บุคคลผู้ทุศีล มีศีลวิบัติในโลกนี้ ย่อมถึงความเสื่อมโภคทรัพย์ใหญ่หลวง ซึ่งมีความประมาทเป็นเหตุ

๒. กิตติศัพท์อันชั่วของบุคคลผู้ทุศีล มีศีลวิบัติ ย่อมกระฉ่อนไป

๓. บุคคลผู้ทุศีล มีศีลวิบัติ จะเข้าไปยังบริษัทใดๆ จะเป็นชาติตยบริษัทก็ตาม พราหมณบริษัทก็ตาม คหบดีบริษัทก็ตาม สมณบริษัทก็ตาม ย่อมไม่แก่แล้วกล้าเก็บเงินเข้าไป

๔. บุคคลผู้ทุศีล มีศีลวิบัติ ย่อมหลงลืมสติตาย

๕. บุคคลผู้ทุศีล มีศีลวิบัติ หลังจากตายแล้ว ย่อมไปเกิดในอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก^{๓๐}

คนที่ขาดศีลข้อที่หนึ่ง คือฆ่าและทำร้ายคนอื่นสัตว์อื่น ย่อมเดือดร้อนในปัจจุบัน ต้องได้รับโทษ เช่น ต้องถูกกักขังอยู่ในเรือนจำและในอนาคต เมื่อตายไปก็เกิดในสถานที่ลำบาก เช่น เกิดในนรก เป็นต้น เมื่อเขากลับมาเกิดในโลกมนุษย์เพราะเศษกรรมที่ยังเหลืออยู่ ทำให้เขาเป็นคนอายุสั้นและมักถูกฆ่าตาย

คนที่ขาดศีลข้อที่สอง คือลักทรัพย์ ย่อมเดือดร้อนในปัจจุบัน เช่น การขโมยรถยนต์ เจ้าของรถยนต์ ย่อมเกิดความเสียหายและจองเวรหวังโมย เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจับได้ก็ต้องถูกจองจำอยู่ในเรือนจำ เมื่อตายไปก็ไปเกิดในอบาย มีนรก เป็นต้น เมื่อเขากลับมาเป็นมนุษย์เพราะเศษกรรมที่ยังเหลืออยู่ ทำให้เขาเป็นคนยากจนและถูกโกง ถูกปล้นหรือถูกขโมย

คนที่ขาดศีลข้อที่สาม คือประพฤตินอกใจ ย่อมเดือดร้อนในปัจจุบัน คือทำให้เกิดความแตกแยกในครอบครัวและถูกปองร้าย เป็นต้น เมื่อตายไปก็ไปเกิดในอบาย มีนรก เป็นต้น เมื่อเขากลับมาเกิดเป็นมนุษย์ เพราะเศษกรรมที่ยังเหลืออยู่ ทำให้เขาเกิดการแตกแยกวิวาห์ฉานในครอบครัว

คนที่ขาดศีลข้อที่สี่ คือพูดเท็จหลอกลวงคนอื่น ย่อมเดือดร้อนในปัจจุบัน เช่น การพูดยุยง ให้คนแตกความสามัคคี พูดใส่ความคนอื่นโดยไม่มีมูล เมื่อมีคนทราบความเป็นจริงแล้ว ก็ไม่มีใครอยากเชื่อถือ บางคนถึงกับถูกจองจำอยู่ในเรือนจำ เมื่อเขาตายไปก็ไปเกิดในสถานที่ลำบาก

^{๓๐}วิ.ม. (ไทย) ๕/๒๘๕/๔๘-๕๕.

มินรก เป็นต้น เมื่อเขามาเกิดเป็นมนุษย์ เพราะเศษกรรมที่ยังเหลืออยู่ ทำให้เขาถูกใส่ความ มักได้ฟังแต่เรื่องไม่จริง เพราะกรรมที่ตนทำไว้มาให้ผล

คนที่ขาดศีลข้อที่ห้า คือคัมภีระและเมรัยหรือของเสพติดให้โทษต่างๆ ย่อมเดือดร้อนในปัจจุบัน คือเสื่อมทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ทรัพย์ย่อมฉิบหาย ไปและก่อให้เกิดความทะเลาะวิวาท ทั้งเป็นเหตุให้ทำผิดศีลข้ออื่นๆ ได้ง่ายขึ้นด้วย เพราะเมื่อเมาก็มักขาดสติ บางคนถูกไล่ออกจากงาน บางคนก็ต้องพิการหรือตายไปบนท้องถนนเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ก็เพราะ ความประมาทเมื่อตายไปก็ไปเกิดในอบายมินรก เป็นต้น เมื่อเขากลับมาเกิดเป็นมนุษย์ เพราะเศษของกรรมที่ยังเหลืออยู่ ทำให้เขาเป็นคนบ้าใบ้ สติไม่สมบูรณ์ สมองเสื่อม เพราะกรรมที่ตนทำไว้ให้นั้นให้ผล ฉะนั้น คนที่ขาดศีลย่อมสร้างแต่เวรภัยให้แก่ตนเอง^{๓๒}

พระผู้มีพระภาค ได้ตรัสถึงโทษแห่งการละเมิดศีลหรือไม่มีศีลไว้ ๕ ประการ คือ

๑. แม้นกก็คิดเตียนตนเองได้
๒. ผู้รู้ใคร่ครวญแล้วย่อมคิดเตียนได้
๓. กิตติศัพท์อันชั่วย่อมกระฉ่อนไป
๔. หลงลืมสติตาย
๕. หลังจากตายแล้ว ย่อมไปเกิดในอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก^{๓๓}

การขาดศีล ๕ นั้นมีโทษมาก เพราะทำความเดือดร้อนให้ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ในปัจจุบันนั้นทำตนและสังคมให้เดือดร้อนวุ่นวาย อีกทั้งยังก่อให้เกิดความเดือดร้อนในชาติหน้าด้วย คือเมื่อตายไปแล้วก็ไปเกิดในที่ลำบากคือตกอบายมินรก เป็นต้น ตามกรรมที่ตนได้ทำไว้ ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสยืนยันไว้ว่า “คนบางพวกยอมเข้าถึงภรรษา บางพวกมีกรรมอันลามก ย่อมเข้าถึงนรก ผู้ที่มีคติที่ดี ย่อมไปสู่สวรรค์ ผู้ที่ไม่มีอาสวะย่อมปรีณิพาน”^{๓๔}

ข. ความไม่มีศีลเป็นเหตุก่อเวรและภัย

คำว่า “เวร” หมายถึง การประกอบบาปอกุศลทั้งหลายที่เป็นไปในทางกาย ทางวาจา และทางใจ การล่วงละเมิดศีล ๕ จึงเป็นบ่อเกิดแห่งเวรภัยโดยประการต่างๆ ผู้ก่อเวรบ่อยๆ ก็ด้วยเหตุที่ไม่สำรวมระวังประมาทในชีวิต กระทำผิดศีลอยู่เนืองๆ ย่อมมีโทษมากมาย ย่อมก่อภัยเบียดเบียนตนเอง บั่นทอนความก้าวหน้าในชีวิตประจำวันในปัจจุบันและอนาคตและยังติดตามไปถึงภพหน้าดังที่พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ในเวรสูตร อังคุดตรนิกาย ปัญจกนิบาตว่า

^{๓๒}พระราชวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ), การสั่งสมบุญด้วยการรักษาศีล, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนสามัญ สุทธิสารการพิมพ์, ๒๕๓๖), หน้า ๕๘.

^{๓๓}อง. ปญจก. (ไทย) ๒๒/๒๔๑/๓๘๔.

^{๓๔}ข.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๘/๒๗.

คหบดี อุบาสก ละภย ๕ ประการไม่ได้ เราเรียกว่า ‘ผู้ทุศีล’ และเขาย่อมไปเกิดในนรก ภยเวร ๕ ประการ คือ ๑) การฆ่าสัตว์ ๒) การลักทรัพย์ ๓) การประพฤตินอกงาม ๔) การพูดเท็จ และ ๕) การเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท ส่วนอุบาสก ละภยเวร ๕ ประการได้แล้ว เราเรียกว่า ‘ผู้มีศีล’ และเขาย่อมไปเกิดในสุคติ

คหบดี อุบาสกผู้ฆ่าสัตว์ ย่อมประสพภยเวรใด ทั้งในภพนี้และภพหน้า เสวยทุกข์โทมนัสทางใจใด เพราะมีการฆ่าสัตว์เป็นปัจจัย อุบาสก ผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ย่อมไม่ประสพภยเวรนั้น ทั้งในภพนี้และภพหน้า ย่อมไม่เสวยทุกข์โทมนัสทางใจนั้น ภยเวรนั้นของอุบาสกผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ ย่อมสงบระงับไปด้วยประการฉะนี้

อุบาสกผู้ลักทรัพย์ ฯลฯ อุบาสกผู้ประพฤตินอกงาม ฯลฯ อุบาสกผู้พูดเท็จ ฯลฯ อุบาสกผู้เสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท ย่อมประสพภยเวรใด ทั้งในภพนี้และภพหน้า เสวยทุกข์โทมนัสทางใจใด เพราะมีการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัย อันเป็นเหตุแห่งความประมาทเป็นปัจจัย อุบาสก ผู้เว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท ย่อมไม่ประสพภยเวรนั้น ทั้งในภพนี้และภพหน้า ย่อมไม่เสวยทุกข์โทมนัสที่เป็นไปทางใจนั้น ภยเวรนั้นของอุบาสกผู้เว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท ย่อมสงบระงับไปด้วยประการฉะนี้

นรชนใดในโลก ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ คบชู้กับภรรยาของผู้อื่น พูดเท็จและหมกมุ่นในการดื่มสุราและเมรัย นรชนนั้น ละเวร ๕ ประการไม่ได้ เราเรียกว่า ‘ผู้ทุศีล’ เขาผู้มีปัญญาทรามตายไปแล้ว ย่อมไปเกิดในนรก นรชนใดในโลก ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่คบชู้กับภรรยาของผู้อื่น ไม่พูดเท็จและไม่หมกมุ่นในการดื่มสุราและเมรัย นรชนนั้นละเวร ๕ ประการได้ เราเรียกว่า ‘ผู้มีศีล’ เขาผู้มีปัญญา ตายไปแล้ว ย่อมไปเกิดในสุคติ^{๓๕}

ศีล ๕ เป็นความประพฤติพื้นฐานทางสังคมและสมควรแก่ทุกคนเพราะเป็นเครื่องมือส่งเสริมให้คนทำคุณงามความดี มีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย การขาดศีล ๕ เป็นเครื่องแสดงถึงความเสื่อมทางด้านจิตใจของคนในสังคม ถ้าคนในสังคมมีศีล ๕ ก็แสดงว่าคนในสังคมนั้น มีความสมบูรณ์ทุกด้าน

๒.๑.๕ ความสำคัญของการมีศีล ๕

ศีล ๕ นั้นเมื่อนุชย์เราประพฤติปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายก็จะก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันโดยปรกติสุข ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับชีวิตทรัพย์สิน

^{๓๕} อ.จ.ปญฺจก. (ไทย) ๒๒/๑๗๔/๒๕๐-๒๕๒.

อาชญากรรมทางเพศ ตลอดจนการหลอกลวงใส่ร้ายกัน ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษซึ่งล้วนแต่ป้องกันได้ด้วยศีล ๕

พระพุทธองค์ทรงพิจารณาเห็นว่า โลกนี้จะสงบร่มเย็นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันทั้งทางกาย วาจาและใจ ทรงชี้ให้เห็นว่า สัตว์ทุกจำพวก รักสุขเกลียดความทุกข์ ต้องการไถ่ถอนแต่คำพูดที่ไพเราะอ่อนหวานกันทั้งนั้น เมื่อมนุษย์ต้องการให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติที่อ่อนน้อมแก่เรา เราก็ควรประพฤติปฏิบัติเช่นนั้นแก่เขาก่อน การประพฤติปฏิบัติ เพื่อมิให้ผิดศีลหรือทำให้ศีลขาด ต้องมีการสำรวมกาย วาจา โดยมีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา ถึงที่นับว่าเป็นตัวทำลายสติตัวกลางก็คือสิ่งเสพติดและของมีนเมาทุกชนิด นอกจาก จะไม่มีประโยชน์แล้ว ยังนำไปสู่ความประมาทอันเป็นเหตุให้เสียทรัพย์สินหรือเสื่อมเสียเกียรติยศชื่อเสียง บางครั้งอาจทำให้ตนเองและผู้อื่นต้องได้รับอันตรายถึงชีวิต

ดังนั้นการประพฤติปฏิบัติตามศีลธรรมจึงเป็นการประพฤติปฏิบัติเพื่อลดช่องว่างระหว่างชนชั้นในสังคมลงได้และปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับคนรอบข้างตลอดถึงสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ด้วยศีลขั้นสูงคือสัมมาวาจา สัมมากรรมันตะและสัมมาอาชีวะซึ่งเป็นองค์ของมรรค ได้แก่ การพูด การกระทำ การประกอบอาชีพที่มีเจตนาปราศจากความทุจริต หรือความคิดที่เบียดเบียน ฉะนั้น เพื่อควบคุมบุคคลในสังคมให้อยู่ในกฎระเบียบที่สังคมได้กำหนดขึ้น พระพุทธศาสนา จึงมุ่งสอนไปที่ให้มนุษย์ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติและสงบสุข ตามหลักของสาราณียธรรมคือ ไม่ทำตนให้เป็นที่รังเกียจของผู้อื่น ทำให้ผู้ประพฤติเป็นที่รักเป็นที่เคารพของผู้อื่น เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน เป็นไปเพื่อความพร้อมเพรียงกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่ให้วิวาทกับใคร เพราะความเห็นที่ขัดแย้งกัน พอสรุปเป็นข้อได้ ดังนี้

ก. เป็นรากฐานแห่งความสงบ คนที่มีศีลนอกจากจะไม่ทำตนเองและสังคมให้เดือดร้อนแล้วนำแต่ความสุขความเจริญมาให้แก่ตนเองและคนอื่นๆ อีกทั้งคนมีศีลธรรมยังมีส่วนช่วยตนเองและสังคมให้อยู่อย่างสงบสุขด้วย เพราะศีลธรรมนั้นทุกคนสามารถนำมาประพฤติปฏิบัติได้ ทำให้ผู้ที่นำมาประพฤติปฏิบัติเป็นที่รักของคนทั้งหลาย ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “คุณกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุจะพึงหวังว่า ขอเราพึงเป็นที่รัก เป็นที่ชบชอบ เป็นที่เคารพและเป็นผู้ควรยกย่องของเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายดังนี้ ภิกษุนั้น พึงกระทำให้บริบูรณ์ในศีล”^๖

การที่พระพุทธศาสนาเน้นให้คนมีศีลธรรม ก็เพราะศีลธรรมเป็นบ่อเกิดของความดีทั้งหลาย เป็นรากฐานของความสงบ ผู้วิจัมีความเชื่อมั่นว่าศีลธรรม เพียงอย่างเดียวก็สามารถทำให้คนในสังคมหรือชุมชนมีความสงบร่มเย็นได้

^๖ม.ม. (ไทย) ๑๒/๓๔/๔๓.

ข. เป็นมาตรฐานแห่งการอยู่ร่วมกัน ถ้าทุกคนในสังคม เพียงแต่มีศีลธรรมกันแล้ว สังคมหรือชุมชนก็จะสงบอย่างยิ่ง จะไม่มีสงคราม ไม่มีการฆ่าล้างผลาญกัน ไม่มีการขโมยแย่งชิง โกงกินกัน ไม่มีการประพฤติผิดทางกามที่ก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายแตกแยกกันในสังคม หรือชุมชน ไม่มีการโกหกหลอกลวงใส่ความกัน ไม่มีการเสพของมีนเมาให้โทษต่างๆ อันเป็นบ่อเกิดแห่งความประมาทและความหายนะต่างๆ ทุกคนในสังคมหรือชุมชนก็จะพบกับความสุขร่มเย็น อยู่ด้วยกันด้วยความรักใคร่ปรองดองกัน ไม่ต้องเดือดร้อนวุ่นวายกันเหมือนในสังคมปัจจุบัน ศีลธรรมจึงมีความสำคัญมากสำหรับทุกคน ทั้งนี้ก็เพื่อความสงบสุขร่มเย็นของตนเองและสังคม โดยส่วนรวม อันเป็นรากฐานแห่งการอยู่ร่วมกันซึ่งจะก่อให้เกิดสันติภาพที่มั่นคงถาวรขึ้นในโลก

ค. เป็นเครื่องมือสร้างสันติภาพ ถ้ามนุษย์ทุกคนเข้าใจความมุ่งหมายที่แท้ของศีลและประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้อง เพื่อให้เกิดผลสนองต่อความมุ่งหมายของศีลอย่างแท้จริงแล้ว สังคมมนุษย์จะอยู่ในภาวะปกติสุข ฉะนั้นศีลว่าโดยเนื้อแท้ก็คือความดีงามของมนุษย์ที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต ปัจจุบันมนุษย์เรารบราฆ่าฟันกันด้วยการแบ่งแยกเผ่า ศิวพรรณ ลัทธิทางศาสนา เป็นต้น

ฉะนั้นเพื่อให้มนุษย์หันมาใส่ใจว่า เราจะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขได้อย่างไร พระพุทธศาสนาจึงสอนให้คนในสังคมมีศีล เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันด้วยเมตตาที่เกิดจากปัญญาที่เข้าใจกัน การให้ออกาสแก่กันและกัน ซึ่งเป็นทางนำไปสู่ความสงบได้ในที่สุด ดังพุทธดำรัสที่ว่า “คูกริกษุทั้งหลาย นกกระทาได้ให้ลิงกับช้าง สมทานศีล ๕ และตนเอง ก็ประพฤติสมทานในศีล ๕ สัตว์ทั้งสามมีความเคารพยำเกรงกัน มีความประพฤติ กลมเกลียวกันอยู่ เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก ได้เข้าถึงสุคติโลกสวรรค์”^{๓๗}

๒.๑.๖ คุณค่าและเป้าหมายของศีล ๕

ก. คุณค่าของศีล ๕

พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงจำแนกแยกแยะคุณค่าของศีลธรรมไว้โดยตรง เพราะทรงประสงค์เพียงที่จะให้ปัจเจกบุคคลปฏิบัติมุ่งความดีงามทางศาสนาเป็นหลัก แต่เมื่อศึกษาให้ละเอียดลงไปก็จะพบว่า สามารถจำแนกคุณค่าของศีลธรรมออกได้เป็น ๓ ระดับ คือ

๑. คุณค่าระดับปัจเจกบุคคล ซึ่งข้อนี้มีพระพุทธวจนะยืนยัน ดังนี้

ผู้มีอายุทั้งหลาย คนมีศีลถึงพร้อมแล้วด้วยศีล ในโลกนี้ย่อมประสบความสำเร็จแห่งโภคะใหญ่ ซึ่งมีความไม่ประมาทเป็นเหตุ เกียรติศัพท์ที่ดีงามของคนมีศีล ถึงพร้อมแล้วด้วยศีล ย่อมระบือไป คนมีศีลถึงพร้อมแล้วด้วยศีล เข้าไปหาบริษัทใดๆ คือ ขัตติยบริษัท พราหมณบริษัท กฤหบดีบริษัทหรือสมณบริษัท เป็นผู้แก่กล้าไม่เก้อจิ้นเข้าไปหา คนมีศีล ถึงพร้อมแล้วด้วย

^{๓๗}วิ.จ. (ไทย) ๗/๒๖๒/๕๓.

ศีล ย่อมเป็นผู้ไม่หลงทำกาละ คนมีศีลถึงพร้อมแล้วด้วยศีล ย่อมเข้าถึง สுகคติโลกสวรรค์ เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก^{๓๘}

อนึ่ง ในอังกุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต ลีลสูตร พระพุทธเจ้าได้ตรัสเหตุหรืออานิสงส์แห่งความถึงพร้อมด้วยมรรยาท นำความสุข ความเจริญมาสู่ตนและหมู่คณะ ไว้ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย อานิสงส์ของคนมีศีล เพราะความถึงพร้อมด้วยศีล ๕ ประการนี้ ๕ ประการเป็นไฉน คือ คนมีศีล ถึงพร้อมด้วยศีล ในธรรมวินัยนี้ ย่อมถึงกองโภคทรัพย์มากมาย อันมีความไม่ประมาทเป็นเหตุ นี้เป็นอานิสงส์ข้อที่ ๑ ของคนมีศีล เพราะความถึงพร้อม ด้วยศีล อีกประการหนึ่ง กิตติศัพท์อันงามของคนมีศีล ถึงพร้อมด้วยศีล ย่อมฟุ้งไป นี้เป็นอานิสงส์ข้อที่ ๒ ของคน มีศีล เพราะความถึงพร้อมด้วยศีล อีกประการหนึ่ง คนมีศีล ถึงพร้อมด้วยศีล จะเข้าสู่บริษัทใดๆ คือ ชัตติยบริษัท พราหมณบริษัท คฤหบดีบริษัท สมณบริษัท ย่อมมองอาจ ไม่เก้อเขินเข้าไป นี้เป็นอานิสงส์ข้อที่ ๓ ของคนมีศีล เพราะความ ถึงพร้อมด้วยศีล อีกประการหนึ่ง คนมีศีล ถึงพร้อมด้วยศีล ย่อมเป็นผู้ไม่หลง กระทำกาละ นี้เป็นอานิสงส์ข้อที่ ๔ ของคนมีศีล เพราะความถึงพร้อมด้วยศีล อีกประการหนึ่ง คนมีศีล ถึงพร้อมด้วยศีล เมื่อตายไปย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ นี้เป็นอานิสงส์ ข้อที่ ๕ ของคนมีศีล เพราะความถึงพร้อมด้วยศีล ดูกรภิกษุทั้งหลาย อานิสงส์ของ คนมีศีล เพราะความถึงพร้อมด้วยศีล ๕ ประการนี้แล^{๓๙}

ดังจะเห็นได้ว่าอานิสงส์ของศีลที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงการรักษาตนเอง (หมายถึงผู้ที่รักษาศีล) เป็นสำคัญ ผู้รักษาศีลย่อมได้รับคุณค่าจากศีล

๒. คุณค่าระดับสังคม การที่มนุษย์ในสังคมยังต้องเดือดร้อนวุ่นวายอยู่มากในสังคมปัจจุบัน ทั้งๆ ที่มนุษย์ได้พยายามที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มความสามารถแล้วก็ตาม เพราะมนุษย์เป็นจำนวนมากขาดการพัฒนาภายในคือจิตใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งศีลธรรม ฉะนั้นบุคคลในสังคม ตั้งแต่ระดับเบื้องต้นคือระดับปัจเจกบุคคลไปถึงครอบครัว ถือว่าเป็นปัญหาต่อสังคมโดยส่วนรวมเป็นอย่างมาก เพราะการขาดคุณธรรมคือศีลที่เป็นพื้นฐานดังกล่าว ในการนำเอาศีลมาประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดความผาสุกต่อตนเองและบุคคลอื่นๆ ในพระพุทธศาสนาได้สอนเรื่องศีลไว้เพื่อจุดประสงค์หลักคือ ความเป็นคนดีในสังคม เป็นการลดปัญหาได้อย่างดีที่สุดหากประพฤติตามโดยเคร่งครัด เมื่อศึกษาและพัฒนาตนเองแล้วย่อมนำบุคคลผู้ประพฤติ ปฏิบัติให้ถึงจุดหมายสูงสุด (คือการขจัดกิเลส อันเป็นมูลฐานของความไม่ดีหรือที่เรียกว่าอกุศล คือความชั่ว)

^{๓๘}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๕๑/๒๒๘.

^{๓๙}อ.ญ.ปัญจก. (ไทย) ๒๒/๒๑๓/๒๕๕.

๓. คุณค่าระดับโลก คือ ๕ หรือเบญจศีลในพระพุทธศาสนาหรือจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “มนุษยธรรม” คือธรรมะสำหรับมนุษย์ เพราะทำจิตใจของผู้มีศีลให้สูงขึ้นและทำให้ต่างจากสัตว์เดรัจฉานทั่วไป ในทางตรงกันข้าม คนที่ไม่มีศีล ย่อมทำความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและสังคม ถ้าคนในโลกนี้มีศีล ๕ โดยทั่วกันแล้วโลกก็จะสงบยิ่งขึ้น ไม่มีการเบียดเบียน ฆ่าล้างผลาญ ไม่มีสงคราม ไม่มีการขโมยแย่งชิง โกงกินกัน ไม่มีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคม ไม่มีการโกหกใส่ความกัน ไม่มีการเสพของมีนเมาให้โทษต่างๆ อันเป็นที่ตั้งของความประมาทและความฉิบหายต่างๆ โลกก็จะสงบร่มเย็น คนในสังคมจะมีความสุข สงบสุข มีความรักใคร่สามัคคีป้องกันเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน ศีลนั้นถ้าใครรักษาย่อมนำความสุขมาให้แก่ผู้นั้นอย่างแน่นอน (ผู้ประพฤติธรรมย่อมนำความสุขมาให้) ศีลเป็นเครื่องวัดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ทำให้มนุษย์ต่างไปจากสัตว์เดรัจฉานในด้านคุณธรรมทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

ข. เป้าหมายของศีล ๕

มนุษย์เข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุขและให้ทุกคนที่อยู่ในสังคมนั้นๆ ยึดถือและปฏิบัติตามหลักของศีล ๕ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ดังนั้น เพื่อให้เข้าใจว่าศีลทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขได้อย่างไร จะอธิบายดังนี้

๑. กุ้มครองสิทธิ สิทธิหมายถึง อำนาจอันชอบธรรมที่มนุษย์จะพึงมีเช่น มีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ มีสิทธิในการทำงาน มีสิทธิในการศึกษา มีสิทธิในทรัพย์สินของผู้อื่นจะมาแย่งชิงไปไม่ได้ เป็นต้น จริงอยู่มนุษย์มีสิทธิและเสรีภาพในการกระทำ การพูดและการคิด แต่สิทธิเหล่านั้นมีข้อจำกัด โดยปรกติแล้วมนุษย์เราเป็นผู้ที่เห็นแก่ตัวมากที่สุดและทุกคนก็แสวงหาความพอใจให้มากที่สุด จึงทำให้มนุษย์มีความขัดแย้งกันอย่างที่ปรากฏในปัจจุบัน คือต่างคนก็ต่างทำเพื่อผลประโยชน์ของฝ่ายหรือพวกพ้องของตนเอง ดังนั้นเพื่อให้แต่ละคนได้ทำหน้าที่ของตนเองไปโดยไม่กระทบหรือเบียดเบียนคนอื่นจึงควรใช้ศีลธรรม มาควบคุม เพื่อให้คนเราเคารพในสิทธิขั้นพื้นฐานของกันและกัน พระพุทธเจ้าทรงสอนให้มนุษย์เคารพสิทธินี้ พระองค์ได้อธิบายถึงความเสมอภาคของมนุษย์ว่า ความคิดความชั่วของมนุษย์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับชาติกำเนิดหรือทรัพย์สินสมบัติ แต่ขึ้นอยู่กับการศึกษา บุคคลผู้มีความรู้ดีและมีความประพฤติดีเป็นผู้ประเสริฐสุดในหมู่เทวดาและมนุษย์ ฉะนั้นการห้ามไม่ให้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน เพราะการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน การแย่งชิงหรือขโมยทรัพย์สินของผู้อื่นนั้นเป็นการทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ให้เอาใจเขามาใส่ใจเรา ดังนั้นเมื่อมนุษย์เราคิดได้เช่นนี้แล้วก็จะไม่มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกันและจะไม่ไปก้าวท้าวในสิทธิอันชอบธรรมของผู้อื่น

๒. ส่งเสริมหน้าที่ มนุษย์แต่ละคนมีหน้าที่หลายอย่าง การทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์นั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยากและเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด เพราะมนุษย์แต่ละคนมีความผูกพัน

หรือเกี่ยวเนื่องกับสังคม เช่น หน้าที่ของมารดาบิดาต่อบุตรธิดาของตน เป็นต้น ในสังคมที่เดือดร้อนวุ่นวายกันมากในปัจจุบันนี้ก็เพราะมนุษย์แต่ละคนทำเกินหน้าที่ของตนเอง มักไปก้าวก่ายในหน้าที่ของผู้อื่นจนก่อให้เกิดผลร้ายแก่ตนเอง ฉะนั้นหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งศีล ๕ นั้นเป็นคำสอนที่ส่งเสริมหน้าที่ของปัจเจกบุคคลอย่างมาก ศีล ๕ จึงถือว่าเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน เพราะต่างก็ประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ของตนไม่ละเมิด ไม่ละเว้น ไม่เพิกเฉยดูดายไม่ก้าวก่ายในหน้าที่ของกันและกันเพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งกันในหน้าที่ของผู้อื่น พระพุทธศาสนาจึงสอนให้ปัจเจกบุคคลปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น

๓. ความมีชีวิตที่ปลอดภัย ปัญหาที่กระทบกระเทือนต่อการอยู่ร่วมกันโดยปกติสุขของบุคคลภายในสังคม เช่น ปัญหาเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย เกี่ยวกับทรัพย์สิน ทางเพศ การหลอกลวงต้มตุ๋น การใส่ร้ายกันและสิ่งเสียดสีให้โทษที่เป็นปัญหาในระดับโลกในปัจจุบันนี้ ปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ด้วยศีลธรรม เพราะมุ่งแก้ปัญหาลำเนาเพื่อยุติปัญหาดังกล่าวที่มีอยู่ในสังคม

๔. สังคมอุดมคติ หลักขั้นพื้นฐานในพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทเพื่อไปสู่สังคมอุดมคติ คือศีลอันได้แก่การฝึกอบรมความประพฤติทางกาย วาจาให้บริสุทธิ์หรือสมบูรณ์ การดำเนินชีวิตให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายสูงสุดในสังคม เป็นอุดมคติขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนปรารถนา คือการเข้าถึงความสมบูรณ์ในฐานะที่มนุษย์จะพึงมีพึงได้ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับการศึกษาพัฒนาตนเองให้เป็นคนมั่นคงเป็นคนดี เพื่อความสุขในชีวิตปัจจุบัน ซึ่งเป็นเป้าหมายขั้นพื้นฐานของศีลธรรม แต่ผลที่จะได้นั้น ก็ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยที่มนุษย์ผู้นั้นได้ประพฤติหรือปฏิบัติตามหลักของศีลหรือไม่เป็นสำคัญ

๒.๑.๗ วิธีการรักษาศีล ๕ ให้บริสุทธิ์

การรักษาศีล ๕ หรือการปฏิบัติตามศีล ๕ หมายถึง การมีเจตนางดเว้นจากการทำชั่ว ๕ ประการ ศีลจะเกิดขึ้นก็เพราะมีวิริติ คือเจตนาที่จะงดเว้นจากโทษหรือเวรนั้นๆ มี ๓ ประการคือ

๑. สมาทานวิริติ หมายถึง ความละเว้นด้วยถือ คือสมาทานหรือรับเอาด้วยตนเองก็ได้ ด้วยการรับจากผู้อื่นก็ได้ หมายความว่า การตั้งใจไว้ก่อนว่า จะรักษาศีล เมื่อไปประสบกับเหตุการณ์ที่จะทำให้ศีลขาดก็ไม่ทำ เพราะถือได้ว่าได้สมาทานศีลไว้แล้ว จะทำกลัวศีลขาด การกระทำเช่นนี้เรียกว่า “สมาทาน” ในปัจจุบันนี้มีการปฏิบัติกันมากคือสมาทานกับพระสงฆ์หรือสมาทานเองก็ได้

๒. สัมปัตตวิริติ หมายถึง การงดเว้นจากวัตถุอันถึงเข้าหรือขณะที่จะประจวบเข้าในทันทีทันใดกับเหตุที่จะทำให้ศีลขาด คืองดเว้นด้วยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า หมายความว่า แต่เดิมไม่ได้รักษาศีล ไม่ได้สมาทานศีล เมื่อประสบเหตุการณ์ที่จะทำให้ล่วงศีลนั้นก็ตั้งใจงดเว้น

ในขณะนั้น เช่นเห็นทรัพย์ของผู้อื่นวางทิ้งไว้ ตนจำหยิบถือเอาไปได้ แต่มาคิดว่าคนอย่างตน ไม่เคยขโมยของๆ ใคร การตั้งใจงดเว้นเหตุการณ์ที่ประจวบเข้าเช่นนี้เรียกว่า สัมปัตตวิริติ

๓. สมุจเฉทวิริติ หมายถึง ความละเว้นได้เด็ดขาดได้แก่ การละเว้นของพระ อริยบุคคล ตั้งแต่พระโสดาบันขึ้นไป ท่านงดเว้นจากการประพฤติดุศีล ๕ ได้อย่างเด็ดขาด โดยไม่ต้องสมาทาน เพราะจิตของท่านเหล่านั้นเห็นโทษของการไม่มีศีลอย่างแท้จริง^{๔๐}

กล่าวโดยสรุป ถ้าบุคคลใดมีวิริติ ๓ อย่างนี้ อย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้นั้นก็มีศีล ถ้าไม่มีวิริติ ก็หมายความว่าผู้นั้นไม่มีศีล วิริติทั้ง ๓ ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่รักษาศีลข้อสัมปัตตวิริติและสมาทานวิริติ จะมีอาการของศีลที่จะรักษาคือ ถ้ามีเจตนาละเมิดศีลก็ใช้ความตั้งใจที่จะรักษาศีลเป็นเครื่องระงับ จัดว่าเป็นอาการของศีล ส่วนสมุจเฉทวิรินั้น ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่อยู่ในศีลรักษาศีล จนใจเป็นปรกติ เห็นคุณค่าของศีลแน่ชัด จนเกิดศรัทธาด้วยตนเองประพฤติปฏิบัติจนเป็นปรกติวิสัย จึงเรียกวิริติของผู้ทรงศีล ฉะนั้น การรักษาศีล ๕ จึงเป็นหลักธรรมที่สำคัญสำหรับมนุษย์ทุกคนที่จะต้องปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ของตนเอง คือการได้ฝึกฝนอบรมตนเอง มีความเจริญก้าวหน้า ในชีวิตการทำงานและสติปัญญา มีคุณธรรมต่างๆ พร้อมทั้งมีความประพฤติที่ดีทั้งภายนอกและภายในและเพื่อประโยชน์ของสังคม คือเป็นผู้ประกอบไปด้วยความเมตตา กรุณา มีความช่วยเหลือเกื้อกูลหรือมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น พร้อมทั้งเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของผู้อื่น

ทั้งนี้ก็เพื่อความสงบสุขสำหรับปัจเจกชนและสังคมโดยรวม อันเป็นรากฐานแห่งความสงบสุขร่มเย็นขึ้นในชาติบ้านเมืองและก่อให้เกิดสันติภาพที่ถาวรขึ้นในโลก

คำสอนในพระพุทธศาสนาที่ว่า ให้เพียรละความชั่ว เร่งทำความดีและหมั่นชำระจิตใจ ให้บริสุทธิ์อยู่เสมอ ในการที่จะละความชั่ว สำหรับภุหุสัทหรือผู้ครองเรือนได้นั้น ต้องพิจารณาความบริสุทธิ์ของศีล ๕ เป็นสำคัญ แต่จะทราบอย่างไรว่า ในการรักษาศีล ๕ ของเรานั้นบริสุทธิ์อย่างแท้จริงดังนั้น ในการรักษาศีล เราจึงควรศึกษาทำความเข้าใจในเรื่ององค์ประกอบของศีล ซึ่งเป็นหลักในการพิจารณาว่า ศีลขาดหรือไม่ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของศีล ๕ ดังนี้คือ

ศีลข้อที่ ๑ เว้นจากการฆ่าสัตว์ มีประกอบด้วยองค์ ๕ คือ ๑) สัตว์นั้นมีชีวิต ๒) รู้ยู่ว่า สัตว์นั้นมีชีวิต ๓) มีจิตคิดจะฆ่าสัตว์นั้น ๔) มีความพยายามฆ่าสัตว์นั้นและ ๕) สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น

ศีลข้อที่ ๒ เว้นจากการลักทรัพย์ ต้องประกอบด้วยองค์ ๕ คือ ๑) ทรัพย์หรือสิ่งของนั้นมีเจ้าของหวงแหน ๒) รู้ยู่ว่าทรัพย์นั้นมีเจ้าของหวงแหน ๓) มีจิตคิดจะลักทรัพย์นั้น ๔) มีความพยายามลักทรัพย์นั้นและ ๕) ลักทรัพย์ได้ด้วยความพยายามนั้น

^{๔๐} สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, เบญจศีลและเบญจธรรม, หน้า ๕๖.

ศีลข้อที่ ๓ เว้นจากการประพฤติดิฉันในกาม ต้องประกอบด้วยองค์ ๔ ดังนี้ คือ ๑) หญิงหรือชายที่ไม่ควรละเมิด คือ หญิงที่ไม่ใช่ภรรยาหรือชายที่ไม่ใช่สามีของตน หญิงหรือชายที่อยู่ปกครองของบิดา มารดาหรือภรรยาที่บุพพการี เสียชีวิต แต่มีผู้ปกครองอื่นดูแลอยู่เช่น ลุง ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นต้น ๒) มีจิตคิดจะเสพเมถุน ๓) ประกอบกิจในการเสพเมถุนและ ๔) ยังอวัยวะเพศให้ถึงกัน

ศีลข้อที่ ๔ เว้นจากการพูดเท็จ ต้องประกอบด้วยองค์ ๔ คือ ๑) เรื่องนั้นไม่จริง ๒) มีจิตคิดจะพูดให้ผิดไปจากความจริง ๓) พยายามที่จะพูดให้ผิดไปจากความจริงและ ๔) คนฟังเข้าใจความหมายตามที่พูดนั้น

ศีลข้อที่ ๕ เว้นจากการดื่มน้ำเมา ต้องประกอบด้วยองค์ ๔ คือ ๑) น้ำที่ดื่มเป็นน้ำเมา ๒) มีจิตคิดจะดื่ม ๓) พยายามดื่มและ ๔) น้ำเมานั้นล่องพ้นลำคอกลงไป

จากเรื่ององค์ประกอบของศีลนั้น ทำให้ทราบว่ ถ้าไม่ครบองค์ประกอบของศีล ไม่ถือว่าเป็นศีลขาด เช่น การฆ่าสัตว์มีองค์ ๕ แต่ทำไปแค่องค์ ๔ อย่างนี้เรียกว่าศีลทะลุและถ้าลดหลั่นลงมาอีก ก็จะเรียกว่า ศีลด่าง ศีลพร้อย ตามลำดับ นอกจากนี้ พระอรธรรคทถาจารย์ ยังได้แสดงหลักสำหรับวินิจฉัยว่ การละเมิดศีลแต่ละข้อจะมีโทษมากหรือน้อย นั้นขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

การฆ่าสัตว์ มีโทษมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับ ๑) พิจรณาจากคุณประโยชน์ การฆ่าสัตว์ที่มีคุณมาก จะมีโทษมากกว่าการฆ่าสัตว์ที่มีคุณน้อยหรือไม่มีคุณ เช่น ฆ่าพระอรหันต์ มีโทษมากกว่าฆ่าปูลุชน ฆ่าสัตว์ที่ช่วยงานมีโทษมากกว่าฆ่าสัตว์ร้าย เป็นต้น ๒) ขนาดกาย สำหรับสัตว์ดิรัจฉานจำพวกที่ไม่มีคุณเหมือนกัน การฆ่าสัตว์ใหญ่ มีโทษมากกว่าการฆ่าสัตว์เล็ก ๓) ความพยายามมีความพยายามในการฆ่ามาก มีโทษมาก มีความพยายามน้อย มีโทษน้อยและ ๔) กิเลสหรือเจตนา กิเลสหรือเจตนาแรง มีโทษมาก กิเลสหรือเจตนาอ่อน มีโทษน้อย เช่น การฆ่าด้วยโทสะหรือความเกลียดชัง มีโทษมากกว่าการฆ่าเพื่อป้องกันตัวการ

ลักทรัพย์ มีโทษมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับ ๑) คุณค่าของทรัพย์สิ่งของนั้น ๒) คุณความดีของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์นั้นและ ๓) ความพยายามในการลักทรัพย์นั้น

การประพฤติดิฉันในกาม มีโทษมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับ ๑) คุณความดีของผู้ที่ถูกละเมิด ๒) ความแรงของกิเลส ๓) ความเพียรพยายามในการประพฤติดิฉันนั้น

การพูดเท็จ มีโทษมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับ ๑) ความเสียหายที่เกิดขึ้นว่ามากน้อยเพียงใด ๒) คุณความดีของผู้ที่ถูกละเมิดและ ๓) ผู้พูดนั้นเป็นใคร เช่น ทถุหัตถ์ (ผู้ครองเรือน) ที่โกหกว่ " ไม่มี " เพราะไม่ยอมกาให้ของๆ ตน อย่างนี้มีโทษน้อย แต่การเป็นพยานเท็จมีโทษมาก บรรพชิต พูดเล่นมีโทษน้อย แต่การพูดว่ตน " รู้เห็น " ในสิ่งท่ตนไม่รู้ไม่เห็น จึงมีโทษมาก

การดื่มน้ำเมา มีโทษมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับ ๑) อกุศลจิตหรือกิเลสในการดื่ม ๒) ปริมาณที่ดื่มและ ๓) ผลที่เกิดจากการกระทำผิดพลาด ชั่วร้าย ที่ตามมาจากการดื่มน้ำเมา

อย่างไรก็ตาม การละเมิดศีลในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็ศีลขาด ศีลทะลุ ศีลต่างหรือศีลพร้อย ล้วนแล้วแต่ทำให้ใจเราไม่บริสุทธิ์หรือเรียกว่า “บาป” เป็นหนทางสู่ประตูดบายภูมิ ในการรักษาศีลที่ถูกต้องและบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นนั้น ควรกระทำควบคู่กับการรักษากุศลกรรมบถ ๑๐ และตั้งใจว่า เราจะไม่วะเมิดศีลด้วยตนเอง เราจะไม่วุ่นงำให้คนอื่นผิดศีลและเมื่อเห็นคนอื่นผิดศีลแล้วเราจะไม่พลอยยินดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักปฏิบัติที่ตั้งใจประพฤติปฏิบัติให้ตนเองพ้นทุกข์นั้น จะต้องมีการรักษาศีลของตนให้สะอาดบริสุทธิ์อยู่เสมอ เมื่อศีลบริสุทธิ์แล้ว จะมีความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติและเข้าสู่กระแสของมรรค ผล นิพพานในที่สุด

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคมของกรุงเทพมหานคร

๒.๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคม

ปัญหาสังคมเป็นภาวะการณ์อย่างหนึ่งที่คุกคามหรืออาจก่ออันตรายความเสียหายให้แก่ค่านิยมของคนกลุ่มหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป ภาวะการณ์นั้นอาจไม่ได้เป็นปัญหาสังคมแล้วก็ได้หรือในทางกลับกัน ภาวะการณ์ในปัจจุบันก็อาจกลายเป็นปัญหาสังคมในอนาคตก็ได้และเหตุการณ์บางอย่าง แม้จะเป็นสิ่งยุ่งยากแต่ก็ไม่ถือว่าเป็นปัญหาสังคม ดังนั้นจึงมีผู้ให้คำนิยามความหมายของปัญหาสังคมไว้มากมายซึ่งพอจะสรุปสาระสำคัญได้ประเด็นดังต่อไปนี้

รับบิงตันและเวนเบอร์ก (Rubington and Weinburg) ให้คำจำกัดความต่อปัญหาสังคมว่าเป็นสถานการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับค่านิยมของคนจำนวนมากในสังคมใดสังคมหนึ่ง ดังนั้นสมาชิกของสังคมจึงได้ตกลงใจที่จะแก้ไขสถานการณ์นั้นให้กลับสู่สภาพปกติ

ประเด็นที่สำคัญในการนิยามปัญหาสังคมของ รับบิงตันและ เวนเบอร์ก (Rubington and Weinburg) มีอยู่ ๓ ประเด็น คือ

๑. สถานการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับค่านิยม คำว่าค่านิยมนั้นก็คือมาตรฐานในการประเมินคุณค่าของสิ่งต่างๆ ของคนกลุ่มหนึ่งหรือสังคมหนึ่ง โดยอาศัยมาตรฐานนี้สังคมจะสร้างหรือยึดถือร่วมกันว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับพวกเขา ซึ่งเขาจะแสวงหา หวงแหนและปกป้อง ดังนั้น เมื่อมีสิ่งใดมาทำลายหรือขัดแย้งกับมาตรฐานหรือสิ่งที่เขาถือว่ามีค่าก็จะทำให้สิ่งนั้นมีลักษณะที่อาจเป็นปัญหาสังคมได้ ลักษณะนี้ก็คือ การละเมิดกฎของสังคมนั่นเอง ซึ่ง เจมส์ แม็กกี้ (James Mckee) จะมองลักษณะส่วนนี้ของคำจำกัดความปัญหาสังคมว่า เป็นสภาพวิกฤติวิสัย

(Objective Condition) ซึ่งหมายความว่า สภาพตำตาที่ปรากฏอยู่เป็นเรื่องจริง มองเห็นได้ รู้สึกได้ หรือวัดความรุนแรงได้

๒. คนจำนวนมากของสังคม นั่นก็คือ ปัญหาสังคมนั้น จะเกี่ยวข้องกับคนในสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ที่รู้สึกว่าเป็นปัญหานั้นเกิดขึ้น รู้สึกว่าเดือดร้อนต่อปัญหานั้น นั่นก็คือคนในสังคมจะต้องรู้สึกถึงสภาพการณ์ใดในสังคมที่เป็นปัญหา สภาพการณ์นั้นจึงจะเป็นปัญหา ปัจจัยข้อนี้ของปัญหาสังคมจึงเน้นความตรงความรู้สึก ซึ่งเรียกว่า อคติวิสัยนิยม (Subjective Definition) ของคนจำนวนมากกล่าวคือเป็นสภาพการณ์ละเมิดกฎของสังคมที่มีความถี่หรือปริมาณมากจนกระตุ้นทำให้ คนจำนวนมากรู้สึกเดือดร้อนขึ้น^{๑๑}

๓. การตกลงใจที่จะแก้ไขสภาพการณ์นั้นร่วมกัน การตกลงใจที่จะแก้ปัญหาคือ สถานการณ์ที่คนจำนวนมากเห็นว่าไม่สอดคล้องกับค่านิยมหรือละเมิดกฎของสังคมให้กลับเป็นปกติ แสดงว่าสถานการณ์นั้นมีความรุนแรงหรือมีความถี่มากจนพวกเขา รู้สึกว่าเดือดร้อนจึงคิดที่จะแก้ไขสถานการณ์ร่วมกันและสถานการณ์นั้นอยู่ในวิสัยที่คนกลุ่มนั้นหรือสังคมนั้นจะจัดการสิ่งหนึ่งสิ่งใด มิเช่นนั้นก็ไม่ถือว่าเป็นปัญหาสังคม เช่น อุทกภัย วิกฤติหรืออหิวาตกภัย เป็นต้น

ฮอร์ตันและเลสลี (Horton and Leslie)^{๑๒} ให้คำจำกัดความปัญหาสังคมว่าเป็น สภาพการณ์ที่กระทบกระเทือนต่อการเป็นอยู่ของบุคคลจำนวนหนึ่ง เป็นสภาพการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาและทุกคนรับรู้ว่าจะต้องร่วมกันกระทำการแก้ไข

๑. สภาพการณ์นั้นจะต้องกระทบกระเทือนบุคคลจำนวนหนึ่ง ซึ่งมากพอสมควร หมายความว่าสภาพการณ์นั้นมีผลทำให้คนกลุ่มหนึ่งเริ่มตั้งข้อสังเกตกล่าวขวัญถึง เขียนถึงหรือ ทักท้วงถึง ก็ถือได้ว่าเป็นปัญหาสังคม วิธีหนึ่งที่พอจะวัดได้ว่าสภาพการณ์นั้นกระทบกระเทือนส่วนรวมแค่ไหน ก็อาจดูได้จากความถี่ของบทความในนิตยสารที่กล่าวถึงในแต่ละปี ถ้าออกมาจำนวนมาก ก็แสดงว่าสภาพการณ์นั้นเป็นที่น่าสนใจอย่างกว้างขวางและกลายเป็นปัญหาสังคม

๒. สภาพการณ์นั้นอยู่ในวิสัยที่ไม่พึงปรารถนา อย่างเช่น การใช้แรงงานเด็กไม่เป็นปัญหาแต่อย่างไร ทรายเท่าที่คนส่วนใหญ่ยังเห็นว่าเป็นประโยชน์ แต่ถ้าเมื่อไรคนส่วนใหญ่ลงความเห็นว่าการใช้แรงงานเด็กเป็นการทารุณ ไม่เหมาะสม การใช้แรงงานเด็กจะกลายเป็นปัญหาสังคมๆ จึงเกี่ยวพันกับค่านิยมของแต่ละคนที่ยึดถืออยู่ (Value Judgment) ซึ่งของแต่ละคนอาจจะดีหรือเลวก็ได้ ทั้งนี้ก็แล้วแต่ค่านิยมของแต่ละสังคม

^{๑๑} ศัญญา ศัญญาวิวัฒน์, สังคมวิทยาปัญหาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๕.

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖.

๓. บุคคลจำนวนหนึ่งที่มีมากพอ มีความรู้สึว่าควรกระทำบางอย่าง ซึ่งสามารถที่จะแก้ไขปัญหานั้นได้ หมายความว่า สภาวะการณ์จะเป็นปัญหาสังคมได้นั้น จะต้องมีหนทางที่จะแก้ไขปัญหานั้นได้หรือหวังว่าจะแก้ไขได้

๔. เป็นสภาวะการณ์กระทำร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหานั้นให้บรรเทาเบาบางลง เมื่อเกิดปัญหาขึ้นมา สมาชิกส่วนใหญ่ของสังคมที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาจะแสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ไข เช่น กรณีการปลอมแปลงสินค้า เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง ถือว่าเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค ฉะนั้นคนส่วนที่เป็นผู้บริโภคอาจจะตั้งชมรมผู้บริโภคคอยสอดส่องดูแลตรวจตราคุณภาพของสินค้าเพื่อป้องกันการเอาเปรียบ

ราบและเซลซนัค (Raab and Selznuck) สรุปว่า ปัญหาสังคมจะต้องประกอบด้วย^{๔๓}

๑. ความสัมพันธ์ของบุคคลกลุ่มหนึ่ง ไปมีผลกระทบต่อคนนอกกลุ่มหนึ่ง

๒. สังคมไม่สามารถควบคุมบุคคลให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมนั้นได้

จากการให้คำนิยามคำว่า ปัญหาสังคม จากหลายๆ ความเห็น สามารถสรุปลักษณะพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาสังคมได้ดังนี้

๑. ปัญหาสังคม ขึ้นอยู่กับการพิจารณาคุณค่าของคนในสังคมนั้นๆว่าเป็นปัญหาหรือไม่

๒. ปัญหาสังคมเกิดจากสาเหตุหลายปัจจัย ซึ่งสาเหตุเหล่านี้สามารถบ่งชี้ได้

๓. การแก้ไขหรือปรับปรุงปัญหาสังคมนั้น มีผลกระทบหลายทางหรือหลายสาขาด้วยกัน

๔. ปัญหาสังคม เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างใกล้ชิดปัญหาอาจมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม บางปัญหานั้นมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมบางอย่างก็เป็นผลมาจากการขจัดปัญหาสังคมหรือทำให้ปัญหาลดลง

๕. ปัญหาสังคม มีผลกระทบต่อจนถึงกลุ่มต่างๆและชั้นทางสังคมต่างๆ ในสังคมแตกต่างกันไป

๖. ปัญหาสังคมแต่ละปัญหามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน บางปัญหาที่เพิ่มความรุนแรงให้แก่ปัญหาอื่นและบางทีก็ก่อให้เกิดอีกปัญหาหนึ่งได้

๗. ปัญหาสังคม อาจเกิดขึ้นจากการควบคุมทางสังคม (กฎหมาย) ซึ่งประเมินกันแล้วว่าดีสำหรับส่วนรวม แต่มีผลทำให้เกิดปัญหาสังคมอื่นได้

๘. บุคคลไม่ว่าจะเพียรพยายามอย่างไร ก็ไม่อาจป้องกันตนเองให้พ้นจากอิทธิพลของปัญหาสังคมได้ ในหลายกรณีบุคคลทั้งหลายได้รับผลกระทบมากบ้าง น้อยบ้างตามแต่กรณี

^{๔๓}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓-๕.

๒.๒.๒ ประเภทของปัญหาสังคม

ปัญหาสังคมมีผู้แบ่งประเภทไว้หลายอย่างตามกฎเกณฑ์และแนวคิดของแต่ละบุคคล กล่าวคือ

ลัญญา ลัญญาวิวัฒน์ แบ่งปัญหาสังคมออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ คือ^{๔๔}

๑. ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับสังคมหรือปัญหาการปรับตัวของปัจเจกชนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตัวอย่างเช่น ปัญหาคนชรา ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบน ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคจิต ฯลฯ

๒. ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่อกลุ่มหรือการจัดระเบียบภายในสังคมเช่น ปัญหาการขัดแย้งระหว่างศาสนิกชนต่างศาสนา (เช่นกรณีวัดพระธรรมกาย) กระทบกรกับนายทุน ปัญหาผิว ปัญหาการขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติ ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม ปัญหาสภาวะแวดล้อม ปัญหาโรงงานกับชาวบ้าน

เวนเบอร์ก (Weinburg) พิจารณาปัญหาสังคมจากลักษณะสังคมเมืองที่ซับซ้อน สับสน ในปัจจุบัน ได้แบ่งแบบของปัญหาสังคมเป็น ๒ ประเภท คือ^{๔๕}

๑. ปัญหาสังคมที่สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี อันมีผลทำให้เมืองเล็กขยายตัวเป็นนครใหญ่และนครอุตสาหกรรม ปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบมวลชนในสังคม ได้แก่ ปัญหาประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัญหาการอพยพของชาวชนบทเข้าสู่เมือง ปัญหาความไม่พอเพียงของที่อยู่อาศัยและแหล่งเสื่อมโทรม ปัญหาการวางผังเมืองไม่เหมาะสม ปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติ ปัญหาความไม่สะดวกของการคมนาคมขนส่ง ปัญหาอุบัติเหตุ โดยรถยนต์ ปัญหาสภาวะแวดล้อมเป็นพิษ ปัญหาการว่างงาน ปัญหาคนชราถูกทอดทิ้งและปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง

๒. ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากพฤติกรรมเบี่ยงเบนและการเสียระบบทางสังคม ได้แก่ ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาอุวอาชญากรรม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความผิดปกติทางจิต ปัญหาสารเสพติด ปัญหาการฆ่าตัวตายและปัญหาโสเภณี

แม็กกี (Mckee) ได้แบ่งประเภทของปัญหาสังคมตามลักษณะความสัมพันธ์ในสังคม ออกเป็น ๒ ประเภท คือ^{๔๖}

^{๔๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

^{๔๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

^{๔๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖.

๑. ปัญหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคม เช่น ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการว่างงาน ตลอดถึงปัญหาโสเภณี เป็นต้น

๒. ปัญหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่อกลุ่ม เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาประชากร ปัญหาทางการเมือง ตลอดถึงปัญหาชนกลุ่มน้อย เป็นต้น

สำหรับ Phelps แบ่งประเภทของปัญหาสังคมตามสาเหตุของการเกิดได้ ๔ ประเภท คือ

๑. ปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาคนว่างงาน ปัญหาการคอร์รัปชัน ปัญหาค่าครองชีพสูงและปัญหาเงินเฟ้อ เป็นต้น

๒. ปัญหาทางชีวภาพ เช่น ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ปัญหาด้านพิการทางสมอง

๓. ปัญหาทางจิตวิทยา เช่น ปัญหาโรคพิษสุราเรื้อรัง ปัญหาอัตวินิบาตกรรมและปัญหาความผิดปกติและรกร่วมเพศ เป็นต้น

๔. ปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรม ปัญหาคนชรา ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการจราจร รวมทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ประเทศไทยได้แบ่งกลุ่มปัญหาสังคมตามโครงสร้างของสังคมออกเป็น ๓ กลุ่มปัญหาดังนี้

๑. ปัญหาระดับชาติถึงระดับโลก เช่น ปัญหายาเสพติด เอดส์ ความยากจน อาชญากรรม ความเสื่อมโทรมของสภาวะแวดล้อม การนอกราชการบังหลวง ภัยสงคราม เป็นต้น

๒. ปัญหาสังคมระดับชุมชนหรือระดับสังคม เช่น ชุมชนแออัด มลภาวะสิ่งแวดล้อม ธุรกิจบริการทางเพศ ความคับคั่งของจราจร การว่างงาน เป็นต้น

๓. ปัญหาสังคมระดับปัจเจกบุคคลและครอบครัว เช่น ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน ภาวะสุขภาพจิตเสื่อม การทอดทิ้งผู้สูงอายุ การห่างเหินระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ครอบครัวแตกแยก การหย่าร้าง เป็นต้น

สรุปว่า ปัญหาสังคมเป็นเรื่องที่มีความผูกพันกับหลายเรื่องราวในสังคม ปัญหาสังคมสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ไม่ว่าจะเป็นในเมืองใหญ่หรือในชนบท ปัญหาสังคมอาจให้ความรู้สึกที่รุนแรงต่อการแก้ไขหรือต่อความเดือดร้อนที่แตกต่างกันไป ตามสภาพของสังคม ปัญหาสังคมอาจนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทางที่ดีหรือในทางที่เลวร้ายกว่าก็ได้ ปัญหาสังคมเป็นกระบวนการทางสังคม (Social Process) ประการหนึ่งที่จะต้องเกิดขึ้นในสังคมทุกสังคมซึ่งจะทำให้สังคมพัฒนาเปลี่ยนแปลงหรือมีแรงขับเคลื่อนไปสู่สภาพการที่เลือกสรรโดยสังคมเพื่อสภาพทางสังคมที่ดีกว่าและส่วนใหญ่ของสังคมมีความพึงพอใจ ปัญหาสังคมจึงถือว่าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่อย่างไรก็ต้องเกิดขึ้นแน่นอนและจะมีความเกี่ยวข้องกับหลายสถาบันในสังคม บางอย่าง

อาจเกิดผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว สถาบันการอบรมสั่งสอนเลี้ยงดู สถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจ ผลกระทบต่อกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ผลกระทบต่อค่านิยม วิถีประชา บรรทัดฐานของสังคม คีลธรรมจรรยา วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ วิถีชีวิต พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของสังคมบางอย่างอาจมีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่งได้ ปัญหาสังคมอาจเกิดขึ้นจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ที่เรียกว่า วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การสื่อสารติดต่อที่รวดเร็ว ระบบเชื่อมโยงโลกเข้าด้วยกันด้วยระบบคอมพิวเตอร์หรือลักษณะที่เรียกว่า โลกาภิวัตน์ ปัญหาสังคมอาจเป็นการทำให้สังคมต้องยอมรับ หรือจัดให้มีการแก้ไขป้องกัน ประสานงานร่วมมือ ฟังพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกของ สังคมมากขึ้น ปัญหาสังคมอาจ เป็นต้นเหตุของความหายนะ ความสูญเสียที่รุนแรงและต่อเนื่อง ของสังคม อาจนำไปสู่สงครามหรือความขัดแย้งรูปแบบต่างๆ ได้

๒.๒.๓ ปัญหาสังคมของคนกรุงเทพมหานคร

ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครที่เป็นศูนย์กลางความเจริญด้านเศรษฐกิจ สังคมและประชากรทวีขึ้นอย่างรวดเร็วและส่วนใหญ่เกิดจากการอพยพเข้ามาหางานทำ มาศึกษาต่อ มาประกอบธุรกิจ รัฐบาลยังไม่มีแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร เพื่อรองรับกระแสการอพยพของ ชาวชนบท ซึ่งเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ค่าแรงราคาถูก ต้องหาที่อยู่ราคาถูก เช่าบ้านหรือที่ดินปลูกบ้าน ในราคาถูก บ้างก็หาโอกาสบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์ของรัฐ ที่ดินของวัด ของทรัพย์สินส่วน พระมหากษัตริย์ ลักษณะของบ้านสิ่งปลูกสร้างก็อยู่ในสภาพที่แออัด ขาดบริการสาธารณสุขปโลก สาธารณูปการจากรัฐ ตลอดทั้งเป็นแหล่งรวมของปัญหาต่างๆ ของสังคม ซึ่งได้ก่อเกิดเป็นแหล่ง ที่อยู่อาศัยของคนจนหรืออย่างดึกชั้นฐานะปานกลาง ซึ่งสภาพเหล่านี้ เรียกกันว่า ชุมชนแออัด หรือแหล่งสลัมหรือชุมชนบุกรุก (Squatter Settlements) สาเหตุสำคัญที่ทำให้กรุงเทพมหานคร ต้องตกอยู่ในสถานการณ์เช่นนี้ ก็สืบเนื่องจากลักษณะความเป็นเมือง (Urbanization) ของ กรุงเทพมหานคร เกิดขึ้นไร้ทิศทางไม่มีแบบแผน ขาดการวางแผนการจัดผังเมืองและสิ่งแวดล้อม ในกรุงเทพมหานครอย่างเหมาะสม แรงกดดันจากประชากรที่เพิ่มขึ้นๆ มีผลให้กรุงเทพมหานคร ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีแนวโน้มจะขยายตัว เขตรอบนอกหรือวงแหวนรอบนอกออกไป เพราะ พื้นที่ส่วนในอิมตัว แน่นไปหมดแล้วพื้นที่ใช้ประโยชน์เต็มที่แล้ว เป็นปรัชญาอย่างหนึ่ง คนมาก ที่ไหนเรื่องมากที่นั่น ปัญหาที่เกิดในเมืองใหญ่ๆ ก็คล้ายคลึงกัน คนจรจัดพลัดที่อยู่อาศัย อาชญากรรม ความแออัด แรงงานเด็ก มิจฉาชีพ หลอกหลวงต้มตุ๋น การว่างงาน โสเภณี ยาเสพติด มลภาวะ จราจรติดขัด คุณภาพชีวิตเสื่อมโทรม

ดังนั้น ปัญหาสภาพที่เกิดขึ้นในสังคมเมืองเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

๑. กรุงเทพมหานครมีคนอยู่หนาแน่นกว่าชนบท แข่งกันอยู่ แข่งกันกิน แข่งกันใช้ แข่งกันแข่งขันกัน มิได้เลี้ยงสัตว์ เพาะปลูกเพื่อเป็นอาหารเอง ต้องเลี้ยงชีพด้วยการทำงาน รับจ้าง ขายเป็นบริการ ค้าขายผลิตผลจากครัวเรือนที่ตนเอง ต่างมุ่งหากำไรพยายามให้ได้ประโยชน์สูงสุด ต่างแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกัน ถึงแม้จะมีระเบียบกติกาสังคม ถ้ามีช่องโหว่ ไม่มีมาตรการควบคุมที่รัดกุม เป็นโอกาสที่จะฝ่าฝืนหลักเลี้ยง เอารัดเอาเปรียบ ได้ก็จะพยายามทำ ซึ่งจะนำไปสู่การเสียระเบียบของสังคมได้ บางคนอาศัยอำนาจ อิทธิพล พรรคพวก ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันพะหยาบคาย สังคมเมืองเป็นที่อยู่อาศัยของคนจำนวนมาก มีความสัมพันธ์กันด้วยผลประโยชน์ ถึงแม้จะมีระเบียบกติกาสังคม แต่ถ้ามีช่องทางการทำประโยชน์เพื่อตนเองหรือกลุ่มได้และมีโอกาสอาจฝ่าฝืนหลักเลี้ยงระเบียบได้ หากสังคมไม่มีมาตรการควบคุมที่ดีพอ

๒. ชาวกรุงเทพมหานครมีหลากหลายอาชีพ ต่างชาติ ภาษา ชนชั้น ฐานะ ความรู้ มาจากต่างถิ่น ต่างธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา มีกลุ่มสังคมต่างกันจึงไม่อาจลงรูปลงรอยกันได้สนิทเป็นเอกภาพ การโยกย้ายกลุ่มก็ทำได้ง่ายกว่าคนสังคมนชนบท ทำให้การควบคุมระเบียบเป็นไปได้ยาก ความผิดเพี้ยนในการใช้ระเบียบข้ามกลุ่มกันอาจเกิดขึ้นได้ทั้งเพราะเจตนาจงใจและความพลั้งเผลอ การที่คนในสังคมเมืองมีจำนวนมากและมาจากพื้นฐานชนบธรรมเนียมที่แตกต่างกัน การควบคุมความเป็นระเบียบทำได้ยากเพราะบุคคลอาจอ้างระเบียบที่ขัดแย้งกัน

๓. การควบคุม ดูแลระเบียบในสังคมเมืองทำได้ไม่ทั่วถึง เพราะเจ้าหน้าที่ตัวแทนของสังคมที่จะรักษาระเบียบไม่สามารถติดตามดูแลบุคคลได้ตลอดเวลา โอกาสที่บุคคลจะหลบเลี่ยงให้พ้นหูพ้นตาผู้รักษาระเบียบของสังคมนั้นมีมาก ไม่ว่าจะยกเอาตัวแทนของสังคมระดับใดมาพิจารณาก็จะพบปัญหาทั้งนั้น นับตั้งแต่คนงาน ภารโรง เสมียนกระจอก ไปจนถึงเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายบ้านเมือง รัฐมนตรี ไปจนกระทั่งนายกรัฐมนตรีบางสมัย นอกจากความสามารถควบคุมดูแลได้ทั่วถึงแล้ว ยังอาจมีสาเหตุที่เกิดจากการละเลยเผอเรอในหน้าที่หรือการเจตนาสมรู้ร่วมคิดกับผู้กระทำผิดด้วยเพราะผลประโยชน์ส่วนตัวที่ผู้มีหน้าที่รักษาระเบียบได้รับจากผู้ละเมิด เช่น เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจเก็บภาษีรับสินบนจากผู้หนีภาษี เจ้าหน้าที่เทศกิจ เก็บส่วยจากแม่ค้า ตำรวจเก็บค่าคุ้มครองจากคิวดร ชัดเอียดข้อหา ริดไถรถที่วิ่งในถนนต่างๆ ไป

๔. คนในเมืองไปมาหาสู่กันกับบุคคลภายนอกและบุคคลต่างถิ่นเข้ามาติดต่อสัมพันธ์กับคนในเมืองอยู่ตลอดเวลา จึงได้เรียนรู้สิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ และลองใช้แบบใหม่ๆ กันเรื่อยไป จึงมีการเปลี่ยนแปลงของสมัยนิยมอยู่ตลอดเวลา แทนที่จะยึดถือแบบอย่างธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมมั่นคงไว้สม่ำเสมอตลอดไป เหมือนในสังคมแคบๆ ไม่ได้ติดต่อกับผู้คนต่างถิ่นมาก

นัก อีกประการหนึ่งการศึกษาเป็นปัจจัยให้คนรุ่นใหม่นิยมสิ่งใหม่ๆ ที่ต่างไปจากคนรุ่นก่อน ดังนั้นอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมได้

๕. การกระทำของคนต่างระเบียบนำไปสู่ความขัดแย้งกันได้และระเบียบการกระทำที่ต่างกันและขัดกันย่อมทำให้เกิดความขัดแย้งในผลประโยชน์ได้เช่นกัน

สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน บรรยายถึงกรุงเทพมหานครว่า^{๓๖} กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงสำคัญที่เป็นศูนย์กลางของความเจริญในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการลงทุนทางการค้า การศึกษา แหล่งงาน การบริการ วัฒนธรรมนานาชาติและอื่นๆ ในแต่ละปีจะมีจำนวนประชากรทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยหลั่งไหลเข้าออกอย่างต่อเนื่อง จากสถิติของประชากรของสำนักงานบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.๒๕๔๖ กรุงเทพมหานคร มีประชากรจำนวน ๕.๘ ล้านคน คิดเป็นความหนาแน่นประชากร ๓,๓๒๖ คนต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร แต่ในจำนวนนี้ยังมีได้รวมประชากรที่ยังไม่มีการย้ายเข้าทะเบียนบ้านที่แฝงเข้ามาศึกษาต่อ การทำงาน การประกอบอาชีพ นักท่องเที่ยวและชาวต่างชาติที่อาจเดินทางเข้าไปเยือนกลับหรือเข้ามาพำนักอย่างถาวรและชั่วคราวรวมกันแล้วจะมีประชากรโดยรวมกว่า ๑๐ ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนประชากรจริงร้อยละ ๖๐ และประชากรแฝงร้อยละ ๔๐ การที่กรุงเทพมหานคร มีจำนวนประชากรเข้ามาแออัดอยู่รวมกันมีทุกฐานะชีวิตความเป็นอยู่ ต้องต่อสู้ดิ้นรน บางกลุ่มมีฐานะดีรายได้สูง มีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมในทางกลับกันอีกจำนวนไม่น้อยมีรายได้ต่ำ หาเช้ากินค่ำ มีปัญหาในเรื่องครอบครัวที่แตกแยก บุตรหลานขาดการสนับสนุนด้านการศึกษา จนนำไปสู่ปัญหาอันมากมายที่เกิดขึ้น เด็กและเยาวชนติดยาเสพติด มั่วสุมสร้างความเดือดร้อน มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ขับรถมอเตอร์ไซด์ซึ่ง ยกพวกตีกันและอื่นๆ จนมีผลต่อเนื่องไปสู่ปัญหาอาชญากรรมและทำให้กรุงเทพมหานครมีสภาพของการเสี่ยงอันตรายมากขึ้นตามลำดับ นอกจากนั้นกรุงเทพมหานครยังมีปัญหาที่รุนแรงแก้ไขได้ยากยิ่งไม่ว่าจะเป็นปัญหาการจราจรติดขัด น้ำท่วม สภาวะแวดล้อมเสื่อมโทรม มีชุมชนแออัดกระจายอยู่ทั่วไป สถานบริการทางเพศมีอยู่ดาษดื่น ยาเสพติดซื้อขายได้ง่าย ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้ล้วนสะท้อนสภาพโครงสร้าง ระบบนโยบายและการบริหารงานที่ขาดทิศทาง ไร้ประสิทธิภาพและหมักหมมมายาวนานจนยากแก่การแก้ไขเยียวยาให้ดีขึ้นได้

^{๓๖}สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน, กรุงเทพมหานคร : เมืองสี่เทาของเด็กและเยาวชน, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดดา, ๒๕๕๐), หน้า ๕๕-๕๗.

มรว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้บรรยายเรื่อง อนาคตของ กรุงเทพฯ โดยได้กล่าวถึงปัญหาของกรุงเทพมหานครเอาไว้ว่า^{๔๔}

๑. ปัญหาตามธรรมชาติซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องแก้กันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือ ปัญหา การทรุดตัวของพื้นและระดับการสูงขึ้นของน้ำทะเลที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่บางส่วน ตกอยู่ในสภาพน้ำท่วม ปัญหานี้ผู้ว่าบอกว่าจะต้องทำการสร้างอุโมงค์ระบายน้ำซึ่งต้องใช้ งบประมาณ เป็นตัวเลขที่สูงมาก การที่ต้องใช้เงินจำนวนมากขนาดนี้ ทำให้ กทม.มีงบไม่เพียงพอที่จะไปแก้ปัญหาอย่างอื่น คือถึงแก้ปัญหาอื่นด้วย ก็ไม่พอที่จะแก้ปัญหาทั้งหมด

๒. ปัญหาโรคติดที่ไม่ว่ายุคไหนสมัยไหนปัญหานี้ก็ยังคงเป็นปัญหาที่บางท่านบอก ว่าแก้ได้ ในขณะที่บางท่านบอกว่าไม่มีทางแก้ได้ ซึ่งสิ่งที่ทำได้ดีที่สุดของผู้ว่าในตอนนั้นก็คือการ ลงทุน (ไปแล้วและต้องเพิ่มอีก)ในรถไฟฟ้าเพื่อให้ประชาชนลดการใช้รถและเป็นการกระจายการ กระจุกตัวของความเจริญ เพื่อที่ประชาชนจะได้กระจายการคมนาคมไปที่อื่นบ้าง ไม่ใช่เฉพาะเขต ใหญ่ๆ ในกทม.ในความเป็นจริงที่ผู้ว่านำเสนอก็คือ จำนวนรถยนต์ที่เพิ่มมากขึ้นต่อให้ชุดอุโมงค์ ก็ไม่สามารถระบายออกไปได้พอ

๓. ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยที่ผู้ว่าได้ขุดลอกคลองโดยหวังว่าจะกลับไปเป็นเวนิซ ตะวันออกเหมือนกับที่ชาวต่างชาติตั้งสโลแกนไว้ให้ ท่านผู้ว่าทิ้งท้ายเอาไว้ว่าต่อให้ขุดลอกคลอง แต่ตราบดีที่คนยังทิ้งขยะลงในลำคลองโอกาสที่จะกลับมาสกปรกเช่นเดิมก็เป็นเรื่องที่แน่นอน

๔. ปัญหาเรื่องความปลอดภัย สิ่งที่ท่านผู้ว่าเสนอก็คือการติดตั้งกล้องวงจรปิด เพิ่มเพื่อความปลอดภัย

๕. ปัญหาเรื่องห้องน้ำสาธารณะที่มีเพียงแค่ ๑๘ แห่ง ซึ่งถ้าเทียบกับเมืองที่เจริญ แล้วจะมีห้องน้ำมากกว่านี้และประชาชนก็ไม่กล้าเข้าไปใช้ในโรงแรมหรือห้างเพราะแต่งกาย ไม่เรียบร้อย ผู้ว่าจึงสั่งสร้างเพิ่มอีก โดยที่ต่อให้ต้องซื้อตึกแถวก็ต้องทำ

๖. ปัญหาเรื่องการศึกษา เรื่องนี้สำคัญมากที่ต้องทำให้กรุงเทพเป็นสื่อกลางของ องค์ความรู้ อันที่จริงถ้ามีหอสมุดที่รวบรวมหนังสือจากทั่วโลกเลยจะดีมาก เพื่อที่ใครต้องการศึกษาด้านไหนสามารถหาคำตอบได้ทุกเรื่องเพราะใน Internet บางครั้ง ก็มีข้อมูลที่ละเอียดเพียงพอ

๗. ปัญหาการควบคุมไข้หวัด ๒๐๐๙ ซึ่งท่านผู้ว่าบอกว่าสามารถแก้ไขเป็นที่น่าพอใจโดยที่ท่านผู้ว่าสรุปว่า ปัญหาทั้งหมดยากที่จะแก้เพราะต่อให้จัดสรรงบอย่างมีประสิทธิภาพแล้วก็ไม่เพียงพอ

^{๔๔}<http://www.bloggang.com/viewblog.php?id=mansith&date=01-12-2009&group=1&gblog=44>, (๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๓).

๑๐ อันดับปัญหาของคนกรุงเทพมหานครที่อยากแก้ไขมากที่สุด^{๔๕}

อันดับ ๑๐ ปัญหาโสเภณีเคลื่อนเมือง

อันดับ ๙ ขอทานและเด็กเร่ร่อน กี่รัฐบาลก็แก้ไขไม่ได้

อันดับ ๘ ชุมชนแออัด แหล่งมั่วสุมและยาเสพติด

อันดับ ๗ แก๊งรถซิ่ง – ปัญหาอาชญากรรม

อันดับ ๖ ยาเสพติด กลับมารุนแรงอีกครั้ง

อันดับ ๕ มลภาวะ ถึงขั้นวิกฤต แต่ยากที่จะหลีกเลี่ยง

อันดับ ๔ อาชญากรรม โจร-ขโมย ชุกชุมมาก

อันดับ ๓ การเมือง : มีอุป+ ปิดถนน = เศรษฐกิจพัง

อันดับ ๒ จราจร รถติดหนักขึ้นทุกวัน อุบัติเหตุก็มากขึ้น ไม่มีวันแหว่วว่าจะแก้ไขได้

อันดับ ๑ ปัญหาเศรษฐกิจ ค่าครองชีพสูง โรงงานหลายแห่งกำลังจะปิดตัวลง

ชาวกรุงเทพมหานคร มีแบบระเบียบที่ต่างยุคต่างสมัยซึ่งขัดแย้งกัน เช่น หนุ่มสาวคนรุ่นใหม่ พักผ่อนหย่อนใจในวิธีอันอีกทีก็สนุกสนาน คนหัวเก่าใช้แบบเจียบสงบจึงเกิดความเดือดร้อนรำคาญใจ อึดอัดใจกลายเป็นปัญหาสังคม สังคมเมืองหรือสังคมของคนในกรุงเทพมหานคร มีวิถีชีวิตแห่งการดำเนินชีวิตค่อนข้างเห็นห่างหรือไม่เป็นไปตามแบบแห่งศีลธรรม, วัฒนธรรม, ขนบธรรมเนียม, ประเพณี แบบดั้งเดิมและมีความเข้าใจต่อสภาพชีวิตทางด้านคุณธรรมน้อยกว่าสังคมชนบทที่เข้าใจต่อธรรมชาติคือกฎแห่งศีลธรรมในทางศาสนาที่ตนนับถือตลอดถึงนำหลักคุณธรรมนั้นๆ มาเป็นที่พึ่งแก่ตน และสามารถที่จำแนะนำผู้อื่นด้วย ในทางพระพุทธศาสนาได้วางหลักธรรมที่ถือว่าเป็นเครื่องระลึกรังถึงกันและกันไว้ ๖ ประการดังต่อไปนี้

๑. เมตตากรรม เข้าไปตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนภิกษุสามเณร ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ช่วยชวนขวายเป็นกิจธุระของเพื่อนกันด้วยกายมีพยาบาลภิกษุไข้ เป็นต้น ด้วยจิตเมตตา

๒. เมตตาวจีกรรม เข้าไปตั้งวจีกรรมประกอบด้วยเมตตา ในเพื่อนภิกษุสามเณร ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ช่วยชวนขวายเป็นกิจธุระของเพื่อนกันด้วยวาจา เช่นกล่าวสั่งสอน เป็นต้น ด้วยจิตเมตตา

๓. เมตตามโนกรรม เข้าไปตั้งมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา ในเพื่อนภิกษุสามเณรทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ คิดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนกันเมตตา

^{๔๕} <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=114099>, (๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๓)

๔. สาธารณโภคี แบ่งปันลาภที่ตนได้มาแล้วโดยชอบธรรม ให้แก่เพื่อนภิกษุสามเณร ไม่หวงไว้บริโภคจำเพราะผู้เดียว

๕. ศีลสามัญญาตา รักษาศีลบริสุทธฺีเสมอกันกับเพื่อนภิกษุสามเณรอื่นๆ ไม่ทำตนให้เป็นที่ยังเกียจของผู้อื่น

๖. ทิฏฐิสามัญญาตามีความเห็นร่วมกันกับภิกษุสามเณรอื่นๆ ไม่วิวาทกับใครๆ เพราะมีความเห็นผิดกัน^{๕๐}

ธรรมทั้ง ๖ อย่างนี้ ทำให้ผู้ประพฤติปฏิบัติตามเป็นที่รักที่เคารพของผู้อื่น เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กันและกัน เป็นไปเพื่อความไม่วิวาทกันและกัน เป็นไปเพื่อความพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังนั้น คุณธรรมภายในที่เป็นที่พึงแก่ตนทั้งหกประการดังกล่าว จึงช่วยให้บุคคล ในสังคมนั้นๆ มีความเป็นอยู่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นแบบอย่างหรือเป็นแบบแผนที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันด้วยความผาสุกในสังคม ดังที่พระพุทธเจ้า ได้ตรัสไว้ในนาถกรณธรรม ๑๐ ประการ ดังนี้

๑. ศีล รักษากายวาจาให้เรียบร้อย
๒. พาหุสัจจะ ความเป็นผู้ได้สดับตรับฟังมาก
๓. กัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีเพื่อนดีงาม
๔. โสวจิตตตา ความเป็นผู้ว่าง่ายสอนง่าย
๕. กิงกรณียesu ทักขตา ความขยันช่วยเอาใจใส่ในกิจการของเพื่อน
๖. รัมมกามตา ความใคร่ในธรรมที่ชอบ
๗. วิริยะ เพียรเพื่อจะลดความชั่ว ประพฤติความดี
๘. สันโดษ ยินดีด้วยสำนุง สำห่ม อาหาร ที่นอน ที่นั่งและยา ตามมีตามได้
๙. สติ จำการที่ได้ทำและคำที่พูดแล้วแม่นานได้.
๑๐. ปัญญา รอบรู้ในกองสังขารตามเป็นจริงอย่างไร^{๕๑}

โดยสรุป กรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนที่มีผู้อาศัยอยู่หนาแน่น ปัญหาของสังคมเมืองคือเป็นที่รวมของคนต่างเชื้อชาติ ต่างวัฒนธรรม มีสิ่งชั่วหรือล่อใจมาก เช่น สถานเริงรมย์ต่างๆ มีการแข่งขันกันมาก มีการอยู่แบบตัวใครตัวมัน ชีวิตต้องดิ้นรนเพื่อการอยู่รอดตลอดเวลา ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทอยู่มากต่อวิถีชีวิตในสังคมเมืองนั้นๆ เพื่อขจัดปัญหา ให้ดำเนินชีวิตไปด้วยสันติสุขและเพื่อเพิ่มพูนด้านเศรษฐกิจให้มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียงไม่เดือดร้อน มีความเสมอภาค หลักดังกล่าวนี้ควรยึดมั่นในคุณธรรม ๓ ประการ คือ

^{๕๐}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๗/๒๔๓.

^{๕๑}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๕๗/๒๘๐.

๑. อัตตาธิปไตย คือถือตนเป็นใหญ่ ปรารถนหรือประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้ง แต่ถ้าปรารถนแล้วทำคุณงามความดี ก็ยังดีกว่าคนที่ไม่ทำความดี บุคคลประเภทนี้ ถ้าจะทำอะไร เช่น จะบริจาคเงินหรือสิ่งของ ก็ต้องการให้ประกาศชื่อเสียง ต้องได้ชื่อเสียง ต้องได้เป็นผู้มีเกียรติ จึงจะทำ บางครั้งบุคคลบางคนที่ทำอะไร โดยดีดลือกคิดถึงผลได้ผลเสีย คือหวังประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง นำอะไรไปให้ใครก็เข้าทำนองให้น้อยเพื่อได้มาก อย่างไรก็ตาม ถ้าจะถือว่า ความเห็นแก่ตัวจงใจให้ทำความดี แม้ความดีนั้นยังไม่สมบูรณ์ ก็ยังถือได้ว่าเป็นบันไดขั้นแรกแห่งการก้าวขึ้นสู่ความเป็นผู้มีจิตใจสูงในโอกาสต่อไป

๒. โลกาธิปไตย คือถือโลกเป็นใหญ่ ปรารถนสังคมหรือโลกเป็นประมาณ สุดแต่คนอื่นหรือส่วนมาก เขาว่าอย่างไรก็ถืออย่างนั้น อันนี้เองบางครั้งก็ก่อความเดือดร้อนให้เป็นอันมาก เช่น ในครอบครัวตายลง ตามประเพณีต้องสวด ๓ คืน (สำหรับพุทธศาสนิกชน) ต้องมีทำบุญ ๑ วัน ต้องเลี้ยงคนเลี้ยงพระและในบางกรณีต้องเลี้ยงเหล้าด้วย ตนเองยากจนไม่มีเงินก็สู้ไปหยิบยืมเขามาทำบุญเพื่อไม่ให้คนทั้งหลายติเตียน เป็นต้น

๓. ชัมมาธิปไตย ถือธรรมเป็นใหญ่ คือปรารถนความถูกต้อง ความสมควร ซึ่งอาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า เป็นการทำความดี เพราะเห็นแก่ความดี เมื่อทำไปแล้วและแน่ใจว่าเป็นการสมควรแล้วใครจะเห็นหรือไม่เห็น ใครจะโฆษณาชื่อเราหรือไม่ แม้ที่สุดเมื่อทำบุญแก่ใครแล้ว เขาไม่กล่าวแม้คำขอบใจและไม่สำนึกบุญคุณเลย บางครั้งยังเนรคุณเอาด้วยซ้ำ ก็ไม่ถือเป็นเรื่องควรเสียใจ เพราะความมุ่งหมายที่ทำนั้นคือทำความดี เพราะเห็นแก่ความดี ความถูกต้องไม่ใช่ทำด้วยหวังอะไรตอบแทน เมื่อจิตใจสูงเช่นนี้ ก็เป็นเหตุให้การกระทำเป็นไปในทางที่เหมาะสมสมควร ไม่มีการแผลงความล้มเหลวในอะไรไว้เบื้องหลัง จะไม่มีการบ่นน้อยใจว่าทำดีไม่เห็นได้ดี^{๕๒}

บทบาทหรือวิถีทางของการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมชาวพุทธย่อมเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นเป็นส่วนใหญ่และการอยู่ในสังคมให้มีความสุขได้นั้น ต้องยึดมั่นในหลักแห่งศีลธรรม หากการยึดมั่นในหลักดังกล่าว เป็นกรอบของความประพฤติจะทำให้บุคคลในสังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพราะศีลเป็นหลักในการพัฒนาตนเองให้เกิดความดีงามความมีระเบียบ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนทุกเพศทุกวัยที่จะต้องยึดมั่นเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อความสุขของตนเองและผู้อื่น อันเป็นหลักในการดำรงชีวิตที่ถูกต้องและหลักนั้นต้องเป็นหลักแห่งสันติภาพ เสรีภาพและภราดรภาพซึ่งเป็นอุดมคติในชีวิตของมนุษย์เราทุกคน

^{๕๒} สุชีพ ปุณฺณานุภาพ, ธรรมบรรณาการในงานพระราชทานเพลิงศพ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๒๕๒

๒.๓ เจตนารมณ์ของศีล ๕ กับสังคมปัจจุบัน

ทุกคนที่เกิดมาแล้วล้วนแต่รักสุขเกลียดทุกข์ ต้องการความเจริญก้าวหน้า ไม่ต้องการความเสื่อมด้วยกันทั้งสิ้น แต่ในการแสวงหาความสุขความเจริญนั้น บางคนกลับสร้างความทุกข์ความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น เมื่อพิจารณาตามหลักของพระพุทธศาสนาแล้วก็จะเห็นได้ว่าคนที่สร้างความทุกข์ ความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น ก็คือคนที่ขาดศีลธรรมนั่นเอง ส่วนคนที่ทำความสุขความเจริญให้แก่ตนเองและผู้อื่นก็คือคนที่มศีลธรรมไม่ว่าผู้นั้นจะนับถือศาสนาใดก็ตาม ฉะนั้น ศีล ๕ จึงเป็นหลักธรรมสำคัญสำหรับมนุษย์ทุกคนทั้งนี้ก็เพื่อความสงบสุขสำหรับปัจเจกชนและสังคม โดยส่วนรวม อันเป็นรากฐานแห่งความสงบสุขร่มเย็นขึ้นในชาติบ้านเมืองและก่อให้เกิดสันติภาพที่ถาวรขึ้นในโลก ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้นล้วนแต่เกิดขึ้นเพราะการละเมิด ศีล ๕ แทบทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นโดยอ้อมหรือโดยตรงต่อสถาบันครอบครัว เช่น ปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตทางกาย เกี่ยวกับทรัพย์สิน อาชญากรรมทางเพศ การหลอกลวงต้มตุ๋นใส่ร้ายกันและสิ่งเสพติดให้โทษจนกลายเป็นอาชญากรรมระดับโลก ซึ่งกระทบกระเทือนต่อการอยู่ร่วมกันโดยปรกติสุขของบุคคลในสังคม ปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้โดยการประพฤติปฏิบัติตาม ศีล ๕ เพื่อยุติเวรภัยที่มีอยู่ในสังคม นอกจากจะไม่ทำให้ตนและคนรอบข้างได้รับความเดือดร้อนแล้ว คนที่มีศีลยังมีส่วนช่วยตนเองและสังคมให้อยู่อย่างสงบสุขด้วย ศีลเป็นเครื่องประดับที่ล้ำค่า สามารถประดับได้กับคนทุกเพศทุกวัย เพราะฉะนั้น การส่งเสริมคน ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการหรือพนักงานบริษัทห้างร้าน องค์กรของรัฐตลอดจนประชาชนให้มีศีลธรรมนั้นจะต้องยกย่องคนดีและลงโทษคนชั่วให้ประจักษ์ เพื่อสร้างสำนึกที่ดีงามให้เกิดขึ้น

การประพฤติตามหลักของศีล ๕ นั้นเป็นการพัฒนาตนเอง คือรู้จักควบคุมตนเอง ไม่ทำให้ตนเองต้องเดือดร้อนในภายหลังในสิ่งที่ตนได้ทำลงไป เป็นการผูกมิตรไมตรีกับคนในสังคม เป็นการปรับตัวให้เข้ากับคนในสังคมได้โดยไม่ต้องก่อความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและสังคมโดยส่วนรวม ทำให้อยู่ร่วมกันโดยสันติสุข อีกทั้งยังเป็นประโยชน์แก่ชีวิตถึง ๒ ประการ คือ

๑. ประโยชน์ตน คือการที่ได้ฝึกฝนอบรมตนดี บรรลุความเจริญก้าวหน้าแห่งสติปัญญาและคุณธรรมต่างๆ สมบูรณ์ด้วยวิชาและความประพฤติ สามารถเป็นที่พึ่งได้ทั้งตัวเอง ทั้งร่างกายและจิตใจ

๒. ประโยชน์ผู้อื่น ประกอบด้วยเมตตา กรุณา สามารถช่วยเหลือชีวิตตนเอง เกื้อกูลผู้อื่น เห็นประโยชน์ต่อผู้อื่น^{๕๓}

^{๕๓}บุญมี แทนแก้ว, ผู้ช่วยศาสตราจารย์, จริยธรรมกับชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : หจก.ชนะการพิมพ์, ๒๕๓๘), หน้า ๒๔.

พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร ได้สรุปผลการศึกษา การตีความศีล ๕ แบบใหม่ โดยเครือข่ายพุทธศาสนิกเพื่อสังคมนานาชาติ ในบทความแนวคิดและขบวนการพระพุทธศาสนา เพื่อสังคม ซึ่งได้ตีความศีล ๕ โดยเน้นเป็น ๒ ส่วน คือส่วนที่เป็นเจตนารมณ์ของศีลและส่วนที่เป็นคำนิยามของศีล ดังนี้^{๕๔}

๑. ส่วนที่เป็นเจตนารมณ์ของศีล หมายถึง เจตนารมณ์ที่มุ่งให้มนุษย์ในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน ให้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา นอกจากนั้น เจตนารมณ์ของศีล ยังครอบคลุมถึงการจัดระบบโครงสร้างทางสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคมและสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเข้าถึงสังฆธรรม

๒. ส่วนการคำนิยามความหมายของศีล เครือข่ายพุทธฯ มองว่า ศีล ๕ ต้องมีพลวัตร และมีความหมายที่ยืดหยุ่น ต้องสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับความซับซ้อนของปัญหาในแต่ละยุคสมัย คือ ศีลข้อห้ามฆ่าสัตว์ ต้องให้ครอบคลุมถึงปัญหาความรุนแรงประเภทต่างๆ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น ปัญหาสงคราม ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาการใช้สารเคมี ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก การทำแท้งและการตัดต่อพันธุกรรมของพืชและสัตว์ ศีลข้อห้ามลักทรัพย์ ต้องขยายความให้ครอบคลุมถึงการลักทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การพัฒนาประเทศที่กระจายรายได้อย่างไม่เป็นธรรม การครอบครองทรัพยากรธรรมชาติของกลุ่มนายทุนหรือผู้มีอิทธิพล การจ่ายค่าแรงอย่างไม่เป็นธรรม การละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญาหรือการปั่นราคาหุ้น เป็นต้น ศีลข้อห้ามประพฤติดินในกาม ต้องขยายให้ครอบคลุมถึงปัญหาโสเภณี การเผยแพร่สื่อลามกอนาจารที่ยั่วยุให้เกิดความกำหนัดทางเพศ ศีลข้อห้ามพูดมุสา ต้องให้ครอบคลุมปัญหาการปิดบังความจริงในรูปแบบต่างๆ เช่น ปัญหาการโฆษณาสินค้าแบบเกินจริง การโฆษณาชวนเชื่อของพวกนักการเมืองและการไม่ทำตามนโยบายของรัฐบาลและศีลข้อห้ามดื่มสุราและเมรัย ต้องให้ครอบคลุมถึงยาเสพติดทุกชนิดและสิ่งมอมเมาในรูปแบบใหม่ๆ เช่น สื่อที่มอมเมาประชาชน ทำให้หลงผิดหรือหลงใหลมัวเมาในสิ่งเหล่านั้นๆ

โดยสรุป แนวคิดในการตีความศีล ๕ แบบใหม่ของกลุ่มชาวพุทธเพื่อสังคม คือ ต้องการให้ศีล ๕ มีความหมายครอบคลุมปัญหาสังคมยุคใหม่ได้ทั้งหมด แทนที่จะเป็นเพียงการละเมิดกันระหว่างบุคคลกับบุคคลแบบตรงไปตรงมาเท่านั้น

^{๕๔}พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, แนวคิดและขบวนการพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม, (กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), (อัดสำเนา).

การดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมจะต้องเกี่ยวข้องกับหรือสัมพันธ์กับบุคคลหลายฝ่าย ดังนั้นจะต้องมีหลักของการประพฤติปฏิบัติที่สังคมยอมรับ เพื่อความดีงามของตนเองและประโยชน์สุขของสังคมโดยรวม ศิลปะเป็นหลักความประพฤติที่ดีงามของมนุษย์ การทำความดีทางร่างกายเรียกว่า กายสุจริตและทางวาจาเรียกว่าวจีสุจริต ศิลปะยังเป็นข้อประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของคนในสังคมชนบท การดำเนินชีวิตของคนในแต่ละสังคม ย่อมมีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันไปตามกลุ่มของคนในสังคมนั้นๆ ความประพฤติเป็นเครื่องวัดความเจริญของคนในสังคมนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นศิลปะในพระพุทธศาสนาจึงเป็นหลักของการประพฤติปฏิบัติเพื่อทำกายและวาจาให้เรียบร้อย ทำให้จิตใจสงบเยือกเย็น เป็นหลักที่อำนวยความสะดวกหน้าที่และการงานทั้งหลาย ศิลปะจึงเป็นค่านิยมขั้นพื้นฐานทางสังคม อีกทั้งยังเป็นเครื่องป้องกันทุจริตทั้งหลายได้ด้วย

เนื่องจากการศึกษาที่ไม่ทั่วถึงและสมบูรณ์ เพราะมุ่งแต่พุทธศึกษาเป็นหลัก ไม่ได้ปลูกฝังคุณธรรมกันอย่างจริงจัง การพัฒนาที่มุ่งพัฒนาแต่เศรษฐกิจ ไม่พัฒนาคน การบริหารการปกครองที่มุ่งแต่ลาภยศ เกียรติและชื่อเสียงเฉพาะตน ไม่ได้มุ่งเพื่อประโยชน์ของมหาชนที่ตนปกครอง สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นข้อบกพร่องในสังคมที่เราจะต้องอาศัยปัญญาช่วยกันปรับปรุงแก้ไขให้ลุล่วงไปโดยการนำเอาหลักของศิลปะ ๕ มาประพฤติปฏิบัติ

๒.๓.๑ ศิลปะ ๕ ที่มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

บทบาทหรือวิถีทางของการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมชาวพุทธย่อมเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นเป็นส่วนใหญ่และการอยู่ในสังคมให้มีความสุขได้นั้น ต้องยึดมั่นในหลักแห่งศีลธรรม หากการยึดมั่นในหลักดังกล่าว เป็นกรอบของความประพฤติจะทำให้บุคคลในสังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพราะศิลปะเป็นหลักในการพัฒนาตนเองให้เกิดความดีงามความมีระเบียบ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนทุกเพศทุกวัยที่จะต้องยึดมั่นเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อความสงบสุขของตนเองและผู้อื่น อันเป็นหลักในการดำรงชีวิตที่ถูกต้องและหลักนั้นต้องเป็นหลักแห่งสันติภาพ เสรีภาพและภราดรภาพซึ่งเป็นอุดมคติในชีวิตของมนุษย์เราทุกคน

๑. การดำเนินชีวิตเพื่อสันติภาพ โลกมนุษย์ในปัจจุบันเจริญขึ้นมากและเป็นโลกแห่งวัตถุนิยมอย่างแท้จริง มนุษย์ส่วนมากจึงพากันนับถือคนที่มั่งคั่งมากกว่าความดีของคนเสียอีก เมื่อถูกความโลภทางวัตถุเข้าครอบงำแล้วทำให้มนุษย์ลุ่มลึกถึงเป้าหมายสูงสุดของชีวิตก็คืออะไร จึงยังมีการฆ่ากัน การประหารประหารและเบียดเบียนกันอยู่ในโลกปัจจุบัน ความสุข ความทุกข์ ทั้งมวลของชีวิตมนุษย์ เกิดขึ้นในขณะจิตเดียวเท่านั้น เมื่อจิตขณะนั้นดับไป คนนั้นก็ตายตามไปด้วย นี่แสดงถึงความไม่เที่ยงแท้ของชีวิตมนุษย์ พระพุทธเจ้าทรงเน้นหรือให้ความสำคัญแก่จิตมาก

ชีวิตของมนุษย์จะมีคุณค่าดีงามหรือไม่ ก็ให้ดูได้จากการประพฤติกองผู้นั้น เป้าหมายที่แท้ของชีวิตมนุษย์ก็คือการสร้างคุณงามความดี จนบรรลุเป้าหมายสูงสุดของชีวิตมนุษย์ ก็คือบรมสุข (นิพพาน)

๒. การดำเนินชีวิตเพื่อเสรีภาพ พระพุทธเจ้ามีคำสอนที่ส่งเสริมให้ปัจเจกบุคคลมีเสรีภาพ หมายความว่าปัจเจกบุคคลทุกคนมีเสรีภาพอยู่แล้วตามธรรมชาติ ตั้งแต่แรกเกิด แต่ว่าเสรีภาพเหล่านั้นมีของเขตที่จำกัด ปัจเจกบุคคลจึงพากันแสวงหาหรือเรียกร้องหาเสรีภาพ พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า การแสวงหาเสรีภาพนั้น จะต้องไม่เป็นไปเพื่อเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น การแสวงหาสิ่งที่ดีที่สุดที่ชีวิตมนุษย์จะพึงมีได้ ก็คือความสุขที่เกิดจากการเป็นอิสระจากเครื่องผูกมัดทางจิตใจ คือกิเลสตัณหาโดยการนำหรือส่งเสริมให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักของศีล ๕ โดยการประยุกต์หรือนำไปปรับปรุงกับการดำเนินชีวิต โดยมีเป้าหมายให้มนุษย์ทุกคนในสังคมเป็นอิสระจากความเป็นทาสของกิเลสตัณหา

๓. การดำเนินชีวิตเพื่อภราดรภาพ พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า มนุษย์ทุกคนต่างก็เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ ร่วมสุขด้วยกัน ไม่มีเว้นแม้แต่สรรพสัตว์ ต่างก็ตกอยู่ในสภาวะธรรมเช่นนี้ทุกชีวิต ชีวิตของมนุษย์จึงเต็มไปด้วยความทุกข์ต่างๆ จึงเป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บและตายด้วยกันทั้งหมด ดังนั้นมนุษย์จึงไม่ควรจะเพิ่มความทุกข์ให้แก่ผู้อื่น ด้วยการฆ่าหรือด้วยการเบียดเบียนกัน เป็นต้น พระพุทธเจ้าทรงเน้นว่า มนุษย์ควรจะประพฤติปฏิบัติต่อทุกชีวิตให้เหมือนกับญาติพี่น้องของตัวเองและให้มีจิตประกอบไปด้วยเมตตากรุณา ไม่คิดมุ่งทำร้ายกัน พยายามป้องกันภัยของเวรซึ่งกันและกัน โดยให้นำเอาความรู้สึกของตนเองไปเปรียบเทียบกับความรู้สึกของคนอื่นหรือสัตว์อื่นดี เมื่อทราบว่าร่าเริง สุข เกลียดทุกข์ ความเดือดร้อนอันใด คนอื่นหรือสัตว์อื่นก็เป็นเช่นเดียวกับเราเหมือนกัน ด้วยเหตุนี้ พระพุทธเจ้าจึงสอนให้มนุษย์ไม่ให้ฆ่าหรือเป็นเบียดเบียนกัน เป็นต้น

การประพฤติปฏิบัติตามหลักของศีล ๕ นั้นนอกจากจะเป็นการฝึกฝนตนเองให้มีความสุขได้ง่ายแล้ว ยังพร้อมที่จะก้าวต่อไปในการพัฒนาชีวิตในขั้นสูงต่อไปและถ้าทุกคนประพฤติปฏิบัติตามหลักของศีลอย่างเคร่งครัดตามที่พระพุทธเจ้าทรงสอนเอาไว้แล้ว เพียงเท่านั้นก็มั่นใจว่าทุกคนจะมีชีวิตที่เจริญก้าวหน้า มีความสุข สังคมก็จะร่มเย็นมั่นคงได้อย่างแน่นอน

๒.๓.๒ ศีล ๕ แนวทางเพื่อสันติภาพของโลก

การพัฒนาตนนั้น เป็นการควบคุมตนเอง คือการประพฤติตนตามหลักศีลสิกขา เพื่อควบคุมตนเอง ซึ่งเป็นหนทางที่จะนำสันติภาพและความสงบสุขมาสู่ตนเอง คนรอบข้างและสังคม การประพฤติตามศีล ๕ เป็นหนทางที่ดีที่สุดที่จะนำสันติภาพมาสู่สังคม สังคมที่มีความสงบสุขและไม่มี การเบียดเบียนกัน ไม่มีความขัดแย้งจะมีได้ก็ด้วยการประพฤติปฏิบัติตามศีล ๕ อย่างจริงจัง โลกเสื่อมลงเพราะมนุษย์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติไปในทางที่ผิด เช่น ผลิตอาวุธประหัตประหารกัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ตามมาอีกมากมาย

ถ้าจะกล่าวตามหลักของพระพุทธศาสนาแล้ว สาเหตุของสงครามเกิดจากความโลภๆ ก่อให้เกิดการวิวาท เพราะมีความโลภคนเราจึงคิดแย่งชิงทรัพย์สินของคนอื่นสงครามจะไม่เกิด ถ้าเพียงแต่คนรู้จักควบคุมความโลภ สาเหตุต่อมาของสงครามก็คือความโกรธความเกลียดชัง ที่พลเมืองของประเทศคู่สงครามมีต่อกัน ต่างฝ่ายต่างถือตนเองเป็นฝ่ายธรรมมีหน้าที่จัดฝ่ายตรงข้ามซึ่งเป็นฝ่ายอธรรม ต่างฝ่ายต่างกล่าวหาอีกฝ่ายว่าเป็นผู้รุกราน สงครามเพราะความโกรธจะไม่เกิด ถ้าปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธองค์ เมตตา (ความรัก) มาคู่กับกรุณา (ความสงสาร) เมื่อเรารักใคร เราจะมีสติสงสารจับใจ เมื่อทราบว่าผู้อื่นกำลังอยู่ในห้วงทุกข์เราปรารถนาจะให้เขาพ้นทุกข์ เมื่อเรารู้จักเห็นใจผู้อื่นเราก็ไม่อาจทำร้าย ร่างกายหรือจิตใจของเขา คนในสังคมจะอยู่ร่วมกันได้ตามหลักปรัชญาจสมุพบาทที่ว่า ทุกสิ่งต้องอาศัยกันและกันเกิดขึ้นช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เช่น ปลาเป็นสัตว์เล็กๆและสัตว์เหล่านี้โดยสัญชาตญาณแล้วไม่แข่งขันไม่แข่งฆ่ากันจะมีก็แต่ความร่วมมือ(สามัคคี)กันมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โดยแบ่งหน้าที่กันทำไม่ไปยุ่งในหน้าที่ของตัวอื่นและไม่ถือว่าตัวมีสิทธิเหนือตัวอื่น ผลที่ได้รับก็คือความมั่นคงของสังคมที่ตนอาศัยอยู่คนเราทุกคนจะต้องทำหน้าที่โดยไม่เอารัดเอาเปรียบแข่งฆ่าทำลายล้างซึ่งกันและกันโดยถือว่า “สัตว์ทั้งหมด กลัวโทษทัณฑ์ สัตว์ทั้งหมดรักชีวิตของตน เปรียบตนเองกับคนอื่นอย่างนี้แล้วก็ไม่ควรฆ่าเอง ไม่ควรตั้งให้คนอื่นฆ่า”^{๕๕}

พระพุทธศาสนา ถือว่าศีล ๕ สามารถจะอำนวยความสะดวกให้สังคมเกิดความผาสุกสงบร่มเย็นตามความหมายของสันติภาพได้มากกว่าและมั่นคงถาวรด้วย ถ้ามองในอีกแง่หนึ่งว่า สันติภาพ หมายถึงความผาสุกที่เอื้อประโยชน์หรือให้เราหันมาให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคมด้วยกันแล้ว ศีล ๕ ก็เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดเช่นเดียวกัน เพราะผู้มีศีลย่อมเป็นผู้มีเมตตากรุณาต่อกันไม่มีการเบียดเบียนกันในเรื่องสีผิว ชาติเผ่าพันธุ์ เป็นต้นทุกๆคนเสมอกันหมดทุกๆ คนล้วนแต่เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บและตายด้วยกันทั้งสิ้น ศีล ๕ ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ไม่สร้างความทุกข์ความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น มีแต่จะนำความสงบสุขความเจริญมาแก่ตนเองและผู้อื่น ถ้าทุกคนมีศีล ๕ โลกก็จะสงบสุขร่มเย็น คนในสังคมก็จะมีแต่ความผาสุกเพิ่มขึ้น อยู่ด้วยกันด้วยความรักใคร่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเหมือนญาติพี่น้อง รัฐไม่ต้องเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากเพื่อปราบปรามโจรผู้ร้าย เป็นต้น ในยุคบริโภคนิยมนี้กลับตรงกันข้าม คนในสังคมมีศีลธรรมกันน้อยลงหรือแทบไม่มีเลย ทำให้รัฐต้องเสียงบประมาณหรือต้องใช้งบประมาณทั้งทหารและตำรวจเป็นจำนวนมากเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของภูมิลำเนาที่ต้องขัง

^{๕๕} พ.ร. (ไทย) ๒๕ /๒๐/๑๒.

ก็แออัดทำให้ต้องเสียอิสรภาพ ถ้าทุกคนมีศีล ความวุ่นวายสับสนต่างๆ อย่างเช่นในปัจจุบันก็จะไม่มีมนุษย์ในโลกใบนี้ก็จะมีความสุข

สันติวิธีคือ “วิธีการสร้างสันติภาพโดยการใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางของพระพุทธศาสนาก็คือ หลักการไม่เบียดเบียนตน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนตนคือ ไม่ทำลายคุณภาพชีวิตของตน ไม่เบียดเบียนผู้อื่นก็คือ ไม่เบียดเบียนสังคมและสภาพแวดล้อม การไม่เบียดเบียนกันนี้ทำให้เกิดความประสานกลมกลืนหรือความสมดุลซึ่งเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้งหลาย ในระบบการดำรงอยู่ของมนุษย์ เป็นทางสายกลางซึ่งทำให้มนุษย์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถดำรงอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลต่อกัน”^{๕๖}

ศีล ๕ ในพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตให้ดีขึ้นและคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนจะพึงเกื้อกูลแก่คนอื่นในการแสวงหาปัจจัย ๔ คือเป็นสิ่งที่สนับสนุนในการแสวงหาโภคทรัพย์ที่ประกอบด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยทางสุจริตชอบธรรม และใช้ทรัพย์นั้นทำสิ่งที่ดีงาม การดำเนินชีวิตอย่างไม่ประมาทโดยมีสติเป็นเครื่องเตือนและควบคุมคือสำนึกอยู่เสมอถึงสิ่งที่จะต้องเว้นและสิ่งที่จะต้องทำไม่ยอมถลำพลาดไปในทางที่เสื่อมไม่ทอดทิ้งโอกาสทำความดีความเจริญ ใช้เวลาอย่างมีคุณค่า เกิดประโยชน์และเร่งสร้างสรรค์ความดีงามและประโยชน์สุข ขวนขวายทำกิจการที่พัฒนาจิตทำการอย่างรอบครอบ เมื่อไม่ประมาทประกอบกิจการงายย่อมยัง โภคทรัพย์ให้เจริญขึ้นและประสบผลที่มุ่งหวัง ดังพุทธพจน์ที่ว่า “สีลํ ยาว ชรา สาธุ สีลยังประโยชน์ให้สำเร็จ ตราบเท่าชรา”^{๕๗} เมื่อประพฤติตามหลักของศีลด้วยความไม่ประมาทแล้วย่อมเป็นเหตุให้เจริญด้วยโภคทรัพย์ หนึ่ง ถ้าบุคคลในสังคมมีสันโดษ เลี้ยงชีวิตในทางที่ชอบ การเอารัดเอาเปรียบกัน การคอร์รัปชัน โกงกิน การเรียกสินบน การรับสินบนต่างๆ ก็ไม่มี มีการสร้างสรรค์พัฒนาไปในทิศทางของความถูกต้องดีงามตลอดไปที่เป็นปัญหาเพราะขาดสันโดษ ตัวอย่างเช่นคนในบริษัทใดบริษัทหนึ่งปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของกฎหมายและศีลธรรม ในการแสวงหาระดมสรรพกำลังลงไปได้เต็มที่ โดยให้อยู่ในกรอบดังกล่าวการพัฒนาสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าก็เกิดขึ้นได้ โดยไม่มีใครทำชั่วทำผิด สังคมจะอยู่ร่วมกันโดยปกติสุข

มนุษย์มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง คือพัฒนาตนเองให้มีความรู้และดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความรู้ การนำสันติภาพมาสู่สังคมโลก จะต้องมิจิตใจที่บริสุทธิ์เป็นจิตใจที่ไม่มีความเห็นแก่ตัว

^{๕๖} พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), ทางออกจากระบบเศรษฐกิจที่ครอบงำสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อมรินทร์ พรินต์ติ้งกรุ๊ป จำกัด, พ.ศ. ๒๕๓๒), หน้า ๗๗.

^{๕๗} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๑๕๕/๕๐.

เพราะจิตใจที่ประกอบไปด้วยปัญญา (ความรู้) จะมองโลกด้วยความเมตตา กรุณา คนที่มีเมตตา กรุณานั้น จะเอื้ออาทรต่อคนที่ประสบกับความเดือดร้อน ฉะนั้น การพัฒนาจิตใจให้มีเมตตา กรุณา นั้นจะช่วยขจัดทุกข์และเสริมสร้างความสุขให้แก่มวลมนุษยชาติ

ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ที่เรียกว่าปัญหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงทางสังคม เกิดขึ้น จากการเบียดเบียนประทุษร้ายกัน ถามว่า ทำไมคนจึงมีการเบียดเบียนประทุษร้ายกัน ตอบว่า เพราะบุคคลเหล่านั้นดูอำนาจแก่กิเลสมีความโลภจัด มีความโกรธจัดและมีความหลงจัดและสิ่งที่เราต้องการคือการไม่เบียดเบียนกัน ในระดับของศีลธรรมให้ปฏิบัติตามหลักของศีล ๕ ประการคือ งดเว้นไม่เบียดเบียนชีวิตร่างกายของบุคคลอื่น งดเว้นไม่เบียดเบียนทรัพย์สินของบุคคลอื่น งดเว้น การล่วงเกินคู่ครองของบุคคลอื่น จะพูดกับใครก็พูดแต่คำสัตย์จริงและไม่ตกเป็นทาสของสิ่งเสพติด ให้โทษต่างๆ การครองชีวิตของบุคคลทั้งหลาย ก็จะเป็นการเคารพสิทธิ ในชีวิตทรัพย์สินในคู่ครอง ในผลประโยชน์ของกันและกัน ก็จะอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข สังคมที่พัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ย่อมจะ หมักหมมปัญหาขึ้นอีกมากมาย ปัญหาความขัดแย้ง ต่างๆ เกิดขึ้นจากการที่มนุษย์เราแสวงหา ความสุขความสบายกันเกินขอบเขต เมื่อไม่ได้ความสุข ความสบาย ก็พยายามที่จะสร้างขึ้นมาด้วย การบังคับ ควบคุมและครอบงำผู้อื่น นอกจากนั้น ยังมีการแบ่งแยกกันเป็นกลุ่มเป็นพวก ก็ยังทำให้ ปัญหาความขัดแย้งรุนแรงมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นเรา ต้องใช้ศีล ๕ เป็นเครื่องมือประสานสิ่งเหล่านี้ เมื่อมีศีล ๕ อยู่ภายในจิตใจแล้ว ความขัดแย้งเหล่านั้นก็จะค่อยๆ หดไป โดยใช้ทรัพยากรภายนอก เป็นเครื่องมือสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

มนุษย์ต่างก็พากันเข้าใจว่า ความเจริญทางวัตถุ สามารถแก้ไขปัญหาของสังคมได้ โดยไม่คำนึงถึงสภาพทางด้านจิตใจ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบันนี้ ล้วนแล้วแต่เกิดมาจากการที่มนุษย์เรานับความเจริญทางด้านวัตถุกันมากเกินไป นอกจากนั้นมนุษย์ยังมีแนวโน้มไปในทาง ที่จะก่อความรุนแรงและความขัดแย้งขึ้นในสังคมมากกว่าที่จะสร้างสันติภาพและการแก้ไขปัญหาค ด้วยความรุนแรงเป็นหนทางสุดท้ายจริงหรือ อันที่จริงกระบวนการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีนั้นมีหลายวิธี แต่การแก้ไขปัญหาคด้วยศีล ๕ นี้เป็นการประนีประนอม คือพยายามจะปรับปรุงชีวิตของตนเองก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงอื่น เพื่อสร้างสรรค์การดำรงชีวิตของตนเองกับชุมชน สังคมและ สิ่งแวดล้อม กระบวนการของศีลนั้นเป็นการพยายามที่จะเอาชนะความชั่วด้วยความดีโดยการ บังคับตนเองและมีความพยายามที่จะประสานความสามัคคีของคนในสังคมโดยมุ่งขจัดอคติและการแบ่งแยกกลุ่มต่างๆ โดยให้ปัจเจกบุคคลพัฒนาชีวิตของตนเองและให้สังคมยอมรับ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มพูนความเป็นประชาธิปไตยด้วย

วิถีชีวิตหรือทางดำเนินชีวิตของมนุษย์ในแต่ละสังคมย่อมมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันไป ตามกลุ่มของคนในแต่ละสังคม ความประพฤติก็นับเป็นเครื่องวัดความเจริญก้าวหน้าของสังคมนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ศิลปะในพระพุทธศาสนา เป็นหลักการประพฤติปฏิบัติเพื่อทำกายวาจาให้เรียบร้อย อบรมจิตใจให้เกิดความเยือกเย็นอำนวยชีวิตให้ปลอดโปร่งเกิดความเกษม เป็นสิ่งที่เอื้ออำนวย แก่น้ำที่การทำงานทั้งหลาย ศิลปะจึงเป็นค่านิยมพื้นฐานทางสังคมเป็นเครื่องป้องกันความประพฤติ ที่ทุจริตทางกายและทางวาจาสำหรับนักปกครองเมื่ออยู่ในสถานภาพเป็นสุขหรือทุกข์ ดีใจเสียใจ ต้องรักษาสภาพจิตใจให้เป็นปกติ คือให้เป็นผู้มีศิลปะและรักษาสภาพจิตใจให้มั่นคง

ดังนั้น หากบุคคลในสังคมมีศิลปะพร้อมหน้ากันแล้ว สังคมหรือโลกก็จะสงบสุข มีสันติภาพ ไม่มีสงคราม ไม่มีการฆ่าล้างผลาญกัน ไม่มีการขโมย ไม่มีการแย่งชิงกัน ไม่คดโกงกัน ไม่มีการประพฤติผิดทางกามที่ก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายทำให้เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคม ไม่มีการโกหกหลอกลวงใส่ความกัน ไม่มีการเสพของมีนเมาให้โทษต่างๆ อันเป็นบ่อเกิดแห่ง ความประมาทและความหายนะต่างๆ บุคคลในทุกๆ สังคมก็จะอยู่ร่วมกันอย่างปรกติสุข โลกก็จะ รมเย็น บุคคลในสังคมต่างๆ ก็จะมีสุขสงบสุขเพิ่มขึ้น จะได้อยู่ด้วยความรักใคร่ช่วยเหลือกัน และกันเหมือนญาติพี่น้อง รัฐบาลของแต่ละประเทศไม่ต้องเสียบงบประมาณ ในการมีกำลังทหาร ป้องกันประเทศและกำลังตำรวจในการรักษาความสงบสุขภายในมากอย่างที่เป็นอย่างในปัจจุบันนี้

แต่การที่มนุษย์ในโลกยังต้องเดือดร้อนวุ่นวายอยู่เป็นอันมากในโลกปัจจุบันทั้งๆ ที่ ประเทศต่างๆ ในโลกพยายามพัฒนาประเทศของตนอย่างเต็มความสามารถแล้วก็ตาม ก็เพราะคน ในโลกเป็นจำนวนมากยังขาดการพัฒนาทางด้านจิตใจ โดยเฉพาะศิลปะ หรือมนุษยธรรมนั่นเอง

๒.๔ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ (Attitude Concepts and Theories)

ทัศนคติของมนุษย์ได้รับความสนใจศึกษาจากนักวิชาการมานาน โดยเฉพาะกลุ่ม นักจิตวิทยาและนักสังคมวิทยา เพราะทัศนคติเป็นเหมือนแนวโน้มที่จะบอกทิศทาง การแสดง พฤติกรรมของมนุษย์แต่ละคนและช่วยให้สามารถกำหนดหรือทำนายพฤติกรรมได้ในระดับหนึ่ง

๒.๔.๑ ความหมายของทัศนคติ

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายไว้ว่า^{๕๕} ทัศนคติ หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลได้รับ หรือเรียนรู้มาและเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสนับสนุนหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบางสิ่ง

^{๕๕}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์, ๒๕๒๔), หน้า ๓๓.

บางอย่างหรือต่อบุคคลบางคน ทักษะคดีนี้ เห็นได้จากพฤติกรรมซึ่งอาจเป็นแบบเข้าสู่ (Approach) หรือถอนตัวออก (Withdrawal) ก็ได้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ ให้ความหมายไว้ว่า^{๕๕} ทักษะคดี คือความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งต่างๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ สถานการณ์และอื่นๆ รวมทั้งท่าทีที่แสดงออกที่บ่งถึง สภาพของจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ ให้ความหมายไว้ว่า^{๖๐} ทักษะคดี คือความรู้สึกของบุคคลที่ได้ จากการเรียนรู้และประสบการณ์แล้วแสดงสภาวะร่างกายและจิตใจในด้านความพร้อมที่จะ ตอบสนอง ต่อบุคคลหรือสิ่งต่างๆ ใน ๒ ลักษณะ คือพร้อมที่จะเข้าหาเมื่อเกิดความรู้สึกชอบหรือ พร้อมที่จะหลีกเลี่ยงเมื่อเกิดความรู้สึกไม่ชอบ

เธอร์สโตน (Thurstone) ให้ความหมายไว้ว่า^{๖๐} ทักษะคดี หมายถึง ผลสรุปของความ โน้มเอียง (Inclination) ความรู้สึกอคติ (Prejudice or bias) ข้อสังเกต (Perceived notation) ความคิด (Ideas) ความหวาดกลัว (Fears) และจุดยืนที่แน่นอน (Convictions) ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

สรุป ทักษะคดี หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการ เรียนรู้หรือได้รับจากประสบการณ์และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม สามารถถ่ายทอด จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งได้และเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

๒.๔.๒ ลักษณะของทักษะคดี

ทักษะคดี เป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก การตอบสนองต่อสิ่งเร้า โดยเห็นได้จากการที่ นักวิชาการได้ให้ความหมายแตกต่างกันออกไป แต่เป็นที่ยอมรับกันว่าทักษะคดี มีลักษณะสำคัญ อยู่ ๓ ประการคือ^{๖๒}

๑. ทักษะคดี เป็นสภาวะก่อนที่จะมีพฤติกรรมโต้ตอบต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใด สิ่งหนึ่งโดยเฉพาะหรือจะเรียกว่าเป็นสภาวะพร้อมที่จะมีพฤติกรรมจริง

๒. ทักษะคดี จะมีความคงตัวอยู่ในช่วงระยะเวลา แต่ไม่ได้หมายความว่า จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง

^{๕๕}ประภาเพ็ญ สุวรรณ, **ทักษะคดี : การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ที่ระพัฒนา, ๒๕๒๖), หน้า ๑.

^{๖๐}กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗๒.

^{๖๐}เธอร์สโตน (Thurstone), อ้างใน **จิตวิทยา สุวรรณชะฎุ, สังคมวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗), หน้า ๗๘.

^{๖๒}จิตวิทยา สุวรรณชะฎุ, **สังคมวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗), หน้า ๗๘.

๓. ทักษคติ เป็นตัวแปรแฝงที่นำไปสู่ความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับความรูสึกนึกคิด ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของการแสดงออกโดยวาจาหรือการแสดงความรู้สึกตลอดจนการที่จะต้องเผชิญหรือหลีกเลี่ยงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งหมายความต่อไปถึงการกำหนดทิศทางของพฤติกรรมจริงด้วย

นวม สงวนทรัพย์ กล่าวว่า ทักษคติ มีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ^{๖๓}

๑. ทักษคติ คือความพร้อมทางจิตหรือระบบประสาท กล่าวอีกนัยหนึ่ง ทักษคติ คือการแสดงออกแห่งภาพทางสมอง-ทางจิตเกี่ยวกับวัตถุ ปัจเจกชนและสถานการณ์ต่างๆ

๒. ทักษคติ มิใช่สิ่งติดมาแต่กำเนิด หากเป็นการเรียนรู้ของมนุษย์

๓. ทักษคติ ทำหน้าที่กระตุ้นหรือเร้าให้บุคคลประพฤติหรือแสดงปฏิกิริยาในอาการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อปัจเจกชน วัตถุหรือสถานการณ์ต่างๆ

ทักษะคติ มีลักษณะเป็นระดับความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่อกันกับวัตถุทางจิตวิทยา (Psychological Object) คำว่า วัตถุทางจิตวิทยา มีความหมายอันอาจใช้กับ ศาสนา ระบบการเมือง กลุ่มคน เป็นต้น จุดเริ่มต้นของทักษะคติ อาจเห็นได้จากปฏิกิริยาโต้ตอบง่าย ๆ ในการชอบหรือเข้าหา การไม่ชอบหรือถอยห่าง ทักษคติ จึงเป็นลักษณะนามธรรมส่งผลสะท้อนมาสู่พฤติกรรมของคน ดังนั้น พฤติกรรมของมนุษย์ คือการแสดงออกของทักษะคติของเขา ซึ่งได้รับมาจากประสบการณ์ ความรู้ความคิด ความเชื่อ การเรียนรู้ รวมเป็นภูมิหลัง (Background) ของบุคคลคนหนึ่ง^{๖๔}

วาสนา ประवालพฤษย์ ได้สรุปลักษณะสำคัญของทักษะคติไว้ ดังนี้^{๖๕}

๑. ทักษคติ เป็นการเตรียมความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้นๆ ซึ่งเป็นการเตรียมภายในจิตใจมากกว่าภายนอกที่จะสังเกตเห็นได้

๒. ทักษคติ เป็นสภาวะตอบสนองของบุคคลที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่างๆ นั้น มีลักษณะที่ซับซ้อน ทั้งนี้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับอารมณ์ด้วย

๓. ทักษคติ ไม่ใช่พฤติกรรม แต่เป็นสภาวะของจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและเป็นตัวกำหนดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำนายหรืออธิบายทักษะคติได้

^{๖๓} นวม สงวนทรัพย์, พันเอก(พิเศษ), สารัตถจิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์, ๒๕๓๕), หน้า ๗๗.

^{๖๔} สมปราชญ์ จอมเทศ, ทฤษฎีและมนุษย์พฤติกรรมในองค์กร, (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๕), หน้า ๔๑-๔๒.

^{๖๕} วาสนา ประवालพฤษย์, ทักษคติของแจ้งจิตวิทยาในการวัดผล, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมการศึกษา, ๒๕๒๔), หน้า ๕.

๔. ทักษะคิด ไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำนายหรืออธิบายทักษะคิดได้

๕. ทักษะคิด มีความคงที่และแน่นอนพอสมควร แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นจะเห็นว่า ทักษะคิด เป็นลักษณะที่เกิดจากบุคคล โดยผ่านการเรียนรู้มานานนับตั้งแต่เด็ก ประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อม จะมีอิทธิพลทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือปฏิเสธ ตามความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ทักษะคิดนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามวัย

จากลักษณะดังกล่าวว่าทักษะคิด จึงเป็นนามธรรมและเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการแสดงออกทางด้านการปฏิบัติ แต่ทักษะคิด มิใช่แรงจูงใจ (Motive) และแรงขับ (Drive) หากแต่เป็นสภาพแห่งความพร้อมที่จะได้ตอบและแสดงให้ทราบถึงแนวทางการตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งเร้า^{๖๖}

ทักษะคิด จะครอบคลุมเกี่ยวกับการประเมินค่าหรือความรู้สึกเกี่ยวกับอารมณ์เป็นการรวบรวมความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อและความจริงรวมทั้งความรู้สึก ที่เรียกว่า เป็นการประเมินค่าทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งทั้งหมดจะเกี่ยวพันถึงกันและจะบรรยายให้ทราบถึงจุดแกนกลางของวัตถุนั้นๆ ความรู้และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรม อย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น^{๖๗}

สรุปว่าทักษะคิด มิใช่สิ่งติดมาแต่กำเนิด หากเป็นการเรียนรู้ของมนุษย์ เป็นสภาวะก่อนที่จะมีพฤติกรรมโต้ตอบต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะชอบก็เข้าหาไม่ชอบก็ถอยห่างมีความคงที่และแน่นอนพอสมควรแต่อาจเปลี่ยนแปลงได้

๒.๔.๓ องค์ประกอบของทักษะคิด

ทักษะคิดประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ คือ^{๖๘}

๑. ส่วนของความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง บรรดาความรู้สึกที่ชอบไม่ชอบ รัก เกลียดหรือกลัวซึ่งเป็นเรื่องของอารมณ์ของบุคคล

๒. ส่วนของสติและเหตุผล (Cognitive Component) เป็นเรื่องของการใช้เหตุผลของบุคคลในการจำแนกแยกแยะความแตกต่าง ตลอดจนผลต่อเนื่อง ผลได้ ผลเสีย ถ้าจะพิจารณาอย่างลึกซึ้ง ก็คือการทำบุคคลสามารถนำเอาคุณค่าทางสังคม ที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดมาใช้ในการวิเคราะห์พิจารณาประกอบเหตุผลของการที่ตนประเมิน

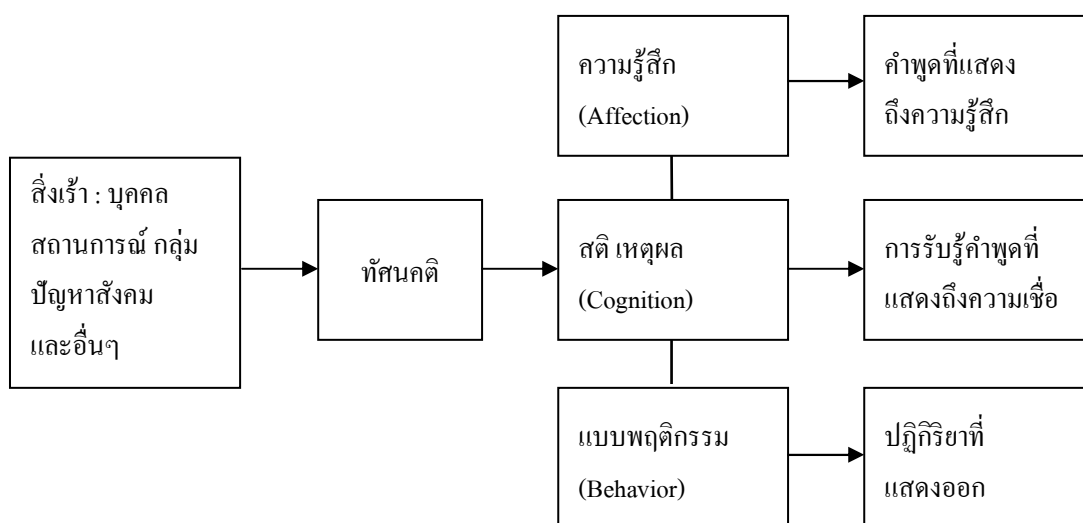
^{๖๖}ประภาเพ็ญ สุวรรณ, ทักษะคิด : การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย, หน้า ๑.

^{๖๗}โสภา ชูติกุลชัย, จิตวิทยาสังคมประยุกต์, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๒), หน้า ๑๕.

^{๖๘}ทิติยา สุวรรณชะฎ, สังคมวิทยา, หน้า ๑๕.

๓. ส่วนของแบบพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง แนวโน้มในอันที่จะมีพฤติกรรม (Action Tendency) เป็นส่วนที่บุคคลพร้อมจะมีปฏิกิริยาแสดงออกต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แนวโน้มที่จะมีพฤติกรรม จะมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับส่วนของความรู้สึกและส่วนของสติและเหตุผล

องค์ประกอบของทัศนคติที่แยกเป็น ๓ อย่างข้างต้น สามารถแยกได้ในทางวิชาการเพื่อประโยชน์ในการศึกษา แต่ในข้อเท็จจริงเป็นการยากที่จะแยกให้เห็นได้อย่างชัดเจน เพราะมีความสัมพันธ์กันและซ้อนทับกันอย่างแยกไม่ออกและบางทีองค์ประกอบทั้ง ๓ ยังมีความเข้มข้นแตกต่างกันออกไป

แผนภูมิที่ ๒.๑ องค์ประกอบของทัศนคติ

ที่มาประกาศาเพ็ญ ๒๕๒๖ : ๕

๒.๔.๔ การเกิดของทัศนคติ

ทัศนคติ เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ โดยมีองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติดังต่อไปนี้^{๖๕}

๑. วัฒนธรรม (Culture) มีอิทธิพลต่อชีวิตของทุกๆ คนตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย
๒. ครอบครัว (Family) เป็นแหล่งแรกในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จึงมีอิทธิพลมากที่สุด ในการสร้างทัศนคติให้แก่เด็ก
๓. กลุ่มเพื่อน (Social Group) เด็กที่จากพ่อแม่มาอยู่กับกลุ่มเพื่อนตั้งแต่เด็กๆ จะได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมาก เพราะเด็กต้องการการยอมรับ คำแนะนำและความช่วยเหลือจากเพื่อน

^{๖๕} สุชา จันทร์อม, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔), หน้า ๘๓.

๔. บุคลิกภาพ (Personality) บุคคลที่มีบุคลิกภาพต่างกัน เช่น พวกชอบสังคม พวกเกลียดสังคม จะมีทัศนคติไม่เหมือนกัน

สงวน สุทธิเลิศอรุณ กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดทัศนคติ ๕ ประการ คือ^{๑๐}

๑. กระบวนการเรียนรู้ (Socialization) จากโรงเรียน บ้าน วัด สถาบันหรือแหล่งชุมชนอันเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อต่างๆ

๒. การเลียนแบบ จากบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเราโดยตรง ที่เรียกว่า “ตัวแบบ”

๓. อิทธิพลของกลุ่มที่เราเข้าร่วมอยู่ อาจเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ก็ตาม ที่ความเห็นของสมาชิกข้างมาก สามารถจูงใจเราให้เปลี่ยนทัศนคติตามไปด้วย

๔. การสรุปตีความจากลักษณะบุคคลที่ปรากฏให้เห็น (Stereotype) เป็นปัจจัยให้ชอบหรือไม่ชอบสิ่งที่เกี่ยวข้องได้ เช่น เรียนวิชาที่ตัวเองชอบกับอาจารย์คนใหม่ซึ่งมีบุคลิกแตกต่างจากคนเดิม ความรู้สึกไม่ชอบอาจารย์คนใหม่ ทำให้มีทัศนคติไม่ดีต่อวิชานั้นในภายหลังได้

๕. ความบกพร่องในบุคลิกภาพและการปรับตัว ทำให้บุคคลนั้นๆ ถือว่าเป็นปมด้อยของตัวเองจนเกิดทัศนคติไม่ดีต่อสิ่งที่เกี่ยวข้อง

สรุปว่า ทัศนคติเกิดขึ้นจากประสบการณ์เฉพาะอย่างหรือกระบวนการของการเรียนรู้ วัฒนธรรม ครอบครัว องค์กรประกอบที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน กลุ่มเพื่อนหรืออิทธิพลของกลุ่มที่เราเข้าร่วมอยู่ สิ่งที่เป็นตัวแบบ การสรุปตีความจากลักษณะบุคคลที่ปรากฏให้เห็นตลอดถึงบุคลิกภาพส่วนบุคคล

การเกิดทัศนคติ เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และประสบการณ์ ตามวัฒนธรรมและกลุ่มที่บุคคลนั้นๆ เกี่ยวข้องอยู่ เมื่อมองการเกิดให้สัมพันธ์กับองค์ประกอบของทัศนคติ จะช่วยให้มองเห็นความชัดเจนยิ่งขึ้นคือ^{๑๑}

๑. การเกิดทัศนคติทางด้าน Cognitive Component เกิดจากการแบ่งกลุ่มของสิ่งที่ผ่านเข้ามาจากภายนอก เพื่อให้เกิดความง่ายในการให้ความหมายหรือความคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้น โดยรวมสิ่งที่เหมือนกันเข้าด้วยกัน (Categorization) เช่น เชื่อว่าชาวเม็กซิกันสกปรกหรือขี้เกียจ จึงมีอิทธิพลให้ชาวผิวขาวไม่จ้างพวกเม็กซิกันเข้าทำงาน

๒. การเกิดทัศนคติทางด้าน Affective Component เกิดจากความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เป็นไปในด้านบวกหรือลบ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะการณ์ที่มาเรา

^{๑๐}สงวน สุทธิเลิศอรุณและคณะ, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : ชัยศิริการพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๑๐๓-๑๐๔.

^{๑๑}ประภาเพ็ญ สุวรรณ, ทัศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย, หน้า ๘๕-๘๖.

๓. การเกิดทัศนคติทางด้าน Behavioral Component บรรทัดฐานของสังคม มีอิทธิพลต่อการเกิดทัศนคติด้านนี้มาก เด็กๆ ถูกพ่อแม่อนุญาตให้ทำในบางสิ่งและห้ามทำในบางสิ่ง ดังนั้นบรรทัดฐานของสังคมเหล่านี้จะควบคุมการประพฤติปฏิบัติหรือการแสดงออกของแต่ละบุคคล

กาญจนา คำสุวรรณและคณะ ได้กล่าวถึงการเกิดทัศนคติว่าเกิดจาก^{๓๒}

๑. อบรมเลี้ยงดู เด็กที่เกิดในครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธก็จะมีความเลื่อมใส นับถือศาสนาพุทธไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากได้พบเห็น ได้ปฏิบัติทางด้านพระพุทธศาสนาอยู่ทุกวัน
๒. จากเหตุการณ์ที่ประทับใจ ซึ่งมักจะเป็นประสบการณ์เพียงครั้งเดียว
๓. การรับเอาทัศนคติเดิมของผู้ที่มีอยู่แล้วมาเป็นทัศนคติของตนเอง เช่น เมื่อเป็นนิสิตใหม่ของมหาวิทยาลัย เรามักจะรับเอาทัศนคติต่างๆ จากนิสิตเก่า
๔. เกิดจากบุคลิกภาพของแต่ละคน เช่น บางคนที่มีมองโลกในแง่ร้าย
๕. เกิดจากอิทธิพลของสื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นแหล่งให้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเข้าใจและอารมณ์
๖. ความต้องการที่จะให้สมปรารถนาทำให้เกิดทัศนคติต่อสิ่งอื่นๆ เช่น คนไข้มีทัศนคติที่ดีต่อหมอเพราะหมอบเป็นผู้ที่รักษาเขาให้หายได้

สรุปว่า ทัศนคติของบุคคล เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์ วัฒนธรรม ครอบครัว กลุ่มเพื่อน บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลหรือความแตกต่างระหว่างบุคคล เหตุการณ์ที่ประทับใจ รวมทั้งอิทธิพลของสื่อมวลชน

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นข้อมูลสนับสนุนการวิจัย ดังต่อไปนี้

พระมหาพิชิตชัย ยมพาลไพ ได้ให้ทัศนะเรื่องศีล ๕ จากวิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต เรื่อง การศึกษาทัศนะเรื่องศีล ๕ ของชาวพุทธในสังคมไทยปัจจุบัน ศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์ สรุปได้ว่า^{๓๓} ศีล ๕ เป็นหลักปฏิบัติสากลที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติ เป็นหลักจริยธรรมพื้นฐานของสังคมที่มีมาแต่ดั้งเดิม ดังนั้น ข้อปฏิบัติอันมีลักษณะใกล้เคียงกับศีล ๕ นี้ จึงมีปรากฏในหลักคำสอนด้านสังคมของหลายศาสนาตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน

^{๓๒}กาญจนา คำสุวรรณและคณะ, **จิตวิทยาเบื้องต้น**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิเวก, ๒๕๒๔), หน้า ๘๑.

^{๓๓}พระมหาพิชิตชัย ยมพาลไพ, “การศึกษาทัศนะเรื่องศีล ๕ ของชาวพุทธในสังคมไทยปัจจุบัน ศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์”, **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒), บทคัดย่อ.

พระมหากษัตริย์ สุวพรรณดี (สุภาสิโต) ได้ทำการวิจัยเรื่องการรักษาศีล ๕ ของนักศึกษาภาคสมทบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรักษาศีล ๕ และปัจจัยความแตกต่างที่มีต่อการรักษาศีล ๕ แต่ละข้อ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสนใจในพระพุทธศาสนาและการศึกษาหลักธรรมและเพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนที่มีต่อการรักษาศีล ๕ เพื่อทราบปัญหาและข้อเสนอแนะในการรักษาศีล ๕ พบว่า^{๔๔} นักศึกษามีการรักษาศีล ๕ บางวันมากกว่ารักษาทุกวัน มีความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับสูงและมีความสนใจในพระพุทธศาสนาแต่มีการศึกษาหลักธรรมในวันอาทิตย์มีน้อย ส่วนความสนใจในพระพุทธศาสนาและการศึกษาหลักธรรมบางข้อ มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล ๕ คือ ๑) การพูดคุยหรือสนทนาธรรมกับเพื่อนๆ ๒) มีโอกาสไปพักที่วัดและอยู่ปฏิบัติธรรม ๓) ศึกษาธรรมจากหลักสูตรพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ๔) ศึกษาธรรมจากโครงการเข้าค่ายคุณธรรม ๕) ศึกษาธรรมจากการอ่านหนังสือธรรมะและสิ่งตีพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับระดับการรักษาศีล ๕ คือ $P < 0.05$ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ นักศึกษา ยังได้เสนอแนะว่าควรส่งเสริมให้มีการปฏิบัติธรรมรักษาศีลและรู้โทษของการละเมิดศีลด้วย

พระสมพงษ์ ดิคุชฌโม (ราชเจริญ) ได้ศึกษาแนวคิดเรื่องมุสาวาทในพุทธปรัชญาเถรวาทและได้เสนอแนะเกี่ยวกับการละเมิดศีลข้อมุสาวาทว่า^{๔๕} เป็นสิ่งที่ไม่ต้องการของใครๆ แต่ในส่วนลึกแล้ว คนส่วนมากก็ชอบและพอใจมากกว่าที่จะให้ใครพูดจริงตำหนิวิพากษ์วิจารณ์ถึงข้อผิดพลาด ความไม่ดีหรือข้อเสียของตนอย่างตรงไปตรงมา การละเมิดศีลข้อมุสาวาทจึงมีอยู่แพร่หลายในการดำเนินชีวิตและประกอบหน้าที่การงานในทุกสาขาอาชีพ ทั้งที่เป็นไปโดยมารยาททางสังคมและนำไปแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและทำลายผลประโยชน์ของผู้อื่นและคนส่วนมากก็มักจะเคยถูกผู้อื่นละเมิดศีลข้อมุสาวาททำให้เสียผลประโยชน์ให้เจ็บช้ำน้ำใจมาแล้วมากบ้างน้อยบ้างต่างกันไป การที่จะแก้ไขปัญหาคือการละเมิดศีลข้อมุสาวาทให้ลดน้อยลงไปได้นั้นจะต้องนำข้อบัญญัติแห่งการรักษาศีลข้อมุสาวาทมาปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้คนในสังคมมองเห็นโทษที่เกิดจากการละเมิดศีลข้อมุสาวาทและอานิสงส์แห่งการรักษาศีลข้อมุสาวาทอย่างแท้จริง การที่จะ

^{๔๔}พระมหากษัตริย์ สุวพรรณดี (สุภาสิโต), การรักษาศีล ๕ ของนักศึกษาภาคสมทบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ พ.ศ.๒๕๔๗, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), บทคัดย่อ.

^{๔๕}พระสมพงษ์ ดิคุชฌโม (ราชเจริญ), “ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องมุสาวาทในพุทธปรัชญาเถรวาท”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๗๔.

บรรลุดังเป้าหมายดังกล่าวได้นั้นจะต้องแก้ไขโครงสร้างและค่านิยมของคนในสังคมที่ชอบคำพูด
 ขย่องสรรเสริญเยินยอโป้ปดประจบสอพลอทั้งหมด ด้วยการฝึกฝนอบรม ปลูกฝังอุดมการณ์
 ค่านิยมให้กับคนรุ่นใหม่ในสถาบันศึกษาตั้งแต่เยาว์วัยเช่นเดียวกับที่พระพุทธเจ้า ฝึกฝนอบรม
 สามเณรราหุลมิให้ละเมียดลึกล้ำข้อมุสาวาทแม้แต่เพียงเพื่อหัวเราะเล่น โดยการณรงค์คัดค้านต่อต้าน
 การละเมียดลึกล้ำข้อมุสาวาทให้เห็นเป็นรูปธรรมทุกรูปแบบและเพิ่มบทลงโทษในทางกฎหมายให้
 หนักขึ้นและแพร่โฆษณาประชาสัมพันธ์ทางสื่อสารมวลชนให้เห็นว่า ใครก็ตามที่ละเมียดลึกล้ำ
 ข้อมุสาวาท โทษภัยอันตรายและผลแห่งกรรมชั่วก็จะติดตามมา ยิ่งทำมากเท่าไรคุณงามความดี ก็หมด
 ไปเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ ทุกคนจึงต้องรักษาดีลึกล้ำข้อมุสาวาทด้วยตนเอง ชักชวนให้ผู้อื่นรักษา พอใจ
 ในการรักษาและกล่าวถึงคุณประโยชน์ในการรักษาและเปิดใจกว้างรับฟังความจริงอย่าง
 ตรงไปตรงมาและไม่ตำหนิ ไม่ลงโทษลูก ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้น้อยที่ทำผิดแล้วกล้าพูดความจริง
 โดยการชมเชยให้กำลังใจในการพูดความจริง ให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น
 มิให้เกิดขึ้นอีกและตำหนิลงโทษผู้ที่ประจบสอพลอเอาผลงา นความดีเฉพาะต่อหน้า แต่ลับหลัง
 นินทาและ ไม่ยอมรับแม้แต่คำชมที่ไม่จริงที่ไม่ได้อยู่ในตน หากทำได้เช่นนี้ก็จะทำให้คนในสังคม
 มีความจริงใจต่อกันและกล้าพูดความจริงมากขึ้น การละเมียดลึกล้ำข้อมุสาวาทก็จะลดน้อยลงไปใน
 ที่สุด ความเจ็บช้ำน้ำใจที่เกิดจากการละเมียดลึกล้ำข้อมุสาวาทก็จะไม่เกิดขึ้น

พระมหาสารวย ญาณสวโร (พินดอน) ได้ศึกษาถึงเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมียด
 ลึกล้ำข้อมุสาวาท ที่มีต่อสังคมไทยและได้นำพุทธวิธีมาแก้ไขปัญหารื่องสุราเมรัยและมัจชะ โดยสรุปได้
 ว่า^{๖๖} สังคมไทยปัจจุบันกำลังเผชิญกับปัญหานานาประการ อีกทั้งเป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน
 โดยเฉพาะปัญหารื่องสุราเมรัยและของเมา ซึ่งเป็นสิ่งเสพติดประเภทที่ถูกกฎหมาย จึงนับว่าเป็น
 ปัญหาที่ยุ่งยากและเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดในสังคมปัจจุบัน ทั้งในด้านสาเหตุแห่งปัญหาและผล
 ที่เกิดขึ้นตามมาในภายหลัง เป็นสิ่งที่น่าสะพรึงกลัวอย่างยิ่ง เพราะเป็นปัญหาที่ถือว่าร้ายแรงที่สุด
 เฉพาะสิ่งเสพติดที่ระบาคอยุ่นับว่ามีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ แม้ทางรัฐบาลจะพยายาม
 ปราบปรามเท่าไร ก็ยิ่งจะเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น ในบรรดาปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม
 ก็ตาม ปัญหาดังกล่าวนั้นพุทธธรรมมีทัศนะว่า มีแนวทางแก้ไขและป้องกันได้เพราะเหตุผลคือ
 พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนและวิธีการดำเนินการไปให้ถึงความดับทุกข์เป็นสภาวะที่ไร้ปัญหา
 อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาชีวิตโดยทั่วๆ ไป

^{๖๖} พระมหาสารวย ญาณสวโร (พินดอน), “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมียดลึกล้ำข้อมุสาวาท ที่มีต่อสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๕๑.

อธิษฐาน พุทธศิลป์ศักดิ์กุล ได้ศึกษาถึงการรักษาศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน : กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ซึ่งถือว่าเป็นงานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งที่ศึกษาเป็นกรณีเฉพาะเขตสวนหลวง โดยสรุปผลของการศึกษา ไว้ดังนี้^{๑๑}

พุทธศาสนิกชนรักษาศีลข้อ ๑ เว้นจากการฆ่าสัตว์ ศีลข้อ ๒ เว้นจากการลักทรัพย์ ศีลข้อ ๓ เว้นจากการประพฤติดูหมิ่นและการและศีลข้อ ๕ เว้นจากการดื่มสุราเมรัยในระดับมากที่สุด ส่วนศีลข้อ ๔ เว้นจากการพูดปดมีการรักษาในระดับมาก

เพศและระดับการศึกษาของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล ๕ ส่วนอายุ สถานภาพ อาชีพและรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล ๕

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาสังคม เพื่อปรับปรุงการรักษาตามศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน กลุ่มตัวอย่างได้เสนอไว้ โดยขอยกมาเฉพาะลำดับแรกดังนี้

การรักษาศีลข้อ ๑ ไม่ฆ่าสัตว์ที่ไม่ใช่อาหาร สัตว์สงวน

การรักษาศีลข้อ ๒ สร้างค่านิยมไม่นำเอาของผู้อื่นมาเป็นของเรา

การรักษาศีลข้อ ๓ ซื่อสัตย์ต่อคนรัก รักเดียวใจเดียว

การรักษาศีลข้อ ๔ พูดจริงทำจริง ซื่อสัตย์ต่อคำพูดของตน ทำตามทีพูดให้ได้

การรักษาศีลข้อ ๕ เมาไม่ขับ

ศูนย์วิจัยกรุงเทพโพลล์ ได้ทำการสำรวจ “พุทธศาสนิกชนกับการรักษาศีล ๕ ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา” โดยเก็บข้อมูลจากพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๑,๑๔๐ คน เมื่อวันที่ ๑๓ ถึง ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ สรุปผลได้ดังนี้^{๑๒}

ความคิดเห็นต่อการรักษาศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนในปัจจุบันว่ามีความสำคัญเพียงใด

เห็นว่ามีความสำคัญมาก	ร้อยละ	๗๒.๔
เห็นว่ามีความสำคัญปานกลาง	ร้อยละ	๒๑.๓
เห็นว่ามีความสำคัญน้อย	ร้อยละ	๕.๒
ไม่แน่ใจ	ร้อยละ	๑.๑

^{๑๑}อธิษฐาน พุทธศิลป์ศักดิ์กุล, “การรักษาศีลห้าของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน : กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘), หน้า ๔๓.

^{๑๒}ศูนย์วิจัยกรุงเทพ โพลล์, “พุทธศาสนิกชนกับการรักษาศีล ๕ ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา”, <http://research.bu.ac.th/poll/result/poll367.php?pollID=190&Topic=พุทธศาสนิกชนกับการรักษาศีล%205%20ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา> &fileDoc=poll367.

เมื่อถามกลุ่มตัวอย่างถึงการประพาศศีล ๕ ในรอบ ๓๐ วันที่ผ่านมาพบว่า (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

ประพาศศีลข้อ ๑ ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต	ร้อยละ	๓๗.๐
ประพาศศีลข้อ ๒ ลักทรัพย์	ร้อยละ	๑๑.๑
ประพาศศีลข้อ ๓ ประพาศศีลในกาม	ร้อยละ	๑๑.๓
ประพาศศีลข้อ ๔ พุคปด	ร้อยละ	๔๕.๔
ประพาศศีลข้อ ๕ ดื่มสุราและของมึนเมา	ร้อยละ	๓๕.๐
ไม่ประพาศศีลข้อใดเลย	ร้อยละ	๑๖.๓

ความเห็นต่อการประพาศศีล ๕ ในข้อที่เห็นว่าจะเป็นการสร้างปัญหาให้สังคมมากที่สุด

ประพาศศีลข้อ ๕ ดื่มสุราและของมึนเมา	ร้อยละ	๓๒.๕
ประพาศศีลข้อ ๓ ประพาศศีลในกาม	ร้อยละ	๒๘.๒
ประพาศศีลข้อ ๒ ลักทรัพย์	ร้อยละ	๒๒.๒
ประพาศศีลข้อ ๔ พุคปด	ร้อยละ	๑๒.๒
ประพาศศีลข้อ ๑ ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต	ร้อยละ	๔.๕

จากผลสำรวจข้างต้น โดยเฉพาะการสำรวจความเห็นต่อการประพาศศีล ๕ ในข้อที่เห็นว่าจะเป็นการสร้างปัญหาให้สังคมมากที่สุด ข้อที่พุทธศาสนิกชนให้ความเห็นว่าสร้างปัญหาให้กับสังคมน้อยที่สุดคือ การประพาศศีลข้อ ๑ หรือการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต คือร้อยละ ๔.๕ เท่านั้น ซึ่งขัดกับปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบันที่มีแต่ความรุนแรง เบียดเบียนซึ่งกันและกัน รวมไปถึงจำนวนคดีอาญาในกลุ่มที่มีเหตุจากการล่วงละเมิดศีลข้อ ๑ ก็มีจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนในกรุงเทพมหานคร ยังมีไม่มากนัก อาจเกิดจากการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการละเมิดศีลข้อ ๑ ในขณะตอบแบบสอบถามไม่ชัดเจน ซึ่งจุดนี้จะเป็นประโยชน์ในการสร้างแบบสอบถามที่ควรให้รายละเอียดเกี่ยวกับศีล ๕ ในแต่ละข้อให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจมากขึ้น

พระอุบล กตปุญโญ ได้สรุปในงานวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลที่มีต่อสังคมไทยไว้ว่า^๖ การจะพัฒนาสังคมขึ้นในสังคมก็ต้องเริ่มต้นด้วยการสร้างความสำนึกในตนเองและสังคมให้ยึดหลักศีลอย่างแน่นแฟ้นและร่วมกันกระจายหลักศีลซึ่งเป็นฐานสร้างความดีงามที่เป็น

^๖พระอุบล กตปุญโญ, “การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของศีลในสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗), หน้า ๑๕๔.

เกณฑ์เบื้องต้นที่สามารถนำความประพฤติปฏิบัติสู่เป้าหมายที่สูงขึ้น ย่อมส่งผลที่เป็นแนวทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้องแล้วยังแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทางสังคมได้ ศีลนอกจากจะเป็นเครื่องพัฒนาความประพฤติของคนให้เป็นคนมีคุณธรรมมีคุณภาพ อันจะเป็นเหตุให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่นๆ ต่อไปแล้วยังเป็นเครื่องชี้หน้าหรือบ่งชี้สังคมนั้นๆ ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องอย่างไร เพราะศีลเป็นเครื่องประกันความมั่นคงทางสังคม เป็นเครื่องปรุงแต่งและเป็นตัวกำหนดสังคม ถ้าหากเราปล่อยให้สังคมประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมืองอย่างเดียว ย่อมไม่เพียงพอกับสภาพของสังคม ต้องให้มีศีลด้วย ปัญหาต่างๆ ทางสังคมย่อมไม่ปรากฏ ทุกคนควรร่วมใจระดมรักษาศีลอย่างจริงจัง ความสุขสงบร่มเย็นก็ย่อมเกิดขึ้นในสังคมและประเทศชาติอย่างแท้จริง

พระมหาเกษม สญญโต (ลักษณะวิลาส) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องทุกข์ในพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงปัญหาสังคมว่า^{๙๐} “พระพุทธศาสนา มองเห็นปัญหาของสังคมในแง่มุมต่างๆ อันก่อความทุกข์ความยุ่งยากเดือดร้อนแก่บุคคลในสังคม จึงเสนอหลักเกณฑ์เพื่อบรรเทาความทุกข์ยากเดือดร้อนนั้น ไว้อย่างกว้าง แต่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้ได้กับสังคมและบุคคลในสังคมทั่วโลก เป็นหลักเกณฑ์สากล ก็คือต้องละเว้นในการกระทำ เพื่อการเคารพในสิทธิขั้นพื้นฐานของสมาชิกในสังคมและดับความเดือดร้อนหรือป้องกันความเดือดร้อนของสมาชิกในสังคมโดยการละเว้นเหตุแห่งความเดือดร้อนนั้น ๕ ประการ คือ

๑. เว้นจากการฆ่า การทำลาย การเบียดเบียนให้ผู้อื่นได้รับความสิ้นชีวิตหรือเดือดร้อนอย่างเด็ดขาด เพื่อเคารพให้เกียรติในสิทธิแห่งการมีชีวิตอยู่ในสังคมและในโลกร่วมกัน ทั้งป้องกันเหตุร้ายอันอาจเกิดจากความเคียดแค้นของผู้อื่น เพราะความที่ตนถูกรังแกทำร้ายก่อน

๒. เว้นจากมิฉาชีพทุกชนิด เช่น ลัก หนี้อ โกง ฉกชิง วิ่งราว เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเคารพในสิทธิแห่งการครอบครองทรัพย์สินของบุคคลอื่นของบุคคลอื่นที่เขาหามาได้ด้วยความสุจริตยุติธรรม

๓. เว้นจากการประทุษร้ายในทางกาม คือการล่วงละเมิดในสตรีหรือบุรุษ ผู้เป็นภรรยาหรือสามีของผู้อื่นหรือเป็นบุคคลต้องห้ามด้วยเหตุผลใดๆ เพื่อเคารพในสิทธิแห่งการมีคู่ครอง เป็นหลักฐานตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคมมนุษย์ผู้เจริญด้วยวัฒนธรรมและอารยธรรม

๔. เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดขู่เหยียดให้แตกความสามัคคี พูดคำหยาบคาย เช่น คำคำคำลบหลู่ดูหมิ่นเหยียดหยามและคำพูดเพื่อจ้อเหลวไหลไร้สาระ เพื่อเคารพในสิทธิแห่ง

^{๙๐} พระมหาเกษม สญญโต (ลักษณะวิลาส), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องทุกข์ในพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์ศาสนาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๘๗.

การได้รับข่าวสารที่ถูกต้องดีงามของสมาชิกในสังคม ทั้งเป็นการสร้างความซื่อตรงให้เกิดขึ้นและสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในระหว่างกัน

๕. เว้นขาดจากการเสพลิ่งมีนเมาให้โทษทุกชนิด อันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงทางสังคม ข้อนี้พระพุทธเจ้าทรงแสดงความฉิบหายอันเกิดจากการเสพลิ่งมีนเมาให้โทษอันเป็นส่วนปัจเจกบุคคลไว้ ๖ ประการ คือ ๑) ทรัพย์ฉิบหายไปโดยไม่จำเป็น ๒) ก่อความทะเลาะวิวาท ๓) เกิดโรค เช่น โรคตับแข็ง เป็นต้น ๔) ถูกคูห่มั่น ถูกติเตียนจากบัณฑิตชน ๕) หมดความละอาย เพราะขาดสติสัมปชัญญะและ ๖) บั่นทอนกำลังปัญญา เพราะสมองเสื่อมสภาพด้วยฤทธิ์แห่งความมีนเมา

บุญหนา จิมานัง, โสวิทย์ บำรุงภักดี, วิทยา ทองดี, นิรันดร เลิศวีรพล ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้วิจัยเรื่องพฤติกรรมการรักษาศิลปะ ๕ ของเด็กเยาวชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้เสนอแนะจากผลการวิจัยว่า^{๑๐} ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการรักษาศิลปะ ๕ ของเด็กเยาวชนตำบลโคกสี ได้แก่ หมู่บ้าน เพศ การศึกษาและ รายได้ โดยมีหมู่บ้านโคกสี หมู่บ้านเลิงและหมู่บ้านโคกแปะ ทำผิดพลาดมากกว่าหมู่บ้านอื่น เด็กเยาวชนเพศชายทำผิดพลาดข้อ ๑ และข้อ ๕ มากกว่าเพศหญิง เด็กเยาวชนที่ไม่เรียนหนังสือ ทำผิดพลาดข้อ ๑ ข้อ ๔ และข้อ ๕ มากกว่าเด็กเยาวชนที่เรียนหนังสือ เด็กเยาวชนที่ไม่มีรายได้และมีรายได้น้อยทำผิดพลาดข้อ ๑ และข้อ ๔ มากกว่าเด็กเยาวชนที่รายได้มากกว่า ๔,๐๐๐ บาทขึ้นไป จึงเสนอว่า พ่อแม่ญาติพี่น้องรวมทั้งพระสงฆ์ควรใช้เวลาในการอบรมสั่งสอนศิลปะ ๕ ให้แก่เด็กเยาวชนชายที่อยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ เช่น หมู่บ้านโคกสี หมู่บ้านเลิงและหมู่บ้านโคกแปะที่ไม่ได้เรียนหนังสือและมีรายได้น้อยให้มากยิ่งขึ้น ส่วนองค์กรท้องถิ่นควรกำหนดนโยบาย ในการฝึกปฏิบัติศิลปะ ๕ ให้แก่หมู่บ้านโคกสี หมู่บ้านเลิงและหมู่บ้านโคกแปะ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความถี่ ในการฝึกปฏิบัติ รักษาศิลปะ ๕ ของเด็กเยาวชนที่อยู่ใกล้ความเจริญให้มากขึ้น จากข้อเสนอแนะดังกล่าว แสดงให้เห็นว่างานวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ในการวางแผนในแง่ นโยบาย และแงยุทธศาสตร์แต่ละพื้นที่ เพื่อสร้างศิลปกรรมให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นและสามารถนำมาเป็นแบบอย่างเพื่อจะนำไปใช้วิจัยในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป โดยเฉพาะพื้นที่อย่างกรุงเทพมหานครที่เป็นเมืองหลวงและมหานครที่ถือว่ามีปัญหาทางสังคมมากที่สุดเมืองหนึ่งของประเทศ

^{๑๐}บุญหนา จิมานัง, โสวิทย์ บำรุงภักดี, วิทยา ทองดี, นิรันดร เลิศวีรพล, “พฤติกรรม การรักษาศิลปะ ห้าของเด็กเยาวชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๗๒.

จากการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ในพระพุทธศาสนา ถือว่าศีล ๕ สามารถจะอำนวยประโยชน์ให้สังคมเกิดความผาสุก สงบร่มเย็นได้มากและมั่นคงถาวรด้วย ศีล ๕ เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด เพราะผู้มีศีลย่อมเป็นผู้มีเมตตากรุณาต่อกันไม่มีการเบียดเบียนกันในเรื่อง สัตว์ ชาติเผ่าพันธุ์ เป็นต้น ทุกๆ คนเสมอกันหมด ทุกๆ คนล้วนแต่เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ และตายด้วยกันทั้งสิ้น นี่คือความจริงที่ทุกคนต้องยอมรับ ศีล ๕ ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคม ได้อย่างสงบสุข ไม่สร้างความทุกข์ความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น มีแต่จะนำความสงบสุข ความเจริญมาแก่ตนเองและผู้อื่น ถ้าทุกคนมีศีล ๕ โลกก็จะสงบสุขร่มเย็น คนในสังคมก็จะมีแต่ความผาสุกเพิ่มขึ้น อยู่ด้วยกันด้วยความรักใคร่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเหมือนญาติพี่น้อง รัฐไม่ต้องเสียดงบประมาณเป็นจำนวนมากเพื่อปราบปรามโจรผู้ร้าย เป็นต้น

ศีลเป็นหลักความประพฤติที่ดีงามของมนุษย์ การทำความดีทางร่างกายเรียกว่า กายสุจริตและทางวาจาเรียกว่าวจีสุจริต ศีลยังเป็นข้อประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานของการดำเนินชีวิต ของตนในสังคมชนบท การดำเนินชีวิตของคนในแต่ละสังคม ย่อมมีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันไปตามกลุ่มของตนในสังคมนั้นๆ ความประพฤติเป็นเครื่องวัดความเจริญของคนในสังคมนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นศีลในพระพุทธศาสนาจึงเป็นหลักของการประพฤติปฏิบัติเพื่อทำกายและวาจา ให้เรียบร้อย ทำให้จิตใจสงบเยือกเย็น เป็นหลักที่อำนวยแก่หน้าที่และการงานทั้งหลาย ศีลจึงเป็น ค่านิยมขั้นพื้นฐานทางสังคม อีกทั้งยังเป็นเครื่องป้องกันทุจริตทั้งหลายได้ด้วย ในยุคบริโภคนิยมนี้ คนในสังคมมีศีลธรรมกันน้อยลง หรือแทบไม่มีเลย ทำให้รัฐต้องเสียดงบประมาณเป็นจำนวนมาก ต้องใช้กำลังทั้งทหารและตำรวจเป็นจำนวนมาก เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของรัฐ สถานที่ต้อง ชักก็แอด ทำให้ต้องเสียดิสรภาพ ถ้าทุกคนมีศีล ความวุ่นวายสับสนต่างๆ อย่างเช่นในปัจจุบัน ก็จะไม่มี มนุษย์ในโลกใบนี้ก็จะมีความสุขอย่างแน่นอน

สันติวิธีคือ วิธีการสร้างสันติภาพโดยการใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ ตามแนวทางพระพุทธศาสนาก็คือไม่เบียดเบียนตนคือไม่ทำลายคุณภาพชีวิตของตน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ก็คือไม่เบียดเบียนสังคมและสภาพแวดล้อม การไม่เบียดเบียนกันนี้ทำให้เกิดความประสานกลมกลืนหรือความสมดุลซึ่งเป็นการเกื้อกูลกันระหว่างองค์ประกอบทั้งหลายในระบบ การดำรงอยู่ของมนุษย์เป็นทางสายกลางซึ่งทำให้มนุษย์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถดำรงอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลต่อกัน^{๔๒}

^{๔๒} พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), ทางออกจากระบบเศรษฐกิจที่ครอบงำสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อมรินทร์ พรินติ้งกรุ๊พจำกัด, พ.ศ. ๒๕๓๒), หน้า ๗๖.

ศีลในพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่อำนวยประโยชน์ในการดำรงชีวิตให้ดีงามและคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนจะพึงเกี่ยวแก่คนอื่น ในการแสวงหาปัจจัย ๔ คือเป็นสิ่งที่สนับสนุนในการแสวงหาโภคทรัพย์ที่ประกอบด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยทางสุจริตชอบธรรมและใช้ทรัพย์นั้นทำสิ่งที่ดีงาม การดำเนินชีวิตไปอย่างไม่ประมาทโดยมีสติเป็นเครื่องเตือนและควบคุมอยู่ คือสำนึกอยู่เสมอถึงสิ่งที่จะต้องเว้นและสิ่งที่จะต้องทำ ไม่ยอมทำพลาดไปในทางที่เลื่อม ไม่ทอดทิ้งโอกาสทำความดีความเจริญ ทำด้วยความรอบครอบ ใช้เวลาอย่างมีคุณค่า เกิดประโยชน์และเร่งสร้างสรรค์ความดีงามและประโยชน์สุข ขวนขวายทำกิจการหน้าที่ พัฒนาจิต ทำการอย่างรอบครอบ (ไม่ประมาทในอกุศลธรรมทั้งหลาย) เมื่อไม่ประมาทประกอบกิจการงานย่อมยังโภคทรัพย์ให้เจริญขึ้นและประสบผลที่มุ่งหวัง ดังพุทธพจน์ที่ว่า “สิลํ ยาว ชรา สาธุ ศีล ยังประโยชน์ให้สำเร็จ ตราบเท่าชรา”^{๔๗} เมื่อประพฤติตามหลักของศีลด้วยความไม่ประมาทย่อมเป็นเหตุให้เจริญด้วยโภคทรัพย์ หนึ่ง ถ้าบุคคลในสังคมมีสันโดษ เลี้ยงชีวิตในทางที่ชอบ การเอารัดเอาเปรียบกัน การคอร์ปชั่น โกงกิน การเรียกลินบน การรับสินบนต่างๆ ก็ไม่มี มีการสร้างสรรค์พัฒนาไปในทิศทางของความถูกต้องดีงามตลอดไป ที่เป็นปัญหาเพราะว่าขาดสันโดษ ตัวอย่างเช่นคนในบริษัทใดบริษัทหนึ่ง ปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของกฎหมายและศีลธรรม ในการแสวงหาระดมสรรพกำลังลงไปได้เต็มที่ โดยให้อยู่ในกรอบดังกล่าว การพัฒนาสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าก็เกิดขึ้นได้ โดยไม่มีใครทำชั่วทำผิด สังคมจะอยู่ร่วมกันโดยปกติสุข

มนุษย์มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง คือพัฒนาตนเองให้มีความรู้และดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความรู้ การนำสันติภาพมาสู่สังคมโลก จะต้องมิจิตใจที่บริสุทธิ์เป็นจิตใจที่ไม่มีความเห็นแก่ตัว เพราะจิตใจที่ประกอบไปด้วยปัญญา (ความรู้) จะมองโลกด้วยความเมตตากรุณา คนที่มีเมตตากรูณานั้น จะเอื้ออาทรต่อคนที่ประสบกับความเดือดร้อน ฉะนั้น การพัฒนาจิตใจให้มีเมตตากรูณานั้นจะช่วยจัดทุกข์และเสริมสร้างความสุขให้แก่มวลมนุษยชาติ พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า มนุษย์ทุกคนต่างก็เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ ร่วมสุขด้วยกัน ไม่เว้น แม้แต่สรรพสัตว์ ต่างก็ตกอยู่ในสภาวะธรรมเช่นนี้ทุกชีวิต ชีวิตของมนุษย์จึงเต็มไปด้วยความทุกข์ต่างๆ เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บและตายด้วยกันทั้งหมด ดังนั้นมนุษย์จึงไม่ควรจะเพิ่มความทุกข์ให้แก่ผู้อื่นด้วยการฆ่าหรือด้วยการเบียดเบียนกัน เป็นต้น พระพุทธเจ้าทรงเน้นว่า มนุษย์ควรจะประพฤติปฏิบัติต่อทุกชีวิตให้เหมือนกับญาติพี่น้องของตัวเองและให้มีจิตประกอบไปด้วยเมตตากรูณา ไม่คิดมุ่งทำร้ายกันพยายามปกป้องร้ายจองเวรซึ่งกันและกัน โดยให้นำเอาความรู้สึกลงใจของตนเองไปเปรียบเทียบกับความรู้สึกของคนอื่นหรือสัตว์อื่นดี เมื่อทราบว่าเรารักสุข เกลียดทุกข์ ความเดือดร้อนฉันใด คนอื่น

^{๔๗} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๑๕๕/๕๐.

หรือสัตว์อื่นก็เป็นเช่นเดียวกับเราเหมือนกัน ด้วยเหตุนี้ พระพุทธเจ้าจึงสอนให้มนุษย์ไม่ให้ฆ่า หรือเป็นเบียดเบียนกัน เป็นต้น

วิถีชีวิตหรือทางดำเนินชีวิตของมนุษย์ ในแต่ละสังคมย่อมมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันไป ตามกลุ่มของคนในแต่ละสังคม ความประพฤติก็เป็นเครื่องวัดความเจริญก้าวหน้าของสังคมนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ศิลปะในพระพุทธศาสนา เป็นหลักการประพฤติกปฏิบัติเพื่อทำกายวาจาให้เรียบร้อย อบรมจิตใจให้เกิดความเยือกเย็นอำนาจชีวิตให้ปลอดโปร่งเกิดความเกษม เป็นสิ่งที่เอื้ออำนาจ แก่หน้าที่การงานทั้งหลาย ศิลปะจึงเป็นค่านิยมพื้นฐานทางสังคมเป็นเครื่องป้องกันความประพฤติ ที่ทุจริตทางกายและทางวาจา สำหรับนักปกครองเมื่ออยู่ในสถานภาพเป็นสุขหรือทุกข์ ใจเสียใจ ต้องรักษาสภาพจิตใจให้เป็นปกติ คือให้เป็นผู้มีศีลและรักษาสภาพจิตใจให้มั่นคง ดังนั้น หาก บุคคลในสังคมมีศีล ๕ พร้อมหน้ากันแล้ว สังคมหรือโลกก็จะสงบสุขมีสันติภาพ ไม่มีสงคราม การฆ่าล้างผลาญกัน ไม่มีการขโมย ไม่มีการแย่งชิงกัน ไม่คดโกงกัน ไม่มีการประพฤติดีด่าง การที่ก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายทำให้เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคม ไม่มีการโกหกหลอกลวง ใส่ความกัน ไม่มีการเสพของมีนเมาให้โทษต่างๆ อันเป็นบ่อเกิดแห่งความประมาทและความ หายนะต่างๆ บุคคลในหลายๆ สังคมก็จะอยู่ร่วมกันอย่างปรกติสุข โลกก็จะร่มเย็น บุคคลในสังคม จะได้อยู่ด้วยความรักใคร่ช่วยเหลือกันและกันเหมือนญาติพี่น้อง

รัฐบาลของแต่ละประเทศไม่ต้องเสียบงบประมาณ ในการมีกำลังทหารป้องกันประเทศ และกำลังตำรวจในการรักษาความสงบสุขภายในมากอย่างที่ป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ แต่การที่มนุษย์ ในโลกยังต้องเดือดร้อนวุ่นวายอยู่เป็นอันมากในโลกปัจจุบันนี้ที่ประเทศต่างๆ ในโลกพยายาม พัฒนาประเทศของตนอย่างเต็มความสามารถแล้วก็ตาม ก็เพราะคนในโลกเป็นจำนวนมากยังขาด การพัฒนาทางด้านจิตใจ โดยเฉพาะศีล ๕ หรือมนุษยธรรมนั่นเอง การประพฤติกปฏิบัติตามหลัก ของศีล ๕ นั้นนอกจากจะเป็นการฝึกฝนตนเองให้มีความสุขได้ง่ายแล้ว ยังพร้อมที่จะก้าวต่อไป ในการพัฒนาชีวิตในขั้นสูงต่อไปและถ้าทุกคนประพฤติปฏิบัติตามหลักของศีลอย่างเคร่งครัด ตามที่พระพุทธเจ้าทรงสอนเอาไว้แล้ว เพียงเท่านี้ ก็มั่นใจว่าทุกคนจะมีชีวิตที่เจริญก้าวหน้า มีความสุข สังคมก็จะร่มเย็นมั่นคงได้อย่างแน่นอน

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร และการวิจัยภาคสนาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ ประชากร

ประชากรที่ศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ พุทธศาสนิกชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร อายุ ๑๓ ปีขึ้นไป จำนวน ๕,๓๐๒,๕๕๕ คน^๑

๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยไม่สามารถที่จะศึกษาจากประชากรพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานครได้ทั้งหมดเนื่องจากมีจำนวนมาก กรณีนี้ถือว่าประชากรมีขนาดใหญ่ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane^๒ โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนหน่วยทั้งหมด หรือ ขนาดของประชากรทั้งหมด

e คือ ความคาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Error)

ในที่นี้จะกำหนดเท่ากับ +/-๐.๐๕ ภายใต้ความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕

$$\text{แทนค่าสูตร } n = \frac{๕,๓๐๒,๕๕๕}{๑+๕,๓๐๒,๕๕๕ (๐.๐๕)^2} = ๔๐๐ \text{ คน}$$

^๑สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, การสำรวจสถานะทางสังคมวัฒนธรรม และสุขภาพจิต พ.ศ. ๒๕๕๑, <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/pocketBook/culture51.pdf>, (๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๒)

^๒ธานีินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : บิซซิเนสอาร์แอนดี, ๒๕๕๒), หน้า ๔๕.

จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรดังกล่าว ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาศึกษาเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากร ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดตัวอย่างอีกร้อยละ ๒๐ รวมเป็น ๔๘๐ ตัวอย่าง

สำหรับวิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยมีขั้นตอนการเลือกตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ ๑ แบ่งประชากรเป็นกลุ่มย่อยๆ ตามเขตปกครองของกรุงเทพมหานครทั้งหมด ๕๐ เขต ดังนี้

๑. คูสิต	๒. พระนคร	๓. ป้อมปราบศัตรูพ่าย
๔. สัมพันธวงศ์	๕. บางรัก	๖. ปทุมวัน
๗. ราชเทวี	๘. สาทร	๙. บางคอแหลม
๑๐. ยานนาวา	๑๑. คลองเตย	๑๒. วัฒนา
๑๓. ดินแดง	๑๔. ห้วยขวาง	๑๕. วังทองหลาง
๑๖. ลาดพร้าว	๑๗. บางซื่อ	๑๘. หลักสี่
๑๙. จตุจักร	๒๐. พญาไท	๒๑. บางเขน
๒๒. สายไหม	๒๓. คอนเมือง	๒๔. หนองจอก
๒๕. คลองสามวา	๒๖. คันนายาว	๒๗. บึงกุ่ม
๒๘. บางกะปิ	๒๙. สะพานสูง	๓๐. มีนบุรี
๓๑. ลาดกระบัง	๓๒. สวนหลวง	๓๓. ประเวศ
๓๔. บางนา	๓๕. พระโขนง	๓๖. ธนบุรี
๓๗. คลองสาน	๓๘. บางกอกใหญ่	๓๙. จอมทอง
๔๐. ราษฎร์บูรณะ	๔๑. ทุ่งครุ	๔๒. บางขุนเทียน
๔๓. บางบอน	๔๔. ภาษีเจริญ	๔๕. บางแค
๔๖. หนองแขม	๔๗. บางพลัด	๔๘. บางกอกน้อย
๔๙. ตลิ่งชัน	๕๐. ทวีวัฒนา	

ขั้นที่ ๒ นำเขตทั้ง ๕๐ เขตข้างต้นมารวมเป็น ๑๒ กลุ่มโดยใช้วิธีการรวมตามการแบ่งเขตเลือกตั้งท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้

- กลุ่มที่ ๑ คูสิต พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ บางรัก ปทุมวัน ราชเทวี
 กลุ่มที่ ๒ สาทร บางคอแหลม ยานนาวา คลองเตย วัฒนา
 กลุ่มที่ ๓ ดินแดง ห้วยขวาง วังทองหลาง ลาดพร้าว

- กลุ่มที่ ๔ บางซื่อ หลักสี่ จตุจักร พญาไท
 กลุ่มที่ ๕ บางเขน สายไหม ดอนเมือง
 กลุ่มที่ ๖ หนองจอก คลองสามวา คันนายาว บึงกุ่ม
 กลุ่มที่ ๗ บางกะปิ สะพานสูง มีนบุรี ลาดกระบัง
 กลุ่มที่ ๘ สวนหลวง ประเวศ บางนา พระโขนง
 กลุ่มที่ ๙ ธนบุรี คลองสาน บางกอกใหญ่ จอมทอง
 กลุ่มที่ ๑๐ ราษฎร์บูรณะ ทุ่งครุ บางขุนเทียน บางบอน
 กลุ่มที่ ๑๑ ภาษีเจริญ บางแค หนองแขม
 กลุ่มที่ ๑๒ บางพลัด บางกอกน้อย ดลิ่งชัน ทวีวัฒนา

ขั้นที่ ๓ สุ่มตัวอย่างประชากรจากการแบ่งกลุ่มทั้ง ๑๒ กลุ่ม โดยต้องการกลุ่มตัวอย่าง
 อย่างน้อย ๔๘๐ คน โดยพยายามกระจายให้ทั่วกรุงเทพมหานครตามกลุ่มดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งตามเขตเลือกตั้งท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร

กลุ่มที่	เขต	กลุ่มตัวอย่าง
๑	ดุสิต พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ บางรัก ปทุมวัน ราชเทวี	๔๐
๒	สาทร บางคอแหลม ยานนาวา คลองเตย วัฒนา	๔๐
๓	ดินแดง ห้วยขวาง วังทองหลาง ลาดพร้าว	๔๐
๔	บางซื่อ หลักสี่ จตุจักร พญาไท	๔๐
๕	บางเขน สายไหม ดอนเมือง	๔๐
๖	หนองจอก คลองสามวา คันนายาว บึงกุ่ม	๔๐
๗	บางกะปิ สะพานสูง มีนบุรี ลาดกระบัง	๔๐
๘	สวนหลวง ประเวศ บางนา พระโขนง	๔๐
๙	ธนบุรี คลองสาน บางกอกใหญ่ จอมทอง	๔๐
๑๐	ราษฎร์บูรณะ ทุ่งครุ บางขุนเทียน บางบอน	๔๐
๑๑	ภาษีเจริญ บางแค หนองแขม	๔๐
๑๒	บางพลัด บางกอกน้อย ดลิ่งชัน ทวีวัฒนา	๔๐
รวม		๔๘๐

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร เขตที่อาศัย ในกรุงเทพมหานครและลักษณะของสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย มีลักษณะคำถามเป็นแบบปิด และเปิด จำนวน ๕ ข้อ

ส่วนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามทฤษฎีของ Likert-Type-Scale Index^๓ มี ๕ ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน ๑๕ ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนรายข้อ ดังนี้

ข้อความที่เป็นพฤติกรรมทางบวก

คะแนน ๕	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
คะแนน ๔	หมายถึง	เห็นด้วย
คะแนน ๓	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
คะแนน ๒	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
คะแนน ๑	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อความที่เป็นพฤติกรรมทางลบ

คะแนน ๑	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
คะแนน ๒	หมายถึง	เห็นด้วย
คะแนน ๓	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
คะแนน ๔	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
คะแนน ๕	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การศึกษารายข้อมีการจัดระดับของทัศนคติเป็นข้อมูลมาตราเรียงอันดับ (Ordinal Level) เมื่อต้องการรวบรวมเป็นรายด้านเฉลี่ย ตามทฤษฎี Likert-Type-Scale Index จึงต้องคำนวณค่าความถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

ข้อความที่เป็นพฤติกรรมทางบวก

๔.๕๐-๕.๐	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
๓.๕๐-๔.๕๕	หมายถึง	เห็นด้วย

^๓เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๔.

๒.๕๐-๓.๔๕	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
๑.๕๐-๒.๔๕	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
๑.๐๐-๑.๔๕	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ข้อความที่เป็นพฤติกรรมทางลบ		
๑.๐๐-๑.๔๕	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
๑.๕๐-๒.๔๕	หมายถึง	เห็นด้วย
๒.๕๐-๓.๔๕	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
๓.๕๐-๔.๔๕	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
๔.๕๐-๕.๐	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการรักษาและสาเหตุของการด่วงละเมิด
คดี ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร มีลักษณะคำถามเป็นแบบเปิดและปิด จำนวน ๑๘ ข้อ

ส่วนที่ ๔ ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับ
คดี ๕ มีลักษณะเป็นคำถามแบบเปิด จำนวน ๖ ข้อ

๓.๓ การหาคุณภาพเครื่องมือ

ก่อนที่จะนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูล ได้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามดังกล่าวไปให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบไปด้วย พระมหาสุทิตย์ อากาศโร,ดร. ดร.ประมุข สารพันธ์และ ดร.ประพันธ์ สุขยธ ตรวจสอบอีกชั้นหนึ่งจากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดลองใช้ (Try out) กับพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานครทั่วไป คือ พนักงานและผู้มาติดต่อบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ อาคาร ซีพี.ทาวเวอร์ ๒ ชั้น ๑๘ ถ.รัชดาภิเษก แขวงดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ ในส่วนที่ ๒ ใช้การหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนของ ฮอยท์ (Hoyt's Analysis of Variance) โดยได้ผลลัพธ์ความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ ๐.๖๘ ในส่วนที่ ๓ ใช้การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตามวิธีของครอนบัค (Cronbach's Reliability Coefficient Alpha)^๔ ได้ค่า (Alpha) เท่ากับ ๐.๗๑

^๔ สติน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท จูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๕๑.

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ วางแผนทางภูมิศาสตร์ตามพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดจุดต่างๆ เพื่อให้กระจายทั่วกรุงเทพมหานคร ตามกลุ่ม ๑๒ กลุ่มที่ต้องการ โดยจุดที่กำหนดมี ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ดุสิต พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ บางรัก ปทุมวัน ราชเทวี เก็บข้อมูลที่สยามสแควร์

กลุ่มที่ ๒ สาทร บางคอแหลม ยานนาวา คลองเตย วัฒนา เก็บข้อมูลที่โลตัส พระราม ๔

กลุ่มที่ ๓ ดินแดง ห้วยขวาง วังทองหลาง ลาดพร้าว เก็บข้อมูลที่อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ

กลุ่มที่ ๔ บางซื่อ หลักสี่ จตุจักร พญาไท เก็บข้อมูลที่ ห้างสรรพสินค้า เจ เจ มอลล์

กลุ่มที่ ๕ บางเขน สายไหม ดอนเมือง เก็บข้อมูลที่ ห้างสรรพสินค้า ไอที สแควร์

กลุ่มที่ ๖ หนองจอก คลองสามวา คันนายาว บึงกุ่ม เก็บข้อมูลที่ คาร์ฟูร์ สุวินทวงศ์

กลุ่มที่ ๗ บางกะปิ สะพานสูง มีนบุรี ลาดกระบัง เก็บข้อมูลที่ ห้างสรรพสินค้า เดอะมอลล์ บางกะปิ

กลุ่มที่ ๘ สวนหลวง ประเวศ บางนา พระโขนง เก็บข้อมูลที่ โลตัส สุขุมวิท ๕๐

กลุ่มที่ ๙ ธนบุรี คลองสาน บางกอกใหญ่ จอมทอง เก็บข้อมูลที่ เดอะมอลล์ ท่าพระ

กลุ่มที่ ๑๐ ราษฎร์บูรณะ ทุ่งครุ บางขุนเทียน บางบอน เก็บข้อมูลที่ บีทีซี ดาวคะนอง

กลุ่มที่ ๑๑ ภาษีเจริญ บางแค หนองแขม เก็บข้อมูลที่ คาร์ฟูร์ หนองแขม

กลุ่มที่ ๑๒ บางพลัด บางกอกน้อย คลองจั่น ทวีวัฒนา เก็บข้อมูลที่ แมจอร์ซีเนเพล็กซ์ ปิ่นเกล้า

ขั้นที่ ๒ ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจาก ผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการของ บริษัท เซสเตอร์ฟู้ด จำกัด ซึ่งดูแลร้านเซสเตอร์ กริลล์ ทั่วกรุงเทพมหานคร และกระจายแบบสอบถามให้ ผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ ทั้ง ๔ ท่าน ตามจุดที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยได้ประชุมเพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถามแก่ผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ เพื่อถ่ายทอดให้ผู้จัดการสาขาลงภาคสนามไปทำการแจกแบบสอบถามเพื่อรวบรวมเก็บข้อมูล

ขั้นที่ ๓ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลกระจายให้ทั้ง ๑๒ กลุ่ม กลุ่มละ ๕๕ ชุด รวมทั้งสิ้น ๖๖๐ ชุด ได้รับกลับมาเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์รวมทั้งสิ้นจำนวน ๔๘๗ ชุด ซึ่งได้จำนวนรวมไม่ต่ำกว่า ๔๘๐ ชุด ตามที่วางแผนไว้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ ๓.๒ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มที่	เขต	กลุ่มตัวอย่าง
๑	คูสิต พระนครป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ บางรัก ปทุมวัน ราชเทวี	๔๖
๒	สาทร บางคอแหลม ยานนาวา คลองเตย วัฒนา	๕๔
๓	ดินแดง ห้วยขวาง วังทองหลาง ลาดพร้าว	๔๐
๔	บางซื่อ หลักสี่ จตุจักร พญาไท	๓๘
๕	บางเขน สายไหม ดอนเมือง	๓๕
๖	หนองจอก คลองสามวา คันนายาว บึงกุ่ม	๒๓
๗	บางกะปิ สะพานสูง มีนบุรี ลาดกระบัง	๕๐
๘	สวนหลวง ประเวศ บางนา พระโขนง	๔๕
๙	ธนบุรีคลองสาน บางกอกใหญ่ จอมทอง	๔๐
๑๐	ราษฎร์บูรณะทุ่งครุ บางขุนเทียน บางบอน	๒๔
๑๑	ภาษีเจริญบางแค หนองแขม	๓๒
๑๒	บางพลัด บางกอกน้อยตลิ่งชัน ทวีวัฒนา	๔๘
รวม		๔๘๓

๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยมีการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามภายหลังการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลแล้วจึงนำไปบันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูลและเครื่องคอมพิวเตอร์หลังจากนั้นตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์อีกชั้นหนึ่ง สุดท้ายจึงประมวลผลข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) มาวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

๓.๖.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้คือความถี่ และ ร้อยละ

๓.๖.๒ ทศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้คือค่าเฉลี่ย กับค่าความแปรปรวน (Standard Deviation)

๓.๖.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับทศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้คือ One-way ANOVA Test

๑.๖.๔ พฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้คือ ความถี่ และ ร้อยละ

๑.๖.๕ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการรักษาและละการล่วงละเมิดศีล ๕ ใช้การทำ Crosstab โดยสถิติที่ใช้คือ Chi-square Test

๑.๖.๖ ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขพฤติกรรมการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้คือ ความถี่

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร” โดยข้อมูลที่รวบรวมมาได้จากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างและผู้วิจัยทำการคัดเลือกฉบับที่มีความสมบูรณ์ไว้จำนวน ๔๘๗ ตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำเสนอผล การวิเคราะห์ข้อมูลและการแสดงผลตามกรอบแนวคิด ดังนี้

๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

๔.๒ ทศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

๔.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับ ทศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

๔.๔ พฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

๔.๕ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับ พฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

๔.๖ ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขพฤติกรรมการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการแจกแจงแบบที (t-Distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการแจกแจงแบบเอฟ (F-Distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง (Mean of Squares)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕*

๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและค่าร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

ปัจจัยส่วนบุคคล		จำนวนคน	ร้อยละ
เพศ	หญิง	๓๑๓	๖๔.๒๓
	ชาย	๑๗๔	๓๕.๗๗
	รวม	๔๘๗	๑๐๐.๐๐
อายุ	ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๑๑	๒.๒๖
	๑๖ - ๒๐ ปี	๑๐๐	๒๐.๕๓
	๒๑ - ๒๕ ปี	๑๔๐	๒๘.๗๕
	๒๖ - ๓๐ ปี	๑๐๑	๒๐.๗๔
	๓๑ - ๓๕ ปี	๖๐	๑๒.๓๒
	๓๖ - ๔๐ ปี	๓๕	๗.๑๙
	๔๑ - ๔๕ ปี	๒๒	๔.๕๒
	๔๖ - ๕๐ ปี	๖	๑.๒๓
	มากกว่า ๕๐ ปี	๘	๑.๖๔
รวม	๔๘๗	๑๐๐.๐๐	
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ ๖	๑๒	๒.๔๖
	มัธยมศึกษาตอนต้น	๓๕	๗.๑๙
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	๑๐๑	๒๐.๗๔
	อนุปริญญา/ปวส.	๔๐	๘.๒๑
	ปริญญาตรี	๒๔๕	๕๐.๑๓
	ปริญญาโท	๔๔	๙.๐๓
	ปริญญาเอก	๒	๐.๔๑
รวม	๔๘๗	๑๐๐.๐๐	

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล		จำนวนคน	ร้อยละ
สถานภาพ	โสด	๓๘๑	๓๘.๒๓
	สมรส	๕๕	๑๕.๕๑
	หย่าร้าง	๑๑	๒.๒๖
	รวม	๔๘๗	๑๐๐.๐๐
อาชีพ	พนักงานบริษัท	๒๑๕	๔๔.๕๓
	นักศึกษา	๑๖๔	๓๓.๖๘
	ทำธุรกิจส่วนตัว	๕๑	๑๐.๔๗
	นักเรียน	๑๔	๒.๘๗
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๑๓	๒.๖๗
	ข้าราชการ	๘	๑.๖๔
	แม่บ้าน	๘	๑.๖๔
	ว่างงาน	๑๐	๒.๐๕
	รวม	๔๘๗	๑๐๐.๐๐
รายได้ต่อเดือน	ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๑๒๓	๒๕.๒๖
	๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๒๕	๒๕.๖๗
	๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท	๖๕	๑๔.๑๗
	๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท	๕๓	๑๐.๘๘
	๒๐,๐๐๑ – ๒๕,๐๐๐ บาท	๔๔	๙.๐๓
	๒๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๓๓	๖.๘๕
	รวม	๔๘๗	๑๐๐.๐๐
ทำนอ้ายอยู่ในกรุงเทพมหานครมาแล้วกี่ปี	ต่ำกว่า ๒ ปี	๒๔	๔.๙๓
	๒ - ๕ ปี	๕๒	๑๐.๖๘
	มากกว่า ๕ ปี	๔๑๑	๘๔.๓๙
	รวม	๔๘๗	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
ท่านอาศัยอยู่เขตใดในกรุงเทพมหานคร		
คูสิต พระนคร ป้อมปราบศัตรู	๔๖	๕.๔๕
สาทร บางคอแหลม ยานนาวา	๕๔	๑๑.๐๕
ดินแดง ห้วยขวาง วังทองหลาง	๔๐	๘.๒๑
บางซื่อ หลักสี่ จตุจักร พญาไท	๓๘	๗.๘๐
บางเขน สายไหม ดอนเมือง	๓๕	๘.๐๑
หนองจอก คลองสามวา คันนา	๒๗	๕.๕๔
บางกะปิ สะพานสูง มีนบุรี	๕๐	๑๐.๒๓
สวนหลวง ประเวศ บางนา พระ	๔๕	๑๐.๐๖
ชนบุรี คลองสาน บางกอกใหญ่	๔๐	๘.๒๑
ราษฎร์บูรณะ ทุ่งครุ บางขุนเทียน	๒๔	๔.๙๓
ภาษีเจริญ บางแค หนองแขม	๓๒	๖.๕๗
บางพลัด บางกอกน้อย ดลิ่งชัน	๔๘	๙.๘๖
รวม	๔๘๓	๑๐๐.๐๐
ลักษณะสภาพแวดล้อมที่ท่านอยู่อาศัยเป็นอย่างไร		
หมู่บ้านจัดสรร	๑๖๒	๓๓.๒๖
อพาร์ทเมนท์	๑๒๕	๒๕.๖๗
ชุมชน	๑๑๘	๒๔.๒๓
คอนโดมิเนียม	๓๗	๗.๖๐
อาคารพาณิชย์ (แหล่งการค้า)	๓๑	๖.๓๗
ใกล้วัด	๑๔	๒.๘๗
รวม	๔๘๓	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน ๓๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๒๗ ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง ๒๑ - ๒๕ ปี จำนวน ๑๔๐ คน ๒๖ - ๓๐ ปี จำนวน ๑๐๑ คน และ ๑๖ - ๒๐ ปี จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗๕, ๒๐.๗๔ และ ๒๐.๕๓ ตามลำดับ

ระดับการศึกษาจบปริญญาตรีจำนวน ๒๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๑๓ และ จบมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน ๑๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๗๔ โดยสถานภาพยังเป็นโสด จำนวนถึง ๓๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๒๓

ในส่วนของอาชีพ พบว่าเป็นพนักงานบริษัทจำนวน ๒๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๕๗ และเป็นนักศึกษาจำนวน ๑๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๖๘ โดยรายได้ต่อเดือนส่วนมาก เกินครึ่งอยู่ที่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ ไปจนถึง ๑๐,๐๐๐ บาท โดยที่ ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาทจำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๖๗ และ ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒๖

ทางด้านการอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่าส่วนมากอาศัยอยู่มานานมากกว่า ๕ ปี จำนวน ๔๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๓๕ ส่วนมากอาศัยอยู่เขต สาทร บางคอแหลม ยานนาวา คลองเตย วัฒนา จำนวน ๕๔ คน เขตบางกะปิ สะพานสูง มีนบุรี ลาดกระบังจำนวน ๕๐ คน เขตสวนหลวง ประเวศ บางนา พระโขนง จำนวน ๔๕ คน และเขต บางพลัด บางกอกน้อย คลองจั่น ทวีวัฒนา จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐๕, ๑๐.๒๗, ๑๐.๐๖ และ ๕.๘๖ ตามลำดับ

ทั้งนี้ลักษณะที่อยู่อาศัยของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครนั้นพบว่าลักษณะของสภาพแวดล้อมส่วนมากเป็นหมู่บ้านจัดสรร จำนวน ๑๖๒ คน เป็นอพาร์ทเมนท์ จำนวน ๑๒๕ คน และเป็นชุมชน จำนวน ๑๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒๖, ๒๕.๖๗ และ ๒๔.๒๓ ตามลำดับ

๔.๒ ทักษะคิดที่มีศิลป์ ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๔.๒ ทักษะคิดที่มีศิลป์ ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
๑. การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น	๔.๓๕	๐.๕๑	ไม่เห็นด้วย
๒. การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารเป็นเรื่องปกติในชีวิต	๒.๕๒	๑.๐๑	ไม่แน่ใจ
๓. รัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่ เป็นกีฬา พื้นเมืองของประเทศไทย	๓.๘๖	๑.๑๕	ไม่เห็นด้วย
๔. การถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อน เป็นสิ่งที่ยอมกันได้	๓.๔๕	๑.๐๐	ไม่แน่ใจ
๕. การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อยจะคืนหรือไม่ก็ได้	๔.๐๕	๐.๕๗	ไม่เห็นด้วย
๖. การคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกิน เป็นการกระทำที่ถูกต้อง	๔.๓๘	๐.๕๖	เห็นด้วย
๗. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน	๔.๔๘	๐.๕๔	เห็นด้วย
๘. การมีก๊ิก(มีเพศสัมพันธ์)เป็นวิวัฒนาการ ของสังคมสมัยใหม่	๓.๘๔	๑.๑๗	ไม่เห็นด้วย
๙. การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถ เป็นไปได้เสมอในสังคม	๓.๘๘	๑.๒๓	ไม่เห็นด้วย
๑๐. การมีคูรักรักหลายๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์	๓.๘๔	๑.๒๑	ไม่เห็นด้วย
๑๑. ถ้ามีประโยชน์มากพอจะ โทกหักบ้างก็ไม่เป็นไร	๒.๖๖	๑.๐๐	ไม่แน่ใจ
๑๒. การนินทาคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ก็ไม่เป็นไร	๓.๔๕	๑.๐๑	ไม่แน่ใจ
๑๓. เมื่อมีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์, ไวน์บ้าง ก็ไม่เป็นไร	๒.๓๕	๐.๕๓	เห็นด้วย
๑๔. การดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์เหมาะสมกับ การรับประทานอาหารมือเย็น	๓.๓๕	๑.๐๒	ไม่แน่ใจ
๑๕. การดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์สามารถช่วย ให้คลายเครียดได้ระดับหนึ่ง	๓.๐๖	๑.๑๗	ไม่แน่ใจ
ภาพรวม	๓.๕๘	๑.๐๕	ไม่เห็นด้วย

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศีล ๕ โดยภาพรวมในเรื่องต่างๆ นั้นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๘ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๐๕ เมื่อพิจารณาทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ เป็นรายข้อพบว่า สำหรับศีล ๕ ข้อที่ ๑ เว้นจากการฆ่าสัตว์ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยว่า การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น และรัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่ เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๕ และ ๓.๘๖ ตามลำดับ ในขณะที่ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่า การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารเป็นเรื่องปกติในชีวิต โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๒

สำหรับทัศนคติต่อศีล ๕ ข้อที่ ๒ เว้นจากการลักทรัพย์ พบว่า พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ไม่เห็นด้วยว่า การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ และการถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ยอมกันได้นั้นค่อนข้างไม่เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงานนั้น ค่อนข้างเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๘ และการคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกิน เป็นการกระทำที่ถูกต้องนั้น ค่อนข้างเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘

สำหรับทัศนคติต่อศีล ๕ ข้อที่ ๓ เว้นจากการประพฤตินอกใจ พบว่า การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถเป็นไปได้เสมอในสังคมนั้น ไม่เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘ การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่ และการมีคู่รักหลายๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์ ก็ไม่เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ เท่ากัน

สำหรับทัศนคติต่อศีล ๕ ข้อที่ ๔ เว้นจากการพูดเท็จ พบว่า ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูดโกหกบ้างก็ไม่ใช่ไร้นั้นค่อนข้างไม่แน่ใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๖๖ และการนิทาคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ก็ไม่ใช่ไร้นั้น ค่อนข้างไม่เห็นด้วยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕

สำหรับทัศนคติต่อศีล ๕ ข้อที่ ๕ เว้นจากการดื่มสุราเมรัย พบว่า การดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์เหมาะสมกับการรับประทานอาหารเมื่อเย็นและสามารถช่วยให้คลายเครียดได้ระดับหนึ่งนั้น ไม่แน่ใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๕ และ ๓.๐๖ ตามลำดับส่วนเมื่อมีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์บ้าง ก็ไม่ใช่ไร้นั้น เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๓๕

เมื่อเรียงลำดับทัศนคติที่พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครเห็นด้วยมากที่สุดได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย ๔.๔๘) การคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกิน เป็นการกระทำที่ถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย ๔.๓๘) เมื่อมีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์บ้าง ก็ไม่ใช่ไร (ค่าเฉลี่ย ๒.๓๕) การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารเป็นเรื่องปกติในชีวิต (ค่าเฉลี่ย ๒.๕๒) และถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูดโกหกบ้างก็ไม่ใช่ไร (ค่าเฉลี่ย ๒.๖๖)

เมื่อเรียงลำดับทัศนคติที่พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ไม่เห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น (ค่าเฉลี่ย ๔.๓๕) การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้ (ค่าเฉลี่ย ๔.๐๕) การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม (ค่าเฉลี่ย ๓.๘๘) รัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่ เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทย (ค่าเฉลี่ย ๓.๘๖) การมีคูรักรมกๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์ (ค่าเฉลี่ย ๓.๘๔) การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่ (ค่าเฉลี่ย ๓.๘๔)

๔.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับทัศนคติที่มีต่อสื่อ ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๔.๓ ทัศนคติที่มีต่อสื่อ ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

ข้อความ	เพศ	N	\bar{X}	SD	Sig.
๑. การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น	ชาย	๑๗๔	๔.๒๑	๐.๕๕	๐.๐๐๘*
	หญิง	๓๑๓	๔.๔๓	๐.๘๕	
๒. การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารเป็นเรื่องปกติในชีวิต	ชาย	๑๗๔	๒.๓๕	๐.๕๕	๐.๐๐๖*
	หญิง	๓๑๓	๒.๖๑	๑.๐๓	
๓. รัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทย	ชาย	๑๗๔	๓.๗๓	๑.๑๑	๐.๐๖๕
	หญิง	๓๑๓	๓.๕๓	๑.๑๖	
๔. การถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ยอมกันได้	ชาย	๑๗๔	๓.๓๕	๑.๐๐	๐.๐๒๓*
	หญิง	๓๑๓	๓.๕๗	๐.๕๕	
๕. การข่มเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อยจะคืนหรือไม่คืนก็ได้	ชาย	๑๗๔	๓.๕๐	๑.๐๓	๐.๐๐๕*
	หญิง	๓๑๓	๔.๑๔	๐.๕๓	
๖. การคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกินเป็นการเป็นการกระทำที่ถูกต้อง	ชาย	๑๗๔	๑.๕๘	๐.๘๐	๐.๕๑๘
	หญิง	๓๑๓	๑.๖๔	๑.๐๓	
๗. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน	ชาย	๑๗๔	๑.๔๘	๐.๘๗	๐.๕๔๕
	หญิง	๓๑๓	๑.๕๔	๐.๕๘	
๘. การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่	ชาย	๑๗๔	๓.๔๕	๑.๑๖	๐.๐๐๐*
	หญิง	๓๑๓	๔.๐๔	๑.๑๔	
๙. การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม	ชาย	๑๗๔	๓.๓๕	๑.๒๔	๐.๐๐๐*
	หญิง	๓๑๓	๔.๑๕	๑.๑๔	
๑๐. การมีคู่รักหลายๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์	ชาย	๑๗๔	๓.๕๒	๑.๒๓	๐.๐๐๐*
	หญิง	๓๑๓	๔.๐๒	๑.๑๖	
๑๑. ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูดโกหกบ้างก็ไม่เป็นไร	ชาย	๑๗๔	๒.๕๓	๑.๐๒	๐.๐๔๔*
	หญิง	๓๑๓	๒.๗๓	๐.๕๘	
๑๒. การนินทาคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ก็ไม่เป็นไร	ชาย	๑๗๔	๓.๕๕	๐.๕๔	๐.๓๕๖
	หญิง	๓๑๓	๓.๔๖	๑.๐๕	
๑๓. เมื่อมีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์บ้าง ก็ไม่เป็นไร	ชาย	๑๗๔	๒.๓๔	๐.๕๕	๐.๘๖๐
	หญิง	๓๑๓	๒.๓๕	๐.๕๐	
๑๔. การดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์เหมาะสมกับการรับประทานอาหารมือเย็น	ชาย	๑๗๔	๓.๒๘	๑.๐๑	๐.๐๕๗
	หญิง	๓๑๓	๓.๔๖	๑.๐๓	
๑๕. การดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์สามารถช่วยให้คลายเครียดได้ระดับหนึ่ง	ชาย	๑๗๔	๒.๘๔	๑.๑๕	๐.๐๐๒*
	หญิง	๓๑๓	๓.๑๘	๑.๑๗	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศมีผลทำให้ระดับทัศนคติที่มีต่อสีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับทัศนคติที่มีต่อสีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ พบว่า เพศหญิงและเพศชาย มีระดับทัศนคติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนี้

พุทธศาสนิกชนชายหญิง กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยว่า การล่าสัตว์ เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารเป็นเรื่องปกติในชีวิต การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้ การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่ การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม และการมีคู่รักหลายๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์ โดยที่เพศหญิงมีระดับความคิดเห็นไม่เห็นด้วยมากกว่าเพศชาย

การถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ยอมกันได้ การดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์สามารถช่วยให้คลายเครียดได้ระดับหนึ่ง โดยที่เพศหญิงมีความไม่แน่ใจมากกว่าเพศชาย

ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูดโกหกบ้างก็ไม่เป็นไร ทั้งเพศชายและเพศหญิงเห็นด้วย โดยที่เพศชายมีค่าระดับความคิดเห็นเห็นด้วยมากกว่าเพศหญิง

ตารางที่ ๔.๔ ทักษะชีวิตที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม อายุ

ข้อความ		SS	df	MS	F	Sig.
๑. การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น	ระหว่างกลุ่ม	๑๓.๘๑	๘	๑.๗๓	๒.๑๒	๐.๐๓๓*
	ภายในกลุ่ม	๓๘๕.๔๔	๔๗๘	๐.๘๑		
๒. การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหาร เป็นเรื่องปกติในชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	๑๒.๒๐	๘	๑.๕๓	๑.๕๑	๐.๑๕๒
	ภายในกลุ่ม	๔๘๓.๓๖	๔๗๘	๑.๐๑		
๓. รัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่ เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทย	ระหว่างกลุ่ม	๑๘.๒๘	๘	๒.๒๘	๑.๗๖	๐.๐๘๓
	ภายในกลุ่ม	๖๒๐.๕๕	๔๗๘	๑.๓๐		
๔. การถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ยอมกันได้	ระหว่างกลุ่ม	๒๑.๘๐	๘	๒.๗๒	๒.๘๑	๐.๐๐๕*
	ภายในกลุ่ม	๔๖๓.๘๕	๔๗๘	๐.๙๗		
๕. การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้	ระหว่างกลุ่ม	๒๗.๐๓	๘	๓.๓๘	๓.๗๓	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๔๓๒.๖๕	๔๗๘	๐.๙๑		
๖. การคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกิน เป็นการเป็นการกระทำที่ถูกต้อง	ระหว่างกลุ่ม	๑๑.๘๑	๘	๑.๔๘	๑.๖๓	๐.๑๑๔
	ภายในกลุ่ม	๔๓๓.๑๕	๔๗๘	๐.๙๑		
๗. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ทำให้เจริญก้าวหน้าในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	๑๓.๕๓	๘	๑.๗๔	๑.๕๕	๐.๐๔๖*
	ภายในกลุ่ม	๔๑๗.๖๗	๔๗๘	๐.๘๗		
๘. การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็น วิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่	ระหว่างกลุ่ม	๒๖.๘๘	๘	๓.๓๖	๒.๔๕	๐.๐๑๒*
	ภายในกลุ่ม	๖๔๓.๕๕	๔๗๘	๑.๓๕		
๙. การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จัก สามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๒๒.๖๓	๘	๒.๘๓	๑.๘๕	๐.๐๖๐
	ภายในกลุ่ม	๗๑๗.๒๒	๔๗๘	๑.๕๐		
๑๐. การมีคู่รักมากกว่าถือเป็นผู้มีเสน่ห์	ระหว่างกลุ่ม	๔๒.๒๐	๘	๕.๒๘	๓.๗๘	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๖๖๗.๕๔	๔๗๘	๑.๔๐		
๑๑. ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูด โกหกบ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๑๐.๓๐	๘	๑.๒๕	๑.๒๕	๐.๒๔๗
	ภายในกลุ่ม	๔๗๗.๔๓	๔๗๘	๑.๐๐		
๑๒. การนิทานคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๑๗.๖๘	๘	๒.๒๑	๒.๒๐	๐.๐๒๖*
	ภายในกลุ่ม	๔๘๐.๐๕	๔๗๘	๑.๐๐		
๑๓. มีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์ หรือไวน์บ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๑๑.๒๗	๘	๑.๔๑	๑.๖๔	๐.๑๑๒
	ภายในกลุ่ม	๔๑๑.๓๘	๔๗๘	๐.๘๖		
๑๔. การดื่มสุรา,เบียร์,ไวน์เหมาะสม กับการรับประทานอาหารมือเย็น	ระหว่างกลุ่ม	๕.๐๓	๘	๐.๖๓	๐.๖๐	๐.๗๘๒
	ภายในกลุ่ม	๕๐๕.๒๗	๔๗๘	๑.๐๖		
๑๕. การดื่มสุราเบียร์หรือไวน์ ช่วยให้คลายเครียดได้ระดับหนึ่ง	ระหว่างกลุ่ม	๕.๐๘	๘	๑.๑๔	๐.๘๒	๐.๕๘๑
	ภายในกลุ่ม	๖๕๘.๔๒	๔๗๘	๑.๓๘		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๔ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อศีล ๕ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ โดยในข้อที่ว่า

การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ในช่วงอายุ ๑๖ – ๒๐ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากช่วงอายุ ๒๖ – ๔๕ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๒๖ – ๓๐ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากช่วงอายุ ๑๖ – ๒๐ และผู้ที่มีช่วงอายุ ๓๑ – ๔๕ ปีจะมีระดับความคิดเห็นแตกต่างจากอายุ ๑๖ – ๒๐ ปี ส่วนช่วงอายุอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

การถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ยอมกันได้ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ในช่วงอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากทุกช่วงอายุ ผู้ที่มีช่วงอายุ ๑๖ – ๒๐ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากช่วงอายุ ตั้งแต่ ๔๖ ขึ้นไป ผู้ที่มีช่วงอายุ ๒๑ – ๒๕ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากช่วงอายุ ต่ำกว่า ๑๖ ปีและช่วงอายุตั้งแต่ ๔๖ ขึ้นไป ผู้ที่มีช่วงอายุ ๓๑ – ๔๐ ปีมีทัศนคติแตกต่างจากช่วง อายุ ต่ำกว่า ๑๖ ปีและช่วงอายุ ๔๖ – ๕๐ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๔๑ – ๔๕ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากช่วงอายุ ต่ำกว่า ๑๖ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๔๖ – ๕๐ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากทุกช่วงอายุ ยกเว้นช่วงอายุตั้งแต่ ๔๑ ปีขึ้นไปและผู้ที่มีช่วงอายุ มากกว่า ๕๑ ปีมีทัศนคติแตกต่างจากอายุ ๑๖ – ๒๐ ปี และช่วงอายุ ๒๖ – ๓๐ ปี ส่วนช่วงอายุอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ในช่วงอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ช่วงอายุ ๒๖ – ๔๐ ปีและช่วงอายุ ๔๖ – ๕๐ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๑๖ – ๒๐ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากช่วงอายุตั้งแต่ ๒๖ – ๔๕ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๒๑ – ๒๕ ปี และช่วงอายุ ๒๖ – ๓๐ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากช่วงอายุ ๑๖ – ๒๐ ปีและช่วงอายุ ๒๖ – ๔๐ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๓๑ – ๓๕ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ช่วงอายุ ต่ำกว่า ๒๐ ปี และ ๒๖ – ๔๐ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๓๖ – ๔๐ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากช่วงอายุ น้อยกว่า ๔๕ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๔๑ – ๔๕ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ช่วงอายุ ๒๖ – ๔๐ ปี และผู้ที่มีช่วงอายุ ๔๖ – ๕๐ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ช่วงอายุ ต่ำกว่า ๑๖ ปี ส่วนช่วงอายุอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ในช่วงอายุ ๑๖ – ๒๐ ปี ช่วงอายุ ๒๑ – ๒๕ ปี ช่วงอายุ ๒๖ – ๓๐ ปี และช่วงอายุ ๓๑ – ๓๕ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ช่วงอายุ ๒๖ – ๔๐ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๒๖ – ๔๐ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ช่วงอายุ ตั้งแต่ ๑๖ – ๓๕ ปี และช่วงอายุที่มากกว่า ๕๑ ปี และผู้ที่มีช่วงอายุ ที่มากกว่า ๕๑ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากช่วงอายุ ๒๖ – ๔๐ ปี ส่วนช่วงอายุอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

การมีลูก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครในทุกช่วงของอายุ ต่ำกว่า ๔๐ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ช่วงอายุ ๔๑ – ๔๕ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๔๑ – ๔๕ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ทุกช่วงอายุ ยกเว้นช่วงอายุที่มากกว่า ๔๖ ปีขึ้นไป ส่วนช่วงอายุอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

การมีคู่รักมากๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครในช่วงอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ช่วงอายุ ๑๑ – ๑๕ ปี และช่วงอายุ ๔๑ – ๔๕ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๑๖ – ๒๐ ปี และช่วงอายุ ๒๑ – ๒๕ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ช่วงอายุ ๒๖ – ๓๐ ปี ช่วงอายุ ๓๑ – ๓๕ ปี และช่วงอายุ ๔๑ – ๔๕ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๒๖ – ๓๐ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากช่วงอายุ ๑๖ – ๒๐ ปี ช่วงอายุ ๒๑ – ๒๕ ปี และช่วงอายุ ๔๑ – ๔๕ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๓๑ – ๓๕ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ช่วงอายุ ต่ำกว่า ๒๕ ปี และผู้ที่มีช่วงอายุ ๔๑ – ๔๕ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากช่วงอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี ส่วนช่วงอายุอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

การนิทานคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ก็ไม่เป็นไร พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครในช่วงอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ช่วงอายุ ๑๑ – ๔๕ ปี และช่วงอายุที่มากกว่า ๕๑ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๑๖ – ๒๐ ปี และช่วงอายุ ๒๑ – ๒๕ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ช่วงอายุ ๓๑ – ๓๕ ปี และ ๔๑ – ๔๕ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๒๖ – ๓๐ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากช่วงอายุ ๓๑ – ๓๕ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๓๑ – ๓๕ ปี มีทัศนคติแตกต่างจากช่วงอายุน้อยกว่า ๓๐ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๓๖ – ๔๐ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ช่วงอายุ ต่ำกว่า ๑๖ ปี ผู้ที่มีช่วงอายุ ๔๑ – ๔๕ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ช่วงอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี และผู้ที่มีช่วงอายุที่มากกว่า ๕๑ ปี มีทัศนคติแตกต่างจาก ช่วงอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี ส่วนช่วงอายุอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๕ ทักษะชีวิตที่มีต่อสีก ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับ การศึกษา

ข้อความ		SS	df	MS	F	Sig.
๑. การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น	ระหว่างกลุ่ม	๖.๑	๖	๑.๐	๑.๒๒	๐.๒๙๓
	ภายในกลุ่ม	๓๕๗.๒	๔๘๐	๐.๗		
๒. การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหาร เป็นเรื่องปกติในชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	๕.๐	๖	๑.๕	๑.๔๗	๐.๑๗๓
	ภายในกลุ่ม	๔๘๖.๖	๔๘๐	๑.๐		
๓. รัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่ เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทย	ระหว่างกลุ่ม	๘.๑	๖	๑.๓	๑.๐๒	๐.๔๐๕
	ภายในกลุ่ม	๖๓๑.๑	๔๘๐	๑.๓		
๔. การถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ยอมกันได้	ระหว่างกลุ่ม	๕.๐	๖	๐.๘	๐.๗๓	๐.๕๔๔
	ภายในกลุ่ม	๔๘๐.๓	๔๘๐	๑.๐		
๕. การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้	ระหว่างกลุ่ม	๑๔.๓	๖	๒.๔	๒.๖๔	๐.๐๑๖*
	ภายในกลุ่ม	๔๔๕.๐	๔๘๐	๐.๙		
๖. การคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกิน เป็นการเป็นการกระทำที่ถูกต้อง	ระหว่างกลุ่ม	๑๑.๓	๖	๒.๐	๒.๑๖	๐.๐๔๕*
	ภายในกลุ่ม	๔๓๓.๒	๔๘๐	๐.๙		
๗. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ทำให้เจริญก้าวหน้าในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	๔.๕	๖	๐.๗	๐.๗๔	๐.๕๕๓
	ภายในกลุ่ม	๔๒๗.๑	๔๘๐	๐.๙		
๘. การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็น วิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่	ระหว่างกลุ่ม	๑๗.๕	๖	๒.๙	๒.๑๔	๐.๐๔๗*
	ภายในกลุ่ม	๖๕๓.๓	๔๘๐	๑.๔		
๙. การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จัก สามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๒๐.๐	๖	๓.๓	๒.๒๒	๐.๐๔๐*
	ภายในกลุ่ม	๗๑๕.๕	๔๘๐	๑.๕		
๑๐. การมีคู่รักมากกว่าถือเป็นผู้มีเสน่ห์	ระหว่างกลุ่ม	๘.๘	๖	๑.๕	๑.๐๑	๐.๔๒๐
	ภายในกลุ่ม	๗๐๑.๓	๔๘๐	๑.๕		
๑๑. ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูด โกหกบ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๔๒๑.๒	๖	๗๐.๑	๖๖.๖๗	๐.๐๓๕*
	ภายในกลุ่ม	๑๓.๒	๖	๒.๒	๒.๒๓	๐.๑๓๕*
๑๒. การนิทานคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๔๗๔.๕	๖	๗๙.๑	๗๖.๖๗	๐.๐๓๕*
	ภายในกลุ่ม	๑.๕	๖	๐.๒	๐.๒๔	๐.๖๖๔
๑๓. มีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์ หรือไวน์บ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๔๕๖.๓	๖	๗๖.๑	๖๖.๖๗	๐.๑๑๒
	ภายในกลุ่ม	๑๑.๒๗	๖	๑.๘๗	๑.๖๔	๐.๑๑๒
๑๔. การดื่มสุรา,เบียร์,ไวน์เหมาะสม กับการรับประทานอาหารมือเย็น	ระหว่างกลุ่ม	๔๑๑.๓๘	๖	๖๘.๖	๖๖.๖๗	๐.๑๑๒
	ภายในกลุ่ม	๑.๑	๖	๐.๒	๐.๑๗	๐.๖๘๖
๑๕. การดื่มสุราเบียร์หรือไวน์ ช่วยให้คลายเครียดได้ระดับหนึ่ง	ระหว่างกลุ่ม	๕๐๕.๒	๖	๘๔.๑	๘๑.๑๑	๐.๐๘๑
	ภายในกลุ่ม	๑๕.๔	๖	๒.๖	๑.๘๕	๐.๐๘๑

จากตารางที่ ๔.๕ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนคติต่อศีล ๕ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ โดยในข้อที่ว่า

การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษา/ปวส. และอนุปริญญา/ ปวส. มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษา / ปวส.และอนุปริญญา/ ปวส. ส่วนช่วงระดับการศึกษาอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

การคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกิน เป็นการกระทำที่ถูกต้อง พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษา ระดับการศึกษาปริญญาตรี และ ปริญญาโท ผู้ที่มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และผู้ที่มีการศึกษาระดับ ปริญญาโท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนช่วงระดับการศึกษาอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี ส่วนช่วงระดับการศึกษาอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นมีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อนุปริญญา/ปวส. และ ระดับปริญญาตรี ผู้ที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส.มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และผู้ที่มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ส่วนช่วงระดับการศึกษาอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูดโกหกบ้างก็ไม่เป็นไร พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๖ มีทัศนคติความแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับ ปริญญาโท ผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และ ปริญญาโท ผู้ที่มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนช่วงระดับการศึกษาอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๖ ทศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพ

ข้อความ		SS	df	MS	F	Sig.
๑. การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น	ระหว่างกลุ่ม	๕.๓๓	๒	๒.๖๖	๓.๒๖	๐.๐๓๕*
	ภายในกลุ่ม	๓๕๓.๘๘	๔๘๔	๐.๗๒		
๒. การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหาร เป็นเรื่องปกติในชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๕	๒	๐.๗๗	๐.๗๖	๐.๔๖๕
	ภายในกลุ่ม	๔๕๔.๐๒	๔๘๔	๑.๐๒		
๓. รัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่ เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทย	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๓	๒	๐.๐๒	๐.๐๑	๐.๙๘๘
	ภายในกลุ่ม	๖๓๕.๑๕	๔๘๔	๑.๓๒		
๔. การถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ยอมกันได้	ระหว่างกลุ่ม	๓.๖๔	๒	๑.๘๒	๑.๘๓	๐.๑๖๒
	ภายในกลุ่ม	๔๘๒.๐๕	๔๘๔	๑.๐๐		
๕. การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้	ระหว่างกลุ่ม	๗.๓๑	๒	๓.๖๖	๓.๕๑	๐.๐๒๑*
	ภายในกลุ่ม	๔๕๒.๔๑	๔๘๔	๐.๙๓		
๖. การคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกิน เป็นการเป็นการกระทำที่ถูกต้อง	ระหว่างกลุ่ม	๒.๕๔	๒	๑.๒๗	๑.๓๕	๐.๒๕๐
	ภายในกลุ่ม	๔๔๒.๔๒	๔๘๔	๐.๙๑		
๗. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ทำให้เจริญก้าวหน้าในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	๖.๓๒	๒	๓.๑๖	๓.๖๐	๐.๐๒๘*
	ภายในกลุ่ม	๔๒๕.๒๘	๔๘๔	๐.๘๘		
๘. การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่	ระหว่างกลุ่ม	๑๓.๖๑	๒	๖.๘๑	๕.๐๑	๐.๐๐๓*
	ภายในกลุ่ม	๖๕๗.๒๑	๔๘๔	๑.๓๖		
๙. การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จัก สามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๑๔.๒๖	๒	๗.๑๓	๔.๗๖	๐.๐๐๕*
	ภายในกลุ่ม	๗๒๕.๕๕	๔๘๔	๑.๕๐		
๑๐. การมีคู่รักมากมาย ถือเป็นผู้มีเสน่ห์	ระหว่างกลุ่ม	๑๒.๐๒	๒	๖.๐๑	๔.๑๗	๐.๐๑๖*
	ภายในกลุ่ม	๖๕๘.๑๒	๔๘๔	๑.๔๔		
๑๑. ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูด โกหกบ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๔.๑๔	๒	๒.๐๗	๒.๐๗	๐.๑๖๓
	ภายในกลุ่ม	๔๘๓.๕๕	๔๘๔	๑.๐๐		
๑๒. การนิทานคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๒.๕๕	๒	๑.๒๘	๑.๔๔	๐.๒๓๓
	ภายในกลุ่ม	๔๕๔.๗๕	๔๘๔	๑.๐๒		
๑๓. เมื่อมีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา เบียร์ หรือไวน์บ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๑.๓๕	๒	๐.๖๕	๐.๘๐	๐.๔๕๒
	ภายในกลุ่ม	๔๒๑.๒๗	๔๘๔	๐.๘๗		
๑๔. การดื่มสุรา,เบียร์,ไวน์เหมาะสม กับการรับประทานอาหารมือเย็น	ระหว่างกลุ่ม	๓.๗๕	๒	๑.๘๗	๑.๗๕	๐.๑๖๘
	ภายในกลุ่ม	๕๐๖.๕๖	๔๘๔	๑.๐๕		
๑๕. การดื่มสุราเบียร์หรือไวน์ ช่วยให้คลายเครียดได้ระดับหนึ่ง	ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๕	๒	๐.๖๒	๐.๔๕	๐.๖๓๕
	ภายในกลุ่ม	๖๖๖.๒๕	๔๘๔	๑.๓๘		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๖ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพต่างกัน มีทัศนคติต่อศีล ๕ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ โดยในข้อที่ว่า

การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพสมรส มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีสถานภาพ โสดและหย่าร้าง ส่วนสถานภาพอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพ โสด มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีสถานภาพสมรส ผู้ที่มีสถานภาพสมรสมีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีสถานภาพ โสดและหย่าร้าง และผู้ที่มีสถานภาพหย่าร้างมีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีสถานภาพสมรส

การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพ โสด มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีสถานภาพสมรส ส่วนสถานภาพอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพ โสด มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีสถานภาพสมรส ผู้ที่มีสถานภาพสมรส มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีสถานภาพ โสดและคนที่หย่าร้าง ผู้ที่มีสถานภาพหย่าร้าง มีทัศนคติเห็นแตกต่างจากผู้ที่มีสถานภาพสมรส ส่วนสถานภาพอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพหย่าร้าง มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีสถานภาพ โสด และสมรส ส่วนสถานภาพอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

การมีคูรักรมกๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพสมรส มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีสถานภาพ โสด และหย่าร้าง ส่วนสถานภาพอื่นๆ ที่เหลือจะไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๖ ทักษะคิดที่มีต่อสื่อ ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครจําแนกตามอาชีพ

ข้อความ		SS	df	MS	F	Sig.
๑. การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น	ระหว่างกลุ่ม	๒๒.๗๗	๗	๓.๒๕	๔.๐๕	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๓๘๐.๔๕	๔๗๕	๐.๗๕		
๒. การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหาร เป็นเรื่องปกติในชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	๗.๗๖	๗	๑.๑๑	๑.๐๕	๐.๓๖๕
	ภายในกลุ่ม	๔๘๗.๘๐	๔๗๕	๑.๐๒		
๓. รัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่ เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทย	ระหว่างกลุ่ม	๑๑.๕๕	๗	๑.๖๕	๑.๒๖	๐.๒๖๕
	ภายในกลุ่ม	๖๒๗.๖๗	๔๗๕	๑.๓๑		
๔. การถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ยอมกันได้	ระหว่างกลุ่ม	๑๑.๕๑	๗	๑.๖๔	๑.๖๖	๐.๑๑๗
	ภายในกลุ่ม	๔๗๔.๑๘	๔๗๕	๐.๙๕		
๕. การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้	ระหว่างกลุ่ม	๒๓.๐๕	๗	๓.๓๐	๓.๖๒	๐.๐๐๑*
	ภายในกลุ่ม	๔๓๖.๖๓	๔๗๕	๐.๙๑		
๖. การคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกิน เป็นการเป็นการกระทำที่ถูกต้อง	ระหว่างกลุ่ม	๒.๕๑	๗	๐.๓๖	๐.๓๕	๐.๕๐๕
	ภายในกลุ่ม	๔๔๒.๔๕	๔๗๕	๐.๙๒		
๗. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ทำให้เจริญก้าวหน้าในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๑	๗	๐.๓๒	๐.๓๕	๐.๕๒๕
	ภายในกลุ่ม	๔๒๕.๓๕	๔๗๕	๐.๙๐		
๘. การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่	ระหว่างกลุ่ม	๑๒.๑๐	๗	๑.๗๓	๑.๒๖	๐.๒๗๐
	ภายในกลุ่ม	๖๕๘.๗๓	๔๗๕	๑.๓๘		
๙. การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จัก สามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๗๑	๗	๐.๕๓	๐.๓๔	๐.๕๓๓
	ภายในกลุ่ม	๗๓๖.๑๕	๔๗๕	๑.๕๔		
๑๐. การมีคู่รักหลายๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์	ระหว่างกลุ่ม	๒๘.๕๒	๗	๔.๐๗	๒.๘๖	๐.๐๐๖*
	ภายในกลุ่ม	๖๘๑.๖๒	๔๗๕	๑.๔๒		
๑๑. ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูด โกหกบ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๗.๗๓	๗	๑.๑๐	๑.๑๐	๐.๓๖๐
	ภายในกลุ่ม	๔๘๐.๐๐	๔๗๕	๑.๐๐		
๑๒. การนิทานคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๘.๕๑	๗	๑.๒๗	๑.๒๕	๐.๒๗๕
	ภายในกลุ่ม	๔๘๘.๘๓	๔๗๕	๑.๐๒		
๑๓. เมื่อมีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์ หรือไวน์บ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๑๖.๒๐	๗	๒.๓๑	๒.๗๓	๐.๐๐๕*
	ภายในกลุ่ม	๔๐๖.๔๕	๔๗๕	๐.๘๕		
๑๔. การดื่มสุรา,เบียร์,ไวน์เหมาะสม กับการรับประทานอาหารมือเย็น	ระหว่างกลุ่ม	๑๖.๗๕	๗	๒.๔๐	๒.๓๓	๐.๐๒๔*
	ภายในกลุ่ม	๔๕๗.๕๑	๔๗๕	๑.๐๓		
๑๕. การดื่มสุราเบียร์หรือไวน์สามารถ ช่วยให้คลายเครียดได้ระดับหนึ่ง	ระหว่างกลุ่ม	๑๕.๘๐	๗	๒.๒๖	๑.๖๖	๐.๑๑๗
	ภายในกลุ่ม	๖๕๑.๗๐	๔๗๕	๑.๓๖		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๗ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อศีล ๕ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ โดยในข้อที่ว่า

การคิดเห็นว่าการล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่เป็นนักศึกษา มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่ทำธุรกิจส่วนตัว และเป็นพนักงานบริษัท ผู้ที่ทำธุรกิจส่วนตัว มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่เป็นนักเรียน นักศึกษา ผู้ที่เป็นข้าราชการ และผู้ว่างงาน ผู้ที่รับราชการ มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่ทำธุรกิจส่วนตัว และผู้ที่เป็นพนักงานบริษัท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่เป็นนักศึกษา ส่วนอาชีพอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าว ไม่มีมีความแตกต่างกัน

การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่เป็นนักศึกษา มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่เป็น พนักงานบริษัท และนักเรียน ผู้ที่ทำธุรกิจส่วนตัว มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่เป็นนักเรียน ผู้ที่เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่เป็นนักเรียน ผู้ที่เป็นพนักงานบริษัท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่เป็นนักเรียน นักศึกษา ผู้ที่ว่างงาน มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่เป็นนักเรียน และผู้ที่เป็นนักเรียน มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่เป็นนักศึกษา ทำธุรกิจส่วนตัว พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท และคนที่ว่างงาน ส่วนอาชีพอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าว ไม่มีมีความแตกต่างกัน

เมื่อมีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์บ้าง ก็ไม่เป็นไร พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่ทำธุรกิจส่วนตัว มีทัศนคติแตกต่างจากพนักงานบริษัท

การดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์สามารถช่วยให้คลายเครียดได้ระดับหนึ่ง พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่เป็นนักศึกษา มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่ทำธุรกิจส่วนตัว ผู้ที่ทำธุรกิจส่วนตัว มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่เป็นนักเรียน นักศึกษา และ พนักงานบริษัท ผู้ที่เป็นพนักงานบริษัท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่ทำธุรกิจส่วนตัว และผู้ที่เป็นนักเรียน มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่ทำธุรกิจส่วนตัว ส่วนอาชีพอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าว ไม่มีมีความแตกต่างกัน

การมีคู่รักมากๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่เป็นนักศึกษา มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่เป็นพนักงานบริษัทและแม่บ้าน ผู้ที่มีเป็นพนักงานบริษัท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่เป็นนักเรียน นักศึกษา ผู้ที่เป็นแม่บ้าน มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่เป็นนักเรียน นักศึกษา และผู้ที่เป็นนักเรียน มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่เป็นแม่บ้าน ส่วนอาชีพอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าว ไม่มีมีความแตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ ทักษะชีวิตที่มีต่อสีก ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ข้อความ		SS	df	MS	F	Sig.
๑. การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น	ระหว่างกลุ่ม	๒๐.๑๓	๕	๔.๐๓	๕.๐๓	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๓๘๓.๐๘	๔๘๑	๐.๘๐		
๒. การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหาร เป็นเรื่องปกติในชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	๘.๐๓	๕	๑.๖๑	๑.๕๕	๐.๑๖๑
	ภายในกลุ่ม	๔๘๗.๔๕	๔๘๑	๑.๐๑		
๓. รัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่ เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทย	ระหว่างกลุ่ม	๑๑.๕๔	๕	๒.๓๕	๑.๘๓	๐.๑๐๕
	ภายในกลุ่ม	๖๒๗.๒๕	๔๘๑	๑.๓๐		
๔. การถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ยอมกันได้	ระหว่างกลุ่ม	๓.๓๔	๕	๐.๖๗	๐.๖๗	๐.๖๔๕
	ภายในกลุ่ม	๔๘๒.๓๕	๔๘๑	๑.๐๐		
๕. การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้	ระหว่างกลุ่ม	๑๓.๕๔	๕	๒.๗๑	๒.๕๒	๐.๐๑๓*
	ภายในกลุ่ม	๔๔๖.๑๓	๔๘๑	๐.๙๓		
๖. การคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกิน เป็นการเป็นการกระทำที่ถูกต้อง	ระหว่างกลุ่ม	๕.๗๘	๕	๑.๑๖	๑.๒๗	๐.๒๗๗
	ภายในกลุ่ม	๔๓๕.๑๘	๔๘๑	๐.๙๑		
๗. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ทำให้เจริญก้าวหน้าในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	๕.๕๓	๕	๑.๑๑	๑.๒๕	๐.๒๘๕
	ภายในกลุ่ม	๔๒๖.๐๓	๔๘๑	๐.๘๙		
๘. การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่	ระหว่างกลุ่ม	๑๔.๕๔	๕	๒.๙๑	๒.๑๓	๐.๐๖๐
	ภายในกลุ่ม	๖๕๖.๒๘	๔๘๑	๑.๓๖		
๙. การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จัก สามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๑๔.๕๘	๕	๓.๐๐	๑.๕๕	๐.๐๗๕
	ภายในกลุ่ม	๗๒๔.๘๘	๔๘๑	๑.๕๑		
๑๐. การมีคู่รักมากมาย ถือเป็นผู้มีเสน่ห์	ระหว่างกลุ่ม	๒๒.๕๒	๕	๔.๕๐	๓.๑๕	๐.๐๐๘*
	ภายในกลุ่ม	๖๘๗.๖๒	๔๘๑	๑.๔๓		
๑๑. ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูด โกหกบ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๑๓.๐๑	๕	๒.๖๐	๒.๖๔	๐.๐๒๓*
	ภายในกลุ่ม	๔๗๔.๗๓	๔๘๑	๐.๙๕		
๑๒. การนิทาคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๔.๘๕	๕	๐.๙๘	๐.๕๕	๐.๔๔๖
	ภายในกลุ่ม	๔๕๒.๘๕	๔๘๑	๑.๐๒		
๑๓. เมื่อมีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์ หรือไวน์บ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๒.๗๓	๕	๐.๕๕	๐.๖๓	๐.๖๘๐
	ภายในกลุ่ม	๔๑๕.๕๓	๔๘๑	๐.๘๖		
๑๔. การดื่มสุรา,เบียร์,ไวน์เหมาะสม กับการรับประทานอาหารมือเย็น	ระหว่างกลุ่ม	๓.๔๑	๕	๐.๖๘	๐.๖๕	๐.๖๖๓
	ภายในกลุ่ม	๕๐๖.๘๕	๔๘๑	๑.๐๕		
๑๕. การดื่มสุรา,เบียร์ ไวน์สามารถ ช่วยให้คลายเครียดได้ระดับหนึ่ง	ระหว่างกลุ่ม	๕.๔๑	๕	๑.๐๘	๐.๗๕	๐.๕๖๐
	ภายในกลุ่ม	๖๖๒.๑๐	๔๘๑	๑.๓๘		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๘ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีทัศนคติต่อศีล ๕ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ โดยในข้อที่ว่า

การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ทุกกลุ่ม ยกเว้นผู้ที่มีรายได้ระหว่าง ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน ผู้ที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีรายได้มากกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท ผู้ที่มีรายได้ ระหว่าง ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท ส่วนผู้ที่มีรายได้ระหว่าง ๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท ผู้ที่มีรายได้ระหว่าง ๒๐,๐๐๑ – ๒๕,๐๐๐ บาท และ ผู้มีรายได้ ๒๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท สำหรับระดับรายได้ อื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าว ไม่มี ความแตกต่างกัน

การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีรายได้มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท ผู้ที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ระหว่าง ๒๐,๐๐๑ – ๒๕,๐๐๐ บาท ส่วนผู้ที่มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ – ๒๕,๐๐๐ บาท และรายได้ ๒๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท สำหรับระดับรายได้ อื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าว ไม่มี ความแตกต่างกัน

ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูดโกหกบ้างก็ไม่เป็นไร พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ระหว่าง ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท ผู้ที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ทุกช่วง ยกเว้นผู้ที่มีรายได้ระหว่าง ๒๐,๐๐๑ – ๒๕,๐๐๐ บาท ส่วนผู้ที่มีรายได้ระหว่าง ๑๐,๐๐๑ – ๑๕,๐๐๐ บาท ผู้ที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท และผู้ที่มีรายได้ ๒๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ระหว่าง ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท สำหรับระดับรายได้ อื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าว ไม่มี ความแตกต่างกัน

การมีคู่รักมากๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ระหว่าง ๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท และผู้ที่มีรายได้ระหว่าง ๒๐,๐๐๑ – ๒๕,๐๐๐ บาท ผู้ที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ทุกช่วง ยกเว้นผู้ที่มีรายได้ระหว่าง ๒๐,๐๐๑ – ๒๕,๐๐๐ บาท ส่วนผู้ที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท และผู้ที่มีรายได้ระหว่าง ๒๐,๐๐๑ – ๒๕,๐๐๐ บาท มีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ทุกช่วง ยกเว้น ผู้มีรายได้ที่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท สำหรับระดับรายได้ อื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าว ไม่มี ความแตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๕ ทศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร

ข้อความ		SS	df	MS	F	Sig.
๑. การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น	ระหว่างกลุ่ม	๒.๐๖	๒	๑.๐๓	๑.๒๔	๐.๒๙๕
	ภายในกลุ่ม	๔๐๑.๑๕	๔๘๔	๐.๘๓		
๒. การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารเป็นเรื่องปกติในชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	๑.๗๕	๒	๐.๕๐	๐.๘๘	๐.๔๑๖
	ภายในกลุ่ม	๔๕๓.๗๗	๔๘๔	๑.๐๒		
๓. รัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทย	ระหว่างกลุ่ม	๑.๓๕	๒	๐.๖๘	๐.๕๑	๐.๕๕๕
	ภายในกลุ่ม	๖๓๗.๘๗	๔๘๔	๑.๓๒		
๔. การถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ยอมกันได้	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๓	๒	๐.๔๑	๐.๔๑	๐.๖๖๒
	ภายในกลุ่ม	๔๘๔.๘๖	๔๘๔	๑.๐๐		
๕. การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อยจะคืนหรือไม่คืนก็ได้	ระหว่างกลุ่ม	๗.๑๑	๒	๓.๕๕	๓.๘๐	๐.๐๒๓*
	ภายในกลุ่ม	๔๕๒.๖๑	๔๘๔	๐.๙๔		
๖. การคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกินเป็นการเป็นการกระทำที่ถูกต้อง	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๒	๒	๐.๕๖	๑.๐๕	๐.๓๕๐
	ภายในกลุ่ม	๔๔๓.๐๔	๔๘๔	๐.๙๒		
๗. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ทำให้เจริญก้าวหน้าในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๕	๒	๐.๓๗	๐.๔๒	๐.๖๕๘
	ภายในกลุ่ม	๔๓๐.๘๕	๔๘๔	๐.๘๘		
๘. การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่	ระหว่างกลุ่ม	๓.๗๐	๒	๑.๘๕	๑.๓๔	๐.๒๖๓
	ภายในกลุ่ม	๖๖๗.๑๓	๔๘๔	๑.๓๘		
๙. การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๖	๒	๐.๒๓	๐.๑๕	๐.๘๖๑
	ภายในกลุ่ม	๗๓๕.๔๐	๔๘๔	๑.๕๓		
๑๐. การมีคู่รักมากมาย ถือเป็นผู้มีเสน่ห์	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๒	๒	๐.๕๖	๐.๖๖	๐.๕๑๕
	ภายในกลุ่ม	๗๐๘.๒๒	๔๘๔	๑.๔๖		
๑๑. ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูดโกหกบ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๐	๒	๐.๓๐	๐.๓๐	๐.๗๔๒
	ภายในกลุ่ม	๔๘๗.๑๓	๔๘๔	๑.๐๑		
๑๒. การนิทาคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๔.๗๕	๒	๒.๓๗	๒.๓๓	๐.๐๕๘
	ภายในกลุ่ม	๔๕๒.๕๕	๔๘๔	๑.๐๒		
๑๓. เมื่อมีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์ หรือไวน์บ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๘	๒	๐.๗๙	๐.๕๑	๐.๔๐๔
	ภายในกลุ่ม	๔๒๑.๐๘	๔๘๔	๐.๘๗		
๑๔. การดื่มสุรา, เบียร์, ไวน์เหมาะสมกับการรับประทานอาหารมือเย็น	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๗	๒	๐.๑๓	๐.๑๓	๐.๘๘๐
	ภายในกลุ่ม	๕๑๐.๐๓	๔๘๔	๑.๐๕		
๑๕. การดื่มสุราเบียร์หรือไวน์สามารถช่วยให้คลายเครียดได้ระดับหนึ่ง	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๓	๒	๐.๒๑	๐.๑๖	๐.๘๕๖
	ภายในกลุ่ม	๖๖๗.๐๗	๔๘๔	๑.๓๘		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๕ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน กรุงเทพมหานคร ต่างกัน มีทัศนคติต่อศีล ๕แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ โดยในข้อที่ว่า

การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครน้อยกว่า ๒ ปีมีทัศนคติที่แตกต่างจากผู้ที่อาศัยมานานกว่า โดยผู้ที่อาศัยมานานกว่ามีทัศนคติไม่เห็นด้วยมากกว่าในการยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อยจะคืนหรือไม่คืนก็ได้

ตารางที่ ๔.๑๐ ทศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเขตที่อาศัย
ในกรุงเทพมหานคร

ข้อความ		SS	df	MS	F	Sig.
๑. การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น	ระหว่างกลุ่ม	๕.๕๐	๑๑	๐.๕๐	๑.๐๔	๐.๔๐๓
	ภายในกลุ่ม	๓๕๓.๓๕	๔๓๕	๐.๘๑		
๒. การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหาร เป็นเรื่องปกติในชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	๑๑.๒๕	๑๑	๑.๒๐	๑.๑๕	๐.๒๙๔
	ภายในกลุ่ม	๔๘๒.๓๑	๔๓๕	๑.๑๒		
๓. รัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่ เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทย	ระหว่างกลุ่ม	๑๒.๓๘	๑๑	๑.๑๓	๐.๘๕	๐.๕๘๓
	ภายในกลุ่ม	๖๒๖.๘๔	๔๓๕	๑.๓๒		
๔. การถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ขอมกันได้	ระหว่างกลุ่ม	๒๐.๑๓	๑๑	๑.๘๑	๑.๘๓	๐.๐๔๑*
	ภายในกลุ่ม	๔๖๕.๕๖	๔๓๕	๐.๙๘		
๕. การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้	ระหว่างกลุ่ม	๑๕.๔๔	๑๑	๑.๔๐	๑.๕๐	๐.๑๒๘
	ภายในกลุ่ม	๔๔๔.๒๘	๔๓๕	๐.๙๘		
๖. การคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกิน เป็นการเป็นการกระทำที่ถูกต้อง	ระหว่างกลุ่ม	๕.๘๓	๑๑	๐.๕๓	๐.๕๘	๐.๘๔๓
	ภายในกลุ่ม	๔๓๕.๐๕	๔๓๕	๐.๙๒		
๗. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ทำให้เจริญก้าวหน้าในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	๑๒.๖๐	๑๑	๑.๑๕	๑.๓๐	๐.๒๒๒
	ภายในกลุ่ม	๔๑๕.๐๐	๔๓๕	๐.๘๘		
๘. การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่	ระหว่างกลุ่ม	๒๕.๕๕	๑๑	๒.๓๑	๑.๓๑	๐.๐๖๘
	ภายในกลุ่ม	๖๔๕.๒๔	๔๓๕	๑.๓๖		
๙. การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จัก สามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๓๐.๕๓	๑๑	๒.๗๘	๑.๘๖	๐.๐๔๓*
	ภายในกลุ่ม	๓๐๕.๓๒	๔๓๕	๑.๔๕		
๑๐. การมีคูรักรักหลายๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์	ระหว่างกลุ่ม	๑๘.๔๒	๑๑	๑.๖๗	๑.๑๕	๐.๓๒๐
	ภายในกลุ่ม	๖๕๑.๓๒	๔๓๕	๑.๔๖		
๑๑. ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูด โกหกบ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๖.๓๔	๑๑	๐.๕๘	๐.๕๗	๐.๘๕๔
	ภายในกลุ่ม	๔๘๑.๓๕	๔๓๕	๑.๑๑		
๑๒. การนิทาคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๒๐.๖๘	๑๑	๑.๘๘	๑.๘๓	๐.๐๔๑*
	ภายในกลุ่ม	๔๓๗.๐๖	๔๓๕	๑.๐๐		
๑๓. เมื่อมีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์ หรือไวน์บ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๔.๑๑	๑๑	๐.๓๗	๐.๔๒	๐.๕๔๕
	ภายในกลุ่ม	๔๑๘.๕๕	๔๓๕	๐.๘๘		
๑๔. การดื่มสุรา,เบียร์,ไวน์เหมาะสม กับการรับประทานอาหารมือเย็น	ระหว่างกลุ่ม	๑๖.๔๘	๑๑	๑.๕๐	๑.๔๔	๐.๑๕๑
	ภายในกลุ่ม	๔๕๓.๘๒	๔๓๕	๑.๐๔		
๑๕. การดื่มสุราเบียร์หรือไวน์สามารถ ช่วยให้อาหารอร่อยได้ระดับหนึ่ง	ระหว่างกลุ่ม	๑๕.๓๘	๑๑	๑.๔๐	๑.๐๒	๐.๔๒๘
	ภายในกลุ่ม	๖๕๒.๑๒	๔๓๕	๑.๓๗		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครที่มีเขตที่อาศัยอยู่ใน กรุงเทพมหานครต่างกัน มีทัศนคติต่อสื่อ ๕ แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ โดยในข้อที่ว่า

การถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ขอมกันได้ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครที่อาศัยอยู่ในเขตราชบุรีบูรณะ ทุ่งครุ บางพลัด และหนองจอก มีทัศนคติไม่เห็นด้วยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตอื่นๆ ของกรุงเทพมหานคร

การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถเป็นไปได้เสมอในสังคมพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครที่อาศัยอยู่ในเขตสาทร เขตหนองจอก เขตภาษีเจริญ และเขตบางเขน มีทัศนคติไม่เห็นด้วยมากกว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตอื่นๆ ของกรุงเทพมหานคร

การนิทาคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ก็ไม่เป็นไร พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครที่อาศัยอยู่ในเขตราชบุรีบูรณะ ทุ่งครุ บางกะปิ และเขตสวนหลวง มีทัศนคติไม่เห็นด้วย มากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตอื่นๆ ของกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๔.๑๑ ทศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามลักษณะของที่อยู่อาศัย

ข้อความ		SS	df	MS	F	Sig.
๑. การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น	ระหว่างกลุ่ม	๗.๕๗	๕	๑.๕๑	๑.๕๔	๐.๐๘๗
	ภายในกลุ่ม	๓๕๕.๒๕	๔๘๑	๐.๗๒		
๒. การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารเป็นเรื่องปกติในชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	๕.๕๕	๕	๑.๑๑	๑.๑๗	๐.๓๒๓
	ภายในกลุ่ม	๔๘๕.๖๑	๔๘๑	๑.๐๒		
๓. รัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทย	ระหว่างกลุ่ม	๓๐.๕๓	๕	๖.๑๑	๔.๘๒	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๖๐๘.๗๐	๔๘๑	๑.๒๗		
๔. การถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ยอมกันได้	ระหว่างกลุ่ม	๖.๘๐	๕	๑.๓๖	๑.๓๖	๐.๒๓๖
	ภายในกลุ่ม	๔๗๘.๘๕	๔๘๑	๑.๐๐		
๕. การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อยจะคืนหรือไม่คืนก็ได้	ระหว่างกลุ่ม	๑๖.๒๘	๕	๓.๒๖	๓.๕๓	๐.๐๐๔*
	ภายในกลุ่ม	๔๔๓.๔๓	๔๘๑	๐.๙๒		
๖. การคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกินเป็นการเป็นการกระทำที่ถูกต้อง	ระหว่างกลุ่ม	๔.๕๓	๕	๐.๙๑	๐.๙๕	๐.๔๒๓
	ภายในกลุ่ม	๔๔๐.๔๓	๔๘๑	๐.๙๒		
๗. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ทำให้เจริญก้าวหน้าในการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	๗.๘๗	๕	๑.๕๗	๑.๗๕	๐.๑๑๔
	ภายในกลุ่ม	๔๒๓.๗๓	๔๘๑	๐.๘๘		
๘. การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่	ระหว่างกลุ่ม	๓๒.๔๓	๕	๖.๔๙	๔.๘๕	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๖๓๘.๓๕	๔๘๑	๑.๓๓		
๙. การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๓๑.๘๕	๕	๖.๓๘	๔.๓๓	๐.๐๐๑*
	ภายในกลุ่ม	๗๐๗.๕๖	๔๘๑	๑.๔๗		
๑๐. การมีคู่รักมากมาย ถือเป็นผู้มีเสน่ห์	ระหว่างกลุ่ม	๒๘.๘๓	๕	๕.๗๗	๔.๐๗	๐.๐๐๑*
	ภายในกลุ่ม	๖๘๑.๓๑	๔๘๑	๑.๔๒		
๑๑. ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูดโกหกบ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๑๑.๗๐	๕	๒.๓๔	๒.๓๖	๐.๐๓๕*
	ภายในกลุ่ม	๔๗๖.๐๓	๔๘๑	๐.๙๕		
๑๒. การนิทาคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๑๔.๑๕	๕	๒.๘๓	๒.๘๑	๐.๐๑๖*
	ภายในกลุ่ม	๔๘๓.๕๕	๔๘๑	๑.๐๑		
๑๓. เมื่อมีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์ หรือไวน์บ้าง ก็ไม่เป็นไร	ระหว่างกลุ่ม	๕.๒๕	๕	๑.๐๕	๑.๒๑	๐.๓๐๔
	ภายในกลุ่ม	๔๑๗.๔๑	๔๘๑	๐.๘๗		
๑๔. การดื่มสุรา, เบียร์, ไวน์เหมาะสมกับการรับประทานอาหารมือเย็น	ระหว่างกลุ่ม	๓.๔๐	๕	๐.๖๘	๐.๖๔	๐.๖๖๖
	ภายในกลุ่ม	๕๐๖.๕๑	๔๘๑	๑.๐๕		
๑๕. การดื่มสุราเบียร์หรือไวน์สามารถช่วยให้คลายเครียดได้ระดับหนึ่ง	ระหว่างกลุ่ม	๑๒.๐๕	๕	๒.๔๑	๑.๗๗	๐.๑๑๘
	ภายในกลุ่ม	๖๕๕.๔๕	๔๘๑	๑.๓๖		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะของที่อยู่อาศัยต่างกัน มีทัศนคติต่อศีล ๕ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ โดยในข้อที่ว่า

รัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่ เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทย พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่อาศัยอยู่ใกล้วัด อาคารพาณิชย์เชิงการค้า คอนโดมิเนียม และคนที่อาศัยอยู่หมู่บ้านจัดสรร มีทัศนคติไม่เห็นด้วยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ อพาร์ทเมนต์และเขตชุมชน ตามลำดับ

การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่อาศัยอยู่หมู่บ้านจัดสรร อพาร์ทเมนต์ และอาคารพาณิชย์ มีทัศนคติไม่เห็นด้วยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่คอนโดมิเนียม ในชุมชนและอาศัยอยู่ใกล้วัด

การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่ การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม การมีคู่รักมากๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่อาศัยอยู่ใกล้วัด อาคารพาณิชย์เชิงการค้า คนที่อาศัยอยู่หมู่บ้านจัดสรร อาศัยอยู่ในเขตชุมชน และอาศัยอยู่ อพาร์ทเมนต์ มีทัศนคติไม่เห็นด้วยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่คอนโดมิเนียม และอาศัยใกล้วัดตามลำดับ

ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูดโกหกบ้างก็ไม่เป็นไร พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่อาศัยอยู่อาคารพาณิชย์ เชิงการค้า และ คนที่อาศัยอยู่หมู่บ้านจัดสรร มีทัศนคติไม่เห็นด้วยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่คอนโดมิเนียมและเขตชุมชน

การนินทาคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ก็ไม่เป็นไร พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่อาศัยอยู่อาคารพาณิชย์ เชิงการค้า และ คนที่อาศัยอยู่หมู่บ้านจัดสรร มีทัศนคติไม่เห็นด้วยมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่คอนโดมิเนียม อพาร์ทเมนต์ เขตชุมชนและอาศัยอยู่ใกล้วัด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๒ ตารางสรุปค่านัยสำคัญทางสถิติของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อสื่อ ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

Sig.	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	สถานภาพ	อาชีพ	รายได้ต่อเดือน	ระยะเวลาอาศัย	เขตที่อาศัย	ลักษณะของที่อยู่
C1	๐.๐๐๘*	๐.๐๓๓*	๐.๒๕๓	๐.๐๓๖*	๐.๐๐๐*	๐.๐๐๐*	๐.๒๘๕	๐.๔๐๓	๐.๐๘๓
C2	๐.๐๐๖*	๐.๑๕๒	๐.๑๘๓	๐.๔๖๕	๐.๒๓๑	๐.๑๖๑	๐.๔๑๖	๐.๒๕๔	๐.๓๒๓
C3	๐.๐๖๕	๐.๐๘๓	๐.๔๐๕	๐.๕๘๘	๐.๒๓๖	๐.๑๐๕	๐.๕๕๕	๐.๕๘๓	๐.๐๐๐*
C4	๐.๐๒๓	๐.๐๐๕*	๐.๕๔๔	๐.๑๖๒	๐.๑๖๔	๐.๖๔๕	๐.๖๖๒	๐.๐๔๑*	๐.๒๓๖
C5	๐.๐๐๕*	๐.๐๐๐*	๐.๐๑๖*	๐.๐๒๑	๐.๐๐๑*	๐.๐๑๓*	๐.๐๒๓*	๐.๑๒๘	๐.๐๐๔*
C6	๐.๕๑๘	๐.๑๑๔	๐.๐๔๕*	๐.๒๕๐	๐.๕๒๓	๐.๒๓๓	๐.๓๕๐	๐.๘๔๓	๐.๔๒๓
C7	๐.๕๔๕	๐.๐๔๖*	๐.๕๔๓	๐.๐๒๘*	๐.๕๔๓	๐.๒๘๕	๐.๖๕๘	๐.๒๒	๐.๑๑๔
C8	๐.๐๐๐*	๐.๐๑๒	๐.๐๔๓*	๐.๐๐๓*	๐.๒๓๐	๐.๐๖๐	๐.๒๖๓	๐.๐๖๘	๐.๐๐๐*
C9	๐.๐๐๐*	๐.๐๖๐	๐.๐๔๐*	๐.๐๐๕*	๐.๕๓๓	๐.๐๓๕	๐.๘๖๑	๐.๐๔๓*	๐.๐๐๑*
C10	๐.๐๐๐*	๐.๐๐๐*	๐.๔๒๐	๐.๐๑๖*	๐.๐๐๖*	๐.๐๐๘*	๐.๕๑๕	๐.๓๒๐	๐.๐๐๑*
C11	๐.๐๔๔*	๐.๒๔๓	๐.๐๓๖*	๐.๑๒๓	๐.๔๕๓	๐.๐๒๓*	๐.๓๔๒	๐.๘๕๔	๐.๐๓๖*
C12	๐.๓๕๖	๐.๐๒๖*	๐.๕๖๔	๐.๒๓๓	๐.๓๔๒	๐.๔๔๖	๐.๐๕๘	๐.๐๔๑*	๐.๐๑๖*
C13	๐.๘๖๐	๐.๑๑๒	๐.๕๕๑	๐.๔๕๒	๐.๐๑๖*	๐.๖๘๐	๐.๔๐๔	๐.๕๔๕	๐.๓๐๔
C14	๐.๐๕๓	๐.๓๘๒	๐.๕๘๖	๐.๑๖๘	๐.๐๑๓*	๐.๖๖๓	๐.๘๘๐	๐.๑๕๑	๐.๖๖๖
C15	๐.๐๐๒*	๐.๕๘๑	๐.๐๘๑	๐.๖๓๕	๐.๐๖๓	๐.๕๖๐	๐.๘๕๖	๐.๔๒๘	๐.๑๑๘

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ ตารางแสดงค่านัยสำคัญทางสถิติของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับทัศนคติในข้อต่างๆ สามารถสรุปได้ดังนี้

พบว่าทัศนคติที่คิดเห็นว่าการล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น (C1) นั้น ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ระหว่าง เพศ (๐.๐๐๘*) อายุ (๐.๐๓๓*) สถานภาพ (๐.๐๓๕*) อาชีพ (๐.๐๐๐*) และ รายได้ต่อเดือน (๐.๐๐๐*) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่า Sig. ที่ได้มีค่าน้อยกว่า ๐.๐๕ ดังระบุไว้ข้างต้น

พบว่าทัศนคติที่คิดเห็นว่าการฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารเป็นเรื่องปกติในชีวิต (C2) นั้น ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันระหว่าง เพศ (๐.๐๐๖*) เพียงอย่างเดียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕

พบว่าทัศนคติที่คิดเห็นว่าการล่าสัตว์เพื่อทำอาหารเป็นเรื่องปกติในชีวิต (C2) นั้น ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันระหว่าง ลักษณะสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย (๐.๐๐๐*) เพียงอย่างเดียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่า Sig. ที่ได้มีค่าน้อยกว่า ๐.๐๕

พบว่าทัศนคติที่คิดเห็นว่าการถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ยอมกันได้ (C4) นั้น ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันระหว่าง อายุ (๐.๐๐๕*) และเขตที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร (๐.๐๔๑*) เท่านั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่า Sig. ที่ได้มีค่าน้อยกว่า ๐.๐๕ ดังระบุไว้ข้างต้น

พบว่าทัศนคติที่คิดเห็นว่าการยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้ (C5) นั้น ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันระหว่าง เพศ (๐.๐๐๕*) อายุ (๐.๐๐๐*) ระดับการศึกษา (๐.๐๐๖*) สถานภาพ (๐.๐๒๑*) อาชีพ (๐.๐๐๑*) รายได้ต่อเดือน (๐.๐๑๓*) ระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร (๐.๐๒๓*) และลักษณะสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย (๐.๐๐๔*) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่า Sig. ที่ได้มีค่าน้อยกว่า ๐.๐๕ ดังระบุไว้ข้างต้น

พบว่าทัศนคติที่คิดเห็นว่าการคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกิน เป็นการกระทำที่ถูกต้อง (C6) นั้น ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันระหว่าง ระดับการศึกษา (๐.๐๔๕*) เพียงอย่างเดียวที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่า Sig. ที่ได้มีค่าน้อยกว่า ๐.๐๕

พบว่าทัศนคติที่คิดเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน (C7) นั้น ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันระหว่าง อายุ (๐.๐๔๖*) และ สถานภาพ (๐.๐๒๘*) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่า Sig. ที่ได้มีค่าน้อยกว่า ๐.๐๕

พบว่าทัศนคติที่คิดเห็นว่าการมีกิ๊ก(มีเพศสัมพันธ์)เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่ (C8) นั้น ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันระหว่าง เพศ (๐.๐๐๐*) อายุ (๐.๐๑๒*) ระดับการศึกษา

(๐.๐๔๗*) สถานภาพ (๐.๐๐๗*) และลักษณะสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย (๐.๐๐๐*) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่า Sig. ที่ได้มีค่าน้อยกว่า ๐.๐๕ ดังระบุไว้ข้างต้น

พบว่าทัศนคติที่คิดเห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม(C9) นั้น ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันระหว่าง เพศ (๐.๐๐๐*) ระดับการศึกษา (๐.๐๔๐*) สถานภาพ (๐.๐๐๕*) เขตที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร (๐.๐๔๗*) และลักษณะสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย (๐.๐๐๑*) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่า Sig. ที่ได้มีค่าน้อยกว่า ๐.๐๕ ดังระบุไว้ข้างต้น

พบว่าทัศนคติที่คิดเห็นว่าการมีคู่รักมากๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์ (C10) นั้น ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันระหว่าง เพศ (๐.๐๐๐*) อายุ (๐.๐๐๐*) สถานภาพ (๐.๐๐๖*) อาชีพ (๐.๐๐๕*) รายได้ต่อเดือน (๐.๐๐๘*) และลักษณะสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย (๐.๐๐๑*) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่า Sig. ที่ได้มีค่าน้อยกว่า ๐.๐๕ ดังระบุไว้ข้างต้น

พบว่าทัศนคติที่คิดเห็นว่ามีประโยชน์มากพอจะพูดโกหกบ้างก็ไม่ใช่ไร(C11) นั้น ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันระหว่าง เพศ (๐.๐๔๔*) ระดับการศึกษา (๐.๐๓๕*) รายได้ต่อเดือน (๐.๐๒๓*) และลักษณะสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย (๐.๐๓๕*) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่า Sig. ที่ได้มีค่าน้อยกว่า ๐.๐๕

พบว่าทัศนคติที่คิดเห็นว่าการนิทนาคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ก็ไม่ใช่ไร(C12) นั้น ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันระหว่าง อายุ (๐.๐๒๖*) เขตที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร (๐.๐๔๑*) และลักษณะสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย (๐.๐๑๖*) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่า Sig. ที่ได้มีค่าน้อยกว่า ๐.๐๕

พบว่าทัศนคติที่คิดเห็นว่ามีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์บ้าง ก็ไม่ใช่ไร (C13) นั้น ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันระหว่าง อาชีพ (๐.๐๑๖*) เพียงอย่างเดียว เช่นเดียวกับทัศนคติที่คิดเห็นว่าการดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์เหมาะสมกับการรับประทานอาหารมือเย็น (C14) นั้น ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ระหว่าง อาชีพ (๐.๐๑๗*) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่า Sig. ที่ได้มีค่าน้อยกว่า ๐.๐๕

พบว่าทัศนคติที่คิดเห็นว่าการดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์สามารถช่วยให้คลายเครียดได้ระดับหนึ่ง (C15) นั้น ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันระหว่าง เพศ (๐.๐๐๒*) เพียงอย่างเดียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่า Sig. ที่ได้มีค่าน้อยกว่า ๐.๐๕

๔.๔ พฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดคดี ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๔.๑๓ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดคดี ๕ ข้อที่ ๑ โดยเคยและไม่เคยฆ่าสัตว์

ท่านเคยฆ่าสัตว์หรือไม่	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เคย	๕๘	๑๑.๕๑
เคย	๔๒๕	๘๘.๐๕
รวม	๔๘๓	๑๐๐.๐๐
สาเหตุคือเพื่อป้องกันตัว	๓๐๓	๕๖.๕๓
สาเหตุคือเพื่อนำมาปรุงอาหาร	๑๔๑	๒๖.๓๑
สาเหตุคือขาดสติยั้งคิด	๕๐	๕.๓๓
สาเหตุคือเพื่อความสนุก	๔๒	๗.๘๔

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๑ ไม่เคยฆ่าสัตว์ และจำนวน ๔๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๐๕ เคยฆ่าสัตว์ โดยสาเหตุหลักๆ คือ เพื่อป้องกันตัว จำนวน ๓๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕๓ รองลงมาคือเพื่อนำมาปรุงอาหาร จำนวน ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๓๑ ขาดสติยั้งคิดและเพื่อความสนุก จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓๓ จำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๘๔ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๔ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดคดี ๕ ข้อที่ ๑ โดยเคยและไม่เบียดเบียนสัตว์

ท่านเคยเบียดเบียนสัตว์หรือไม่	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เคย	๒๕๓	๕๒.๓๓
เคย	๒๓๐	๔๗.๖๗
รวม	๔๘๓	๑๐๐.๐๐
เคยเพราะ เพื่อลงโทษที่ไม่ทำตามเจ้าของ	๕๓	๑๑.๐๑
เคยเพราะ เพื่อฝึกให้เชื่อฟัง	๘๓	๑๗.๑๖
เคยเพราะ ราคาคูเสียขี้ผึ้ง	๖๒	๑๒.๘๕
เคยเพราะ เพื่อความสนุก	๔๒	๘.๖๘

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๗๗ ไม่เคยเบียดเบียนสัตว์ จำนวน ๒๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๒๓ เคยเบียดเบียนสัตว์ โดยสาเหตุหลักๆ คือ เพื่อลงโทษที่ไม่ทำตามเจ้าของ จำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔ รองลงมาคือเพื่อฝึกให้เชื่อ จำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐ รำคาญเสียงร้องและเพื่อความสนุก จำนวน ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑ จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕

ตารางที่ ๔.๑๕ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๑ โดยเคยและไม่เคยตบยุงหรือบีบค

ท่านเคยตบยุงบีบคหรือไม่	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เคย	๑๑	๒.๒๖
เคย	๔๗๖	๙๗.๗๔
รวม	๔๘๗	๑๐๐.๐๐
สาเหตุคือเมื่อยุงกัดก็ต้องตบเป็นปกติ	๓๐๘	๔๘.๔๓
สาเหตุคือรำคาญกวนใจ	๑๕๗	๓๒.๕๗
สาเหตุคือเป็นความเคยชิน	๑๑๐	๒๒.๕๗
สาเหตุคือฆ่าสัตว์เล็กไม่บาป	๑๒	๒.๔๓

ตารางที่ ๔.๑๕ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๒๖ ไม่เคยตบยุงบีบค จำนวน ๔๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗๔ เคยตบยุงบีบค โดยสาเหตุหลักๆ คือเมื่อยุงกัดก็ต้องตบเป็นปกติ จำนวน ๓๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘ รองลงมาคือรำคาญกวนใจจำนวน ๑๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒ เป็นความเคยชิน และฆ่าสัตว์เล็กไม่บาปจำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒ จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๖ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และถ่วง
ละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๒ โดยเคยและไม่เคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว

เคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าวหรือไม่	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เคย	๑๕๔	๓๕.๘๔
เคย	๒๕๓	๖๐.๑๖
รวม	๔๐๗	๑๐๐.๐๐
สาเหตุคือหยิบเงินเล็กน้อยพ่อแม่คงไม่ว่าอะไร	๑๓๘	๔๐.๕๕
สาเหตุคือถ้ามอบพ่อแม่คงไม่ให้	๘๒	๒๔.๓๓
สาเหตุคือคิดว่าเป็นเรื่องปกติที่ถูกหยิบเงินพ่อแม่	๗๖	๒๒.๕๕
สาเหตุคือเงินพ่อแม่ก็เหมือนเงินของลูก	๔๐	๑๑.๘๓
สาเหตุอื่นๆ	๑	๐.๓๐

ตารางที่ ๔.๑๖ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘๔ ไม่เคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว และจำนวน ๒๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๑๖ เคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าวโดยสาเหตุหลักๆ ของการหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว คือ หยิบเงินเล็กน้อยพ่อแม่คงไม่ว่าอะไร จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๕๕ รองลงมาคือถ้ามอบพ่อแม่คงไม่ให้ จำนวน ๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๓๓ คิดว่าเป็นเรื่องปกติที่ถูกหยิบเงินพ่อแม่เพียงเล็กน้อย และเงินพ่อแม่ก็เหมือนเงินของลูก จำนวน ๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕๕ จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๘๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๗ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และถ่วง
ละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๒ โดยเคยและไม่หยิบของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต

เคยหยิบของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เคย	๒๐๑	๔๑.๒๓
เคย	๒๐๖	๕๑.๗๗
รวม	๔๐๗	๑๐๐.๐๐
สาเหตุคือถือว่าเป็นเพื่อนกันคงไม่เป็นไร	๑๕๘	๔๕.๕๓
สาเหตุคือการหยิบยืมสิ่งของเล็กน้อยเป็นเรื่อง	๑๔๕	๔๓.๓๑
สาเหตุคือ ไม่มีเวลาซื้อของใช้ส่วนตัวเพราะงาน	๒๑	๖.๑๐
สาเหตุคือของเพื่อนก็เหมือนของเรา	๑๖	๔.๖๕

ตารางที่ ๔.๑๗ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๒๗ ไม่เคยหยิบเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต จำนวน ๒๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๗๓ เคยหยิบเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต และ โดยสาเหตุหลักๆ คือ ถือว่าเป็นเพื่อนกันคงไม่เป็นไร จำนวน ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖ รองลงมาคือ การหยิบยืมสิ่งของเล็กน้อยเป็นเรื่องธรรมดา จำนวน ๑๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑ ไม่มีเวลาซื้อของใช้ส่วนตัวเพราะงานยุ่งและของเพื่อนก็เหมือนของเรา จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖ จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๘ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และถ่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๒ โดยเคยและไม่เคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืน

เคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืนบ้างหรือไม่	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เคย	๒๔๒	๔๕.๖๕
เคย	๒๘๕	๕๐.๓๑
รวม	๕๒๗	๑๐๐.๐๐
สาเหตุคือสิ่งของที่ยืมมีค่าเล็กน้อย	๘๒	๓๐.๗๑
สาเหตุคือเพื่อนยืมก็ไม่ส่งคืนเหมือนกัน	๔๔	๑๖.๔๘
สาเหตุคือเป็นเพื่อนกัน ไม่ต้องส่งคืนก็ได้	๔๐	๑๕.๕๘
สาเหตุคือเดี๋ยวเพื่อนก็ลืมว่าเรายืมมา	๑๕	๕.๖๒
สาเหตุอื่นๆ	๘๒	๓๐.๗๑

ตารางที่ ๔.๑๘ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๖๕ ไม่เคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืน และจำนวน ๒๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๓๑ เคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืน และโดยสาเหตุหลักๆ คือสิ่งของที่ยืมมีค่าเล็กน้อย จำนวน ๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๗๑ รองลงมาคือสาเหตุอื่นๆ คือ ลืมคืน จำนวน ๘๑ เพื่อนยืมก็ไม่ส่งคืนเหมือนกันและเป็นเพื่อนกันไม่ต้องส่งคืนก็ได้ และเดี๋ยวเพื่อนก็ลืมว่าเรายืมมา จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖ จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕ จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๕ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษาและถ่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๓ โดยเคยและไม่เคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่อีกก่อนแต่งงาน

ท่านเคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่อีกก่อนแต่งงานหรือไม่	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เคย	๒๑๒	๔๓.๕๓
เคย	๒๗๕	๕๖.๔๗
รวม	๔๘๗	๑๐๐.๐๐
สาเหตุคือเพราะเป็นคู่อีกกัน	๑๕๓	๔๔.๐๕
สาเหตุคือสมัยนี้ใครๆก็อยู่ก่อนแต่งงานทั้งนั้น	๗๒	๒๐.๗๕
สาเหตุคือเพื่อแสดงว่ารักกัน	๖๓	๑๘.๑๖
สาเหตุคือเพราะอย่างไรก็แต่งงานกันอยู่แล้ว	๕๘	๑๖.๗๑
สาเหตุอื่นๆ สาเหตุคือความผิดพลาด	๑	๐.๒๕

ตารางที่ ๔.๑๕ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕๓ ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่อีกของท่านก่อนแต่งงาน และจำนวน ๒๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๔๗ เคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่อีกของท่านก่อนแต่งงาน โดยสาเหตุหลักๆ คือ เพราะเป็นคู่อีกกัน จำนวน ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐๕ รองลงมาคือสมัยนี้ใครๆก็อยู่ก่อนแต่งงานทั้งนั้น จำนวน ๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๗ เพื่อแสดงว่ารักกันและเพราะอย่างไรก็แต่งงานกันอยู่แล้ว จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒ จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๐ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และถ่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๓ โดยเคยและไม่เคยมีกิ๊ก(เพศสัมพันธ์)กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสตน

เคยมีกิ๊ก(เพศสัมพันธ์)กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสตน	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เคย	๓๘๔	๗๘.๘๕
เคย	๑๐๓	๒๑.๑๕
รวม	๔๘๗	๑๐๐.๐๐
สาเหตุคือเพื่อความสนุกสนาน	๔๗	๑๔.๕๖
สาเหตุคือเพื่อเป็นกำไรชีวิต	๔๐	๒๕.๔๑
สาเหตุคือเป็นค่านิยมของสังคม	๒๘	๒๐.๕๕
สาเหตุคือเบื่อกิจการประจำ	๑๕	๑๓.๕๗
สาเหตุอื่นๆ	๔	๑.๔๗

ตารางที่ ๔.๒๐ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๘๕ ไม่เคยมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตนและจำนวน ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๑๕ เคยมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตนโดยสาเหตุหลักๆ คือเพื่อความสนุกสนาน จำนวน ๔๗ คน เพื่อเป็นกำไรชีวิต จำนวน ๔๐ คน เป็นค่านิยมของสังคม ๒๘ และเบื่อความจำเจ จำนวน ๑๕ คน คิดเป็น ๓๕, ๒๕, ๒๑ และ ๑๔ เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ ส่วนสาเหตุอื่นๆ ได้แก่ เกิดความถูกใจ เกิดความผิดพลาด กลัวติดโรค และเพื่อศึกษานิสัยใจคออีกคน

ตารางที่ ๔.๒๑ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๓ โดยเคยและไม่เคยเที่ยวโสเภณีต่างๆ ที่มีคู่สมรสแล้ว

ท่านเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้วหรือไม่	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เคย	๑๒๖	๗๒.๔๑
เคย	๔๘	๒๗.๕๙
รวม	๑๗๔	๑๐๐.๐๐
สาเหตุคืออยากลองดู	๒๕	๔๕.๔๕
สาเหตุคือผู้ชายส่วนมากก็เที่ยวโสเภณีทั้งนั้น	๑๒	๒๑.๘๒
สาเหตุคือเพื่อเป็นกำไรชีวิต	๕	๑๖.๖๖
สาเหตุคือเพื่อความสนุกสนาน	๕	๑๖.๖๖

ตารางที่ ๔. ๒๑ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๑๔ ไม่เคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้ว และจำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๘๖ เคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้วโดยสาเหตุหลักๆ คือ อยากลองดู จำนวนถึง ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕ รองลงมาคือผู้ชายส่วนมากก็เที่ยวโสเภณีทั้งนั้น จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ เพื่อเป็นกำไรชีวิตและเพื่อความสนุกสนาน จำนวนสาเหตุละ ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖

ตารางที่ ๔.๒๒ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และถ่วง
ละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๔ โดยเคยและไม่เคยโกหกพ่อแม่

ท่านเคยโกหกพ่อแม่หรือไม่	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เคย	๔๔	๕.๐๓
เคย	๔๔๓	๕๐.๕๗
รวม	๔๘๗	๑๐๐.๐๐
สาเหตุคือเพื่อหลีกเลี่ยงความผิด	๒๘๓	๕๓.๓๐
สาเหตุคือโกหกเรื่องเล็กน้อยๆไม่เห็นเป็นไร	๑๑๕	๒๓.๖๖
สาเหตุคือการโกหกเป็นเรื่องปกติของชีวิต	๓๐	๕.๖๕
สาเหตุคือเพื่อนๆก็โกหกพ่อแม่ทั้งนั้นเมื่อทำผิด	๑๑	๒.๒๗
สาเหตุอื่นๆ	๕๘	๑๑.๙๖

ตารางที่ ๔.๒๒ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๓ ไม่เคยโกหกพ่อแม่ และจำนวน ๔๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๕๗ เคยโกหกพ่อแม่โดยสาเหตุหลักๆ คือ เพื่อหลีกเลี่ยงความผิด จำนวน ๒๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓ รองลงมาคือโกหกเรื่องเล็กน้อยๆไม่เห็นเป็นไร จำนวน ๑๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๖๖ สาเหตุอื่นๆ คือเพื่อให้ท่านสบายใจ การโกหกเป็นเรื่องปกติของชีวิต และเพื่อนๆก็โกหกพ่อแม่ทั้งนั้นเมื่อทำผิด จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙๖ จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖ และจำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๓ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และถ่วง
ละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๔ โดยเคยและไม่เคยพูดโกหกกับเพื่อน

ท่านเคยพูดโกหกกับเพื่อนหรือไม่	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เคย	๓๕	๗.๑๕
เคย	๔๕๒	๙๒.๘๕
รวม	๔๘๗	๑๐๐.๐๐
สาเหตุคือเป็นการอำกันให้สนุกสนาน	๒๖๔	๕๔.๓๕
สาเหตุคือเพื่อหลีกเลี่ยงความผิดที่ทำกับเพื่อน	๑๐๕	๒๑.๕๖
สาเหตุคือการโกหกระหว่างเพื่อนๆเป็นเรื่อง	๑๐๔	๒๑.๕๓
สาเหตุอื่นๆ สาเหตุคือเพื่อให้เพื่อนสบายใจ	๔๘	๙.๘๖
สาเหตุคือเป็นความนิยมระหว่างเพื่อนๆด้วยกัน	๓๕	๗.๑๕

ตารางที่ ๔. ๒๓ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๑๕ ไม่เคยพูดโกหกกับเพื่อน และจำนวน ๔๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๘๑ เคยพูดโกหกกับเพื่อน โดยสาเหตุหลักๆ คือ เป็นการอำกันให้สนุกสนาน จำนวน ๒๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗ รองลงมาคือเพื่อหลีกเลี่ยงความผิดที่ทำกับเพื่อน จำนวน ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕ การโกหกระหว่างเพื่อนๆ เป็นเรื่องธรรมดา สาเหตุอื่นๆ คือเพื่อให้เพื่อนสบายใจ และเป็นความนิยมระหว่างเพื่อนๆ ด้วยกัน จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕ จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘ และจำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๔ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และล่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๔ โดยเคยและไม่เคยพูดโกหกกับครูอาจารย์

ท่านเคยพูดโกหกกับครูอาจารย์หรือไม่	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เคย	๑๑๐	๒๒.๕๕
เคย	๓๗๗	๗๗.๔๑
รวม	๔๘๗	๑๐๐.๐๐
สาเหตุคือเพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ	๓๓๖	๘๔.๔๒
สาเหตุคือเพื่อนคนอื่นๆ เมื่อผิดก็โกหกครูกัน	๓๘	๕.๕๕
สาเหตุคือสะใจเมื่อโกหกสำเร็จ	๑๔	๓.๕๒
สาเหตุคือการพูดโกหกเป็นเรื่องปกติในชีวิต	๑๐	๒.๕๑

ตารางที่ ๔. ๒๔ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕๕ ไม่เคยพูดโกหกกับครูอาจารย์ และจำนวน ๓๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๔๑ เคยพูดโกหกกับครูอาจารย์โดยสาเหตุหลักๆ คือ เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ จำนวน ๓๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๔ รองลงมาคือเพื่อนคนอื่นๆ เมื่อผิดก็โกหกครูกันทั้งนั้นจำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐ รู้สึกสะใจเมื่อโกหกสำเร็จและการพูดโกหกเป็นเรื่องปกติในชีวิต จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔ จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๕ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และถ่วง
ละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๕ โดยเคยและไม่เคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

ท่านเคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์หรือไม่	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เคย	๕๕	๑๑.๒๕
เคย	๔๓๒	๘๘.๗๑
รวม	๔๘๗	๑๐๐.๐๐
สาเหตุคือเพื่อเข้าสังคม	๒๕๖	๕๒.๕๕
สาเหตุคืออยากลองดื่มดูว่าเป็นอย่างไร	๑๕๓	๓๑.๕๕
สาเหตุคือเพื่อนชักชวนให้ดื่ม	๑๑๓	๒๓.๒๕
สาเหตุคือเห็นพ่อแม่ดื่มก็ดื่มบ้าง	๘	๑.๖๖
สาเหตุอื่นๆสาเหตุคืออยากรู้อยากลอง	๑	๐.๒๑

ตารางที่ ๔.๒๕ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒๕ ไม่เคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์และจำนวน ๔๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๗๑ เคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์โดยสาเหตุหลักๆ คือ เพื่อเข้าสังคม จำนวน ๒๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๕๕ รองลงมาอยากลองดื่มดูว่าเป็นอย่างไร จำนวน ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๕ สาเหตุอื่นเพื่อนชักชวนให้ดื่ม และเห็นพ่อแม่ดื่มก็ดื่มบ้าง จำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒๕ จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๖ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และถ่วง
ละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๕ โดยเคยและไม่เคยดื่มสุรา

ท่านเคยดื่มสุราหรือไม่	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เคย	๕๐	๑๐.๒๖
เคย	๓๕๗	๗๓.๗๔
รวม	๔๐๗	๑๐๐.๐๐
สาเหตุคือเพื่อเข้าสังคม	๒๕๔	๖๒.๓๗
สาเหตุคืออยากลองดื่มดูว่าเป็นอย่างไร	๑๓๖	๓๓.๔๔
สาเหตุคือ เพื่อนชักชวนให้ดื่ม	๑๐๕	๒๕.๘๑
สาเหตุคือเห็นพ่อแม่ดื่มก็ดื่มบ้าง	๖	๑.๔๗
สาเหตุอื่นๆสาเหตุคือออกหัก	๑	๐.๒๕

ตารางที่ ๔.๒๖ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๔๘ ไม่เคยดื่มสุรา และจำนวน ๓๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๕๒ เคยดื่มสุรา โดยสาเหตุหลักๆ คือ เพื่อเข้าสังคม จำนวน ๒๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑ รองลงมาคือ อยากลองดื่มดูว่าเป็นอย่างไรจำนวน ๑๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐ เพื่อนชักชวนให้ดื่ม และเห็นพ่อแม่ดื่มก็ดื่มบ้าง จำนวน ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘ จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๗ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษา และถ่วงละเมิดศีล ๕ ข้อที่ ๕ โดยเคยและไม่เคยดื่มเบียร์,ไวน์

ท่านเคยดื่มเบียร์,ไวน์หรือไม่	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เคย	๖๑	๑๒.๕๓
เคย	๔๒๖	๘๗.๔๗
รวม	๔๘๗	๑๐๐.๐๐
สาเหตุคือเพื่อเข้าสังคม	๓๐๓	๔๕.๔๓
สาเหตุคืออยากลองดื่มดูว่าเป็นอย่างไร	๑๕๔	๓๑.๖๕
สาเหตุคือเพื่อนชักชวนให้ดื่ม	๑๑๐	๑๗.๕๔
สาเหตุคือเห็นพ่อแม่ดื่มก็ดื่มบ้าง	๖	๐.๕๘

ตารางที่ ๔.๒๗ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๓ ไม่เคยดื่มเบียร์, ไวน์ และจำนวน ๔๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๔๗ เคยดื่มเบียร์, ไวน์โดยสาเหตุหลักๆ คือ เพื่อเข้าสังคม จำนวน ๓๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕ รองลงมาคือ อยากลองดื่มดูว่าเป็นอย่างไร จำนวน ๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑ เพื่อนชักชวนให้ดื่มและเห็นพ่อแม่ดื่มก็ดื่มบ้าง จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘ จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๘ จำนวนและค่าร้อยละของลักษณะพฤติกรรมการรักษาศีล ๕ โดยมีความถี่เพียงใด

ท่านรักษาศีล ๕ เข้มงวดมากน้อยเพียงใด	จำนวนคน	ร้อยละ
บางโอกาส (เช่นเมื่อเข้าอบรมกรรมฐาน)	๒๓๕	๔๕.๐๘
ไม่เคยรักษาเลย	๑๒๔	๒๕.๔๖
ทุกวัน	๕๔	๑๑.๐๕
ทุกวันพระ	๒๖	๕.๓๔
ทุกวันสำคัญทางพุทธศาสนา (เช่นมาฆบูชา เป็นต้น)	๑๘	๓.๖๐
สัปดาห์ละ ๑ วัน (เช่นวันเกิดตนเอง)	๑๗	๓.๔๕
สาเหตุอื่นๆ ทำเท่าที่ทำได้	๕	๑.๐๕
รวม	๔๘๖	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔. ๒๘ พบว่าจำนวน ๒๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๐๘ เข้มงวดในบางโอกาส (เช่น เมื่อเข้าอบรมกรรมฐาน) จำนวน ๑๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔๖ ไม่เคยรักษาศีล ๕ เลย จำนวน ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐๕ รักษาศีล ๕ เข้มงวดทุกวัน จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓๔ รักษาศีล ๕ เข้มงวดทุกวันพระ จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๐ เข้มงวดทุกวันสำคัญทางพุทธศาสนา จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๔๕ เข้มงวดสัปดาห์ละ ๑ วัน (เช่นวันที่ตรงกับวันเกิดตนเอง) และสาเหตุอื่นๆ บางส่วนเช่นไม่สามารถรักษาศีล เนื่องจากทำเท่าที่ทำได้ เป็นต้น

ตารางที่ ๔.๒๙ จำนวนและค่าร้อยละของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่รักษาศีล ๕ เป็นประจำ

ปัจจุบันนี้ท่านรักษาศีล ๕ ข้อใดเป็นประจำ	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่รักษาข้อใดเลย	๕๓	๑๐.๘๘
รักษาทุกข้อ	๕๘	๑๑.๕๑
รักษาบางข้อ	๓๗๕	๗๗.๖๑
รวม	๔๘๖	๑๐๐.๐๐
ปัจจุบัน รักษาศีลข้อ ๑ เว้นจากการฆ่าสัตว์	๑๐๖	
ปัจจุบัน รักษาศีลข้อ ๒ เว้นจากการลักทรัพย์	๓๐๕	
ปัจจุบัน รักษาศีลข้อ ๓ เว้นจากการประพฤตินอกใจ	๒๗๕	
ปัจจุบัน รักษาศีลข้อ ๔ เว้นจากการพูดเท็จ	๗๐	
ปัจจุบัน รักษาศีลข้อ ๕ เว้นจากการดื่มสุราเมรัย	๑๐๔	

ตารางที่ ๔.๒๕ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๒๑ รักษาบางข้อ จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๑ รักษาทุกข้อ และจำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘๘ ไม่รักษาข้อใดเลย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า จำนวน ๓๐๕ คน ปัจจุบันนี้ รักษาศีลข้อ ๒ รองลงมา คือ ๒๗๕ คน รักษาศีลข้อ ๓ ข้อ ๑ ข้อ ๕ และ ข้อ ๔ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓๐ จำนวนและค่าร้อยละของสถานที่ที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕

สถานที่ที่มีผลกับการรักษาศีล ๕ ของท่านใช่หรือไม่	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่ใช่	๑๕๕	๔๐.๐๔
ใช่	๒๑๗	๕๙.๙๖
รวม	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
ที่วัด มีผลกับการรักษาศีล ๕	๒๓๖	
ที่บ้าน มีผลกับการรักษาศีล ๕	๑๑๒	
ที่ทำงาน มีผลกับการรักษาศีล ๕	๕๒	
ที่อื่นๆ	๗	

ตารางที่ ๔.๓๐ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๔ เห็นว่าสถานที่ที่มีไม่ผลต่อการรักษาศีล ๕ จำนวน ๒๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๙๖ เห็นว่าสถานที่ที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ ซึ่งพบว่า ส่วนมากที่เห็นด้วยพบว่าสถานที่ที่มีผลมากที่สุดคือที่วัด จำนวน ๒๓๖ คน ที่บ้าน จำนวน ๑๑๒ คน ที่ทำงาน จำนวน ๕๒ คน และสถานที่อื่นๆ จำนวน ๗ คน ตามลำดับ

๔.๕ ปัจจัยส่วนบุคคลของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม
การรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงค่านัยสำคัญของเพศที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรักษาและการล่วง
ละเมิดศีล ๕

ข้อความ	ค่านัยสำคัญ
เพศ - ท่านเคยฆ่าสัตว์หรือไม่	๐.๒๔๐
เพศ - ท่านเคยเบียดเบียนสัตว์หรือไม่	๐.๐๐๐*
เพศ - ท่านเคยดบยุงบี้มดหรือไม่	๐.๐๕๑
เพศ - ท่านเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าวหรือไม่	๐.๐๔๖*
เพศ - ท่านเคยหยิบเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต	๐.๐๓๘*
เพศ - ท่านเคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืนบ้างหรือไม่	๐.๐๑๑*
เพศ - ท่านเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักของท่านก่อนแต่งงานหรือไม่	๐.๐๐๐*
เพศ - ท่านเคยมีกิ๊ก(มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตนหรือไม่	๐.๐๐๐*
เพศ - ท่านเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้วหรือไม่	๐.๐๐๐*
เพศ - ท่านเคยโกหกพ่อแม่หรือไม่	๐.๔๕๒
เพศ - ท่านเคยพูดโกหกกับเพื่อนหรือไม่	๐.๘๕๖
เพศ - ท่านเคยพูดโกหกกับครูอาจารย์หรือไม่	๐.๐๓๕*
เพศ - ท่านเคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์หรือไม่	๐.๐๔๗*
เพศ - ท่านเคยดื่มสุราหรือไม่	๐.๐๐๓*
เพศ - ท่านเคยดื่มเบียร์,ไวน์หรือไม่	๐.๐๕๒
เพศ - ท่านรักษาศีล ๕ เข้มงวดมากน้อยเพียงใด	๐.๐๑๑*
เพศ - ปัจจุบันนี้ท่านรักษาศีล ๕ ข้อใดเป็นประจำ	๐.๕๖๗
เพศ - สถานที่มีผลกับการรักษาศีล ๕ ของท่านใช่หรือไม่	๐.๒๗๔

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่าเพศที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมรักษาและการล่วงละเมิด
ศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการเคยเบียดเบียนสัตว์
(๐.๐๐๐*) เคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว (๐.๐๔๖*) เคยหยิบเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้
ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต (๐.๐๓๘*) เคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืน (๐.๐๑๑*) เคยมี
เพศสัมพันธ์กับคูรักก่อนแต่งงาน (๐.๐๐๐*) เคยมีกิ๊ก(มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของ
ตน (๐.๐๐๐*) เคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้ว (๐.๐๐๐*) เคยพูดโกหกกับครูอาจารย์ (๐.๐๓๕*)
เคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (๐.๐๔๗*) เคยดื่มสุรา (๐.๐๐๓*) ความเข้มงวดในการรักษาศีล ๕

(๐.๐๑๓*) โดยพบว่ามีความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = ๐.๐๕$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น เพศ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

ตารางที่ ๔.๓๒ แสดงค่านัยสำคัญของอายุที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

ข้อความ	ค่านัยสำคัญ
อายุ - ท่านเคยฆ่าสัตว์หรือไม่	๐.๐๕๒
อายุ - ท่านเคยเบียดเบียนสัตว์หรือไม่	๐.๗๒๑
อายุ - ท่านเคยตบยุงบี้มดหรือไม่	๐.๔๕๗
อายุ - ท่านเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าวหรือไม่	๐.๐๐๐*
อายุ - ท่านเคยหยิบเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต	๐.๕๓๓
อายุ - ท่านเคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืนบ้างหรือไม่	๐.๑๕๑
อายุ - ท่านเคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่รักของท่านก่อนแต่งงานหรือไม่	๐.๐๐๖*
อายุ - ท่านเคยมีกิ๊ก(มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตนหรือไม่	๐.๕๔๑
อายุ - ท่านเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้วหรือไม่	๐.๐๐๓*
อายุ - ท่านเคยโกหกพ่อแม่หรือไม่	๐.๐๐๑*
อายุ - ท่านเคยพูดโกหกกับเพื่อนหรือไม่	๐.๐๑๖*
อายุ - ท่านเคยพูดโกหกกับครูอาจารย์หรือไม่	๐.๐๐๑*
อายุ - ท่านเคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์หรือไม่	๐.๑๑๕
อายุ - ท่านเคยดื่มสุราหรือไม่	๐.๐๗๕
อายุ - ท่านเคยดื่มเบียร์, ไวน์หรือไม่	๐.๐๔๐*
อายุ - ท่านรักษาศีล ๕ เข้มงวดมากน้อยเพียงใด	๐.๐๕๐*
อายุ - ปัจจุบันนี้ท่านรักษาศีล ๕ ข้อใดเป็นประจำ	๐.๕๖๐
อายุ - สถานที่มีผลกับการรักษาศีล ๕ ของท่านใช่หรือไม่	๐.๐๒๔*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่า อายุที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว (๐.๐๐๐*) การเคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่รักของท่านก่อนแต่งงาน (๐.๐๐๖*) การเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้ว (๐.๐๐๓*) การเคยโกหกพ่อแม่ (๐.๐๐๑*) การเคยพูดโกหกกับเพื่อน (๐.๐๑๖*) เคยพูดโกหกกับครูอาจารย์ (๐.๐๐๑*) เคยดื่มเบียร์, ไวน์ (๐.๐๔๐*) และความเข้มงวดในการรักษาศีล ๕ (๐.๐๕๐*) โดยพบว่ามีความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = ๐.๐๕$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น อายุ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

ตารางที่ ๔.๓๓ แสดงค่านัยสำคัญของระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษา
และการล่วงละเมิดคดี ๕

ข้อความ	ค่านัยสำคัญ
ระดับการศึกษา - ท่านเคยฆ่าสัตว์หรือไม่	๐.๖๒๓
ระดับการศึกษา - ท่านเคยเบียดเบียนสัตว์หรือไม่	๐.๓๓๐
ระดับการศึกษา - ท่านเคยตบยุงบี๊มคหรือไม่	๐.๗๔๔
ระดับการศึกษา - ท่านเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าวหรือไม่	๐.๗๐๐
ระดับการศึกษา - ท่านเคยหยิบเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต	๐.๓๕๔
ระดับการศึกษา - ท่านเคยขโมยสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืนบ้างหรือไม่	๐.๔๕๑
ระดับการศึกษา - ท่านเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักของท่านก่อนแต่งงานหรือไม่	๐.๗๕๑
ระดับการศึกษา - ท่านเคยมีกิ๊ก(มีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของคนหรือไม่	๐.๓๐๔
ระดับการศึกษา - ท่านเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้วหรือไม่	๐.๐๐๓*
ระดับการศึกษา - ท่านเคยโกหกพ่อแม่หรือไม่	๐.๒๖๐
ระดับการศึกษา - ท่านเคยพูดโกหกกับเพื่อนหรือไม่	๐.๑๑๘
ระดับการศึกษา - ท่านเคยพูดโกหกกับครูอาจารย์หรือไม่	๐.๐๓๕*
ระดับการศึกษา - ท่านเคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์หรือไม่	๐.๐๔๒*
ระดับการศึกษา - ท่านเคยดื่มสุราหรือไม่	๐.๖๓๔
ระดับการศึกษา - ท่านเคยดื่มเบียร์,ไวน์หรือไม่	๐.๖๕๒
ระดับการศึกษา - ท่านรักษาศีล ๕ เข้มงวดมากน้อยเพียงใด	๐.๐๘๓
ระดับการศึกษา - ปัจจุบันนี้ท่านรักษาศีล ๕ ข้อใดเป็นประจำ	๐.๐๘๒
ระดับการศึกษา - สถานที่ที่มีผลกับการรักษาศีล ๕ ของท่านใช่หรือไม่	๐.๗๔๐

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่า ระดับการศึกษา ที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดคดี ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆ ที่มีคู่สมรสแล้ว (๐.๐๐๓*) การเคยพูดโกหกกับครูอาจารย์ (๐.๐๓๕*) และ การ เคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (๐.๐๔๒*) โดยพบว่ามีความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = ๐.๐๕$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น ระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดคดี ๕

ตารางที่ ๔.๓๔ แสดงค่านัยสำคัญของสถานภาพที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

ข้อความ	ค่านัยสำคัญ
สถานภาพ - ท่านเคยฆ่าสัตว์หรือไม่	๐.๒๒๔
สถานภาพ - ท่านเคยเบียดเบียนสัตว์หรือไม่	๐.๕๕๔
สถานภาพ - ท่านเคยดบยุงบีบคดหรือไม่	๐.๗๒๔
สถานภาพ - ท่านเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าวหรือไม่	๐.๑๕๐
สถานภาพ - ท่านเคยหยิบเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต	๐.๖๓๘
สถานภาพ - ท่านเคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืนบ้างหรือไม่	๐.๖๖๖
สถานภาพ - ท่านเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักรของท่านก่อนแต่งงานหรือไม่	๐.๕๒๒
สถานภาพ - ท่านเคยมีกิ๊ก(มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตนหรือไม่	๐.๐๑๕*
สถานภาพ - ท่านเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้วหรือไม่	๐.๐๐๑*
สถานภาพ - ท่านเคยโกหกพ่อแม่หรือไม่	๐.๐๑๗*
สถานภาพ - ท่านเคยพูดโกหกกับเพื่อนหรือไม่	๐.๒๐๓
สถานภาพ - ท่านเคยพูดโกหกกับครูอาจารย์หรือไม่	๐.๐๖๔
สถานภาพ - ท่านเคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์หรือไม่	๐.๓๓๑
สถานภาพ - ท่านเคยดื่มสุราหรือไม่	๐.๕๑๖
สถานภาพ - ท่านเคยดื่มเบียร์,ไวน์หรือไม่	๐.๕๓๔
สถานภาพ - ท่านรักษาศีล ๕ เข้มงวดมากน้อยเพียงใด	๐.๐๕๔
สถานภาพ - ปัจจุบันนี้ท่านรักษาศีล ๕ ข้อใดเป็นประจำ	๐.๑๒๖
สถานภาพ - สถานที่มีผลกับการรักษาศีล ๕ ของท่านใช่หรือไม่	๐.๐๒๓*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๔ พบว่าสถานภาพที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่าง สถานภาพ กับการเคยมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน (๐.๐๑๕*) การเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้ว (๐.๐๐๑*) การเคยโกหกพ่อแม่ (๐.๐๑๗*) และสถานที่ในการรักษาศีล ๕ (๐.๐๕๔*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = ๐.๐๕$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น สถานภาพไม่มีผลต่อพฤติกรรมรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

ตารางที่ ๔.๓๕ แสดงค่านัยสำคัญของอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การรักษาและการล้าง
ละมิดศีล ๕

ข้อความ	ค่านัยสำคัญ
อาชีพ - ท่านเคยฆ่าสัตว์หรือไม่	๐.๓๑๔
อาชีพ - ท่านเคยเบียดเบียนสัตว์หรือไม่	๐.๐๘๘
อาชีพ - ท่านเคยตบขบขี้มดหรือไม่	๐.๓๒๒
อาชีพ - ท่านเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าวหรือไม่	๐.๑๐๑
อาชีพ - ท่านเคยหยิบเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต	๐.๒๔๖
อาชีพ - ท่านเคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืนบ้างหรือไม่	๐.๒๒๔
อาชีพ - ท่านเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักของท่านก่อนแต่งงานหรือไม่	๐.๒๒๘
อาชีพ - ท่านเคยมีกิ๊ก(มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตนหรือไม่	๐.๓๓๔
อาชีพ - ท่านเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้วหรือไม่	๐.๕๘๕
อาชีพ - ท่านเคยโกหกพ่อแม่หรือไม่	๐.๖๖๖
อาชีพ - ท่านเคยพูดโกหกกับเพื่อนหรือไม่	๐.๑๑๔
อาชีพ - ท่านเคยพูดโกหกกับครูอาจารย์หรือไม่	๐.๘๔๓
อาชีพ - ท่านเคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์หรือไม่	๐.๐๖๐
อาชีพ - ท่านเคยดื่มสุราหรือไม่	๐.๐๓๗
อาชีพ - ท่านเคยดื่มเบียร์, ไวน์หรือไม่	๐.๐๑๓*
อาชีพ - ท่านรักษาศีล ๕ เข้มงวดมากน้อยเพียงใด	๐.๒๕๑
อาชีพ - ปัจจุบันนี้ท่านรักษาศีล ๕ ข้อใดเป็นประจำ	๐.๐๑๑*
อาชีพ - สถานที่ที่มีผลกับการรักษาศีล ๕ ของท่านใช่หรือไม่	๐.๘๕๑

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่า อาชีพต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้างละมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการเคยดื่มเบียร์, ไวน์ (๐.๐๑๓*) และการรักษาศีลเป็นประจำ (๐.๐๑๑*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = ๐.๐๕$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น อาชีพ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้างละมิดศีล ๕

ตารางที่ ๔.๓๖ แสดงค่านัยสำคัญของรายได้ต่อเดือนที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

ข้อความ	ค่านัยสำคัญ
รายได้ต่อเดือน - ท่านเคยฆ่าสัตว์หรือไม่	๐.๑๐๘
รายได้ต่อเดือน - ท่านเคยเบียดเบียนสัตว์หรือไม่	๐.๑๑๒
รายได้ต่อเดือน - ท่านเคยตบขมขี้มดหรือไม่	๐.๓๑๓
รายได้ต่อเดือน - ท่านเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าวหรือไม่	๐.๓๐๖
รายได้ต่อเดือน - ท่านเคยเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต	๐.๕๔๒
รายได้ต่อเดือน - ท่านเคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืนบ้างหรือไม่	๐.๕๕๕
รายได้ต่อเดือน - ท่านเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักรของท่านก่อนแต่งงานหรือไม่	๐.๐๐๐*
รายได้ต่อเดือน - ท่านเคยมีกิ๊ก(มีเพศสัมพันธ์)กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน	๐.๐๑๕*
รายได้ต่อเดือน - ท่านเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้วหรือไม่	๐.๐๐๕*
รายได้ต่อเดือน - ท่านเคยโกหกพ่อแม่หรือไม่	๐.๒๓๑
รายได้ต่อเดือน - ท่านเคยพูดโกหกกับเพื่อนหรือไม่	๐.๒๐๐
รายได้ต่อเดือน - ท่านเคยพูดโกหกกับครูอาจารย์หรือไม่	๐.๘๔๑
รายได้ต่อเดือน - ท่านเคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์หรือไม่	๐.๒๖๒
รายได้ต่อเดือน - ท่านเคยดื่มสุราหรือไม่	๐.๐๑๒*
รายได้ต่อเดือน - ท่านเคยดื่มเบียร์, ไวน์หรือไม่	๐.๐๓๕
รายได้ต่อเดือน - ท่านรักษาศีล ๕ เข้มงวดมากน้อยเพียงใด	๐.๐๕๔
รายได้ต่อเดือน - ปัจจุบันนี้ท่านรักษาศีล ๕ ข้อใดเป็นประจำ	๐.๔๒๐
รายได้ต่อเดือน - สถานที่ที่มีผลกับการรักษาศีล ๕ ของท่านใช่หรือไม่	๐.๓๓๕

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๖ พบว่า รายได้ต่อเดือน ที่ต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนกับการเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักรของท่านก่อนแต่งงาน (๐.๐๐๐*) การเคยมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน (๐.๐๑๕*) การเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้ว (๐.๐๐๕*) และการเคยดื่มสุรา (๐.๐๑๒*) โดยพบว่ามีความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่าค่า $\alpha = ๐.๐๕$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น รายได้ต่อเดือน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

ตารางที่ ๔.๓๗ แสดงค่านัยสำคัญของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

ข้อความ	ค่านัยสำคัญ
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านเคยฆ่าสัตว์หรือไม่	๐.๒๖๘
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านเคยเบียดเบียนสัตว์หรือไม่	๐.๓๕๖
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านเคยตบยุงบี้มคหรือไม้	๐.๔๓๗
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว	๐.๐๐๖*
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านเคยเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต	๐.๒๖๕
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านเคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืนบ้าง	๐.๐๕๑
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักของท่านก่อนแต่งงานหรือไม่	๐.๔๗๖
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านเคยมีกิ๊ก(มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน	๐.๒๘๖
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้ว	๐.๒๘๕
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านเคยโกหกพ่อแม่หรือไม่	๐.๖๗๓
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านเคยพูดโกหกกับเพื่อนหรือไม่	๐.๗๕๕
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านเคยพูดโกหกกับครูอาจารย์หรือไม่	๐.๕๗๕
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านเคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์	๐.๕๖๕
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านเคยดื่มสุราหรือไม่	๐.๕๖๕
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านเคยดื่มเบียร์,ไวน์หรือไม่	๐.๒๗๐
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ท่านรักษาศีล ๕ เข้มงวดมากน้อยเพียงใด	๐.๒๐๕
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - ปัจจุบันนี้ท่านรักษาศีล ๕ ข้อใดเป็นประจำ	๐.๐๓๔*
ระยะเวลาที่อาศัยฯ - สถานที่มีผลกับการรักษาศีล ๕ ของท่าน	๐.๘๕๕

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๗ พบว่า ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในกรุงเทพมหานคร ที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในกรุงเทพมหานครกับการ เคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว (๐.๐๐๖*) และความเข้มงวดในการรักษาศีล ๕ (๐.๐๓๔*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = ๐.๐๕$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในกรุงเทพมหานคร ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

ตารางที่ ๔.๓๘ แสดงค่านัยสำคัญของเขตที่อยู่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ที่มีความสัมพันธ์
กับพฤติกรรมการรักษาและการล้างละเมียดสี ๕

ข้อความ	ค่านัยสำคัญ
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านเคยฆ่าสัตว์หรือไม่	๐.๖๔๕
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านเคยเบียดเบียนสัตว์หรือไม่	๐.๓๖๕
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านเคยตบขยงบีบคั้นหรือไม่	๐.๕๘๕
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าวหรือไม่	๐.๐๗๘
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านเคยเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต	๐.๖๖๔
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านเคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืนบ้างหรือไม่	๐.๘๗๔
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักรของท่านก่อนแต่งงานหรือไม่	๐.๐๐๑*
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านเคยมีกิ๊ก(มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน	๐.๔๕๕
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้วหรือไม่	๐.๒๖๕
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านเคยโกหกพ่อแม่หรือไม่	๐.๑๘๔
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านเคยพูดโกหกกับเพื่อนหรือไม่	๐.๘๕๓
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านเคยพูดโกหกกับครูอาจารย์หรือไม่	๐.๑๘๓
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านเคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์หรือไม่	๐.๒๘๖
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านเคยดื่มสุราหรือไม่	๐.๐๖๓
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านเคยดื่มเบียร์,ไวน์หรือไม่	๐.๕๐๔
อาศัยอยู่เขตใด - ท่านรักษาสีต ๕ เข้มงวดมากน้อยเพียงใด	๐.๐๘๔
อาศัยอยู่เขตใด - ปัจจุบันนี้ท่านรักษาสีต ๕ ข้อใดเป็นประจำ	๐.๑๖๕
อาศัยอยู่เขตใด - สถานที่ที่มีผลกับการรักษาสีต ๕ ของท่านใช่หรือไม่	๐.๐๕๐

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔. ๓๘ พบว่า เขตที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ที่ต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้างละเมียดสี ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างเขตที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครกับการเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักรของท่านก่อนแต่งงาน (๐.๐๐๑*) เพียงอย่างเดียว โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่าค่า $\alpha = ๐.๐๕$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น เขตที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้างละเมียดสี ๕

ตารางที่ ๔.๓๕ แสดงค่านัยสำคัญของลักษณะที่อยู่อาศัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษา และการล่วงละเมิดศีล ๕

ข้อความ	ค่านัยสำคัญ
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านเคยฆ่าสัตว์หรือไม่	๐.๘๓๕
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านเคยเบียดเบียนสัตว์หรือไม่	๐.๑๕๐
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านเคยดบขุงบีมคหรือไม	๐.๑๕๓
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าวหรือไม่	๐.๐๒๘*
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านเคยเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต	๐.๐๘๑
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านเคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืนบ้างหรือไม่	๐.๐๓๖*
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักของท่านก่อนแต่งงาน	๐.๐๐๑*
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านเคยมีกิ๊ก(มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน	๐.๐๖๔
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้วหรือไม่	๐.๐๗๕
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านเคยโกหกพ่อแม่หรือไม่	๐.๒๐๕
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านเคยพูดโกหกกับเพื่อนหรือไม่	๐.๐๑๐*
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านเคยพูดโกหกกับครูอาจารย์หรือไม่	๐.๗๔๖
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านเคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์หรือไม่	๐.๖๘๓
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านเคยดื่มสุราหรือไม่	๐.๐๕๕
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านเคยดื่มเบียร์,ไวน์หรือไม่	๐.๑๓๖
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ท่านรักษาศีล ๕ เข้มงวดมากน้อยเพียงใด	๐.๐๒๗*
ลักษณะที่อยู่อาศัย - ปัจจุบันนี้ท่านรักษาศีล ๕ ข้อใดเป็นประจำ	๐.๐๓๔*
ลักษณะที่อยู่อาศัย - สถานที่ที่มีผลกับการรักษาศีล ๕ ของท่านใช่หรือไม่	๐.๓๕๐

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่า ลักษณะที่อยู่อาศัย ที่ต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรักษา และการล่วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่อยู่อาศัย กับการ เคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว (๐.๐๒๘*) การเคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืน (๐.๐๓๖*) การเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักของท่านก่อนแต่งงาน (๐.๐๐๑*) การเคยพูดโกหกกับเพื่อน(๐.๐๑๐*) การความเข้มงวดในการรักษาศีล ๕ (๐.๐๒๗*) และการรักษาศีล ๕ เป็นประจำ (๐.๐๓๔*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = ๐.๐๕$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น ไม่ขึ้นอยู่กับ ลักษณะที่อยู่อาศัย ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษา และการล่วงละเมิดศีล ๕

๔.๖ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขพฤติกรรมการณ์ล่วงละเมิดศีล ๕ จากความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับศีล ๕ ในหัวเรื่องต่างๆ จากพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครจากพฤติกรรมกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีข้อคิดเห็นต่างๆ มากมายและผู้ตอบหลายท่านมีข้อคิดเห็นเหมือนกัน ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มของข้อคิดเห็นเหล่านั้น สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๔๐ ควรทำอย่างไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนหันมารักษาศีลมากขึ้น

ข้อคิดเห็น	จำนวนคน
พ่อแม่ควรให้การอบรมสั่งสอนตั้งแต่ยังเป็นเด็ก	๑๗๓
มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้คนหันมาสนใจในพระพุทธรูปศาสนามากขึ้น	๑๐๓
สิ่งต่างๆ ที่ทำให้เกิดสิ่งล่อใจ เช่น ผับ คาราโอเกะ	๑๐๑
มีบทลงโทษที่จริงจังและรุนแรงมากขึ้น	๗
พุทธศาสนิกชนไม่ใส่ใจในศาสนาจึงเป็นเรื่องยาก	๑

จากตารางที่ ๔.๔๐ พบว่า พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จำนวน ๑๗๓ คน มีความคิดเห็นเรื่องควรทำอย่างไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนหันมารักษาศีล ๕ มากขึ้นว่าพ่อแม่ ควรให้การอบรมสั่งสอนตั้งแต่ยังเป็นเด็ก รองลงมาคือ จำนวน ๑๐๓ คน คิดเห็นว่าควรมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้คนหันมาสนใจในพระพุทธรูปศาสนามากขึ้น จำนวน ๑๐๑ คน คิดเห็นว่างดสิ่งต่างๆ ที่ทำให้เกิดสิ่งล่อใจ เช่น ผับ คาราโอเกะ จำนวน ๗ คน คิดเห็นว่าควรมีบทลงโทษที่จริงจังและรุนแรงมากขึ้น และ จำนวน ๑ คน คิดเห็นว่าเป็นที่พุทธศาสนิกชนเองไม่ใส่ใจในศาสนาจึงเป็นเรื่องยาก ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔๑ อะไรคือปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้คนไทยไม่สามารถรักษาศีล ๕ ได้

ข้อคิดเห็น	จำนวนคน
สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป	๑๒๘
เทคโนโลยีมีการก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว	๑๐๕
พุทธศาสนิกชนไม่ใส่ใจในศาสนาจึงเป็นเรื่องยาก	๖๗
ความอยากได้อะไรก็มีไม่รู้จักพอของมนุษย์	๑๓
ปลูกฝังตั้งแต่เด็กถึง ศีล ๕	๑

จากตารางที่ ๔.๔๑ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จำนวน ๑๒๘ คน มีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้คนไทยไม่สามารถรักษาศีล ๕ ได้ เป็นเพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป รองลงมา จำนวน ๑๐๕ คน คิดเห็นว่าเพราะเทคโนโลยีมีการก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว จำนวน ๖๗ คน คิดเห็นว่าเพราะพุทธศาสนิกชนไม่ใส่ใจในศาสนาจึงเป็นเรื่องยาก จำนวน ๑๓ คน คิดเห็นว่าเพราะความอยากได้อะไรก็มีไม่รู้จักพอของมนุษย์ และ จำนวน ๑ คน คิดเห็นว่าเพราะปลูกฝังตั้งแต่เด็กถึงศีล ๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔๒ ควรทำอย่างไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนไม่ทำลายชีวิตสัตว์

ข้อคิดเห็น	จำนวนคน
บอกให้รู้ถึงโทษของของการทำร้ายสัตว์	๑๓๓
ปลูกฝังให้เด็กรู้จักรักสัตว์ตั้งแต่เด็ก	๑๒๔
รณรงค์ให้งดการทานเนื้อสัตว์	๘๑
มีบทลงโทษแก่ผู้ที่ฆ่าสัตว์	๒๔
ทำได้ยากเพราะเนื้อสัตว์เป็นส่วนประกอบทำอาหาร	๓

จากตารางที่ ๔.๔๒ พบว่า พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จำนวน ๑๓๓ คน มีความคิดเห็นว่าบอกให้รู้ถึงโทษของของการทำร้ายสัตว์ รองลงมาคือ จำนวน ๑๒๔ คน คิดเห็นว่าควรปลูกฝังให้เด็กรู้จักรักสัตว์ตั้งแต่เด็ก จำนวน ๘๑ คน คิดเห็นว่าควรรณรงค์ให้งดการทานเนื้อสัตว์ จำนวน ๒๔ คน คิดเห็นว่าควรมีบทลงโทษแก่ผู้ที่ฆ่าสัตว์ และจำนวน ๓ คน คิดเห็นว่าทำได้ยากเพราะเนื้อสัตว์เป็นส่วนประกอบทำอาหาร ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔๓ ควรทำอะไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนไม่ลัทธิทรัพย์

ข้อคิดเห็น	จำนวนคน
รัฐบาลควรทำให้เศรษฐกิจดี ประชาชนมีงานทำ	๑๖๘
ปลูกฝังตั้งแต่เด็กให้เป็นคนดีไม่ลัทธิทรัพย์	๑๐๓
มีบทลงโทษที่จริงจังสำหรับคนที่ลัทธิทรัพย์	๗๖

จากตารางที่ ๔.๔๓ พบว่า พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จำนวน ๑๖๘ คน มีความคิดเห็นว่รัฐบาลควรทำให้เศรษฐกิจดี ประชาชนมีงานทำ รองลงมาคือ จำนวน ๑๐๓ คน คิดเห็นว่าควรปลูกฝังตั้งแต่เด็กให้เป็นคนดีไม่ลัทธิทรัพย์ และจำนวน ๗๖ คน คิดเห็นว่าควรมีบทลงโทษที่จริงจังสำหรับคนที่ลัทธิทรัพย์ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔๔ ควรทำอะไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนไม่ประพฤติผิดในกาม

ข้อคิดเห็น	จำนวนคน
บอกถึงข้อดีของการรักเดียวใจเดียว	๑๔๘
ปลูกฝังตั้งแต่ยังเด็กให้รู้จักรักเดียวใจเดียว	๑๐๖
มีบทลงโทษกับคนที่ประพฤติผิดในกาม	๕๗
ปลูกฝังทางสื่อโทรทัศน์	๕
ไม่ให้มีสถานบริการ	๒
เป็นเรื่องที่แก้ไขยากทำไม่ได้	๒
จำกัดสถานบันเทิง	๑
แต่งกายให้เรียบร้อยจะทำให้ไม่เกิดปัญหาเรื่องนี้	๑

จากตารางที่ ๔.๔๔ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จำนวน ๑๔๘ คน มีความคิดเห็นว่าควรบอกถึงข้อดีของการรักเดียวใจเดียว รองลงมาคือ จำนวน ๑๐๖ คน คิดเห็นว่าควรปลูกฝังตั้งแต่ยังเด็กให้รู้จักรักเดียวใจเดียว จำนวน ๕๗ คน คิดเห็นว่าควรมีบทลงโทษกับคนที่ประพฤติผิดในกาม ข้อคิดเห็นอื่นๆ เช่น จำนวน ๕ คน คิดเห็นว่าควรปลูกฝังทางสื่อโทรทัศน์ จำนวนอย่างละ ๒ คน คิดเห็นว่าไม่ให้มีสถานบริการและเป็นเรื่องที่แก้ไขยากทำไม่ได้ และ จำนวนอย่างละ ๑ คน คิดเห็นว่าควรจำกัดสถานบันเทิงและคิดเห็นว่าควรแต่งกายให้เรียบร้อยจะทำให้ไม่เกิดปัญหาเรื่องนี้ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔๕ ควรทำอะไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนไม่พูดปด

ข้อคิดเห็น	จำนวนคน
รณรงค์ให้พูดแต่ความจริงไม่โกหก	๑๔๒
ปลูกฝังตั้งแต่เด็กให้พูดแต่ความจริงไม่โกหกหลอกลวง	๑๐๕
มีบทลงโทษกับคนที่พูดปด	๔๒
ทำได้ยากเพราะการโกหกบางครั้งเพื่อให้เกิดความสบายใจของผู้ฟัง หรือ ความเคยชินเพราะเห็นเป็นเรื่องเล็กน้อย หรือ รณรงค์ให้พูดแต่ความจริงไม่โกหก	๗

จากตารางที่ ๔.๔๕ พบว่าพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จำนวน ๑๔๒ คน มีความคิดเห็นว่าควรรณรงค์ให้พูดแต่ความจริงไม่โกหก รองลงมาคือ จำนวน ๑๐๕ คน คิดเห็นว่าควรปลูกฝังตั้งแต่เด็กให้พูดแต่ความจริงไม่โกหกหลอกลวง จำนวน ๔๒ คน คิดเห็นว่าควรมีบทลงโทษกับคนที่พูดปด และจำนวน ๗ คน คิดเห็นว่าทำได้ยากเพราะการโกหกบางครั้งเพื่อให้เกิดความสบายใจของผู้ฟัง หรือ ความเคยชินเพราะเห็นเป็นเรื่องเล็กน้อยตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔๖ ควรทำอะไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนไม่ดื่มสุราและของมึนเมา

ข้อคิดเห็น	จำนวนคน
บอกให้รู้ถึงโทษของการดื่มสุรามีข้อเสียอย่างไรบ้าง	๑๓๑
เลิกผลิตสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	๑๑๕
ปลูกฝังเด็กให้ห่างเหินจากการดื่มสุราและของมึนเมา	๘๔
มีบทลงโทษสำหรับบุคคลที่ดื่มและจำหน่ายสุราและของมึนเมา	๓๔
ปรับเปลี่ยนน้ำผลไม้แทน	๔

จากตารางที่ ๔.๔๖ พบว่า พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จำนวน ๑๓๑ คน มีความคิดเห็นว่าควรบอกให้รู้ถึงโทษของการดื่มสุรามีข้อเสียอย่างไรบ้าง รองลงมาคือ จำนวน ๑๑๕ คน คิดเห็นว่าควรเลิกผลิตสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน ๘๔ คน คิดเห็นว่าควรปลูกฝังเด็กให้ห่างเหินจากการดื่มสุราและของมึนเมา จำนวน ๓๔ คน คิดเห็นว่าควรมีบทลงโทษสำหรับบุคคล ที่ดื่มและจำหน่ายสุราและของมึนเมา และจำนวน ๔ คน คิดเห็นว่าควรปรับเปลี่ยนน้ำผลไม้แทน ตามลำดับ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวงศ์กรรมกรรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาหลักการและเจตนารมณ์ของการรักษาศีล ๕ ในพุทธศาสนาเถรวาท
๒. เพื่อศึกษาวงศ์กรรมกรรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร
๓. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร
๔. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อ ทศนคติของ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีต่อศีล ๕

สมมติฐานการวิจัย คือ พุทธศาสนิกชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร เขตที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ลักษณะสภาพแวดล้อมที่อาศัย มีทัศนคติและมีพฤติกรรมกรรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ แตกต่างกัน

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนรวม ๔๘๗ ชุด จาก ๕๐ เขต

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ประมวลผลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ เพื่อจำแนกกลุ่มประชากรตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร เขตที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร และลักษณะของสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย โดยใช้ความถี่ และ ร้อยละ วิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และ ค่าความแปรปรวน (Standard Deviation) หาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลกับทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ โดยใช้ One - way ANOVA Test วิเคราะห์ พฤติกรรมกรรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ โดยใช้ ความถี่ และ ร้อยละ หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมกรรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ใช้การทำ Crosstab โดยใช้ Chi-square Test และสรุปข้อคิดเห็นเกี่ยวกับศีล ๕ โดยใช้ ความถี่

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาหลักการและเจตนารมณ์ของการรักษาศีล ๕ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท พอจะสรุปได้ว่า เจตนารมณ์ของศีล ก็คือเจตนารมณ์ที่มุ่งให้มนุษย์ในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน ให้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา นอกจากนั้น เจตนารมณ์ของศีล ยังครอบคลุมถึงการจัดระบบ โครงสร้างทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคมและสภาพแวดล้อม อีกทั้งยังมีเจตนารมณ์ที่จะครอบคลุมให้สามารถแก้ไขปัญหาสังคมยุคใหม่ได้ทั้งหมด แทนที่จะเป็นเพียงการละเมิดกันระหว่างบุคคลกับบุคคลแบบตรงไปตรงมาเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

ศีลข้อ ๑ ไม่ใช่แค่เพียงการห้ามฆ่าสัตว์ แต่ต้องครอบคลุมถึงปัญหาความรุนแรงต่างๆ เช่น ปัญหาเด็กนักเรียนตีกัน การทำแท้ง การชุมนุมที่ไปเบียดเบียนสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เป็นต้น

ศีลข้อ ๒ ไม่ใช่แค่เพียงการห้ามลักทรัพย์ แต่ต้องครอบคลุมถึงปัญหาการลักทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การทุจริตเชิงนโยบาย การฮั้วการประมูล การจ่ายค่าแรงอย่างไม่เป็นธรรม การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

ศีลข้อ ๓ ไม่ใช่แค่เพียงการห้ามประพฤติดูในกาม แต่ต้องครอบคลุมถึงปัญหาโสเภณี ปัญหาการมีกิ๊ก(มีเพศสัมพันธ์) การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เป็นต้น

ศีลข้อ ๔ ไม่ใช่แค่การห้ามพูดปด แต่ต้องครอบคลุมถึงปัญหาการโฆษณาสินค้าแบบเกินจริง การหาเสียงของนักการเมืองโดยไม่ทำตามคำหาเสียง การบิดเบือนข่าวของนักสื่อสารมวลชน เป็นต้น

ศีลข้อ ๕ ไม่ใช่แค่เพียงการห้ามดื่มสุราและเมรัย แต่ต้องครอบคลุมถึงยาเสพติดทุกชนิดและสิ่งมอมเมาในรูปแบบใหม่ๆ เช่น เกมอิเล็กทรอนิกส์ที่มอมเมาเยาวชน หรือสื่อต่างๆ ที่มอมเมาประชาชนให้หลงผิดในสิ่งต่างๆ เพื่อประโยชน์ของตนเอง เป็นต้น

ผลการศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน ๓๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๒๗ อยู่ในช่วงอายุระหว่าง ๒๑ – ๒๕ ปี จำนวน ๑๔๐ คน ๒๖ – ๓๐ ปี จำนวน ๑๐๑ คน ๑๖ – ๒๐ ปี จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗๕, ๒๐.๗๔ และ ๒๐.๕๓ ตามลำดับการศึกษาจบปริญญาตรี จำนวน ๒๔๕ คน มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน ๑๐๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๕๑.๑๓ และ ๒๐.๗๔ ตามลำดับ ส่วนใหญ่ผู้สถานภาพโสดจำนวน ๓๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๒๓ เป็นพนักงานบริษัทจำนวน ๒๑๕ คน และเป็นนักศึกษา จำนวน ๑๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๕๗ และ ๓๓.๖๘ ตามลำดับ อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมานานมากกว่า ๕ ปี จำนวน ๔๑๑ คน

คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๓๕ ลักษณะสภาพแวดล้อมส่วนมาก เป็นหมู่บ้านจัดสรร จำนวน ๑๖๒ คน อพาร์ทเมนท์ ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒๖ และ ๒๕.๖๗ ตามลำดับ

๕.๑.๒ ระดับทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ โดยภาพรวมอยู่ในระดับไม่เห็นด้วยโดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๕๘ เมื่อพิจารณาแยกเป็นศีล ๕ แต่ละข้อพบว่า

ศีลข้อที่ ๑ การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารเป็นเรื่องปกติในชีวิต มีระดับความคิดเห็นไม่แน่ใจ มีค่าเฉลี่ย ๒.๕๒ ส่วนการล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้นและรัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่ เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทยนั้น ไม่เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๕ และ ๓.๘๖ ตามลำดับ

ศีลข้อที่ ๒ การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้ นั้น ไม่เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๕ และการถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ยอมกันได้ นั้น ก่อนข้างไม่เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๕ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทำให้มีความเจริญก้าวหน้า ในการทำงานและการคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินกิน เป็นการกระทำที่ถูกต้องนั้น ก่อนข้างเห็นด้วย เป็นอย่างยิ่ง มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๘ และ ๔.๓๘ ตามลำดับ

ศีลข้อที่ ๓ การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถเป็นไปได้เสมอในสังคมนั้น ไม่เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๘ การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่ และการมีคู่รักหลายๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์ ก็ไม่เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๔ เท่ากัน

ศีลข้อที่ ๔ ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูดโกหกบ้างก็ไม่เป็นไรนั้นก่อนข้างไม่แน่ใจ มีค่าเฉลี่ย ๒.๖๖ และการนิทาคนอื่นถ้าเขาไม่รู้ก็ไม่เป็นไรนั้นก่อนข้างไม่เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๕

ศีลข้อที่ ๕ การดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์เหมาะสมกับการรับประทานอาหารเมื่อเย็นและสามารถช่วยให้คลายเครียดได้ระดับหนึ่งนั้น ไม่แน่ใจ มีค่าเฉลี่ย ๓.๓๕ และ ๓.๐๖ ตามลำดับส่วน เมื่อมีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์บ้าง ก็ไม่เป็นไรนั้น เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ย ๒.๓๕

เมื่อเรียงลำดับความคิดเห็นที่พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครเห็นด้วยมากที่สุดได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน การคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินกิน เป็นการกระทำที่ถูกต้อง เมื่อมีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์บ้าง ก็ไม่เป็นไร การฆ่าสัตว์ เพื่อทำอาหารเป็นเรื่องปกติในชีวิต และถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูดโกหกบ้าง ก็ไม่เป็นไร โดยมีค่าเฉลี่ย ๑.๕๒, ๑.๖๒, ๒.๓๕, ๒.๕๒ และ ๒.๖๖ ตามลำดับ

เมื่อเรียงลำดับความคิดเห็นที่พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครไม่เห็นด้วยมากที่สุดไปหาน้อย ได้แก่ การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้ การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม รัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่ เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทย การมีคู่รักหลายๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์ และการมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์)

เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่ โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๓๕, ๔.๐๕, ๓.๘๘, ๓.๘๖, ๓.๘๔, และ ๓.๘๔ ตามลำดับ

๕.๑.๓ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ และพฤติกรรมการรักษาและล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ต่อ ระยะเวลาที่อาศัย เขตที่อาศัย ลักษณะสภาพแวดล้อมที่อาศัย และ ลักษณะที่อาศัย ที่ต่างกัน มีผลต่อระดับทัศนคติและพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งนำไปสู่การยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ พฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ศีลข้อที่ ๑ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เคยฆ่าสัตว์ เคยตบยุงหรือบีบค และไม่เคยเบียดเบียนสัตว์

ศีลข้อที่ ๒ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เคยยืมเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว เคยยืมเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต และเคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืน

ศีลข้อที่ ๓ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักรของตนก่อนแต่งงาน ไม่เคยมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน และไม่เคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้ว

ศีลข้อที่ ๔ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ เคยโกหกพ่อแม่ เคยพูดโกหกกับครูอาจารย์ และเคยพูดโกหกกับเพื่อน

ศีลข้อที่ ๕ พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ เคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ เคยดื่มสุราและ เคยดื่มเบียร์, ไวน์

พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่รักษาศีลอย่างเข้มงวดในบางโอกาส (เช่น เมื่อเข้าอบรมกรรมฐาน) ส่วนใหญ่รักษาศีลข้อ ๒ รองลงมารักษาศีลข้อ ๓ ข้อ ๑ ข้อ ๕ และ ข้อ ๔ ตามลำดับ มีส่วนน้อยไม่เคยรักษาศีล ๕ เลย และส่วนใหญ่เห็นว่าสถานที่ที่มีผลต่อการรักษาศีล ๕ และพบว่าสถานที่ที่มีผลมากที่สุดคือที่วัด รองลงมาคือที่บ้าน ที่ทำงานตามลำดับ

๕.๑.๕ ปัจจัยส่วนบุคคลของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

เพศที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการเคยเบียดเบียนสัตว์ (๐.๐๐๐*) เคยยืมเงิน

พ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว (๐.๐๔๖*) เคยหยิบเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต (๐.๐๓๘*) เคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืน (๐.๐๑๑*) เคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักรก่อนแต่งงาน (๐.๐๐๐*) เคยมีกิ๊ก(มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน (๐.๐๐๐*) เคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้ว (๐.๐๐๐*) เคยพูดโกหกกับครูอาจารย์ (๐.๐๓๕*) เคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (๐.๐๔๗*) เคยดื่มสุรา (๐.๐๐๓*) ความเข้มงวดในการรักษาศีล ๕ (๐.๐๑๓*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = 0.05$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น เพศ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

อายุที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว (๐.๐๐๐*) การเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักรของท่านก่อนแต่งงาน (๐.๐๐๖*) การเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้ว (๐.๐๐๓*) การเคยโกหกพ่อแม่ (๐.๐๐๑*) การเคยพูดโกหกกับเพื่อน (๐.๐๑๖*) เคยพูดโกหกกับครูอาจารย์ (๐.๐๐๑*) เคยดื่มเบียร์, ไวน์ (๐.๐๔๐*) และความเข้มงวดในการรักษาศีล ๕ (๐.๐๕๐*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = 0.05$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น อายุไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

ระดับการศึกษา ที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับการเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆ ที่มีคู่สมรสแล้ว (๐.๐๐๓*) การเคยพูดโกหกกับครูอาจารย์ (๐.๐๓๕*) และ การ เคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (๐.๐๔๒*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = 0.05$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

สถานภาพที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่าง สถานภาพ กับการเคยมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน (๐.๐๑๕*) การเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้ว (๐.๐๐๑*) การเคยโกหกพ่อแม่ (๐.๐๑๗*) และสถานที่ในการรักษาศีล ๕ (๐.๐๔๗*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = 0.05$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น สถานภาพไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

อาชีพต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการเคยดื่มเบียร์ไวน์ (๐.๐๑๓*) และการรักษาศีล เป็นประจำ (๐.๐๑๑*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่าค่า $\alpha = 0.05$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น อาชีพไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

รายได้ต่อเดือน ที่ต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนกับการเคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่อีกของท่านก่อนแต่งงาน (๐.๐๐๐*) การเคยมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน (๐.๐๑๕*) การเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้ว (๐.๐๐๕*) และการเคยดื่มสุรา (๐.๐๑๒*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = ๐.๐๕$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น รายได้ต่อเดือนไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้วงละเมิดศีล ๕

ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในกรุงเทพมหานครที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครกับการเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว (๐.๐๐๖*) และความเข้มงวดในการรักษาศีล ๕ (๐.๐๓๔*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = ๐.๐๕$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้วงละเมิดศีล ๕

เขตที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ที่ต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างเขตที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครกับการเคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่อีกของท่านก่อนแต่งงาน (๐.๐๐๑*) เพียงอย่างเดียว โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = ๐.๐๕$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น เขตที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้วงละเมิดศีล ๕

ลักษณะที่อยู่อาศัย ที่ต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่อยู่อาศัย กับการเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว (๐.๐๒๘*) การเคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืน (๐.๐๑๖*) การเคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่อีกของท่านก่อนแต่งงาน (๐.๐๐๑*) การเคยพูดโกหกกับเพื่อน (๐.๐๑๐*) การความเข้มงวดในการรักษาศีล ๕ (๐.๐๒๗*) และการรักษาศีล ๕ เป็นประจำ (๐.๐๓๔*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = ๐.๐๕$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้นไม่ขึ้นอยู่กับลักษณะที่อยู่อาศัยไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้วงละเมิดศีล ๕

๔.๑.๖ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขพฤติกรรมการล้วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้คนไทยไม่สามารถรักษาศีล ๕ ได้ เป็นเพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว พุทธศาสนิกชนไม่ใส่ใจในศาสนาและเพราะความอยากได้อะไรก็มีไม่รู้จักพอของมนุษย์

แนวทางที่จะช่วยให้พุทธศาสนิกชนไม่ทำลายชีวิตสัตว์ คือ บอกรู้ถึงโทษของการทำร้ายสัตว์ ควรปลูกฝังให้เด็กรู้จักรักสัตว์ตั้งแต่เด็ก ควรรณรงค์ให้งดการทานเนื้อสัตว์ ควรมีบทลงโทษแก่ผู้ฆ่าสัตว์

แนวทางที่จะช่วยให้พุทธศาสนิกชนไม่ประกอบมิถนาศีล คือ รัฐบาลควรทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีงานทำ ควรปลูกฝังตั้งแต่เด็กให้เป็นคนดีไม่ลักทรัพย์ และควรมีบทลงโทษที่จริงจังสำหรับคนที่ลักทรัพย์

แนวทางที่จะช่วยให้พุทธศาสนิกชนไม่ประพฤตินอกใจ คือ ควรบอกถึงข้อดีของการรักเดียวใจเดียว ควรปลูกฝังตั้งแต่ยังเด็กให้รู้จักรักเดียวใจเดียว ควรมีบทลงโทษกับคนที่ประพฤตินอกใจ ควรปลูกฝังทางสื่อโทรทัศน์ ไม่ควรมีสถานบริการและ ควรจำกัดสถานบันเทิงและคิดเห็นว่าควรแต่งกายให้เรียบร้อยจะทำให้ไม่เกิดปัญหาเรื่องนี้

แนวทางที่จะช่วยให้พุทธศาสนิกชนไม่พูดปด คือ ควรรณรงค์ให้พูดแต่ความจริง ไม่โกหก ควรปลูกฝังตั้งแต่เด็กให้พูดแต่ความจริง ไม่โกหกหลอกลวง ควรมีบทลงโทษกับคนที่พูดปด

แนวทางที่จะช่วยให้พุทธศาสนิกชนไม่ดื่มสุราและของมึนเมาควรบอกรู้ถึงโทษของการดื่มสุรามีข้อเสียอย่างไรบ้าง ควรเลิกผลิตสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควรปลูกฝังเด็กให้ห่างเหินจากการดื่มสุราและของมึนเมา ควรมีบทลงโทษสำหรับบุคคล ที่ดื่มและจำหน่ายสุราและของมึนเมา และควรปรับไปดื่มน้ำผลไม้แทน

แนวทางที่จะสามารถช่วยให้พุทธศาสนิกชนหันมารักษาศีล ๕ มากขึ้น คือ พ่อแม่ ควรให้การอบรมสั่งสอนตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ควรมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้คนหันมาสนใจในพระพุทธศาสนามากขึ้น งดสิ่งต่างๆ ที่ทำให้เกิดสิ่งล่อใจ เช่น ผับ คาราโอเกะและควรมีบทลงโทษที่จริงจังและรุนแรงมากขึ้น

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๒.๑ พฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เคยฆ่าสัตว์โดยสาเหตุหลักๆ คือเพื่อป้องกันตัว รองลงมาคือเพื่อนำมาปรุงอาหาร ขาดสติยังคิดและเพื่อความสนุกสนาน เคยตบยุงบี้มด โดยสาเหตุหลักๆ คือเมื่อยุงกัดก็ต้องตบเป็นปกติ รองลงมาคือรำคาญกวนใจ เป็นความเคยชินและคิดว่าฆ่าสัตว์เล็กไม่บาป และส่วนน้อยเคยเบียดเบียนสัตว์โดยสาเหตุหลักๆ คือ เพื่อลงโทษที่ไม่ทำตามเจ้าของ รองลงมาคือเพื่อฝึกให้เชื่อ รำคาญเสียงร้องและเพื่อความสนุกสนาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โดยหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในเรื่องของศีล ๕ แม้จะมีการห้ามการฆ่าสัตว์เช่นนี้เอาไว้ แต่มนุษย์ปุถุชนก็ยังมีการละเมิดโดยการทำปณาดิบาตอยู่เสมออันเนื่องมาจากปัจจัยในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมหลายๆ ด้าน จึงเป็นเหตุให้มนุษย์ต้องดิ้นรนแสวงหาสิ่งเหล่านั้นมาไว้เพื่อความอยู่รอดและปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิ ฐานวโร (อ่อนปัสสา) ที่ได้กล่าวไว้ว่า สัตว์ทุกชนิดย่อมมีคุณประโยชน์ต่อมนุษย์ไม่โดยตรงก็โดยอ้อม วัว ควายทำประโยชน์ในการไถนา ลากเกวียน ยิ่งไปกว่านั้นเนื้อของมันยังเป็นอาหารให้แก่มนุษย์อีกด้วย ช้างให้ประโยชน์ในการลากซุงและยกสิ่งของที่กำลังมนุษย์ยกไม่ไหวมาทำประโยชน์ในการเป็นพาหนะและหามู เป็ด ไก่ ให้ประโยชน์ในการเป็นอาหาร ถิ่นคัน^๑

พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เคยยืมเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว โดยสาเหตุหลักๆ คือ ยืมเงินเล็กน้อยพ่อแม่คงไม่ว่าอะไร รองลงมาคือถ้าบอกพ่อแม่คงไม่ให้ คิดว่าเป็นเรื่องปกติที่ลูกยืมเงินพ่อแม่เพียงเล็กน้อย และเงินพ่อแม่ก็เหมือนเงินของลูก เคยยืมเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต และโดยสาเหตุหลักๆ คือ ถือว่าเป็นเพื่อนกัน คงไม่เป็นไร รองลงมาคือการยืมยืมสิ่งของเล็กน้อยเป็นเรื่องธรรมดา ไม่มีเวลาซื้อของใช้ส่วนตัว เพราะงานยุ่งและของเพื่อนก็เหมือนของเรา และส่วนใหญ่เคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืน และโดยสาเหตุหลักๆ คือสิ่งของที่ยืมมีค่าเล็กน้อย รองลงมาคือสาเหตุอื่นๆ คือ ลืมคืน เพื่อนยืมก็ไม่ส่งคืนเหมือนกันและเป็นเพื่อนกันไม่ต้องส่งคืนก็ได้ และเดี๋ยวเพื่อนก็ลืมว่าเรายืมมา

^๑พระมหาวิ ฐานวโร (อ่อนปัสสา), “ปาณาติบาต กับปัญหาจริยธรรมในพุทธปรัชญา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพุทธปรัชญา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔), หน้า ๒.

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พุทธศาสนิกชน ยังไม่เข้าใจในเจตนารมณ์ของการบัญญัติศีลข้อทึนนาทานอย่างถ่องแท้ จึงได้แสดงพฤติกรรมต่างๆ ดังกล่าวด้วยคิดว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย คงไม่เป็นไร โดยลืมนึกถึงความเดือดร้อนของคนอื่นที่เกิดขึ้นเพราะการกระทำของตนเอง ปัญหาทุจริตมีฉาฉิพต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ก็เริ่มสั่งสมมาจากเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของสำนักวิจัย ของสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ เรื่อง การสำรวจ ความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ของเยาวชนไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า “ การที่มีความรู้ ศีล ๕ มากแต่มีความรู้ธรรม ๕ น้อย ถือว่าเป็นการบกพร่อง เป็นการไม่เกื้อกูลให้เยาวชนได้ปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนาเบื้องต้นได้อย่างเหมาะสม อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามศีล ๕”^๒

พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่รักของตนก่อนแต่งงานโดยสาเหตุหลักๆ คือ เพราะเป็นคู่รักกัน รองลงมาคือสมัยนี้ใครๆ ก็อยู่ก่อนแต่งงานทั้งนั้น เพื่อแสดงว่ารักกันและเพราะอย่างไรก็แต่งงานกันอยู่แล้ว ส่วนน้อยเคยมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน โดยสาเหตุหลักๆ คือเพื่อความสนุกสนาน เพื่อเป็นกำไรชีวิต เป็นคำนิยามของสังคมและเพื่อความจำใจ และส่วนน้อยเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆ ที่มีคู่สมรสแล้ว โดยสาเหตุหลักๆ คืออยากลองดู รองลงมาคือผู้ชายส่วนมากก็เที่ยวโสเภณีทั้งนั้น เพื่อเป็นกำไรชีวิตและเพื่อความสนุกสนาน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า คนในสังคมทั้งในอดีตรวมทั้งในปัจจุบัน ตกอยู่ในอำนาจวัตถุนิยม มักแสวงหาความสุขจากปัจจัยภายนอก โดยลืมนึกไปว่าความสุขที่แท้จริงนั้น เกิดจากภายในจิตใจมากกว่า จึงมีพฤติกรรมในการเสพกาม โดยลืมนึกถึงเรื่องศีลธรรม ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคมเป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาปัญญา ชยปญโญ (ดาบพลหาร) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง “กามมุขิจฉาจารกับปัญหาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน” เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ จากศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบันนี้ ส่วนหนึ่งมาจากเรื่องของกามและพฤติกรรมในการเสพกามของปัจเจกบุคคลที่ดำเนินชีวิตตกอยู่ในอำนาจวัตถุนิยม (Materialism) เชิงบริโภคนิยม โดยเห็นว่าความสุขทางกายเป็นเรื่องสำคัญและมีค่าสูงสุดในชีวิต และปัจเจกบุคคลประเภทนี้นับวันแต่จะเพิ่มปริมาณมากขึ้น โดยลำดับ”

^๒สำนักวิจัย, “การสำรวจ ความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ของเยาวชนไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร”, รายงานวิจัย, (พัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๑๐๓.

^๓พระมหาปัญญา ชยปญโญ (ดาบพลหาร), “กามมุขิจฉาจารกับปัญหาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), บทคัดย่อ.

พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เคยโกหกพ่อแม่โดยสาเหตุหลักๆ คือ เพื่อหลีกเลี่ยงความผิด รองลงมาคือโกหกเรื่องเล็กๆน้อยๆไม่เห็นเป็นไร สาเหตุอื่นๆ คือเพื่อให้ท่านสบายใจ การโกหกเป็นเรื่องปกติของชีวิต และเพื่อนๆ ก็โกหกพ่อแม่ทั้งนั้นเมื่อทำผิด เคยพูดโกหกกับครูอาจารย์โดยสาเหตุหลักๆ คือ เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ รองลงมาคือเพื่อนคนอื่นๆ เมื่อทำผิดก็โกหกครูกันทั้งนั้น รู้สึกสะใจเมื่อโกหกสำเร็จและการพูดโกหกเป็นเรื่องปกติในชีวิต และ เคยพูดโกหกกับเพื่อน โดยสาเหตุหลักๆ คือ เป็นการอำกันให้สนุกสนาน รองลงมาคือเพื่อหลีกเลี่ยงความผิดที่ทำกับเพื่อน การโกหกระหว่างเพื่อนๆ เป็นเรื่องธรรมดา สาเหตุอื่นๆ คือเพื่อให้เพื่อนสบายใจ และเป็นความนิยมระหว่างเพื่อนๆ ด้วยกัน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เป็นเพราะว่าพุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่เข้าใจเจตนารมณ์ของการบัญญัติศีลข้อนี้ยังไม่เพียงพอ โดยมักเข้าใจว่าศีลข้อนี้ก็ไม่มิโทษรุนแรง จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญ มักทำผิดศีลข้อนี้อยู่บ่อยๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรักษาศีลห้าของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน : กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการรักษาศีลข้อ ๑ เว้นจากการฆ่าสัตว์ ศีลข้อ ๒ เว้นจากการลักทรัพย์ ศีลข้อ ๓ เว้นจากการประพฤติดนินา และศีลข้อ ๕ เว้นจากการดื่มสุรามรัยในระดับมากที่สุด ส่วนการรักษาศีลข้อ ๔ เว้นจากการพูดปดอยู่ในระดับมาก^๔

พุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ เคยดื่มสุราและเคยดื่มเบียร์, ไวน์โดยสาเหตุหลักๆ คือ เพื่อเข้าสังคม รองลงมาคือ อยากลองดื่มดูว่าเป็นอย่างไร เพื่อนชักชวนให้ดื่มและเห็นพ่อแม่ดื่มก็ดื่มบ้าง ปัญหาที่มีต่อสังคมไทยมากที่สุดในปัจจุบันก็คือปัญหาสิ่งเสพติดที่ระบาดอยู่ในสังคมไทย ในเรื่องนี้ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีเหตุผลที่ยอมรับข้อเท็จจริงคือ เป็นเพราะขาดหลักธรรมข้อปฏิบัติสำหรับมนุษย์ อันเรียกว่าศีลนั้น โดยเฉพาะศีลข้อที่ ๕ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญมากที่สุดซึ่งว่าด้วยเรื่องสุรามรัยและของเมา โดยเห็นคุณโทษว่าสุรามรัยและของเมานั้น เป็นสิ่งที่มีอันตราย เป็นข้อห้ามโดยส่วนตัวเป็นพิษร้ายแก่สังคมมีโทษทำลายสุขภาพกายและสุขภาพจิต^๕

^๔อธิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล, “การรักษาศีลห้าของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน : กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘), หน้า ๔๓.

^๕สำรวย ญาณส่วโร, (พินคอน) พระมหา, การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่มีต่อสังคมไทย, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), บทคัดย่อ.

๕.๒.๒ ปัจจัยส่วนบุคคลของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานครที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การรักษาและการล้างละเมียดศีล ๕

เพศที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้างละเมียดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการเคยเบียดเบียนสัตว์ (๐.๐๐๐*) เคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว (๐.๐๔๖*) เคยหยิบเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต (๐.๐๓๘*) เคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืน (๐.๐๑๑*) เคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักรก่อนแต่งงาน (๐.๐๐๐*) เคยมีกิ๊ก(มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน (๐.๐๐๐*) เคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้ว (๐.๐๐๐*) เคยพูดโกหกกับครูอาจารย์ (๐.๐๑๕*) เคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (๐.๐๔๗*) เคยดื่มสุรา (๐.๐๐๓*) ความเข้มงวดในการรักษาศีล ๕ (๐.๐๑๓*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = 0.05$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น เพศ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้างละเมียดศีล ๕

อายุที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้างละเมียดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว (๐.๐๐๐*) การเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักรของท่านก่อนแต่งงาน (๐.๐๐๖*) การเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้ว (๐.๐๐๓*) การเคยโกหกพ่อแม่ (๐.๐๐๑*) การเคยพูดโกหกกับเพื่อน (๐.๐๑๖*) เคยพูดโกหกกับครูอาจารย์ (๐.๐๐๑*) เคยดื่มเบียร์, ไวน์ (๐.๐๔๐*) และความเข้มงวดในการรักษาศีล ๕ (๐.๐๕๐*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = 0.05$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น อายุไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้างละเมียดศีล ๕

ระดับการศึกษา ที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้างละเมียดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับการเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆ ที่มีคู่สมรสแล้ว (๐.๐๐๓*) การเคยพูดโกหกกับครูอาจารย์ (๐.๐๑๕*) และ การเคยดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (๐.๐๔๒*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = 0.05$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อพฤติกรรม การรักษาและการล้างละเมียดศีล ๕

สถานภาพที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้างละเมียดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่าง สถานภาพ กับการเคยมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน (๐.๐๑๕*) การเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้ว (๐.๐๐๑*) การเคยโกหกพ่อแม่ (๐.๐๑๗*) และสถานที่ในการรักษาศีล ๕ (๐.๐๔๗*) โดยพบว่ามีค่าความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = 0.05$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น สถานภาพไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล้างละเมียดศีล ๕

อาชีพต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการเคยดื่มเบียร์ไวน์ (๐.๐๑๑*) และการรักษาศีลเป็นประจำ (๐.๐๑๑*) โดยพบว่ามีความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่าค่า $\alpha = 0.05$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น อาชีพไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

รายได้ต่อเดือน ที่ต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนกับการเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักรของท่านก่อนแต่งงาน (๐.๐๐๐*) การเคยมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) กับเพื่อนที่ไม่ใช่คู่สมรสของตน (๐.๐๑๕*) การเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆ ที่มีคู่สมรสแล้ว (๐.๐๐๕*) และการเคยดื่มสุรา (๐.๐๑๒*) โดยพบว่ามีความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = 0.05$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น รายได้ต่อเดือนไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในกรุงเทพมหานครที่ต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครกับการเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว (๐.๐๐๖*) และความเข้มงวดในการรักษาศีล ๕ (๐.๐๓๔*) โดยพบว่ามีความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = 0.05$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

เขตที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ที่ต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างเขตที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครกับการเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักรของท่านก่อนแต่งงาน (๐.๐๐๑*) เพียงอย่างเดียว โดยพบว่ามีความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = 0.05$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น เขตที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

ลักษณะที่อยู่อาศัย ที่ต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่อยู่อาศัย กับการเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าว (๐.๐๒๘*) การเคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืน (๐.๐๓๖*) การเคยมีเพศสัมพันธ์กับคูรักรของท่านก่อนแต่งงาน (๐.๐๐๑*) การเคยพูดโกหกกับเพื่อน (๐.๐๑๐*) การความเข้มงวดในการรักษาศีล ๕ (๐.๐๒๗*) และการรักษาศีล ๕ เป็นประจำ (๐.๐๓๔*) โดยพบว่ามีความน่าจะเป็น Asymp.Sig (2-sided) มีค่าน้อยกว่า ค่า $\alpha = 0.05$ ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวข้างต้น ไม่ขึ้นอยู่กับลักษณะที่อยู่อาศัยไม่มีผลต่อพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เมื่อรัฐหวังจะเห็นความสงบสุขของชาติหรือชนในชาติควรจะมีมาตรการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาและปฏิบัติตามหลักศีล ๕ อย่างจริงจังโดย

๑. หน่วยงานของรัฐ องค์กรหรือสถาบันการศึกษา คณะสงฆ์ วัดต่างๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้มีการปฏิบัติธรรมและรักษาศีลกันมากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยเฉพาะการรักษาศีล ๕ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะลดปัญหาอาชญากรรม ความรุนแรง และอบายมุขให้ลดน้อยลง

๒. ควรส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้ศึกษาในเรื่องของศีลและทราบดีถึงโทษของการล่วงละเมิดศีล ส่งเสริมให้เยาวชนมีการเข้าค่ายคุณธรรมหรือค่ายพุทธบุตร เอาจริงและเข้มงวดกับการจัดระเบียบสังคม ปราบปรามอบายมุขทุกรูปแบบ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมและควรอบรมศีลธรรมตั้งแต่วัยประถมศึกษา

๓. ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสรักษาศีล ไม่ส่งเสริมให้มีการขายสุราในสถานที่ที่เด็กและเยาวชนเข้าไปใช้บริการ ไม่ส่งเสริมให้มีการขายหวยทั้งใต้ดินและบนดินส่งเสริมให้คนมีอาชีพสุจริตทำ และทางราชการหรือหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมความรู้ทางพระพุทธศาสนาให้มาก โดยเฉพาะวัยรุ่น เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมของวัยรุ่น ในสังคมไทย

๔. เพื่อเป็นการลดปัญหาและความขัดแย้งในสังคม และการเบียดเบียนกันเพื่อผล ประโยชน์ของส่วนตนหรือของกลุ่มตน (ทุจริตต่อหน้าที่) รัฐจึงควรจัดฝึกหัดอบรมเยาวชนให้มีศีลโดยการจัดโครงการระยะสั้นๆ เพื่อพัฒนาจิตใจ โดยมุ่งถึงการไม่เบียดเบียนหรือการอยู่ร่วมกันโดยสงบสุขในสังคม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นทางกายและวาจาที่เป็นพื้นฐานแห่งความประพฤติที่ประกอบด้วยการไม่ประทุษร้ายที่เป็นอันตรายต่อชีวิต การไม่ละเมิดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของกันและกัน การไม่ละเมิดของรัก การไม่ประทุษร้ายทางวาจา และการไม่มอมเมาตนเองด้วยสิ่งเสพติดด้วยของมีนเมาเช่นยาบ้า เป็นต้น

๕. วัด หรือ องค์กรทางพระพุทธศาสนาควรจัดรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรมหรือสื่อธรรมะเกี่ยวกับการรักษาศีล ๕ ให้มากขึ้น เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้พุทธศาสนิกชน ได้หันมาให้ความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาปฏิบัติตามศีล ๕ อย่างจริงจังเพื่อความสงบสุขสันติสุขอย่างแท้จริง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรจะมีการศึกษาถึงสาเหตุของพฤติกรรมการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนในเชิงลึก ว่ามีสาเหตุมาจากอะไร และควรแก้ไขอย่างไร
๒. ควรจะมีการศึกษาถึงพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมสำหรับพุทธศาสนิกชนไทยในอนาคต
๓. ควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยยึดหลักเบญจศีลเป็นเกณฑ์ ระหว่างเพศ กลุ่มอายุ และกลุ่มอาชีพ หรือระหว่างกลุ่มคนในสังคมเมืองและในสังคมชนบท
๔. ควรจะมีการศึกษาเรื่องศีล ๕ ที่เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตรวมทั้งปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการรักษาศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาขาอาชีพในเชิงลึก
๕. ควรจะได้มีการศึกษาวิจัยถึงวิธีการนำศีล ๕ ไปใช้กับชีวิตประจำวันและผลสัมฤทธิ์หรืออานิสงส์ที่ได้จากการรักษาศีล ๕ ที่เป็นรูปธรรม
๖. ควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนระหว่างเขตในกรุงเทพมหานคร ถึงความแตกต่างในเชิงลึก

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล. ชุด ๕๑ เล่ม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณย์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๗.

กาญจนา คำสุวรรณและคณะ. จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิเวก, ๒๕๒๔.

ทิตยา สุวรรณะชญ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : บิซิเนสอาร์แอนดี, ๒๕๕๒.

นวม สงวนทรัพย์. พันเอก(พิเศษ). สารัตถจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์, ๒๕๓๕.

บุญมี แทนแก้ว, ผศ. จริยธรรมกับชีวิต. กรุงเทพมหานคร: หจก. ชนะการพิมพ์, ๒๕๓๘.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พีระพัฒนา, ๒๕๒๖.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). ทางออกจากระบบเศรษฐกิจที่ครอบงำสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อมรินทร์ พรีนติ้งกรุ๊ปจำกัด, ๒๕๓๒.

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. กรุงเทพมหานคร. บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๕.

พระมหาภายิต สุขวรรณดี (สุภาสิตโต). การรักษาศีล ๕ ของนักศึกษาภาคสมทบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์, ๒๕๔๗.

พระมหาสมบุญ ฐุฑฺฒิกโร. “แนวคิดและขบวนการพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม”. กรุงเทพมหานคร :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ๒๕๕๐.

พระราชวิสุทธิกวี (พิจิตร จิตตวณฺโณ). การสั่งสมบุญด้วยการรักษาศีล. กรุงเทพมหานคร :
ห้างหุ้นส่วนสามัญ สุทธิสารการพิมพ์, ๒๕๓๖.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทรุ่งศิลป์
การพิมพ์, ๒๕๒๔.

วาสนา ประवालพฤษย์. ทศนคติของแจ้งจิตวิทยาในการวัดผล. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริม
การศึกษา, ๒๕๒๔.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ชัยศิริการพิมพ์, ๒๕๒๒.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. เบญจศีลและเบญจธรรม. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

สมปราชญ์ จอมเทศ. ทฤษฎีและมนุษย์พฤติกรรมในองค์การ. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๕.

สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน. กรุงเทพมหานคร : เมืองสี่เทาของเด็กและเยาวชน.
กรุงเทพมหานคร. ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดดา, ๒๕๕๐.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. สังคมวิทยาปัญหาสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

สิน พันธุ์พินิจ. เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : บริษัท จูนพับลิชชิ่ง จำกัด,
๒๕๔๗.

สุชา จันทร์เอม. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. ธรรมบรรณาการในงานพระราชทานเพลิงศพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

โสภา ชูติกุลชัย. จิตวิทยาสังคมประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๒.

(๒) บทความ/สาระสังเขปออนไลน์

http://school.obec.go.th/danmakhamtia/Eln/Social/local%20ad%20%20thai/s418_jarin/bangkok_main.htm, (๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๓).

<http://www.bloggang.com/viewblog.php?id=mansith&date=01-12-2009&group=1&gblog=44>, (๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๓)

<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=114099>, (๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๓).

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี <http://th.wikipedia.org/wiki/>, (๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔).

ศูนย์วิจัยกรุงเทพโพลล์. “พุทธศาสนิกชนกับการรักษาศีลในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา”, แหล่งที่มา :

<http://research.bu.ac.th/poll/result/poll367.php?pollID=190&Topic=พุทธศาสนิกชนกับการรักษาศีล%20%20ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา>, (๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๓)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. รายงานการรับแจ้งและจับกุมคดีอาญา ๕ กลุ่ม, กรุงเทพมหานคร.

แหล่งที่มา : http://statistic.police.go.th/stat/40_50/MONTH50.xls, (๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๓).

(๓) วิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัย

กรรณิการ์ สุขทรัพย์. การบริหารบุคลากรในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กรุงเทพมหานคร เขต ๓. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๔๘.

นิตยา นิลรัตน์. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต ๒.

วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกระบี่, ๒๕๔๗.

บุญหนา จิมาโนง. โสวัตย์ บำรุงศักดิ์. วิทยา ทองดี. นรินทร์ เลิศวีรพล. พฤติกรรมการรักษาศีลห้า

ของเด็กเยาวชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, ๒๕๕๐.

ประทวน สมบูรณ์. การบริหารบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา

จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐.

พระนรินทร์ สุทธิเมตติโก (จะมะณี) “การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตบางกอก

น้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม กรุงเทพมหานคร เขต ๓”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระมหาสมภารณ์ วรปุตุโต (วรบุตร) “การพัฒนาบุคลากรครูของวิทยาลัยครูบ้านเก็น เมืองธุดคม

แขวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

- ฤกษ์ชัย ใจคำป็น. “การบริหารงานบุคลากรในสถานศึกษา อำเภอจอมทอง เขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต ๕”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.
- สมศักดิ์ กระจ่างทอง. “การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๔๔.
- สุนันทา รุ่งเนียม. “การบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จังหวัดเลย, ๒๕๔๖.
- อริยฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล. “การรักษาสิลหำของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน : กรณีศึกษาเขต สวนหลวง กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต. วิทยาลัย การบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘.

๒. ภาษาอังกฤษ

- Barbara Kellman. **Leadership as a Political Act in Leadership : Multidisciplinary Perspectives.** New Jersey : Prentice Hall, 1984.
- Hodge & Johnson. **Management and Organization Behavior.** New York : John Wiley & Sons, 1970.
- Kurt Lewin. **The Dynamic of Group Action Education Leadership.** New York : Henry Holt B. Co., 1960.
- Nigro Felix. **A public personal Administration.** New York : Henry Holt B. Co., 1958.
- Paul Hersey and Kenneth H. Blanchard. **Management of Organization Behavior.** New Jersey: Prantice-Hall, Inc., 1977.
- Ralph M. Stogdill. **Personal Factor Associated with Leadership Survey of Literature in leadership.** Maryland : Penguin Books, 1967.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เลขที่แบบสอบถาม

แบบสอบถาม วิทยานิพนธ์ เรื่อง**“พฤติกรรมการรักษาและการละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนในเขต กรุงเทพมหานคร”**

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามชุดนี้ใช้ประกอบการศึกษาวิทยานิพนธ์ ตามหลักสูตรปริญญาโทพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง “พฤติกรรมการรักษาและการละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนในกรุงเทพมหานคร” เพื่อหาสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดการละเมิดศีล ๕ และนำมาพัฒนาหากกลยุทธ์ในการสร้างพฤติกรรมให้คนกรุงเทพมหานครหันมารักษาศีล ๕ มากขึ้น

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อทราบข้อมูลทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมรักษาและการละเมิดศีล ๕
๒. เพื่อทราบข้อมูลพฤติกรรมรักษาและการละเมิดศีล ๕ ของผู้ตอบแบบสอบถาม
๓. เพื่อทราบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรักษาและการละเมิดศีล ๕

แบบสอบถามนี้ได้แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๕ ข้อ
- ส่วนที่ ๒ ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมรักษาและการละเมิดศีล ๕ จำนวน ๑๕ ข้อ
- ส่วนที่ ๓ พฤติกรรมรักษาและการละเมิดศีล ๕ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๘ ข้อ
- ส่วนที่ ๔ ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขพฤติกรรมละเมิดศีล ๕ จำนวน ๗ ข้อ

ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมในครั้งนี้นำไปประกอบการศึกษาพฤติกรรมรักษาและการละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อหาสาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการละเมิดศีล ๕ และนำมาพัฒนาหากกลยุทธ์ในการสร้างพฤติกรรมให้คนกรุงเทพมหานครหันมารักษาศีล ๕ มากขึ้นต่อไป

โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล และขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

นายอมร อำไพรุ่งเรือง

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ส่วนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๕ ข้อ

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

๑. เพศ ชาย หญิง
๒. อายุ ต่ำกว่า ๑๖ ปี ๑๖ - ๒๐ ปี ๒๑ - ๒๕ ปี
 ๒๖ - ๓๐ ปี ๓๑ - ๓๕ ปี ๓๖ - ๔๐ ปี
 ๔๑ - ๔๕ ปี ๔๖ - ๕๐ ปี มากกว่า ๕๑ ปี
๓. ระดับการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๖ มัธยมศึกษาตอนต้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี
ปริญญาโท ปริญญาเอก อื่น ๆ ระบุ.....
๔. สถานภาพการสมรส โสด สมรส หย่าร้าง
๕. อาชีพ นักศึกษา ประกอบธุรกิจส่วนตัว พนักงานรัฐวิสาหกิจ
ข้าราชการ พนักงานบริษัท แม่บ้าน
ว่างงาน อื่นๆ ระบุ.....
๖. รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐บาท
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท มากกว่า ๒๕,๐๐๐ บาท
๗. ท่านอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมาแล้วกี่ปี ต่ำกว่า ๒ ปี ๒ - ๕ ปี มากกว่า ๕ ปี
๘. ท่านอาศัยอยู่เขตใดในกรุงเทพมหานคร
☐ ดุสิต	☐ พระนคร	☐ ป้อมปราบศัตรูพ่าย	☐ สัมพันธวงศ์	☐ บางรัก
☐ ปทุมวัน	☐ ราชเทวี	☐ สาทร	☐ บางคอแหลม	☐ ยานนาวา
☐ วัฒนา	☐ ดินแดง	☐ ห้วยขวาง	☐ วังทองหลาง	☐ ลาดพร้าว
☐ หลักสี่	☐ จตุจักร	☐ พญาไท	☐ บางเขน	☐ สายไหม
☐ หนองจอก	☐ คลองสามวา	☐ คันนายาว	☐ บึงกุ่ม	☐ บางกะปิ
☐ มีนบุรี	☐ ลาดกระบัง	☐ สวนหลวง	☐ ประเวศ	☐ บางนา
☐ ธนบุรี	☐ คลองสาน	☐ บางกอกใหญ่	☐ จอมทอง	☐ ราชบุรีบูรณะ
☐ บางขุนเทียน	☐ บางบอน	☐ ภาษีเจริญ	☐ บางแค	☐ หนองแขม
☐ บางกอกน้อย	☐ ตลิ่งชัน	☐ ทวีวัฒนา		
๙. ที่อยู่อาศัยท่านมีลักษณะของสภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร
☐ หมู่บ้านจัดสรร	☐ คอนโดมิเนียม	☐ อพาร์ทเมนท์	☐ ชุมชน
☐ อาคารพาณิชย์ (แหล่งการค้า)	☐ โกดัง	☐ อื่นๆ ระบุ.....	

ส่วนที่ ๒ ทศนคติที่มีต่อสิ่ง ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร ๑๕ ข้อ

โปรดทำเครื่องหมาย X ลงในช่องระดับการรักษาศีลที่ท่านคิดว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
๑. การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น					
๒. การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารเป็นเรื่องปกติในชีวิต					
๓. รัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่ เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทย					
๔. การถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อน เป็นสิ่งที่ยอมกันได้					
๕. การยืมเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อยจะคืนหรือไม่คืนก็ได้					
๖. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน					
๖. การคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกิน เป็นการกระทำที่ถูกต้อง					
๘. การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการ ของสังคมสมัยใหม่					
๘. การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จัก สามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม					
๑๐. การมีคู่รักมากๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์					
๑๑. ถ้ามีประโยชน์มาก จะพูดโกหกบ้างก็ไม่เป็นไร					
๑๒. การนินทาคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ก็ไม่เป็นไร					
๑๓. เมื่อมีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มเหล้าหรือ เบียร์บ้างก็ไม่เป็นไร					
๑๔. การดื่มเหล้าหรือเบียร์เหมาะสมกับ การรับประทานอาหารมือเย็น					
๑๕. การดื่มเหล้าหรือเบียร์สามารถช่วยให้ คลายเครียดได้ระดับหนึ่ง					

ส่วนที่ ๓ พฤติกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๗ ข้อ

๑. ท่านเคยฆ่าสัตว์หรือไม่ ไม่เคย เคย
 ถ้าเคย อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ท่านประพฤตินั้น ? (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 เพื่อป้องกันตัว เพื่อความสนุก เพื่อนำมาปรุงอาหาร
 ขาดสติยั้งคิด อื่น ๆ ระบุ.....
๒. ท่านเคยเบียดเบียนทารุณสัตว์ (เช่น สุนัข แมว เป็นต้น) หรือไม่ ไม่เคย เคย
 ถ้าเคย อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ท่านประพฤตินั้น ? (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 เพื่อฝึกให้เชื่อ เพื่อความสนุก เพื่อลงโทษที่ไม่ทำตามเจ้าของ
 รำคาญเสียงร้อง อื่น ๆ ระบุ.....
๓. ท่านเคยดบยุงบี้มดหรือไม่ ไม่เคย เคย
 ถ้าเคย อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ท่านประพฤตินั้น ? (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 ฆ่าสัตว์เล็กไม่บาป เมื่อยุงกัดก็ต้องตบเป็นปกติ เป็นความเคยชิน
 รำคาญกวนใจ อื่น ๆ ระบุ.....
๔. ท่านเคยหยิบเงินพ่อแม่ไปใช้โดยไม่บอกกล่าวให้ทราบบ้างหรือไม่ ไม่เคย เคย
 ถ้าเคย อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ท่านประพฤตินั้น ? (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 ถ้าบอกพ่อแม่คงไม่ให้ คิดว่าเป็นเรื่องปกติที่ลูกหยิบเงินพ่อแม่เพียงเล็กน้อย
 หยิบเงินเล็กน้อยพ่อแม่คงไม่ว่าอะไร เงินพ่อแม่ก็เหมือนเงินของลูก
 อื่น ๆ ระบุ.....
๕. ท่านเคยหยิบเอาสิ่งของของเพื่อนมาใช้ส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาตบ้างหรือไม่
 ไม่เคย เคย
 ถ้าเคย อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ท่านประพฤตินั้น ? (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 ถือว่าเป็นเพื่อนกันคงไม่เป็นไร ไม่มีเวลาซื้อของใช้ส่วนตัวเพราะงานยุ่ง
 การหยิบยืมสิ่งของเล็กน้อยเป็นเรื่องธรรมดา ของเพื่อนก็เหมือนของเรา
 อื่น ๆ ระบุ.....
๖. ท่านเคยยืมสิ่งของของเพื่อนแล้วไม่ส่งคืนบ้างหรือไม่ ไม่เคย เคย
 ถ้าเคย อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ท่านประพฤตินั้น ? (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 เป็นเพื่อนกันไม่ต้องส่งคืนก็ได้ สิ่งของที่ยืมมีค่าเล็กน้อย
 เตียวเพื่อนก็ลืมว่าเรายืมมา เพื่อนยืมก็ไม่ส่งคืนเหมือนกัน อื่น ๆ ระบุ.....
๗. ท่านเคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่รักของท่านก่อนแต่งงานหรือไม่ ไม่เคย เคย
 ถ้าเคย อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ท่านประพฤตินั้น ? (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 เพราะเป็นคู่รักกัน เพื่อแสดงว่ารักกัน เพราะอย่างไรก็แต่งงานกันอยู่แล้ว
 สมัยนี้ใครๆก็อยู่ก่อนแต่งงาน อื่น ๆ ระบุ.....

๘. ท่านเคยมีกิ๊ก(มีเพศสัมพันธ์)กับผู้ที่ไม่ใช่คู่สมรสของตนหรือไม่ ไม่เคย เคย
ถ้าเคย อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ท่านประพฤติเช่นนั้น ? (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 เป็นค่านิยมของสังคม เพื่อเป็นกำไรชีวิต เพื่อความสนุกสนาน
 เบื่อความจำเจ อื่น ๆ ระบุ.....
๙. ท่านเคยเที่ยวโสเภณีต่างๆที่มีคู่สมรสแล้วหรือไม่ ไม่เคย เคย
ถ้าเคย อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ท่านประพฤติเช่นนั้น ? (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 ผู้ชายส่วนมากก็เที่ยวโสเภณีทั้งนั้น เพื่อเป็นกำไรชีวิต
 เพื่อความสนุกสนาน อยากลองดู อื่น ๆ ระบุ.....
๑๐. ท่านเคยโกหกพ่อแม่หรือไม่ ไม่เคย เคย (ถ้าเคย อะไรคือสาเหตุ)
 เพื่อหลีกเลี่ยงความผิด เพื่อนๆก็โกหกพ่อแม่ทั้งนั้นเมื่อทำผิด
 โกหกเรื่องเล็กๆน้อยๆไม่เห็นเป็นไร การโกหกเป็นเรื่องปกติของชีวิต
 อื่น ๆ ระบุ.....
๑๑. ท่านเคยพูดโกหกกับเพื่อนแล้วหรือไม่ ไม่เคย เคย
ถ้าเคย อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ท่านประพฤติเช่นนั้น ? (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 การโกหกระหว่างเพื่อนๆเป็นเรื่องธรรมดา เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดที่ทำกับเพื่อน
 เป็นความนิยมระหว่างเพื่อนๆด้วยกัน เป็นการอำกันให้สนุกสนาน
 อื่น ๆ ระบุ.....
๑๒. ท่านเคยพูดโกหกกับครูอาจารย์หรือไม่ ไม่เคย เคย
ถ้าเคย อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ท่านประพฤติเช่นนั้น ? (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ การโกหกเป็นเรื่องปกติในชีวิต สะใจเมื่อโกหกสำเร็จ
 เพื่อนคนอื่นๆ เมื่อผิดก็โกหกครูกันทั้งนั้น อื่น ๆ ระบุ.....
๑๓. ท่านเคยดื่มเหล้าหรือไม่ ไม่เคย เคย (ถ้าเคย อะไรคือสาเหตุ)
 เห็นพ่อแม่ดื่มก็ดื่มบ้าง เพื่อนชักชวนให้ดื่ม อยากลองดื่มดูว่าเป็นอย่างไร
 เพื่อเข้าสังคม อื่น ๆ ระบุ.....
๑๔. ท่านเคยดื่มเบียร์หรือไม่ ไม่เคย เคย
ถ้าเคย อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ท่านประพฤติเช่นนั้น ? (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 เห็นพ่อแม่ดื่มก็ดื่มบ้าง เพื่อนชักชวนให้ดื่ม อยากลองดื่มดูว่าเป็นอย่างไร
 เพื่อเข้าสังคม อื่น ๆ ระบุ.....
๑๕. ท่านเคยดื่มไวน์หรือไม่ ไม่เคย เคย
ถ้าเคย อะไรคือสาเหตุที่ทำให้ท่านประพฤติเช่นนั้น ? (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 เห็นพ่อแม่ดื่มก็ดื่มบ้าง เพื่อนชักชวนให้ดื่ม อยากลองดื่มดูว่าเป็นอย่างไร
 เพื่อเข้าสังคม อื่น ๆ ระบุ.....

๑๖. ท่านรักษาศีล ๕ เข้มงวดมากน้อยเพียงใด

- ทุกวัน สัปดาห์ละ ๑ วัน (วันที่ตรงกับวันเกิดตนเอง) ทุกวันพระ
- ทุกวันพระใหญ่ (วันมาฆบูชา) บางโอกาส(อบรมกรรมฐาน) ไม่เคยรักษาเลย

๑๗. ปัจจุบันนี้ท่านรักษาศีล ๕ ข้อใดเป็นประจำ

- รักษาทุกข้อ รักษาบางข้อ ไม่รักษาข้อใดเลย

ถ้ารักษาบางข้อ ข้อใดบ้างที่ท่านรักษาเป็นประจำ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ข้อ ๑ เว้นจากการฆ่าสัตว์ ข้อ ๒ เว้นจากการลักทรัพย์ ข้อ ๓ เว้นจากประพฤตินอกใจ
- ข้อ ๔ เว้นจากการพูดเท็จ ข้อ ๕ เว้นจากการดื่มสุราเมรัย

๑๘. สถานที่ที่มีผลกับการรักษาศีล ๕ ของท่านใช่หรือไม่ ไม่ใช่ ใช่ (ถ้าใช่ ท่านรักษาศีลที่ใด)

- ที่บ้าน ที่วัด ที่ทำงาน ที่อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ ๔ ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขพฤติกรรมการณ์ล่วงละเมิดศีล ๕

๑. อะไรคือปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้คนไทยไม่สามารถรักษาศีล ๕ ได้

.....
.....

๒. ควรทำอย่างไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนไม่ทำลายชีวิตสัตว์

.....
.....

๓. ควรทำอย่างไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนไม่ลักทรัพย์

.....
.....

๔. ควรทำอย่างไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนไม่ประพฤตินอกใจ

.....
.....

๕. ท่านคิดว่าควรทำอย่างไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนไม่พูดปด

.....
.....

๖. ท่านคิดว่าควรทำอย่างไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนไม่ดื่มสุราและของมึนเมา

.....
.....

๗. ควรทำอย่างไร จึงจะสามารถให้พุทธศาสนิกชนหันมารักษาศีล ๕ มากขึ้น

.....
.....

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจแก้ไขแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

๑. พระมหาสุทิตย์ อากาศโร, ดร.
๒. ดร.ประมูล สารพันธ์
๓. ดร.ประพันธ์ สุภษร

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน.....บัณฑิตวิทยาลัย โทร.๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ (ภายใน ๑๓๓) Email: grads@mcu.ac.th

ที่..... ศธ ๖๑๐๑/๖๙๖ วันที่..... ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

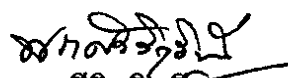
เรื่อง..... ขอนิมนต์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน พระมหาสุทิตย์ อากาศโร

ด้วย นายอมร นามสกุล อำไพรุ่งเรือง เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๖๑๐๕๑๓๗๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (ภาคพิเศษ) ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการศึกษาและละเมียดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนชาวกรุงเทพมหานคร” โดยในการทำวิจัยดังกล่าว มีความจำเป็นต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบในการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อขอนิมนต์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ซึ่งนิสิตจะมาประสานงานด้วยตนเอง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

(พระศรีสุทธิมุนี)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วัฒนาธราชู เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐
 โทร. ๐-๒๒๒๒-๒๘๓๕, ๐-๒๒๒๕-๘๖๘๖, ๐๙๒๒๒๒-๑๘๖๗
 โทรสาร ๐-๒๒๒๑-๖๙๕๐, ๐-๒๒๒๑-๙๘๖๕
 www.mcu.ac.th

ที่ ศธ ๖๑๐๑/๓๕๘

๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร **ดร.ประมุข สารพันธ์**

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามจำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายอมร นามสกุล อำไพรุ่งเรือง เลขประจำตัวนิต ๔๙๖๑๐๕๑๓๗๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (ภาคพิเศษ) ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมกรรมการรักษาและการล่วงละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร” โดยในการทำวิจัยดังกล่าว มีความจำเป็นต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบในการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ซึ่งนิสิตจะมาประสานงานด้วยตนเอง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระศรีสิทธิมนี)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐

<http://gds.mcu.ac.th> E-mail: grads@mcu.ac.th

นายอมร อำไพรุ่งเรือง : ๐๘๙-๑๑๓๐๑๑๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน.....บัณฑิตวิทยาลัย โทร.๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ (ภายใน ๑๓๓) Email: grads@mcu.ac.th

ที่..... ศธ ๖๑๐๑/๖๔๖

วันที่..... ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

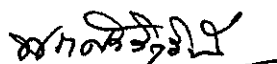
เรื่อง..... ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ดร.ประพันธ์ ศุภษร

ด้วย นายอมร นามสกุล อำไพรุ่งเรือง เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๖๑๐๕๑๓๗๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (ภาคพิเศษ) ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการศึกษาและละเมิดศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชนชาวกรุงเทพมหานคร” โดยในการทำวิจัยดังกล่าว มีความจำเป็นต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบในการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยจึงเจริญพรมมาเพื่อขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ซึ่งนิสิตจะมาประสานงานด้วยตนเอง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบ

(พระศรีสิทธิมนิ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

สัญลักษณ์ค่านัยสำคัญทางสถิติ

สัญลักษณ์ค่านัยสำคัญทางสถิติของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อศีล ๕ ของพุทธศาสนิกชน กรุงเทพมหานคร โดย

- C1 หมายถึง การล่าสัตว์เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้น
- C2 หมายถึง การฆ่าสัตว์เพื่อทำอาหารเป็นเรื่องปกติในชีวิต
- C3 หมายถึง รัฐบาลควรส่งเสริมให้การชนไก่ เป็นกีฬาพื้นเมืองของประเทศไทย
- C4 หมายถึง การถือเอาสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนเป็นสิ่งที่ขมก้นได้
- C5 หมายถึง การข่มเงินเพื่อนเพียงเล็กน้อย จะคืนหรือไม่คืนก็ได้
- C6 หมายถึง การคืนเงินแก่พ่อค้าที่ทอนเงินเกิน เป็นการเป็นการกระทำที่ถูกต้อง
- C7 หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทำให้มีความเจริญก้าวหน้า
ในการงาน
- C8 หมายถึง การมีกิ๊ก (มีเพศสัมพันธ์) เป็นวิวัฒนาการของสังคมสมัยใหม่
- C9 หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่รู้จักสามารถเป็นไปได้เสมอในสังคม
- C10 หมายถึง การมีคู่รักมากๆ ถือเป็นผู้มีเสน่ห์
- C11 หมายถึง ถ้ามีประโยชน์มากพอจะพูดโกหกบ้างก็ไม่ใช่ไร
- C12 หมายถึง การนินทาคนอื่น ถ้าเขาไม่รู้ก็ไม่เป็นไร
- C13 หมายถึง เมื่อมีงานเลี้ยงสังสรรค์จะดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์บ้าง ก็ไม่เป็นไร
- C14 หมายถึง การดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์เหมาะสมกับการ
- C15 หมายถึง การดื่มสุรา, เบียร์หรือไวน์สามารถช่วยให้คลายเครียดได้ระดับหนึ่ง

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : นายอมร อำไพรุ่งเรือง
- เกิด : วันศุกร์ที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๐
- ภูมิลำเนา : กรุงเทพมหานคร
- การศึกษา : ปริญญาตรี (บริหารธุรกิจ สาขาการตลาด) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- หน้าที่การงาน : พ.ศ. ๒๕๓๔ เจ้าหน้าที่อำนวยการบริหารโครงการกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
: พ.ศ. ๒๕๔๐ หัวหน้าแผนกวิเคราะห์และวางแผนการเงิน
บริษัท ไทยแอ็กโกริเคอเชนซ์ จำกัด (ตลาดไท)
: พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้จัดการเขต บริษัท อากาเนะ จำกัด
: พ.ศ. ๒๕๔๓ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ
ถึงปัจจุบัน บริษัท ซีพีเอฟ เทรคคิง จำกัด (ในเครือเจริญโภคภัณฑ์)
- เข้าศึกษา : ๒ มิถุนายน ๒๕๔๕
- สำเร็จการศึกษา : ๕ เมษายน ๒๕๕๔
- ที่อยู่ปัจจุบัน : เลขที่ ๘๐ ซอยท่ากลาง ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพา
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐
: โทรศัพท์. ๐๘๕-๑๑๓-๐๑๑๐